PUBLICAREA SOCIETĂŢII PSIHOLOGICE DE LA MOSCOVA ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE Și PSIHOLOGII JURNAL, fondat de prof N Ya Grotom și A A Abrikosov ANUL VII Cartea ( ) Editat de L M Lopatin și V P Preobrazhensky SEPTEMBRIE-OCTOMBRIE MOSCOVA Tip-litografie Foarte aprobat T-va I N Kushnerev și K , strada Pimenovskaya, proprie, casă Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " CONŢINUT Pagină Sarcinile art -N A Ivantsova Semnificația lui Descartes în istoria științelor fizice - N A Umova Conștiința de sine a claselor în progresul social -L E Obolensky Bazele idealismului [continuare] - Prinț S N Trubetskoy Organizarea morală a omenirii -'Vl S Solovyova Descartes ca fondator al unei noi perspective filozofice și științifice asupra lumii -L N Lopatina Referitor la articolul domnului Obolensky-V A Goltseva Predare despre neuroni în aplicare; la explicarea unor fenomene mentale (cu desene) - S A Suhanov Viko și sistemul său de filozofie a istoriei de A K Dzhivelegov în pantă uşoară la Geneva -V P sârbească Critică și bibliografie I New Philosophical Journal Alexandra Iv Vve- denskogo II RECENZIE DE CARTE Boutroux De i'idèe de la loi naturelle - H I Mazarovici W Lutoslawski Sur o nouă metodă pentru determinator la chronologie des dialogues de Platon -AA Kozlova Biblioteca "Runivers" Pagină Vl Wagner Întrebări de zoopsihologie N D Vinogradova Prof V Bekhterev Valoarea organelor de echilibru în formarea ideilor despre spațiu -D Viktorova IV Gvozdev Despre proprietățile înnăscute și dobândite ale copiilor, ca începuturile criminalității la adulți -D Viktorova Curente filozofice ale poeziei ruse Compilat II Pertsov -Yu I Aikhenwald despre Aforisme din scrierile lui Herbert Spencer recuperat şi adus în sistem de Julia Raymond Gpdzhell -Yu I Eichenwald Cărți și broșuri noi primite de redactori III REVIEW JOURNALOV divista italiana di filosofia martie şi iulie -V Waldenberg IV Știri ale literaturii filosofice străine (Iz- rezumate din recenzii în reviste străine) Izvestiya și note Societatea Psihologică (Dezbatere asupra rezumatului lui L M Lopatin "Conceptul de suflet după experiența internă" și condițiile de concurs a premiului stabilite de D A Stolypin) A A Tokarsky Note ale Laboratorului de Psihologie al Clinicii de Psihiatrie a Universității din Moscova Pagină - ANUNTURI Biblioteca "Runivers" Sarcinile art eu Dacă luăm diferitele definiții ale artei, atunci în mod formal ele sunt aproape similare, sau diferențele dintre ele par cel puțin nu atât de semnificative Dacă Hegel definește arta ca fiind întruchiparea unei idei de către o persoană într-o imagine senzuală, atunci el diferă formal de Taine, conform căruia arta este o reproducere a fenomenelor naturale cu o indicație a naturii lor esențiale sau o expresie a ideii care domină doar că Hegel vede în operele de artă întruchiparea unei idei, uitând că o idee dată poate fi găsită de o persoană tocmai în acele fenomene, a căror imagine senzuală o folosește și că, în consecință, în aceste cazuri rămâne doar de exprimat, iar Taine uită că ideea poate fi preluată din alte surse decât acele obiecte, în reprezentarea adecvată a cărora artistul transmite o asemenea idee și că, prin urmare, într-un astfel de caz, o operă de artă nu este o expresie a unei idei care există într-un fenomen, ci întruchiparea unei idei care îi este de fapt străină Astfel, formal , ambii sunt de acord că în fiecare operă de artă trebuie să existe o idee care se transmite într-o imagine senzuală În mod formal, se folosește o definiție similară Întrebări de filosofie, carte Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV arta dă Schopenhauer și Proudhon; exprimat şi de S A Usov *) Dar, potrivit lui Usov, operele de artă își propun să ne ducă în lumea idealurilor, în lumea creativității, făcându-ne să uităm de nevoile noastre zilnice; după Hegel, scopul artei este frumusețea, adică întruchiparea

absolutului în existența sensibilă sau a infinitului în finit; după Cherbulier, arta este nașterea în frumusețe; după Schopenhauer, este o reflectare a voinței de a trăi sau a contemplației pure, care duce la purificarea voinței și a lepădarea ei de sine, sau cel puțin la uitarea de sine în contemplarea pură; potrivit lui Proudhon, arta este reproducerea ideală a naturii și a noastră în scopul îmbunătățirii fizice și morale a rasei umane Astfel, cu acordul formal în definiția generală a artei, există o diferență fundamentală de puncte de vedere cu privire la scopul artei, diferență care se reflectă în însăși definițiile în înțelegerea diferită a cuvântului "idee" , definițiile artei sunt în esență foarte diferite Există un defect general în aceste indicații privind scopurile artei și definițiile acesteia, deoarece acestea din urmă includ o indicație a scopurilor artei sau a scopului acesteia Constă în faptul că, în loc să indice ce este în realitate fiecare operă de artă, sunt indicate acele cerințe pe care autorul le face din punctul său de vedere general operelor de artă Se stabilește nu ceea ce este, ci ceea ce, în opinia autorului, ar trebui să fie Sunt date astfel de definiții ale operelor de artă pe care doar foarte puține le satisfac, iar majoritatea se dovedesc a fi nepotrivite pentru aceste definiții În loc de cele naturale, avem definiții teleologice, definiții după scop și nu după esență *) A se vedea "Memoriile mele despre opiniile lui S A Usov despre artă" în "Întrebări despre Phil și Psych " Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART Este la fel ca și cum un zoolog, care a fost întrebat ce este un animal, a început să explice ce ar trebui să fie, în opinia sa, un animal perfect Este foarte posibil ca alți zoologi să fie mai mult sau mai puțin de acord cu el, dar aceasta nu ar fi o definiție a animalelor care există de fapt Definiția unui animal ar trebui să ne spună ce este cu adevărat un animal, ce îl deosebește de alte lucruri și nu care ar trebui să fie cel mai perfect dintre animale Același lucru îl găsim în estetică Sunt date definiții pentru ceea ce ar trebui să fie operele de artă, nu ceea ce sunt Astfel de definiții se potrivesc, poate, unora dintre aceste lucrări cele mai perfecte, dar aproape nici una dintre ele este potrivită pentru toate operele de artă Se aude adesea despre cutare sau cutare tablou, despre cutare sau cutare piesă, judecăți de genul următor: "Este dezgustător, aceasta nu este o operă de artă; Nu este sarcina artistului să reproducă laturile dezgustătoare și brutale ale omului, fără a introduce în ele vreun principiu de reconciliere ; sau "aceasta nu este o operă de artă - este o simplă fotografie din natură; artistul a reprodus cu acurateţe fotografică doar ceea ce a văzut ; sau "acesta este un pamflet pe pânză, o tendință vulgară, nu o poză", etc Prin aceasta, cunoscătorii arată doar că definițiile lor sunt prea înguste și nu sunt potrivite pentru toate operele de artă Așa cum în lumea animalelor coroana naturii, omul, stă la egalitate cu un polip, un burete fără formă sau o creatură atât de simplă precum o ameba, care cu greu merită numele de animale, dar nu sunt mai puțin animale, așa că în artă Madona Sixtină a lui Rafael, Hamletul lui Shakespeare, caricatura vulgară, stropitul aspru al unui pictor începător, un tablou gras - în esență și din motivele generale care le determină originea, sunt asemănătoare între ele; atât aia cât și celălalt- * Biblioteca "Runivers" NIKOLAI IVANTSOV prima, și a treia, sunt esența unei opere de artă - într-un caz, sublim, în altul, joasă - oricum, nu mai puțin - artă Spectatorul poate fi încântat sau indignat de o operă de artă, poate în plus să iubească sau să urască animalul dat, dar esteticianul și omul de știință trebuie să trateze impasibil fenomenele artei și ale naturii - trebuie să le studieze Înalt și vulgar, perfect și imperfect,

dezvoltat și rudimentar - toate acestea sunt fenomene care trebuie investigate la fel de atent Acest lucru nu este suficient - așa cum în zoologie cunoaștem formele superioare prin cele inferioare, tot așa în domeniul artei înalt și perfect este adesea revelat prin vulgar și imperfect Acestea sunt un fel de Forme embrionare, care apar în trăsăturile lor distinctive cele mai simple, necomplicate, fără de care nu am înțelege Formele superiorului și nu este deloc exagerat să spunem că un desen indecent pe un gard aruncă mai multă lumină asupra esență a artei decât Madona lui Rafael Cherbulier încearcă să dea o definiție a artei care să fie în egală măsură aplicabilă comediei lui Molière, simfoniei lui Beethoven și statuii lui Michelangelo, precum și picturilor pictorilor din toate școlile Dar acest lucru nu este suficient - trebuie să se potrivească și cu vodevilul care a eșuat la prima reprezentație, cântecul Fabricii, femeia de zăpadă modelată de copiii străzii, desenul brut al unui sălbatic sau al unui copil Nu vreau să spun prin aceasta că comedia lui Molière și unele piese de V Krylov sunt una și aceeași, sau că pentru estetică ar trebui să fie indiferentă problema perfecțiunii operelor de artă sau gradația lor - vreau să spun doar că pentru problema însăși a esenței artei, o astfel de evaluare comparativă nu are nicio importanță, încât înainte de a decide problema demnității comparative a diferitelor opere de artă, trebuie să decidem ce este arta în general, indiferent dacă manifestarea ei este perfect sau nu SARCINI DE ART Să încercăm să găsim o definiție naturală pentru operele de artă Pentru a face acest lucru, trebuie să facem exact la fel ca și naturalistul Ce face naturalistul în stabilirea definițiilor și clasificărilor sale? Naturalistul primește clasificări sau grupuri separate de obicei deja stabilite în linii mari Un pui, un jackdaw și un porumbel se numeau păsări, un lup, un câine și un urs se numeau animale, un biban, caras și o shuka se numeau pești și toate, împreună cu albinele, viermii, broaștele, șerpii , etc , au fost animale, cu mult înainte de a fi grupele zoologice Aves, Mammalia, Pești s-au stabilit sau s-a determinat orice diferență între animale și plante Clasificarea și definirea sunt la fel de mult o chestiune a minții obișnuite și o nevoie zilnică a vieții ca și problema științei Singura diferență este că clasificarea științifică este mai precisă, mai definită și mai consecventă; în ea, semnele esențiale sunt luate în considerare în prim-plan și se acordă puțină atenție asemănărilor aspectului Zoologul nu clasifică balena drept pește doar pentru că trăiește în apă și nu pune broasca și păianjenul în aceeași categorie de reptile doar pentru că ambele stârnesc dezgust Naturalistul purifică și perfecționează în esență clasificarea care începe în viața de zi cu zi Încearcă să afle, să aducă la conștient și să evalueze critic asemănările care sunt deja sesizate prin observarea superficială La fel trebuie să acţionăm în estetică, dacă vrem să aibă un caracter ştiinţific Picturi, statui, compoziții muzicale, poezii, clădiri frumoase - toate acestea sunt numite opere de artă Trebuie să aflăm ce asemănări generale există între toate aceste obiecte, care le deosebesc de orice altceva; nu a intrat în numărul a ceea ce se numesc de obicei opere de artă, ceva care are asemănarea dintre ele este pur externă, la fel cum, de exemplu, polipii au fost atribuiți pentru o lungă perioadă de timp plantelor, deși de fapt sunt animale, și invers, nu ar trebui să se atribuie ceva domeniului artei care de obicei nu este inclus în ea, datorită caracteristicilor distinctive insuficient definite Trebuie să aflăm în același timp și motivul existenței operelor de artă, rațiunea lor de a

fi, să subliniem de ce sunt realizate și de ce avem nevoie de ele, în ciuda faptului că în marea majoritate a cazurilor sunt extrem de imperfecte II Deci, este vorba de stabilirea trăsăturilor distinctive ale domeniului operelor de artă Pentru aceasta este necesar să comparăm între ele operele diferitelor tipuri de artă Dar aici ne confruntăm imediat cu o dificultate cu care se confruntă adesea omul de știință În botanică și zoologie există grupuri care sunt foarte clar definite Astfel, de exemplu, păsările, fiarele, insectele, echinodermele Natura lor animală și caracteristicile tipului corespunzător sunt exprimate atât de clar încât nu pot fi confundate nici cu alte tipuri, nici cu plante Dimpotrivă, există Forme, cum ar fi, de exemplu, viermii sau cele mai simple animale unicelulare, care nu sunt izolate brusc și care sunt legate printr-o serie întreagă de tranziții treptate cu tipurile cele mai apropiate, ca viermii, sau chiar cu alții regat, ca Protozoare Dacă noi, dorind să stabilim o distincție generală între animale și plante, am lua Protozoare ca punct de plecare, încercarea noastră ar fi eșuată Ar trebui să ne ocupăm de Forme, a căror natură animală și vegetală se exprimă extrem de slab și la infinit; am întâlni forme de tranziție - jumătate animale, jumătate plante De aceea este mai convenabil să începem cu Forme, mai clar exprimate Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART nyh, iar apoi, dacă este necesar, să-și corecteze concluziile în raport cu Formele mai puțin sigure Acestea din urmă servesc, ca să spunem așa, drept piatră de încercare pentru clasificare De asemenea, nu trebuie uitat că fiecare clasificare este mai mult sau mai puțin artificială Nu există granițe clare în natură; totul, dezvoltându-se unul din celălalt, trece treptat, după caracteristicile sale, unul în celălalt Este imposibil să trasezi o linie ascuțită între animale și plante Dacă păsările diferă în mod clar de alte animale, este doar pentru că formele intermediare au dispărut A fost o vreme în care un zoolog nu ar fi fost în stare să spună unde se termină reptilele și unde încep păsările Clasificarea se reduce la stabilirea unor limite între care sau despre care fluctuează diverse Forme, apropiindu-se mai mult de una dintre ele sau de alta Iar pentru stabilirea unor asemenea limite, Formele cu semne mai clare și Formele mai definite sunt mai convenabile decât cele nedefinite, întrucât în primul caz clasificarea este mai firească, adică mai corespunzătoare împărțirii naturale dintre obiectele existente Stabilirea grupelor de clasificare mari și mici este ca și cum ai delimitat o linie întreruptă cu un număr mai mare sau mai mic de genunchi în jurul unei linii curbe de înfășurare, așa cum se face atunci când se calculează lungimea acesteia prin metoda limitelor Dacă această linie este continuă, atunci nu are nicio diferență la ce puncte să deseneze linia tangentă; dacă, din când în când, părți din acesta au fost șterse, atunci poziția liniilor drepte este determinată mai mult sau mai puțin Același lucru este valabil și în domeniul artei Imaginile și statuile sunt Forme, pronunțate; dimpotrivă, în literatură este greu de trasat o linie unde, să zicem, se termină o lucrare științifică și unde începe o operă de artă și care este diferența dintre romanul istoric Vs Solovyov și paginile corespunzătoare din istorie Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV tatăl lui La fel, nimeni nu consideră o simplă casă o operă de artă, dar palatele și templele sunt recunoscute drept opere de artă; dar granițele dintre unul și celălalt nu pot fi trase Astfel, pentru studiul nostru, poezia și arhitectura se dovedesc a fi obiecte mai puțin convenabile decât pictura, sculptura și muzica Vom începe cu primele două, apoi vom trece la muzică și, în final, vom verifica în general concluziile noastre în legătură cu arhitectura și poezia,

astfel încât să nu se dovedească că am inclus ceva de prisos în definiția noastră sau am omis ceva esențial din ea III Deci, picturile și statuile sunt opere de artă Ceea ce le deosebește în primul rând de alte fenomene similare este că sunt opera omului În unele mănăstiri, pietrele colorate sunt prezentate cu o imagine naturală a unui crucifix, a unui călugăr care se roagă etc Oricât de asemănătoare ar fi astfel de imagini, chiar dacă, din cauza ciudatei ciudate a naturii, s-a găsit o astfel de imagine, mai bună decât Sixtina Madonna, sau o bucată naturală de stâncă, mai perfectă decât o statuie antică - totuși vor fi opere ale naturii, nu de artă Acest lucru nu este suficient Lucrările de sculptură și pictură, ca și alte opere de artă, sunt esența unei lucrări de activitate umană conștientă Doar astfel de obiecte, produse în mod conștient, cu o anumită intenție, diferă de produsele naturii sub denumirea de opere de artă în sens larg Produsele inconștiente ale activității umane nu sunt opere de artă, chiar dacă nu diferă în sine de produsele activității umane conștiente sau intenționate Să luăm un exemplu destul de complicat În imagine, toată lumea Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART lovitura, fiecare pata deschisa sau colorata este suprapusa in mod constient Fotografia poate fi un proces pur mecanic care reproduce ceea ce nici nu distingem Pot să cumpăr un aparat foto, să fotografiez pe drum, fără măcar să mă uit, să se întâmple tot ce se întâmplă, să dezvolt și să imprim pozele conform instrucțiunilor atașate și să obțin ca rezultat un album frumos Dar nimeni nu ar numi astfel de fotografii opere de artă, decât în sens tehnic Cu toate acestea, fotografia devine artistică, deoarece în ea este introdus un element de conștiință Acest element este exprimat în alegerea unui subiect pentru fotografiere și în alegerea unei poziții caracteristice, dacă se face un portret, în alegerea luminii, a accesoriilor, raportul dintre dimensiunea subiectului principal și dimensiunea Întreaga fotografie, în plasarea ei în mijloc sau în lateral, în povestirea fundalului cu o claritate mai mare sau mai mică, în manifestarea moale sau contrastantă a negativului, în imprimarea deschisă sau întunecată a pozitivului, în retușuri etc Adevărat, se aude adesea că un artist creează inconștient, cântă ceea ce se cântă și desenează ceea ce este desenat Dar acest lucru este complet neadevărat Privind muzicienii compunând lucrările lor sau artiștii pictându-și pozele, uneori se poate ajunge la o astfel de concluzie Muzicianul se așează la pian Cu mâna obosită ia câteva acorduri, complet fără să se gândească la ele; alții le urmează, la început fără nicio ordine, apoi unele se repetă, altele nu se mai aud Între sunete se stabilește o ordine din ce în ce mai mare Întreaga Figura muzicianului respiră cu animație; ochii îi sclipesc; de sub degete îi curge o melodie armonioasă, produsul unei inspirații inconștiente Sau artistul ia o bucată de hârtie și un creion și, la întâmplare, desenează o frunte, nas și buze, completând primele Biblioteca "Runiverse" NIKOLAI IVANCOV ceaiul caracteristici de alții, iar rezultatul este o fizionomie foarte tipică, pe care nici nu s-a gândit să o deseneze Sau ia o paletă și cu vopselele care se întâmplă să fie pe ea, unge mai multe pete pe pânză; încetul cu încetul se obține un peisaj, înfățișând un apus de soare Dacă ar fi mai mult albastru și negru pe paletă, în loc de roșu și galben, am avea o noapte cu lună Cu toate acestea, nici în aceste cazuri artistul nu creează inconștient Cel mai mult care se poate spune este că își începe munca fără un plan preliminar Ideea se naște odată cu lucrarea în sine Primele note, primele lovituri de creion sau de pensulă, făcute inconștient, îl îndeamnă la cutare sau cutare gând Aceste note, lovituri și lovituri sunt inconștiente doar la început;

mai departe, pe măsură ce artistul începe să atace cutare sau cutare gând, el face o alegere între ele, le lasă pe unele, le aruncă sau le corectează pe altele, iar în final acțiunile sale sunt complet conștiente și conduc la un scop strict clarificat IV Deci, imaginile și statuile sunt produse ale activității conștiente, deliberate a omului; este esenţa unei lucrări realizate într-un anumit scop şi având un scop cunoscut Ce este această numire? În primul rând, aceasta nu este o numire extrem de utilitară, adică satisfacerea nevoilor pur materiale ale unei persoane, cum ar fi îmbrăcămintea, ustensilele, locuința, mijloacele de comunicare etc Din masa totală a lucrărilor umane arta, in sens larg, astfel de obiecte ies in evidenta ca lucrari de industrie Picturile și statuile rămân printre operele de artă propriu-zise, operele de artă în sensul restrâns al cuvântului Care este scopul lor? Evident, dacă acesta nu este un scop material, atunci este un scop spiritual Despre numirea lor Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART nu este greu de concluzionat că este aparent din însăși utilizarea lor Pozele sunt atârnate pe pereți, statuile sunt așezate în camere, biserici sau piețe pentru decorare Prin urmare, scopul lor este frumusețea Acest lucru este indicat chiar de numele lor - picturi și sculpturi numite | sunt opere de arte plastice, adică arte care urmăresc frumosul Aceasta este una dintre cele mai comune vederi despre artă; dar este infidel Frumusețea nu este scopul artei sau, cel puțin, nu este scopul ei principal și imediat, iar "nașterea în frumos" nu este sarcina directă a artei Frumusețea nu este scopul artei, ci doar un mijloc de a atinge acele scopuri pe care arta le urmărește Ce este frumusețea? În articolul meu "Principiul de bază al frumuseții" *) am subliniat că frumusețea este un sentiment subiectiv evocat în noi de asemenea fenomene ale naturii sau operelor de artă, în care se vede clar regularitatea lor, respectarea unei anumite legi Conform naturii legii, frumusețea poate fi fie pur fizică, adică corectitudinea, sau organică, când legea fenomenului se exprimă într-o anumită combinație organică de părți, oportună între ele și întregul general, sau ideologică, când fenomenul evocă imediat în noi o anumită idee generală, despre care este o întruchipare clară Dacă comparăm fenomenele naturii cu lucrările de pictură și sculptură, constatăm că cele dintâi atât în calitate, cât și în cantitate, le depășesc infinit pe cele din urmă Arta este neputincioasă să transmită natura Pictorul nu are culori care să reproducă toată varietatea, strălucirea și strălucirea tonurilor apusului sau întuneric *) "Încercare Phil și Psih " Prinț - Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV adâncimea cerului nopții cu stelele sale, sau jocul mării, sau toată frumusețea culorilor insectelor, păsărilor și florilor Soarele lui nu strălucește, focul nu este fierbinte și apa nu este transparentă Liniile sale sunt grosiere în comparație cu modelele de cristale geroase sau contururile delicate ale Formelor organice Furtuna descrisă de el nu transmite în întregime ideea puterii elementare pe care o inspiră acest fenomen al naturii Muzicianul nu are sunete care să exprime tot ce se întâmplă în suflet Artistul este neputincios chiar și în ceea ce privește obiectele pe care le întâlnim la fiecare pas Dar există și alte zone și mai frumoase Microscopul ne-a dezvăluit clădiri atât de uimitoare prin subtilitatea și perfecțiunea Formelor lor, încât este absolut de neconceput să le reproducem Dacă o persoană ar căuta doar frumusețea în artă, atunci ar fi mai înțelept pentru el, abandonând complet arta, să se predea mai mult naturii, pentru că dacă operele de artă sunt judecate din punctul de vedere al frumuseții, se vor dovedi a fi perversiuni, caricaturi ale frumosului care există în natură Se exprimă opinia că avem nevoie de

opere de artă pentru că în natură, alături de frumos, sunt multe impresii de prisos, chiar urâte, care dăunează esteticii Arta transmite natura într-o formă purificată, înnobilată · Dar acest lucru este neadevărat În natură, cu cât ne adâncim mai mult în ea, cu atât se dovedește a fi mai puțin de prisos Odată cu creșterea cunoștințelor noastre, regularitatea naturii crește pentru noi și, odată cu ea, frumusețea ei și aproape nimeni nu poate găsi mai multe plăceri estetice în natură decât un naturalist Dacă ar fi vorba doar de eliminarea superfluului, atunci ar fi mai înțelept să studiem natura mai mult decât să o transmitem pe pânză sau în marmură Pe de altă parte, în picturile artiștilor există mai mult de prisos și mai urât decât există, aparent, în natura însăși Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART Dacă căutăm frumusețea în imagini și statui, este doar pentru că căutăm frumusețea peste tot prin însăși natura naturii noastre Contururile locuințelor noastre sunt corecte, pereții și tavanele lor sunt tapițate cu tapet cu model sau acoperite cu decorațiuni din stuc, Stilurile rochiilor noastre sunt frumoase, ne curățăm cizmele cu ceară, mâncarea noastră este servită frumos servită, chiar și ustensilele mici sunt pictate cu modele Nu este nimic surprinzător dacă căutăm frumusețea în operele de artă și artistul folosește frumusețea pentru a atrage atenția publicului Dar dacă arta ar exista doar de dragul frumuseții, ar fi inutilă pentru noi, deoarece frumusețea este suficientă fără ea v Pentru a-și clarifica acum scopul sau scopul general al artei, nu trebuie decât să ne întoarcem la începutul ei, la reprezentările brute ale sălbaticilor și ale popoarelor primitive Aici ne întâlnim cu Faptul remarcabil că începutul artei este același cu începutul scrisului În primele etape de dezvoltare, ele nu diferă unele de altele și uneori curg într-un canal comun, chiar și pentru o perioadă foarte lungă de timp Dar scopul scrierii este clar Aceasta este aceeași limbă, adică un mesaj despre Fapte cunoscute, senzații, idei, idei ale unei persoane către alta Acesta este scopul general al art Arta, la fel ca și cuvântul și scrisul, este transmiterea sau exprimarea faptelor, senzațiilor, ideilor și ideilor Arta este un fel de limbaj Din aceasta rezultă, în primul rând, că arta, la fel ca și cuvântul și scrisul, este o consecință și în același timp (un instrument al vieții sociale a unei persoane, iar scopul ei este în primul rând social Dacă se spune uneori că un artist desenează în primul rând pentru el însuși, iar un cântăreț cântă în deșert, este absolut neadevărat Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV pentru alții, pentru societatea în care trăiesc artiști, muzicieni și poeți Dacă un bărbat a condus un singur; mod de viață, pentru el arta nu ar fi necesară, exact! dar la fel cum limbajul nu ar fi nevoie, pentru că arta și limbajul în esența lor generală sunt una și aceeași Dacă într-adevăr există cazuri când oamenii pictează tablouri doar pentru propria lor plăcere și nu le arată nimănui, compun poezii și nu lasă pe nimeni să le citească, atunci acesta este un fenomen secundar sau chiar o perversiune directă Mulți oameni, și mai ales copiii, vorbesc singuri, cu ei înșiși, dar nu rezultă de aici că limbajul a fost creat pentru ca o persoană să vorbească cu sine, și să nu transmită ideile sale altora De aici este clar și de ce avem nevoie chiar și de opere de artă proaste Arta este o formă specială de limbaj Oricât de imperfect ar fi limbajul, oricât de prost exprimă ceea ce urmează a fi transmis, nu ne putem lipsi de el La fel și operele de artă Arta nu poate fi niciodată comparată cu natura, așa cum nu este niciodată posibil să transmită totul în perfecțiune într-un cuvânt, și nu pentru că o persoană are nevoie de opere de artă pentru că sunt frumoase, ci pentru că o

persoană este o ființă socială, având nevoie de schimbă ideile lui cu alte persoane Atât desenul de pe gard, cât și Madona Sixtină servesc aceluiași scop general, iar toată diferența dintre ele este doar în conținutul transmisului și perfecțiunea transmiterii Diferența dintre cuvânt, scriere și artă nu este în esența lor, ci doar în mijloacele de transmitere sau de exprimare Fiecare are avantajele și dezavantajele sale Limbajul în sine constă în faptul că anumite fenomene sau combinațiile lor sunt indicate condiționat - sau printr-un anumit gest, în limbaj mimic, sau printr-un sunet cunoscut, într-o formă mai perfectă de limbaj - limbajul verbal În marea majoritate a cazurilor, dacă nu Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART întotdeauna, aceste gesturi și sunete au fost inițial împrumutate de la obiectele înseși, accesibile simțurilor noastre și au fost o imitație a formei, mișcării sau sunetului lor produs de ele În orice caz, într-o formă de limbaj mai dezvoltată, ele își pierd de obicei caracterul imitativ și devin semne, cuvinte, complet convenționale, pentru desemnarea fenomenelor, senzațiilor, ideilor și ideilor Comoditatea cuvintelor față de alte moduri de exprimare constă în concizia și ușurința lor de utilizare Este cel mai rapid, mai ușor și mai ieftin mod de a comunica inteligent Dezavantajul limbajului este dublu Primul este că odată ce un cuvânt a fost rostit, acesta nu mai există și se poate vorbi doar cu o persoană care se află la o anumită distanță Vorbirea este limitată în timp și spațiu Acest neajuns, însă, este eliminat în mare măsură în timpul nostru prin intermediul telefoanelor și al fonografelor, astfel încât posteritatea noastră probabil nu va trebui să țină seama de el Un alt defect de vorbire, mai esențial, este că cuvintele au întotdeauna un caracter general, desemnează concepte, și nu obiecte individuale, sau mai degrabă, sunt doar simboluri pentru desemnarea tuturor obiectelor similare Nu există "om" deloc, iar conceptele generale, ca atare, nu există în realitate "Omul" este o desemnare convențională pentru Petru, Ivan și toate celelalte ființe identice cu ei Pentru a comunica ceva despre un obiect individual, acesta trebuie întotdeauna descris, și totuși o astfel de descriere nu poate fi niciodată adusă la nicio perfecțiune completă Limbajul verbal are întotdeauna un anumit caracter de abstracție, este un șir de gândire, care se repezi cu atâta viteză încât nu putem distinge detaliile obiectelor Scrisul în forma sa ceva mai dezvoltată, când s-a separat deja de artă în sensul său propriu, are două Forme: una, mai puțin perfectă, constă în desemnarea convențională a fenomenelor și reprezentărilor înseși Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV fixare prin semne vizuale la suprafață; celălalt, mai perfect, constă în desemnarea condiționată, prin intermediul semnelor vizuale la suprafață, nu direct a fenomenelor, ci numai a anumitor sunete care formează numele unui obiect sau acțiune astfel încât cel care vede astfel de semne sau litere reproduce mental sau oral sunetele corespunzătoare acestora, adică limba vorbită, iar de aici învață ce este scris Avantajul unei astfel de scrieri față de primul său fel, scrierea ideografică, constă în unitatea limbajului scrisului cu limbajul cuvintelor Toate cuvintele rostite sunt formate dintr-o combinație de câteva sunete; cuvintele care le corespund în scrisoare sunt formate dintr-o combinație în general a cât mai multe din aceleași semne vizuale sau litere corespunzătoare acestora; combinațiile de cuvinte din Expresii și gramatică sunt aceleași în ambele cazuri, între timp, scrierea ideografică, în comparație cu limba vorbită, este o limbă complet nouă, cu un vocabular și gramatică aparte Pentru a învăța să scriem așa cum scriem, este suficient să înveți literele; învățarea scrisului ideografic este la fel cu învățarea unei

limbi complet noi Orice literă poate fi citită, adică semnele vizuale pot fi traduse în cuvintele corespunzătoare Dar nu tot ce este exprimat prin sunete poate fi scris Acest lucru se datorează faptului că există un anumit element în limbaj care nu este transmis prin litere, și anume, intonația Intonația este, în esență, exprimarea senzațiilor prin intermediul unor sunete nearticulate: țipete, gemete, țipete, râsete, șuierat, precum și umbra dată cuvintelor rostite, ridicarea sau coborârea vocii, accelerarea sau încetinirea vorbirii, ea netezime sau impetuozitate etc Limbajul nostru colocvial este întotdeauna compus din aceste două elemente: cuvinte și intonație În scris, cuvintele sunt transmise complet, dar intonația este exprimată doar foarte imperfect, sub formă de accent pus pe cuvinte individuale, Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART - linii roșii, semne de punctuație, subliniere etc , sau descriptiv cu ajutorul altor cuvinte: "da?" și a întrebat zâmbind; Eu nu!" a răspuns ea indignată Dacă cuvintele au un caracter convențional și sunt inventate mai mult sau mai puțin conștient, atunci intonația sau, în general, exprimarea senzațiilor prin intermediul unor sunete nearticulate sau nuanțe în voce este în mare parte inconștientă și are un caracter natural Este o limbă mai mult sau mai puțin comună nu numai întregii omeniri, ci și multor animale superioare, al căror limbaj este în esență doar limbajul intonației Neînțelegând vorbirea unui popor străin, înțelegem intonația lui, înțelegem și urletul unui câine, lătratul sau mârâitul lui vesel Mai mult, ne exprimăm propriile sentimente cu aceleași sunete ca un câine La om, intonația atinge doar o dezvoltare incomparabil mai mare decât la animale, dar în scris, așa cum s-a spus, nu se transmite deloc Acum s-au inventat instrumente, Fonografele, care înregistrează nu numai cuvintele, ci și intonația și nu există nicio îndoială că în viitorul apropiat vor avea o aplicație foarte largă Oricum, oricat de imbunatatiti ar fi, nu vor inlocui niciodata stiloul, masina de scris si presa de tipar, chiar daca s-a inventat o metoda de a reproduce fonograful inregistrat pe cilindru in numar mare si cu viteza tiparului Acest lucru se datorează faptului că, în multe cazuri, transferul de intonație nu este doar de prisos, ci ar dăuna direct materiei, introducând un element personal Este la fel dacă legea gravitației universale a fost stabilită de Newton sau de alți oameni de știință și dacă porunca de a-și iubi aproapele a fost dată de Hristos sau de alții? Dar dacă legea gravitației sau porunca iubirii ne-ar fi comunicate prin intermediul fonografului, identitatea autorului lor ar putea ascunde esența problemei Întrucât cuvântul servește intereselor comune ale omenirii - știință, moralitate și abstract - Questions of Philosophy, voi ■ Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV Nu este nevoie de fonografie, iar în această privință scrisul, având un caracter mai abstract sau, mai degrabă, impersonal, nu numai că înlocuiește cu totul cuvântul viu, ci are și avantajul unei mai mari obiectivități față de acesta Arta, și mai ales pictura și muzica, constă în transmiterea ideilor prin reproducerea imaginilor foarte senzuale care evocă ideile corespunzătoare Un cuvânt, scris sau rostit, transmite doar o concepție generală a unui obiect sau, pentru a-l spune mai corect, este doar un simbol al unui obiect, comun cu alte obiecte omogene Un obiect individual nu poate fi descris decât prin intermediul a mai multor cuvinte și apoi doar foarte aproximativ Într-un asemenea caz, conceptul general este determinat doar de alte concepte generale, dar nu poate ajunge niciodată la nivelul unei imagini sensibile; în artă, pictură și sculptură, însăși imaginea obiectului este reprodusă, provocând exact aceeași impresie vizuală ca și obiectul însuși În pictură, această imagine este reprodusă la suprafață, așa cum ar fi

vizibilă atunci când este privită dintr-un punct În sculptură, Forma sa este reprodusă într-o imagine corporală, astfel încât să poată fi privită din toate părțile Marele avantaj al artei figurative înainte de vorbire, scrisă sau orală, este că ea înlocuiește într-o anumită măsură chiar obiectele despre care vorbește, în timp ce cuvântul doar le simbolizează Dacă nu am văzut niciodată o persoană, îmi pot face o idee clară despre fizionomia lui atunci când este atrasă de mine; dar oricum mi-ai descrie-o, nu o voi putea niciodată să-mi imaginez clar pentru mine Descrierea cea mai vie are, în comparație cu desenul, caracterul morții Arta este un limbaj viu al senzațiilor, iar cuvintele sunt limbajul conceptelor reci Conceptele își cunosc rădăcina în senzații și, fiind abstracte Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART din ele, își pierd vitalitatea și adesea sensul Sentimentele care nu sunt legate prin concepte, care nu sunt sortate în cutii de cuvinte, ca să spunem așa, și care nu sunt unite, nu pot servi drept ghid suficient de ferm pentru activitatea umană și nici ca suport de încredere pentru cunoaștere Arta este necesară pentru om, deoarece el trebuie să se îndrepte întotdeauna către natură pentru material pentru gândul său, să stea alături de ea într-o comunicare plină de viață, astfel încât gândul lui să nu devină lipsit de viață și să-și îmbrace ideile generale în imagini concrete, ca și cum le-ar compara cu natura însăși Arta nu este un lux, ci o nevoie - nevoia de a se îndrepta către natură ca sursă inepuizabilă de gândire rodnică La unele popoare, această nevoie este mai dezvoltată, iar modul lor de a gândi se distinge întotdeauna prin realitate și figurativitate Așa erau popoarele antice, grecii și romanii, așa sunt italienii din Renaștere, al căror naturalism și artă au fost înăbușite artificial în Evul Mediu de misticism, asceză și autorități false Dintre alte popoare, dimpotrivă, gândirea abstractă este mai puternic dezvoltată, ceea ce le face productive în domeniul științei și al teoriilor generale, dar devine adesea, atunci când este înstrăinată de natură, sterp și vag Așa sunt germanii, printre care pictura și sculptura nu au stat niciodată sus și erau înclinați spre alegorie, adică au căpătat un caracter verbal În ceea ce privește poporul nostru, rușii, abia de curând pictura rusă a început să atragă atenția asupra ei și capătă un caracter real clar exprimat, chiar și la un naturalism de o calitate destul de scăzută O astfel de apropiere de natură poate servi drept gaj al rodnicia artei ruse în viitor", cu atât mai mult cu cât merge mână în mână cu realismul și în alte domenii Romanul rus are un caracter cu totul real Naturaliștii ruși au ocupat un loc proeminent alături de oamenii de știință vest-europeni " Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV între timp, în domeniul teologiei și metaofizicii, Rusia nu a produs decât mediocritate În aceasta constă o garanție că activitatea ei intelectuală se dezvoltă pe un teren sănătos, în ciuda tuturor eforturilor de a o infecta VI Fiecare tip de limbaj - cuvânt, scriere și artă - are avantajele și dezavantajele sale Avantaj ! calitatea picturii şi sculpturii înaintea cuvântului - în vivacitatea imaginii Dezavantajul lor este că departe de tot ceea ce este accesibil cuvântului este accesibil și artei figurative În ea pot fi transmise doar acele reprezentări care au pentru ele însele o formă vizuală specifică; cu alte cuvinte, doar ceea ce putem vedea Sfera de aplicare a unor astfel de fenomene este vastă Vederea, împreună cu atingerea, este principalul nostru simț exterior O persoană lipsită de gust, de miros, aproape că nu se poate distinge de o persoană normală Orizontul senzorial și mental al unei persoane surde este deja mult mai îngust, dar poate fi extins mult cu ajutorul vederii; majoritatea aspectelor

vieții umane sunt încă deschise pentru surzi Un orb este un infirm, în sensul deplin al cuvântului, iar toate farmecele naturii, toate artele figurative, toate știința naturii și o parte semnificativă a vieții sociale îi sunt închise Nu cunoaștem cazuri de absență completă a atingerii și, deoarece atingerea și vederea merg întotdeauna mână în mână, majoritatea reprezentărilor tactile pot fi transmise prin intermediul imaginilor vizuale Deci, Vereshchagin a transmis perfect căldura stepelor asiatice în picturile sale cu culori Netezirea este la fel de mult o reprezentare vizuală ca și o reprezentare tactilă etc Același lucru este valabil într-o anumită măsură și pentru impresiile sonore Multe sunete pot fi, ca să spunem așa, desenate prin reprezentarea acelor mișcări care le însoțesc sau le produc Ioan cel Groaznic în tabloul Rѣ Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART pina chiar țipă Într-un cuvânt, datorită faptului că impresiile vizuale sunt asociate cu majoritatea impresiilor percepute prin alte simțuri; aproape tot ceea ce este accesibil simțurilor exterioare poate fi transmis prin imagini vizuale Dar acest lucru nu este suficient Stările interne pot fi transmise cu succes și prin imagini senzoriale De fapt, nu putem transmite stările noastre interne nici măcar în cuvinte Cuvântul este un simbol Pentru a face un simbol inteligibil, este necesar să-l explici, adică să indice ce el se referă A indica înseamnă a apela la mijlocul simțurilor externe Cu alte cuvinte, cuvântul nu poate exprima direct stări interne, deoarece stările interne nu pot fi percepute prin sentimente exterioare Dar stările noastre interne au o expresie pentru ele însele în acțiuni externe: țipete, expresii faciale, mișcări ale corpului Știind că stările noastre interne sunt însoțite de mișcări externe și văzând mișcări similare produse de o altă persoană sau animale, tragem concluzia despre acele stări interne ale unei ființe străine nouă, care stau la baza lor Trebuie să ne gândim că cuvintele care servesc la desemnarea stărilor interne au însemnat inițial fie manifestările exterioare ale acestor stări, fie cauzele lor externe Deoarece ambele au un caracter material, ele pot fi transmise și în pictură și, într-adevăr, vedem că pictura și sculptura înfățișează stări interne în acest fel nu mai rău decât sunt transmise în cuvinte Pe scurt, aproape întreaga lume a fenomenelor materiale în sine și lumea fenomenelor materiale, în măsura în care servesc ca expresii ale stărilor interne, este disponibilă pentru reprezentare în pictură și sculptură, dar cu o singură limitare foarte importantă Pictura și sculptura se reproduc în fața noastră senzual-con Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV imagini concrete în limitele accesibile vederii, adică în limitele unei distanțe și unghi de vedere cunoscute Este imposibil de desenat că în nordul sălbatic un pin stă singur, iar în sud crește un palmier frumos Astfel de comparații sunt disponibile pentru cuvânt, dar nu și pentru artele figurative Și mai departe, dacă fenomenul se schimbă, atunci în fiecare moment al schimbării sale are o imagine diferită, care poate fi descrisă în imagine; dar succesiunea în timp a unor asemenea schimbări într-un singur tablou este imposibil de reprezentat O acțiune poate fi transmisă numai în măsura în care este exprimată într-un singur moment, adică în măsura în care este caracterizată nu printr-o succesiune de fenomene, ci prin poziția obiectelor și a părților lor în spațiu la un anumit moment de timp Unitatea în spațiu și timp sunt legile de bază pentru pictură și sculptură Acestea sunt limitele impuse de însăși esența artelor figurative asupra a ceea ce este accesibil reprezentării lor în domeniul fenomenelor de stări materiale și interne, întrucât ele sunt exprimate în primul rând Să vedem acum cât de capabile sunt artele

figurative să transmită, în comparație cu cuvântul, concepte și idei generale Conceptele abstracte, este de la sine înțeles, ca atare, sunt complet inaccesibile artelor figurative, care transmit doar imagini concrete, obiectele în sine, și nu abstracții din obiecte Un concept abstract poate fi transmis doar în măsura în care este exprimat în fenomene materiale concrete În loc să spui: "om, adică Ivan, Petru, Stepan și toate celelalte creaturi asemănătoare lor *, așa cum este subînțeles în vorbirea verbală, pictura spune: "un om, de exemplu - Ivan" Acest mod de a exprima o idee prin intermediul exemplelor, dacă este folosit cu pricepere, nu este însă inferioară vorbirii prin cuvinte, adică simboluri pentru toate obiectele similare Pe tavanul Capelei Sixtine din Mi- Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART Cel Angelo a transmis ideea omnipotenței cu mult mai mult succes decât este tratată în multe scrieri teologice Mai este cunoscută ideea exprimată de el în Nbchi pe mormântul Medicilor: "Îmi place somnul și e și mai plăcut să fii piatră: să nu vezi, să nu aud, ar trebui să mă gândesc la fericire în timp ce țara este înăbușită de nenorocire și rușine Deci nu mă trezi, vorbeşte mai liniştit şi pleacă ' În general, întreaga Renaștere este o eră a artei ideologice Dar nu toate ideile pot fi transmise de artă în imagini senzual concrete, ci doar acelea care sunt abstracții din fenomene accesibile picturii sau sculpturii Astfel, toate ideile care includ elementul timp nu pot fi transmise în mod special în artele figurative Nu poți picta un tablou pe tema "Cauzele Revoluției Franceze" Este posibil să descriem orice complot care caracterizează declinul curții franceze sau Voltaire stând într-un fotoliu și scriind, dar fără o semnătură nu va fi clar că decăderea curții și scrierile lui Voltaire au stat într-o relație cauzală cu Revoluția Franceză Căci cauzalitatea este o legătură în timp, iar succesiunea în timp nu poate fi înfățișată pe o pânză Este imposibil să desenăm acel X = , chiar și într-o formă senzual concretă, de exemplu, sub forma unei portocalii, pentru că fiecare propoziție matematică este rezultatul unui calcul care are loc în timp Nu se poate trage că volumul unui gaz este invers proporțional cu presiunea sub care se află, deoarece aici avem o comparație care are loc în timp și așa mai departe Mai departe, cutare sau cutare imagine, oricât de vie ar fi, tot nu presupune deloc existența ei Copacul pe care îl vedem în vis și arborele pe care îl vedem în realitate, ca reprezentări, ca imagini senzuale, nu diferă unul de celălalt în exact nimic Despre realitatea unuia și natura iluzorie a celuilalt Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV Concluzionam acest lucru pe temeiuri complet diferite De aici rezultă clar că pictura și sculptura, deși dau imagini, nu spun deloc prin aceasta că lucrurile care le corespund chiar există Ideea de "existență în artele figurative" nu este transmisă A desena o sirenă nu înseamnă a-i afirma existența În același mod, nu se pot desena enunțuri în formă apodictică, i e poruncă morală, sau orice sfat, poruncă etc Este imposibil să desenezi: "Iubește-ți aproapele ca pe tine însuți " Se poate înfățișa pe Hristos dând porunca ucenicilor Săi, dar din aceasta încă nu va rezulta că Hristos a dat cu adevărat porunca, nici sensul exact al poruncii în sine, nici ceea ce ar trebui să urmeze Tablourile și statuile, ca și alte opere de artă, nu dovedesc absolut nimic și nu pot dovedi nimic Alături de ideile abstracte, ar trebui să se pună idei suprasensibile sau spirituale, de exemplu, Dumnezeu, sufletul etc Ca obiecte nemateriale, inaccesibile simțurilor, ele, desigur, nu pot fi transmise în artele figurative, decât dacă simbolic, după imaginea unui bătrân, a omulețului etc Dar, strict vorbind, conceptele suprasensibile nu pot fi transmise în cuvinte Cuvântul este

un simbol care trebuie explicat prin apelul la organele de simț externe, cărora doar materialul este accesibil De aici rezultă clar de ce cuvintele, care servesc la exprimarea celor mai spirituale lucruri, sunt fundamental complet materialiste Însuși cuvântul "spirit" provine de la cuvântul "a sufla", adică îndoiți-vă buzele într-un tub și treceți aerul din plămâni prin ele De aici, apropo, este și clar că orice dialectică bazată pe analiza sensului cuvintelor trebuie să conducă inevitabil la materialism și fenomenalism Deci, în artele figurative pot fi transmise doar fapte concrete, întrucât se încadrează Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART spațiu limitat și nu conțin elementul de timp și idei, deoarece ele sunt exprimate concret în astfel de fenomene VII Am înțeles ce poate transmite arta figurativă Acum se pune întrebarea ce ar trebui să transmită, ce scopuri ar trebui să servească Este acesta un scop religios, sau o simplă reproducere a naturii, sau îmbunătățirea morală și fizică a omenirii etc ? Răspunsul la această întrebare nu este dificil Arta este un tip special de limbaj, iar scopul ei este același cu cel al limbajului Dar limbajul are un singur scop - transmiterea, indiferent de ceea ce este transmis Așa cum cuvântul poate fi folosit pentru predică religioasă, propagandă politică, prelegere științifică, relatare a unui incident istoric, relatare a unei anecdote picante sau înjurături, tot așa arta poate servi tuturor acestor scopuri Perfecțiunea unei opere de artă nu este în ceea ce înfățișează, ci în modul în care descrie Deoarece există scrieri teologice proaste, există și tablouri religioase proaste; Poveștile elegante ale lui Maupassant corespund atât în conținut, cât și în execuție picturilor artiștilor francezi moderni, iar pe gardurile orașelor noastre, alături de cuvinte puternice, se etalează explicațiile lor pitorești Toate acestea sunt opere de artă În toate acestea găsim o expresie particulară a acelor idei și idei care ne ocupă și pe care ni se pare interesant să le comunicăm unul altuia Arta nu are alt scop decât transmiterea în sine, iar artistul nu este legat de nimic în alegerea subiectelor sale, atâta timp cât temele sale sunt fezabile în conformitate cu condițiile de mai sus Artistul este purtătorul de cuvânt al acelor interese și idei care rătăcesc în societate; scopul său este pur social - satisfacerea nevoii de a îmbrăca reprezentarea Biblioteca "Runiverse" NIKOLAI IVANCOV lenea într-o formă concretă Pentru asta avem nevoie de artiști Pentru a satisface acest scop, arta trebuie să fie, în primul rând, o expresie reală și completă a intereselor unei societăți date și a unui timp dat și, în al doilea rând, să exprime bine ideile corespunzătoare Cu siguranță nu există cerințe pe care orice operă de artă trebuie să le îndeplinească, așa cum nu există cerințe pe care orice limbă trebuie să le îndeplinească Dar există condiții, potrivit cărora, în funcție de împlinirea cărora, o operă de artă poate fi bolboroseala aspră a unui sălbatic sau a unui copil, bolboroseala incoerentă a unui bețiv sau vorbirea unui orator iscusit Fiecare operă de artă figurativă este un fel de poveste și, pentru a fi spusă bine, trebuie să îndeplinească condițiile oricărei povești bune VIII Fiecare operă de artă este o poveste în imagini senzuale ale cuiva către cineva despre ceva Aceasta determină cele cinci condiții principale pentru perfecțiunea operelor de artă O operă de artă este o poveste Este o poveste pe o anumită temă La fel ca într-o poveste verbală obișnuită, trebuie să existe o anumită legătură și unitate în ea, o atenție deosebită trebuie acordată principalului lucru, fleacuri ar trebui transmise numai în măsura în care caracterizează subiectul principal al poveștii, altfel se va dovedi a fi o simplă vorbărie, și nu o poveste în care trebuie să

existe întotdeauna o anumită totalitate și organicitate Integritatea și organicitatea sunt astfel condițiile perfecționării unei opere de artă, în măsura în care este o poveste Aceasta este o poveste în imagini senzuale și în ea se poate spune doar ceea ce poate fi și în măsura în care poate fi transmis în concret senzual Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART imagini și, în același timp, încadrarea într-un anumit unghi de vedere și într-un moment de timp Despre asta s-a spus deja destule mai sus Concretitatea unei opere de pictură și sculptură este condiția desăvârșirii acesteia Dacă artistul dorește să transmită o idee generală, trebuie să o traducă într-o formă corporală individuală; el trebuie să se comporte ca Menenius Agrippa, îmbrăcându-și apărarea capitalismului în fața plebeilor romani sub forma unei fabule despre stomac și membre ale corpului uman El trebuie să se comporte ca Michelangelo, care a întruchipat în David-ul său chemarea la răzvrătire pentru libertatea înrobită, sau în Noaptea sa și dimineața rușinea opresiunii Dacă pictorul dorește să transmită mai direct o idee abstractă, îi rămâne să recurgă la ajutorul alegoriei Alegorie este în esență același cuvânt, doar că mai puțin perfect Cuvântul este, de asemenea, un limbaj care servește pentru a transmite idei, dar acesta este un alt limbaj decât imaginile senzuale Un pictor alegoric este ca un om care inserează dintr-o dată fraze străine în povestea lui fără niciun motiv Goethe spunea că tot talentul său stă în capacitatea de a scrie în germană În același mod, geniul fiecărui artist constă în capacitatea de a vorbi limba potrivită O operă de artă este o poveste despre ceva, iar ceea ce este spus în ea trebuie transmis cu acuratețe, imaginile ei trebuie să fie fidele naturii Aceasta nu înseamnă că arta ar trebui să fie doar imitativă, doar să reproducă natura, ci că Forma corporală în care își transmite reprezentările, chiar dacă acestea din urmă ar fi pure Fantezii, trebuie să fie naturală Vom reveni la această întrebare mai târziu în detaliu Aceasta este o poveste pentru cineva O poveste este bună atunci când nu numai că transmite Fapte cunoscute, descrie corect o anumită localitate, persoană, scenă etc , dar și când exprimă și atitudinea naratorului însuși față de ceea ce este descris Această atitudine este exprimată Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV deja în alegerea intrigii și în raport cu detalii, în indicarea a ceea ce naratorul consideră principalul lucru din poveste etc Atitudinea subiectivă, exprimată în imagini transmise obiectiv, adică corect cu realitatea, nu numai că nu este un dezavantaj , ci o condiție pentru perfecțiunea unei opere de artă Arta este un fenomen al vieții sociale și, cu cât un artist se întruchipează mai mult în lucrările sale, cu atât își servește mai mult scopul Legat de aceasta se află problema tendinței operelor de artă, pe care o vom analiza mai departe, în termeni generali, separat În cele din urmă, o operă de artă este o poveste dată cuiva Imaginile sunt apoi pictate pentru a fi privite, iar privitorul își face cerințele artistului Povestea lui trebuie să atragă atenția și, prin urmare, trebuie să fie îmbrăcată într-o formă distractivă Unul știe să spună cazul cel mai simplu în așa fel încât să fie ascultat cu plăcere, celălalt prelegeri pe cele mai importante subiecte într-o măsură atât de plictisitoare încât ascultătorii rămân fără audiență Bâlbâiala, prelungirea, pompozitatea, obscuritatea prezentării, truda sunt la fel de insuportabile în artă ca și în viața de zi cu zi O imagine bună, ca o poveste bună, este clară, simplă și frumoasă ca formă Frumusețea, așa cum am subliniat mai devreme, nu este scopul artei, ci este condiția perfecțiunii ei; cu ajutorul frumuseții, artistul atrage atenția publicului și astfel cu mare succes își poate duce la bun sfârșit ideile Rezumând toate cele de mai sus și ținând

cont de viziunea asupra esenței frumuseții conturată mai devreme, putem spune că perfecțiunea operelor de artă este determinată de frumusețea lor, organică, întrucât este o poveste, frumusețea fizică sau de formă, întrucât este o poveste pentru cineva, ideologică, pentru că este o poveste a cuiva, și prin naturalețea și concretitatea lor, pentru că este o poveste în imagini despre ceva Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART În concluzie, repet încă o dată că nu aceasta este esența cerințelor pe care orice operă de artă trebuie să le îndeplinească pentru a fi artă, ci doar condițiile desăvârșirii ei, arta sa, după cum se spune Dacă o operă de artă nu îndeplinește niciuna dintre aceste condiții, aceasta nu o împiedică să rămână operă de artă Dacă amiba nu are organe umane, acest lucru nu o împiedică să rămână animal Asemenea opere de artă, fiind extrem de imperfecte, rămân totuși transmisii ale unor reprezentări în imagini senzuale Esența lor rămâne aceeași și, fără a fi complicată de circumstanțe secundare, este adesea exprimată chiar și cu o mai mare claritate După cum am remarcat mai înainte, desenul de pe gard poate vorbi mai clar despre esența artei decât Madona Sixtină, oricât de paradoxal ar părea la prima vedere Iar principalul dezavantaj al majorității esteticii existente este că ele iau ca punct de plecare operele de artă, potrivit autorului, cele mai perfecte, la fel cum era o vreme când manualele de zoologie erau scrise în relație cu oamenii IX Dintre condițiile de mai sus pentru desăvârșirea lucrărilor artistice, mă voi opri aici în detaliu asupra fidelității față de natură și a atitudinii subiective a artistului față de aceasta Loialitatea față de natură este un concept foarte relativ Loialitatea față de natură este în esență fidelitate față de ceea ce vedem în natură sau față de ceea ce acordăm atenție Fotografiile instant ale unui cal alergand din punct de vedere artistic nu sunt fidele naturii, pentru ca nu vedem niciodata un cal in astfel de pozitii, fara sa le putem distinge Dar, la un moment dat, durerea se transformă în natură atenție la gât, mai puțină atenție la celălalt; ceea ce părea să fie greșit Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV foarte natural astăzi, mâine va părea nefiresc În Evul Mediu, sub jugul misticismului, când idealul unei persoane era un sfânt cu trupul slăbit, pe jumătate uscat, viața pământească era considerată blestemul păcatului originar, iar pictura avea un caracter exclusiv religios, conceptele de naturalețea au fost cele mai primitive Era suficient ca o persoană să aibă două brațe, două picioare, cu câte cinci degete pe fiecare, o față cu ochi bombați sub formă de amigdale, un nas lung în formă de cizmă și o cârpă în loc de păr Siluetele erau urâte și moarte, cu gâtul și membrele dislocate, întinse ca niște bețe pentru a evidenția obezitatea spirituală prin subțirerea corpului Culoarea caroseriei era transmisă prin vopsea întunecată convențional, culoarea peștelui afumat; despre semitonuri nu aveau nici cea mai mică idee; draperiile erau și ele înfățișate condiționat Și asta a fost de ajuns Asemenea imagini erau considerate complet naturale, pentru că în ele se acorda corpului păcătos atâta atenție cât merita conform conceptelor de atunci Un sentiment religios pervertit nu permitea trasarea unei singure linii pământești mai naturale Că conceptul de naturalețe este un concept relativ, iar fidelitatea față de natură din partea artistului ar trebui apreciată nu atât în sine, ci în comparație cu starea anterioară și actuală a artei, acest lucru se arată printr-o comparație a Frescurilor a doi pictori religioși - Giotto și Vasnețov *) Am auzit în repetate rânduri că Vasnețov în frescele sale pt *) Colegiul de redacție, nerecunoscându-se în dreptul de a îngrădi angajații săi în libertatea de exprimare a opiniei lor, consideră în

același timp datoria sa de a declara deschis că nu împărtășește deloc punctele de vedere exprimate în acest articol asupra noastră artistul foarte talentat V M Vasnețov, ale cărui lucrări, potrivit editorilor, sunt marcate cu sigiliul unui geniu creativ complet original și în ceea ce privește zborul designului artistic, măreția inspirației religioase și poetice și originalitatea și frumusețea uimitoare a culoare, nu au egal în toată pictura secolului prezent Ediție Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART Catedrala Vladimir din Kiev, pe care o cunosc din cartonașele și schițele din Galeria Tretiakov, este un fel de Giotto și într-adevăr în aceste Frescuri există ceva în comun cu Giotto Efortul de întoarcere la Giotto, însă, nu este un fenomen excepțional în acest caz, întrucât a fost întâlnit recent și în pictura franceză, de unde a trecut la noi Giotto a fost un mare artist, mai ales prin natura organică a lucrărilor sale, prin simplitatea și claritatea expresiei gândirii religioase profunde În același timp, în comparație cu pictura sa religioasă contemporană și anterioară, a fost un naturalist profund Figurile sale au rămas, într-adevăr, aproape aceleași condiționat de lemn, dar au prins viață, mișcările lor au devenit puternice și reale Cu Vasnețov (precum și cu giottiștii francezi) avem aproximativ același lucru Acestea sunt figurile picturii icoanelor bizantine, cu aceleași membre subțiri și lungi, degete îndoite condiționat, culoare închisă a corpului, cearșafuri ude în loc de haine, dar nu stau nemișcate în ipostaze tradiționale - mișcările lor sunt puternice până la ascuțire, un element complet străin - sentiment și pasiune Același personaj al imaginii, care la Giotto a fost un pas înainte, la Vasnețov este un pas înapoi Figurile lui Giotto, în comparație cu pictura timpurie, par deosebit de vitale, la Vasnețov dau impresia că mișcă păpuși sau cadavre, puse în ipostaze Giotto a ocupat unul dintre primele locuri printre artiștii Renașterii, Vasnețov și-a arătat în frescele sale doar ignoranța asupra corpului uman Acest artist este incontestabil talentat, dar nu a învățat să deseneze corect și a încercat la început să-și ascundă ignoranța alegând teme fantastice în care poți inventa orice îți place, înfățișează peisaje inexistente cu culori azurii, cum ar fi Biblioteca "Runiverse" NIKOLAI IVANCOV în Ivan Tsarevich pe un lup cenușiu etc ; acum își ascunde incapacitatea de a picta corpul uman sub masca unei tendințe deosebite în pictura religioasă Incapacitatea lui de a desena este evidentă mai ales în modul în care desenează mâinile, pentru pictor cea mai dificilă parte a corpului uman Anterior, le-a înfățișat în mănuși (Ivan Tsarevich, Bogatyr la răscruce), acum le transmite destul de condiționat, după tipul bizantin Această incapacitate de a desena corpul uman, probabil și l-a forțat în cele din urmă să treacă la pictura religioasă La fel de nefiresc este și tendința rafaeliștilor contemporani, o tendință care a existat printre noi în perioada academică a picturii noastre și este acum aproape uitată, dar continuă într-un grad destul de puternic în rândul germanilor și în Italia Sunt multe de învățat de la Rafael, dar în sensul fidelității față de natură, pictura de mai târziu a mers mult înainte Acest lucru se aplică în principal culorii Progresul picturii a fost făcut în așa fel încât la început au început să acorde mai multă atenție Formei; pictura, ca să spunem așa, a fost sculptată, dar colorarea a rămas aceeași, doar culorile au devenit mai strălucitoare și mai armonioase Mai departe, culoarea generală a hainelor, și mai ales a corpului uman, a început să fie transmisă mai precis, dar în semitonuri era încă departe de acea diversitate și de acea naturalețe pe care le avem în pictură, începând din epoca lui Tițian Modul în care artistul a tratat natura în momente diferite este cel mai bine dovedit

de felul în care și-a pictat tablourile Și acest lucru este cel mai vizibil în picturile neterminate Vechii maeștri (comparați, de exemplu, cu Fra Bartolomeo - La vergine col bambino e santi, și de asemenea cu Rafael - La madonna detta del Baldochino în Pitti din Florența) au trasat mai întâi foarte atent conturul; apoi umbrele și semitonurile au fost aplicate cu grijă cu vopsea maro În cele din urmă, imaginile, după cum se spune, au fost pictate, adică Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART au fost acoperite în culori și semitonuri într-un ton general, un fard de obraz a fost suprapus cu mere, în timp ce în umbră a rămas vopseaua maro aplicată mai devreme Corpul feminin și cel masculin, tineri și bătrâni, nu diferă în culoare A existat o vopsea "carne", cu care au semnat toți La transferul hainelor, atenția principală a fost acordată și pliurilor; culorile lor erau simple - roșu, albastru, galben, verde, purpuriu cu o ușoară diferență de nuanțe Numai la lumini, vopselele erau de obicei luate galbene ", sau strălucirea era suprapusă cu aur (ca uneori pe păr) Ca urmare a acestui tip de țesătură, este de obicei imposibil de recunoscut Prin urmare, avem doar schițe în umbră din viața de odinioară maeștri Colorarea în natură nu a fost studiată În această stare era pictura colorată pe vremea lui Raoael Cu toate acestea, deja în Leonardo da Vinci, acest inovator prin însăși natura naturii sale, există abateri de la o astfel de manieră generală Lăsând maro vopsea pentru umbre, începe să picteze peste penumbra cu o vopsea verzuie mai groasă, observând pe bună dreptate că penumbra are de obicei o nuanță mai rece, iar semitonurile sunt cele mai deschise, roșiatice În același timp, vopseaua de bază nu se face așa cu grijă, lăsând mai multă libertate pentru înregistrarea ulterioară (Ceea ce s-a spus este remarcabil în special pe neterminată L'adorazione dei Magi din Uffizi din Florența) Tizian (neterminate La vergine col bambino și Sacra famiglia din Uffizi) pictează deja exact în același mod în care scriu pictorii moderni - contururile sunt schițate în termeni generali și subvopsirea se realizează culori adecvate cu o mare varietate de semitonuri Claritatea contururilor, subvopseaua maro atentă, cu tranziții treptate la umbrire și geamurile monotone sunt înlocuite cu linii colorate, de exemplu străduindu-se să capteze pentru fiecare suprafață propria culoare naturală În consecință, schițele maeștrilor noștri sunt predominant colorate; desenul a căzut chiar în decădere Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV Dacă în prezent artistul a început să scrie așa cum scria în epoca lui Rafael, picturile sale ar părea nefirești, în timp ce la vremea aceea acest mod era un mare progres în naturalism Perfecțiunea unei opere de artă este determinată de cât de bine exprimă ceea ce artistul a dorit să transmită, adică în ce măsură îndeplineşte condiţiile de mai sus Dar una este perfecțiunea transmiterii, alta este demnitatea a ceea ce se transmite In Muzeul Napolitan, in camera in care sunt admisi doar barbati, se afla o statuie antica de marmura a unui Faun cu capra Este din toate punctele de vedere o operă perfectă de sculptură Dar nimeni nu va numi această muncă înalt Demnitatea și perfecțiunea poveștii în arta figurativă, precum și în vorbirea verbală, nu se însoțesc invariabil una pe cealaltă O anecdotă nebunoasă poate fi spusă bine, dar o predică prost rostită ■ Operele de artă, care diferă în conținutul lor, sunt chemate la existență prin diferențele de reprezentări pe care oamenii le schimbă între ei Ne spunem Faptele pe care le vedem, spunem glume și basme, ne defăimăm, ne certam și ne dotăm discursul cu cuvinte indecente, ne transmitem întâmplări istorice, opiniile noastre despre evenimente, despre viață, despre obiecte religioase, avem dispute

politice Toate acestea au genurile sale de artă corespunzătoare
Deoarece subiectul conversației poate fi înalt sau scăzut, la fel și
operele de artă pot fi înalt sau scăzut, indiferent dacă sunt perfecte
în execuție sau nu Considerăm scăzut și nedemn ceea ce se referă la
natura animală grosieră a omului, înalt ceea ce se referă la om ca
ființă socială și interesul social mai profund pe care îl are subiectul
Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART discurs sau imagine artistică, cu
atât este mai înalt și mai demn O poveste simplă despre un fenomen
social are un interes social mai profund decât descrierea unui loc sau
chip frumos, iar pictura istorică și de gen a fost întotdeauna plasată
deasupra peisajului și portretului Dar și mai importantă nu este simpla
transmitere a evenimentelor, ci înțelegerea lor, stabilirea unei
anumite viziuni asupra fenomenelor și vieții, ideea O persoană care
introduce o idee fructuoasă în societate aduce cel mai mare beneficiu
societății și nu există o numire mai demnă pentru o persoană decât să
fie un luptător pentru o idee, deoarece relațiile sociale conștiente
sunt guvernate de idei, iar prin ele regulile de se constituie o
comunitate rezonabilă Prin urmare, în arta figurativă, pictura și
sculptura ideologică merită primul loc, deoarece ideea este
întruchipată în imagini senzual concrete Ideea poate înnobila imaginea
senzuală, care fără ea este de bază Corpul feminin gol este înfățișat
de artiștii francezi moderni și portretizat de marii maeștri ai
Renașterii Însă picturile primului servesc voluptate, lucrările celui
de-al doilea au fost un apel la frumusețea naturii și naturalețea,
trecută în misticism, spiritul uman Cel mai înalt fel de artă este arta
ideologică, adică tendenţios Artistul nu numai că are dreptul de a-și
propaga ideile în limba pe care o vorbește arta sa, dar este datoria
lui, căci artistul este în primul rând un membru al societății, iar
scopul artei este social Declinul modern al picturii și sculpturii se
datorează, printre altele, faptului că artiștii noștri au intrat cu
totul în latura tehnică a artei lor Aceștia sunt în cea mai mare parte
oameni needucați, care rămân în urmă interesului public Studiul naturii
este cea mai bună școală pentru un artist; în ea învaţă gramatica artei
Dar poate desena idei pentru lucrările sale numai în viața publică Toți
marii artiști erau tendențioși, toți erau Biblioteca "Runivers" NIKOLAY
IVANTSOV propagatori ai ideii Tendința libertății politice este
investită de Michel Angelo în David și Figurile de pe mormântul
Medicilor; ea vorbește și din tavanul Capelei Sixtine în profeți și
sibile Rafael a fost tendențios, întruchipând Madonele sale în Forma
senzuală a frumoaselor femei italiene, pentru imaginea Sf Margareta sau
Madona Sixtina sub forma iubitei ei a fost cea mai evidentă tendință
după ideile religioase medievale Dante, Shakespeare, Leonardo da Vinci,
Tizian, Correggio, Murillo și alții erau tendențioși Acești artiști au
fost cu atât mai mari cu cât, în ideile sau tendințele lor, erau
înaintea secolului, și nu l-au urmat, ca ale noastre Dar trebuie
amintit că numai acea învățătură este ascultată cu atenție și își pică
semințele în inimile ascultătorilor, care, prin Forma exprimării ei,
atrage atenția asupra ei înseși A învăța ceva rău înseamnă a strica
exact lucrul Arta figurativă este un limbaj aparte, prezentând
propriile cerințe Dacă lucrarea, în tendința ei, este proastă, va fi
ridiculizată și judecata imperfecțiunii lucrarea va fi transferată la
ideea însăși Un astfel de artist este ca Balaam, cu deosebirea că,
vrând să pronunțe o binecuvântare, rostește blesteme și blesteme Un
astfel de serviciu, de altfel, a fost făcut ideilor lui Tolstoi de
regretatul Ge, care, la bătrânețe, a învățat să folosească pensula
Răstignirea lui Hristos sau Hristos înaintea lui Pilat este o rușine

completă și un analfabetism artistic și mulți, arătând spre aceste picturi, au spus: "iată ideile lui Tolstoi pentru tine " Arta servește ideii nu că o dovedește, căci arta nu poate dovedi nimic , - ci ceea ce îmbracă ideea într-o imagine senzual concretă, într-o formă tactilă, ca să spunem așa, și prin aceasta atrage atenția asupra ei Arta vorbește minții prin simțire; dacă artistul dorește să vorbească direct minții spectator, apoi lasă-l să ia un pix Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART XI În paginile anterioare am dezvăluit suficient esența părerilor mele asupra sarcinilor artei, în raport cu formele sale cele mai pure - pictura și sculptura Rămâne să spunem câteva cuvinte despre muzică, arhitectură și litere frumoase Muzica alege materialul pentru întruchiparea artistică a sunetului În același timp, în funcție de cerințele frumuseții muzicale, sunetele sunt preluate, stând în anumite relații între ele în funcție de numărul de vibrații ale acestora Deja o simplă combinație naturală a unor astfel de sunete într-o anumită secvență constituie o melodie, muzică O astfel de muzică poate fi plasată pe bună dreptate împreună cu arabescuri și modele în pictură, în care artistul transmite doar o combinație frumoasă de linii, culori și nimic mai mult Acesta este cel mai jos fel de artă, atât în pictură, cât și în muzică Dar există muzică de alt fel După cum am subliniat deja, în vorbirea noastră există două elemente, cuvintele și intonația Acesta din urmă exprimă în special sentimentele și stările noastre interioare Este limbajul naturii în sine, pe care nu îl învățăm în mod conștient, dar pe care îl înțelegem de la oameni de altă rasă și chiar de la animalele superioare Muzica transmite stări interioare într-o formă mai frumoasă: este aceeași intonație într-o formă înnobilată artistic Cu cât sentimentul este mai complex, cu atât este mai dificil să îl transmiteți într-o singură intonație și este nevoie de cuvinte pentru explicație Într-o formă mai largă apare în cântec, romantism și operă, unde ■ cuvintele însoțesc muzica, sau chiar muzica însoțește cuvintele, într-o măsură mai mică, într-o anumită semnătură a muzicii, titlul piesei Nu mă voi extinde asupra faptului că muzica, precum pictura și sculptura, pot fi tendențioase, adică transmite o idee cunoscută Un muzician, mai puțin decât un pictor, poate Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV pentru a dovedi ceva, dar poate afecta anumite sentimente ale unei persoane și, prin urmare, le poate direcționa acolo unde dorește Într-un cuvânt, tot ceea ce s-a spus despre sculptură și pictură este aplicabil în termeni esențiali și muzicii, cu diferența că aceasta din urmă poate transmite și o succesiune de stări interne, dar din acest motiv sfera sa se limitează doar la cea din urmă În ceea ce privește arhitectura, majoritatea clădirilor nu sunt opere de artă, deoarece sunt concepute în scopuri pur practice și nu pentru schimbul de sentimente, idei și idei Clădirile arhitecturale sunt opere de artă atunci când o anumită reprezentare sau idee este transmisă în ele într-o formă sensibilă Există doar două astfel de idei generale pentru arhitectură În fiecare clădire arhitectul trebuie să se confrunte cu forța gravitației, iar această forță o depășește în diferite moduri, în funcție de materialul de construcție de care dispune Un element al oricărei clădiri îl constituie culetele verticale, în cel mai simplu caz, stâlpii, pereții și un tavan, un acoperiș sau platformă, dispuse pe bonturi la o anumită distanță de sol Nu este greu să așezi un perete sau alt fel de culetă din orice material, în timp ce un acoperiș, un tavan, o platformă, dacă sunt mari, prezintă dificultăți enorme Podul este cea mai simplă și, ca să spunem așa, cea mai pură formă a unei astfel de platforme și, deja în construcția podului, gravitația trebuie depășită în moduri complet

diferite, în funcție de tipul de material de construcție pe care îl avem la noi mâinile Tipul sau stilul potrivit este deja exprimat prin construcția unui pod simplu Dacă avem de-a face cu grinzi sau bușteni de lemn, principalul tip de pod sunt buștenii așezați vertical (cea mai simplă formă de stâlp) sau pereții, pliați în alt mod, pe care se sprijină alți bușteni în poziție orizontală Pentru picant Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART barele de capăt de acoperiș (capriori) sunt așezate oblic, sprijinindu-și capetele superioare una pe cealaltă Daca avem marmura, ramane tipul de platforma, atata timp cat dimensiunea cladirii nu este foarte mare, exact aceeasi Acest lucru se datorează faptului că marmura, ușor de tăiat în grinzi și cai, are proprietăți similare în construcție cu lemnul Templul grecesc este cel mai bun tip de clădire mică de marmură Atunci când se construiește din marmură sau calcar în proprietățile sale, de exemplu, travertin, clădiri de dimensiuni mari, este mai convenabil să se ia marmură, cel puțin parțial sub formă de pietre cioplite, care sunt mai ușor de ridicat la o înălțime , iar tipul de construcție se obține, după cum vom vedea acum, diferit Dacă avem la dispoziție o cărămidă sau o piatră, greu de văzut, dar ușor de străpuns, precum gresia, trebuie să construim o platformă în alt mod, iar o boltă mai mult sau mai puțin grea este forma principală a unei astfel de platforme În același timp, este mai convenabil să faci o boltă rotundă sau un arc rotund din cărămidă; în cazul unei pietre mari, apropiindu-se de grinzi, bolțile și arcadele ascuțite gotice sunt de mare comoditate Panteonul roman este un tip de clădire din cărămidă (cu excepția fațadei grecești), stilul gotic este din piatră În aceasta din urmă, caracterul clădirii se schimbă în funcție de caracterul pietrei Goticul german se datorează în mare măsură faptului că gresie roșie a fost folosită pentru construcții, în franceză - gresie gri, în italiană - marmură și travertin În cele din urmă, putem avea fier la dispoziție - gravitația este apoi învinsă în moduri noi Fierul permite construirea de arcade și bolți ale plămânilor, precum dantelă Permite nu numai așezarea pieselor una peste alta, ci și a le atârna unele de altele, ceea ce este complet inaccesibil pentru piatră și, în dimensiuni foarte limitate, este disponibil pentru lemn Fiecare arc (și Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV vozd) are dorința de a se dispersa; în arhitectura din piatră, acest lucru este împiedicat prin sprijinirea capetelor arcului de pereți groși sau de fundații masive - coloane, pilaștri, care ar trebui să fie cu atât mai groși, cu atât mai mare și mai grea arcul sau bolta În templele gotice, părțile laterale, rupte în interior într-o serie de limite mici, nu sunt în esență altceva decât fundații uriașe pentru o boltă masivă care acoperă partea principală din mijloc În cazul arhitecturii din fier, capetele arcadelor sau bazele bolților pot fi pur și simplu legate între ele cu tije de fier și în acest fel se poate așeza o boltă uriașă pe pereții sau coloanele cele mai ușoare Un pod suspendat, un arc ușor, o grindă lungă din linii mici încrucișate sunt elemente de construcție disponibile doar pentru arhitectura din fier Tipurile sale sunt podurile de cale ferată, gările, Turnul Eiffel, clădirea motoarelor la ultima expoziție pariziană etc Dar epoca arhitecturii de fier, desigur, abia începe Cu toate acestea, trebuie să ne gândim că într-un viitor nu prea îndepărtat, clădirile de fier le vor eclipsa pe cele de piatră, așa cum acestea din urmă le-au eclipsat pe cele din lemn În cele mai multe cazuri, însă, arhitectul trebuie să se ocupe de diferite materiale și trebuie să reproducă rapid Forme și combinații mai complexe decât un simplu pod Toate acestea fac foarte dificilă lupta împotriva gravitației Dacă un arhitect poate face față

gravitației ușor și simplu, exprimă modul în care a făcut față gravitației în funcție de materialul de construcție în Formele clădirii pe care a creat-o și arată clar legătura dintre părțile acesteia din urmă, o clădire arhitecturală devine artistică Nu există nimic mai absurd decât o clădire construită într-un stil care nu corespunde materialului de construcție, de exemplu, un templu grecesc construit din cărămidă Dar arhitectura permite în mare măsură, fără a prejudicia arta și chiar în favoarea acesteia din urmă, reproducerea formei exterioare a unuia Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART material de construcție cu ajutorul altuia sub formă de paramente, tencuială etc , care dă mare amploare imaginației artistului O altă idee de arhitectură este expresia scopului pentru care este destinată clădirea, expresie care conferă structurii caracterul de confort, vastitate, solemnitate, întuneric, lejeritate, aspirație către cer sau apropiere de pământ etc Astfel, arhitectura este, în general, un limbaj foarte sărac în ceea ce privește subiectele disponibile pentru transmiterea sa și brut în comparație cu alte arte Nu mă voi opri asupra operelor de belles lettres, deoarece asta ne-ar duce prea departe Toată lumea admite că operele literare sunt artistice în măsura în care sunt figurative; sunt și limbajul imaginilor și li se aplică tot ceea ce s-a spus esențial despre pictură și sculptură Imaginile cuvântului se deosebesc însă de imaginile picturii și sculpturii, pe de o parte, prin posibilitatea de a exprima în ele succesiunea fenomenelor și prin aceasta o mai mare lățime de reprezentări și idei disponibile pentru transmitere, pe de altă parte, cu mai puțină certitudine În acest sens, unii scriitori sunt mai aproape de artele figurative pure, în timp ce alții au o concepție mai rece a cuvântului "Beliac" al lui Maupassant și "L'argent" al lui Émile Zola, cu o anumită asemănare de intrigi, au caracter foarte diferit Primul descrie ceea ce nu a văzut, de parcă l-ar fi văzut el însuși; al doilea, ceea ce a studiat intenționat pentru asta, spune ca din cuvintele altora Dacă arhitectura este bogată în forme de tranziție către lucrări care urmăresc scopuri pur materiale, atunci belles-lettres reprezintă o serie întreagă de tranziții către exprimarea ideilor și ideilor nu prin imagini senzuale, ci prin concepte abstracte Industria, arta și vorbirea sunt cele trei regate Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV lucrările omului, fiecare cu subdiviziunile sale Pictura, sculptura și muzica sunt tipurile cele mai definite în domeniul artei, în timp ce arhitectura și literele frumoase sunt tipuri de tranziție, pe de o parte în domeniul industriei, pe de altă parte, în domeniul cuvântului abstract La fel ca în natură, așa și în activitatea umană, totul este conectat unul cu celălalt și este imposibil să trasăm granițe ascuțite oriunde XII ' Punctul de plecare al analizei noastre asupra sarcinilor generale ale artei a fost opera de pictură și sculptură În încheierea acestui eseu, ar fi oportun să spunem câteva cuvinte despre soarta istorică a acestor departamente în domeniul artei Epoca sculpturii poate fi considerată încheiată Sculptura s-a stins în reprezentanții săi principali și a supraviețuit în prezent doar în câteva forme reduse, în principal sub formă de statui de masă etc A fost dezvoltat în special în rândul grecilor, dar apoi deja în perioada romană a început să scadă, iar toate eforturile lui Michel Angelo de a-l ridica în secolul al XVI-lea nu au dus la nimic A fost ultimul și cel mai puternic fulger din viața ei Cu sculptorii următori, Canova, Thorvaldsen și alții, însăși ideea de organicitate și frumusețe a corpului uman, ca să spunem așa, statică în perioada antică a sculpturii și dinamică la Michelangelo, s-a pierdut și a trecut în pretenția și postura a unei balerine în locul unei

poziții și mișcări naturale Motivul declinului sculpturii este de obicei văzut în influența creștinismului Dar acest lucru este complet neadevărat Sculptura a început să scadă când păgânismul era încă în plină floare În plus, creștinismul, sau mai degrabă acea formă barbară și pervertită, nefirească de religie de stat, care a înflorit sub acest nume în Evul Mediu, a fost la fel de ostil față de Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART orice artă, nu doar sculptură Dimpotrivă, sculptura, datorită legăturii cu arhitectura, sub fânul căreia s-a refugiat, s-a aflat în condiții mai favorabile și deasupra picturii contemporane Celebrele uși ale Baptisteriului Florentin, dintre care cele mai vechi au fost finalizate de Andrei Pisano în după de ani de muncă, și mai ales amvonul din Baptisteriul din Pisa, finalizat în de Niccolò Pisano, nu se regăsesc în ele moderne pictura nu este nimic de genul asta Și atunci, când această influență s-a încheiat și a venit "epoca renașterii", pictura a continuat cu pași repezi înainte și au apărut mulți pictori talentați, între timp, așa cum s-ar putea spune, singurul Michelangelo a purtat sculptura pe umeri, luând cu el la mormântul și ideea ei de viață Motivul declinului sculpturii nu a fost influența creștinismului, ci faptul că cercul ideilor umane, care necesita expresie figurativă, s-a schimbat parțial și, cel mai important, s-a extins foarte mult, în timp ce sculptura a reușit să transmită cu succes doar câteva, idei mai simple Cea mai perfectă și tipică formă de sculptură este statuia tipică, și mai ales statuia nudă, pentru că întregul interes al statuii este în formele și mișcarea frumosului corp uman, care, prin urmare, trebuie să fie cât mai deschis posibil și, în plus, statuia este de marmură Marmura diferă de alte materiale folosite pentru statui prin faptul că este transparentă în straturi subțiri, la fel ca corpul uman, iar în lumina soarelui are o nuanță ușor gălbuie, ceea ce o face deosebit de potrivită pentru înfățișarea unui corp gol Statuia poate fi privită din diferite părți, poate fi iluminată într-un fel sau altul, se poate distinge pe un fundal potrivit Deja într-un grup, unde o figură o ascunde pe cealaltă, avantajele sculpturii se pierd În basorelief, sculptura se apropie de pictură Dar câte reprezentări pot fi exprimate sub forma unui singur Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV atunci când, în plus, goliciunea a început să-i fie rușine și însăși ideea despre frumusețea corpului uman gol s-a pierdut? Gama limitată de idei disponibile pentru exprimare în sculptură a fost principalul motiv pentru declinul și înlocuirea acesteia cu alte arte mai largi, în primul rând pictura Pictura, cu mult inferioară sculpturii în transmiterea Formei corpului uman, are avantajul față de aceasta din urmă că surprinde un orizont de idei mult mai larg Pictura, ca să nu mai vorbim de culoare, care nu se transmite în sculptură, permite liber imaginea pe o pânză a mai multor Figuri; într-o imagine, multe pot fi transmise numai în schițe obscure și, prin urmare, pornesc principalul lucru; pictura permite o utilizare mai largă a accesoriilor care explică semnificația imaginii; peisajul, mobilierul pentru casa etc sunt disponibile doar pentru transfer pe panza, nu in marmura Prin urmare, nu este de mirare că pictura, mai ales când interesul pentru frumusețea corpului gol a lăsat loc interesului pentru alte imagini, a înlocuit sculptura Dar pentru pictura în multe dintre formele sale, ultima oră a sunat deja Pictura religioasă a supraviețuit epocii sale, deoarece ideile religioase mai abstracte au înlocuit materialismul brut al misticismului medieval În acest sens, soarta picturii religioase este foarte remarcabilă Era, ca să spunem așa, un fel de reductio ad absurdum a ideilor medievale Marii maeștri ai Renașterii și-au dorit destul de conștiincios să

întruchipeze ideile religioase moderne într-un mod demn în imagini senzual concrete Dar, din moment ce naturalețea imaginii este condiția principală pentru perfecțiunea operelor de artă, odată cu dezvoltarea picturii religioase, ideile întruchipate în ea și-au pierdut din ce în ce mai mult caracterul supranatural Arta, în timp ce slujea conștiincios religia medievală, de fapt a subminat-o Când, de la Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART parțial, datorită asistenței artei, ideile religioase pervertite au fost înlocuite cu concepte superioare, pictura religioasă a devenit inutilă, deoarece aceste concepte în parte nu necesitau, în parte nu permiteau o întruchipare figurativă Pictura religioasă nu ne mai interesează în prezent și a intrat, s-ar putea spune, într-un declin total O soartă similară a avut și pictura istorică În prezent, vedem cauzele evenimentelor istorice și progresului nu în bătălii sângeroase, ordine ale regilor și intrigi ale curtezanilor, ci în fenomene culturale, economice și sociale mai complexe Acestea din urmă sunt de cel mai mare interes pentru noi, în timp ce evenimentele sângeroase, bătăile absurde și brutale ale a mii de oameni de către alte mii de semeni, crime, execuții și torturi, care au constituit una dintre principalele parcele ale picturii istorice, trezesc dezgustul nostru și încercăm să le închidem ochii și să nu le căutăm perpetuarea în imaginile artei Ieșirile solemne, recepțiile, procesiunile în costume de beteală cu decorațiuni false sunt de interes doar pentru copii și mulțime, iar în nicio casă nu le vei vedea imaginile Între timp, fenomenele economice și sociale, manifestându-se doar în masă, în număr mare, și nu în fenomene unice, și care se desfășoară pe o perioadă lungă de timp, nu se pretează a fi reprezentate pe pânză Rămâne pictura de gen, peisaj și portret Pictura de gen, captând interesele unui ordin mai mic, este prea îngustă la orizont Peisajul și portretul sunt în mare măsură subminate pe măsură ce fotografia devine din ce în ce mai artistică, dar în orice caz aceste două ramuri ale picturii, în special odată cu dezvoltarea modernă a interesului pentru natură, stau în prim-plan și se îndreaptă către o dezvoltare din ce în ce mai mare, cu atât mai mult cu cât poveștile lor nu sunt transmise de nicio altă artă Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV Motivul principal al declinului picturii este același cu motivul declinului sculpturii - incapacitatea sa de a transmite întreaga varietate de idei care ne interesează Aceste tipuri de artă moribunde sunt înlocuite cu noi tipuri Așa sunt muzica și literele frumoase Complexitatea mai mare a sentimentelor și stărilor interioare ale omului modern, care este legată de complexitatea mai mare a relațiilor între care trăiește, a determinat și o mai mare dezvoltare a muzicii, o artă care transmite perfect stările interioare Și nu există nicio îndoială că pe măsură ce viața socială se dezvoltă și devine mai complexă, se va dezvolta și muzica, deși nu pot fi de acord că muzica este arta viitorului prin excelență Subtilitățile intonației sunt accesibile doar câtorva Muzica necesită o ureche mai subtilă și mai dezvoltată decât muzica este mai profundă Muzica, totuși, ca pur și simplu o combinație frumoasă de sunete, este potrivită doar ca un divertisment ușor pentru petreceri de dans, taverne și cafenele și nu există niciun motiv pentru dezvoltarea specială a unei astfel de muzici De altfel, muzica este o artă incomodă pentru cei din jur, cu atât mai puternică cu cât populația devine mai aglomerată, iar în Europa de Vest se iau măsuri de poliție destul de temeinice împotriva chinuirii auzului vecinilor Dacă în prezent practica muzicii este atât de răspândită, aceasta este, pe lângă plăcerea ușoară pe care o dă, pentru că nu este nimic mai ușor decât să

înveți să tamburi pe note gata făcute, iar a poza ca artist este atât de plăcut, și uneori profitabil În ceea ce privește vastul grup de lucrări de belles lettres, și aici, multe specii tind să scadă Acest lucru este valabil mai ales pentru toate operele poetice Forma artificială a versului, cu toată frumusețea lui, leagă libertatea de exprimare O mare parte din ceea ce era scris anterior în versuri este acum scris exclusiv Biblioteca "Runivers" SARCINI DE ART eficient proză, iar versurile sunt compuse din ce în ce mai puțin Odele poetice, discuțiile despre beneficiile sticlei etc , au supraviețuit deja timpului lor De altfel, poeziile sunt bune doar atunci când sunt scurte Trebuie să existe o anumită plasticitate în versuri, ca și în sculptură, care limitează sfera a ceea ce este transmis; poeziile trebuie citite cu simțire și aranjare, pentru ca frumusețea lor să facă impresia potrivită, iar asta obosește repede În fine, a scrie o poezie bună este o artă foarte dificilă, iar propunerea lor sosită departe de a satisface cererea de întruchipare figurativă a ideilor care ne ocupă Arta, până la urmă, este și un fel de piață și este supusă legilor oricărei piețe Dimpotrivă, literatura de proză, romanul și povestea, se dezvoltă din ce în ce mai puternic, în principal datorită lărgirii gamei acelor idei care își primesc exprimarea în ele Romanul atinge fiecare aspect al vieții umane - de la cel mai de jos la cel mai înalt - și răspunde cel mai bine nevoilor contemporane Teatrul se dezvoltă la fel de puternic în arta modernă, începând cu vodevil și operetă până la tragedie și operă înaltă Teatrul are în continuare un avantaj uriaș față de roman în mai mare concretețe a imaginilor sale, nu mai prejos decât în amploarea gamei de idei pe care le surprinde Teatrul este o binecunoscută combinație organică a tuturor artelor Ego-ul este, de asemenea, plastic, și pictură, și muzică, și romantism și arhitectură Pentru întruchiparea teatrală, sunt disponibile astfel de reprezentări și idei care nu sunt transmise într-o formă suficient de concretă de nicio artă unică În teatru întreaga lume a pasiunilor, ideilor și ideilor umane este cea mai vie reflectarea ei Există încă un motiv pentru dispariția sculpturii și picturii și dezvoltarea tot mai mare a romanului și a teatrului Aceasta este disponibilitatea generală a acestuia din urmă Trebuie să plătești o mulțime de bani pentru statui și tablouri, între Biblioteca "Runivers" NIKOLAY IVANTSOV între timp, romanele și teatrul nu costă aproape nimic La ora actuală, este adevărat, există expoziții și galerii de artă, dar nimic nu este atât de obositor ca examinarea, fără ordine și în afara luminii, a tablourilor și statuilor agățate în rânduri pe coridoare întunecate O poză, ca poezia sau nuvelele, este o plăcere atunci când este privită singură sau în cel mai limitat număr Vizualizarea a - de imagini este la fel cu citirea numărului corespunzător de pagini dintr-o antologie Galeriile sunt necesare pentru cei care sunt interesați de istoria artei, dar nu pot satisface nevoia generală de artă Imaginile și statuile sunt artă pentru bogați, romantism și teatru pentru mulțime și, prin urmare, nu este de mirare că acum, când, în cuvintele lui Shakespeare, "un țăran calcă pe piciorul unui nobil și nu se gândește să-și ceară scuze, " primii sunt înlocuiți de cei din urmă În lumea organică a artei, ca și în lumea organică a animalelor și plantelor, există o luptă neîncetată pentru existență, iar formele cele mai adaptate supraviețuiesc, în natură la condițiile materiale ale mediului, în artă la expresia concretă a ideilor şi ideilor unui timp dat şi unei societăţi date Nikolai Ivantsov Biblioteca "Runivers" Semnificația lui Descartes în istoria științelor fizice Cele trei secole care ne despart de nașterea lui Descartes îmbrățișează o eră de

creștere fără egal a cunoștințelor științifice La începutul epocii - sfârșitul secolului al XVI-lea și primele decenii ale secolului al XVII-lea - reprezentanții gândirii se considerau posesori ai adevărului absolut: filosofia naturală a anticilor a fost ridicată la dogma și autoritate s-a opus cercetării libere Lumea ideilor este recunoscută ca mai subtilă în comparație cu lumea materială; ideea nu poate fi confirmată sau infirmată de Fapte și, prin urmare, chestionarea naturii este considerată de prisos Astfel, în prealabil, este recunoscută lipsa de valoare a singurei metode de cercetare liberă: acesteia din urmă i se acordă un loc în seria erorilor periculoase care merită pedepsite Puternica biserică își asumă protecția adevărului, care a devenit moștenirea de neclintit a omenirii, iar cronicarul marchează focul lui Giordano Bruno și închisoarea lui Galileo Sfârșitul unei ere este cercetarea liberă și roadele sale, cunoașterea științifică în măreția și puterea modernă Aceste două fațete ale înțelegerii umane reprezintă puncte diametral opuse, poli ireconciliabile Marii gânditori ai epocii pe care ne sprijină atenția au creat nu numai plusul, reprezentat de proprietatea mentală modernă, ci au redus la zero minusul propus de istorie, înarmat cu toate prerogativele puterii politice Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" N UMOV Ne oprim cu uimire în fața neobișnuitei cheltuieli de muncă, examinând monumentele antichității, lovindu-ne cu dimensiunile lor colosale Dar nici o singură lucrare nu poate fi comparată cu cea care se cheltuiește pentru rearanjarea gândirii sociale dintr-un punct de vedere asimilat la altul - diametral opus Iar această lucrare ciclopică gigantică, monument caracteristic istoriei moderne, a fost realizată de oameni care nu aveau nici putere, nici semnificație politică, săvârșiți de minți strălucitoare Numai ei, în ciuda aparențelor care subminau credința în mișcarea gândirii umane, aveau rațiune și îndrăzneau să afirme: "dar tot se mișcă" Doar activitatea indivizilor foarte supradotați explică durata scurtă a acestei perioade semnificative Dacă în ultimele trei secole gândirea umană s-ar fi dezvoltat în aceeași manieră treptată ca și în mileniul precedent, cunoașterea științifică ar fi atins nivelul actual într-un timp comparabil ca durată cu una dintre epocile geologice trăite de planeta noastră Astfel de epoci se măsoară nu în secole sau sute, ci în sute de mii de secole Condițiile în care s-au născut metodele naturale; nu, au fost extrem de nefavorabile pentru creșterea lui Obstacolele întâlnite de obicei de un nou curent de gândire au fost intensificate de faptul că în societate/a-a conștiință o direcție diametral opusă a fost întărită și a căpătat putere politică Pentru dezvoltarea rapidă a doctrinei emergente, este necesar ca conștiința publică să îi atribuie un loc într-o serie de doctrine, care, potrivit opiniilor predominante, sunt capabile să răspundă cerințelor cunoașterii Pentru triumful metodei, nu este suficient să descoperi Fapte noi cu ajutorul ei și nu este suficient să indice nepotrivirea metodelor vechi, binecunoscute Adepții învățăturilor învechite găsesc confort și sprijin în presupunerea că eventualele modificări și completări la sistemele lor vor elimina lacunele indicate și Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE percep fapte noi Aceste neajunsuri, în opinia lor, sunt acoperite cu o rezoluție excesivă categorică a întrebărilor de importanță capitală, ceea ce este avantajul obișnuit al doctrinelor dominante față de cele emergente; noi metode și căi apar așadar ca excepții accidentale și temporare, revoltând mințile împotriva a ceea ce nu are egal în completitudine și perfecțiune Aceste trăsături caracteristice ale dispariției viziunilor asupra lumii slăbesc în mare

măsură rolul negativ al învățăturilor emergente, iar cea mai eficientă contrabalansare a viziunilor înrădăcinate este construirea unui sistem care să includă Fapte noi și să corespundă în depozitul său noului curent de gândire În fața conștiinței publice, alături de vechea viziune asupra lumii, conservatoare, care încă nu a eliminat golurile încă deschise în ea, trebuie să apară una nouă, nu mai puțin amplă, care dă răspunsuri, pentru care nu se prevăd excepții Sistemul care apare in momentul in care doar cateva pietre de temelie sunt bine stabilite nu reprezinta, desigur, o achizitie in continutul si detaliile sale imediate Conținutul și detaliile ar putea să nu aibă nicio semnificație pentru generațiile viitoare, dar o condamnare a unei doctrine bazate pe o astfel de circumstanță ar dovedi doar absența unei înțelegeri istorice a destinului gândirii umane Valoarea unui sistem constă în planul său general, iar apariția în epoca pe care o avem în vedere a unui nou plan pentru rezolvarea problemelor de cunoaștere a avut o importanță decisivă în lupta împotriva teoriilor scolastice Un astfel de plan a fost creat de Descartes, iar acesta este marele său merit istoric Omenirea gânditoare nu mai era confruntă cu Fapte individuale, contrazicând opinii general acceptate și neconectate cu altele noi, ci o imagine întruchipată și spiritualizată a cunoașterii exacte, în forță, amploare și certitudine nu inferioară vechilor învățături * Biblioteca "Runivers" N UMOV Imaginea care a jucat un rol atât de remarcabil la vremea sa, îmbrățișând toate fenomenele ca părți ale unui mare întreg, trebuia să provină dintr-o idee care fie prinde rădăcini în umanitate, fie stă în calea dezvoltării sale ca moment ce trebuie trăit Și în aceasta găsim încă o împrejurare care perpetuează numele lui Descartes În ciuda straturilor uimitoare de descoperiri și teorii strălucitoare, planul învățăturilor fizice ale lui Descartes își păstrează forța până în prezent, iar cadrul său nu a fost încă plin de gândire științifică Intervenția bisericii în probleme de cunoaștere i-a forțat pe gânditorii noii direcții să ia în calcul circumstanțe complet străine de sarcinile lor directe și imediate În următoarele cuvinte ale lui Descartes, se poate vedea compromisul pe care încearcă să-l stabilească între pretențiile bisericii și opiniile sale largi, destul de moderne: "Pentru o mai bună explicare a fenomenelor naturii, caut motive mai sublime decât cele care, după părerea mea, au existat cu adevărat Nu există nicio îndoială că lumea a fost creată din timpuri imemoriale în toată desăvârșirea ei, astfel că în ea au existat soarele, pământul, luna și stelele, iar pe pământ nu existau doar semințele plantelor, ci și plantele înseși ; Adam și Eva nu s-au născut copii, ci au fost creați ca adulți Religia și rațiunea naturală ne învață acest lucru "Cu toate acestea, este cu siguranță mai bine ca cunoașterea plantelor și a omului să urmărească dezvoltarea lor treptată din sămânță, decât felul în care Dumnezeu le-a creat la începutul lumii Dacă suntem capabili să descoperim anumite principii, simple și ușor de înțeles, din care, ca dintr-o sămânță, se pot naște stelele, pământul și tot ceea ce găsim în lumea vizibilă, chiar dacă am ști că au apărut altfel, atunci în acest fel vom explica natura incomparabil mai bine decât dacă am descrie doar ceea ce există Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE Din moment ce cred că am găsit astfel de principii, le voi expune pe scurt Lucrările lui Copernic, Leonardo da Vinci, Tycho de Brahe, Kepler, Galileo au pus bazele unui studiu cuprinzător al naturii Dar această nouă direcție, bazată doar pe observație și matematică, a suferit din cauza absenței ideilor călăuzitoare care să conecteze și să concentreze Faptele, să direcționeze cercetarea și să dovedească ceea

ce era încă ascuns Stocul de idei a rămas același, iar atracția lui pentru explicația naturii era izbitoare în dizarmonia sa cu noile tendințe științifice Copernic, în loc să explice mișcările planetare pe care le descrie, se mulțumește să le considere naturale Forma sferică a planetelor și gravitația sunt atribuite tendinței naturale a omogenului spre omogen Galileo, creând o știință abstractă a forțelor și mișcării - dinamică, spune că natura servește doar ca un indicator al relațiilor dintre succesiunea mișcărilor Kepler, stabilindu-si legile nemuritoare, crede, ca si vechii, ca orice miscare, nesustinuta din afara de nici un motiv, trebuie sa se stinga ca lumina Prin urmare, rotația planetelor și a soarelui este atribuită sufletelor care acționează inconștient în ele Fiecare planetă are două laturi: una este prietenoasă, cu fața la soare, cealaltă este ostilă etc Contemporanii, care trecuseră de partea noilor metode, nu puteau suporta astfel de interpretări care decurg din învățăturile aristotelice și nu doreau să audă despre Forme interne, suflete sau despre aspirațiile oportune ale materiei moarte Abolirea unor astfel de interpretări nefirești a însemnat nu numai eliberarea gândirii umane, ci și reînnoirea vederilor asupra fenomenelor naturale Eliminarea unor idei a necesitat crearea altora noi; ambele au fost făcute de Descartes Biblioteca "Runivers" N UMOV El alungă din natură toată moștenirea scolasticii: calități ascunse, euri, pofte, înclinații și alte concepte împrumutate din viața spirituală a omului Descartes distruge orice posibilitate de a transfera în materie proprietăţile mentale ale unei persoane: el separă materia de spirit; toate procesele, chiar și în organismele vii, sunt mecanice Organismul animal este un automat Pentru Descartes nu există o forță vitală împotriva căreia, două secole mai târziu, Helmholtz luptă Cu o perspectivă uimitoare, Descartes elimină din domeniul fizicii alte puncte de vedere de același ordin - cauzele finale El râde de cei care "cred că sunt în sfatul lui Dumnezeu"! Este copilăresc și absurd, spune el, să-ți imaginezi că Dumnezeu "precum un om mândru, făcând lumea, nu a avut alt scop decât să fie lăudat de oameni Este ca și cum El a creat soarele, care este de câteva ori mai mare decât pământul, doar cu scopul de a străluci asupra unei persoane care ocupă doar o mică parte din acest pământ! Câte lucruri, adaugă Descartes, sunt acum în lume, sau au fost cândva în ea și au încetat să mai existe, deși nicio persoană nu le-a văzut sau le-a cunoscut vreodată și deși nu au fost niciodată de folos omenirii! "■ În fiziologie, Descartes neagă și cauzele finale în favoarea cauzelor mecanice Dar chiar și aceste împărțiri între forțele misterioase și materie nu sunt încă suficiente pentru a proteja natura de pătrunderea spiritului și a proprietăților sale în lumea sa Descartes ridică un zid încă impenetrabil între spiritul omului și natura materială "Sentimentele noastre nu ne arată natura reală a lucrurilor, ci doar aceea în care ele ne sunt utile sau dăunătoare Descartes, deci, exprimă gândurile care două secole mai târziu sunt confirmate de Helmholtz Senzațiile noastre sunt doar semne ale relațiilor care există între corpul nostru și Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE alte corpuri, iar aceste semne au unicul scop de a conserva trupul Aceste principii spun totul, astfel încât dezvoltarea ulterioară a viziunii fizice asupra lumii a lui Descartes este complet determinată de ele Toată diversitatea naturii este diversitatea senzațiilor noastre: culoarea, sunetul, mirosul, gustul etc nu există în corpuri Greutatea, rezistența, impenetrabilitatea, cauzele mișcărilor sunt esența problemei de rezolvat, dar nu proprietățile corpurilor Ce imagine a naturii poate fi formată de un gând care primește doar semnale din

lumea exterioară? Evident, proprietățile de bază ale naturii ar trebui să fie cele care nu sunt distorsionate de o astfel de semnalizare Aceste proprietăți sunt mișcarea și extensia "Când un orb atinge un obiect, spune Descartes, este evident că acest obiect nu trimite nimic de la sine, ci doar mișcă bățul în diverse moduri, apoi nervii mâinii și, în final, acele locuri din creier unde aceşti nervi provin de la Și asta îi oferă sufletului său un motiv să simtă atâtea calități diferite în corpuri, câte mișcări sunt excitate de aceste corpuri în creierul său Judecata despre distanța obiectelor, bazată pe vederea cu doi ochi, ne oferă o idee corectă despre o altă proprietate a materiei Această judecată este caracterizată de Descartes drept "un act de gândire, care, nefiind altceva decât un act de simplă imaginație, conține totuși un raționament, destul de asemănător cu ceea ce fac toporii atunci când, folosind două stații, măsoară distanța a două locuri "În aceste cuvinte strălucește și gândul lui Helmholtz despre concluziile nesocotite Semnalele de extensie și mișcare ne vorbesc despre proprietățile reale ale materiei Folosindu-se doar de ele, Descartes a construit natura cu un geniu care trezeste surpriza Biblioteca "Runivers" n minte O trăsătură caracteristică a învățăturilor lui Descartes - excluderea din știința naturii a proprietăților ascunse și o indicație a posibilității de a explica fenomenele fizice prin mișcare - a determinat vitalitatea acesteia, iar direcția științifică, ghidată de principiile lui Descartes, se numește carteziană sau cinetică Pentru a sublinia și mai mult semnificația lui Descartes, consider necesar să atrag atenția către o altă școală, care a apărut ceva mai târziu și a intrat în luptă cu școala carteziană Această altă direcție se numește newtoniană sau dinamică Principala lucrare a lui Descartes "Principia philosophiae(r)" a apărut în Patruzeci și trei de ani mai târziu, în , Newton descoperă legea gravitației universale Neîndrăznind să dea o explicație a cauzei gravitației, Newton lasă cititorului să decidă dacă această cauză este materială sau nematerială Newton pentru prima dată cu o claritate perfectă Formulează ideea forțelor care acționează între corpuri la distanță, fără a implica k această Formulare a ideii de transmițător material mediator Astfel s-a pus temelia doctrinei cauzelor regulate, care nu admit o explicație mecanică și nu au nevoie de ea; sursele primare ale tuturor fenomenelor au fost diferitele forțe cu care sunt înzestrate particulele de materie Această idee readuce mințile la proprietățile ascunse împotriva cărora Descartes a luptat atât de persistent, cu diferența că în școala newtoniană aceste proprietăți erau îmbrăcate în Forme matematice riguroase Este clar că tendința newtoniană ar fi trebuit să trezească simpatia teologilor și a cercurilor religioase din Anglia Newton nu a simțit nevoia să facă rezerve sau să facă compromisuri, așa cum a făcut Descartes Succesul pe care l-a avut școala lui Newton, în ciuda faptului că se baza pe un principiu asemănător celor care dominau Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE în învățăturile școlare, duce involuntar la întrebarea, pot fi într-adevăr un obstacol serios în dezvoltarea gândirii științifice ideile despre proprietăți ascunse, despre sine, pofte etc ? Centrul de greutate al succeselor doctrinei newtoniene nu se află în ceea ce părea cel mai esențial și important în doctrinele scolastice, adică nu în atribuirea naturii proprietăţi speciale care se află dincolo de înţelegerea umană A nu descoperi noi calități ale materiei este unul dintre marile merite ale lui Newton pentru știință Gândirea noastră se îndreaptă către proprietățile speciale ale materiei atunci când nu înțelegem relația dintre fenomene; dar uităm în același timp că în zona inaccesibilă

gândirii nu există nicio bază pentru nici un fel de judecată și, prin urmare, și despre dacă avem de-a face cu calități noi sau vechi ale materiei În lanțul de inferențe care ar trebui să ne conducă de la exterioritatea accesibilă simțurilor noastre la mecanismul său ascuns, Newton a stabilit o serie de legături legate între ele și cu fenomene prin intermediul unor relații matematice clar formulate Aceasta este marea descoperire a lui Newton Numai prin voința noastră, și cu siguranță nu în beneficiul cunoașterii, poate fi predeterminată oprirea gândirii la una dintre aceste etape intermediare, luate ca sursă primară a fenomenului O astfel de predestinare nu are nicio legătură cu sensul doctrinei newtoniene a forței și, prin urmare, a fost doar un apendice extern, temporar Astfel, învățătura newtoniană avea de fapt același sens pe care îl atribuie teoriilor fizice și științei moderne: semnificația unui simbol, o verigă intermediară în lanțul acelor raționamente, al cărui rezultat final, în opinia unora, nu poate încă fi indicat cu certitudine, după mine, dar alții ar trebui să conducă la o explicație a fenomenelor în sensul principiilor lui Descartes Biblioteca Runiverse n minte Revenind la prezentarea învățăturilor lui Descartes, observăm că esența metodei sale constă în faptul că orice proprietate a naturii care nu este subsumată categoriilor de spațiu și mișcare este ștearsă din categoria cauzelor și transferată în categoria a problemelor O astfel de metodă conduce deja la descoperirea unor noi legi ale naturii De fapt, în spiritul învățăturilor carteziene, forța este o problemă, nu o proprietate a naturii Dar excluzând forța din numărul surselor primare de fenomene, trebuie să luăm în considerare îndoiala care apare involuntar: odată cu desființarea motoarelor, mecanismul pe care îl înlocuim în locul naturii nu ar trebui să se oprească? Necesitatea eliminării unei astfel de îndoieli conduce la două noi legi Prima dintre ele este legea inerției: corpul păstrează starea de repaus sau de mișcare în care se află; o schimbare în această stare poate apărea numai prin transferul mișcării de la un alt corp în mișcare Dar numai legea inerției este încă insuficientă pentru conservarea universului: mișcările, fiind transmise, pot fi scăzute una de la alta, adică în natură, mişcarea poate scădea, iar posibilitatea dispariţiei ei este prezentată, adică pacea materiei, distrugerea fenomenelor O astfel de perspectivă va deveni imposibilă dacă transmiterea mișcărilor este subordonată unei noi legi, legea conservării impulsului în natură Numai din cauza lipsei unei formulări precise, aceste idei ale lui Descartes nu au ocupat la vremea lor aceeași poziție proeminentă ca și descoperirile lui Newton În știința modernă, imuabilitatea impulsului este definită ca legea conservării energiei și, mai mult, din punct de vedere cartezian, ca legea conservării energiei cinetice Părerile care l-au condus pe Descartes la gânduri care se învârte în jurul acestei legi de bază a științei naturale sunt departe de a fi comune; dovadă în acest sens este faptul că un alt gânditor genial, Newton, a ridicat împotriva doctrinelor cinetice cea mai puternică obiecție, în opinia sa, că dacă Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE pentru a da toate forțele mișcărilor, atunci acestea din urmă trebuie recunoscute ca indestructibile ca materia În legătură cu ideea de conservare a impulsului, există și opinii absolut corecte ale lui Descartes despre căldură: căldura este mișcarea continuă a pieselor de frecare Descartes vede și o altă trăsătură caracteristică a transmiterii mișcărilor, formulată și dezvoltată abia în ultima jumătate a secolului nostru, ca legea reducerii energiei libere a naturii, i e energie capabilă să lucreze Întrebarea se referă la

transferul mișcării de către mase mari, vizibile, la mase mai mici și imperceptibile și, în consecință, se referă la transformarea mișcărilor vizibile în mișcări invizibil mici Iată ce spune Descartes: "Se pare că există mult mai multe cazuri de transfer de mișcare de la cele mai mari corpuri la cele mai mici, decât cazuri de invers, când cele mai mici corpuri își pot transfera mișcarea la cele mai mari " ' Deci, după Descartes, caracteristica materiei este extensia în lungime, lățime și adâncime, adică Figura geometrică sau Forma *) Tot ceea ce are extensie este astfel un corp sau materie Pentru Descartes, nu există spațiu gol care să nu fie umplut cu materie Trebuie să distingem între diviziunea mentală, imaginară, a spațiului în părți de diviziunea sa reală, reală Aceasta din urmă este realizată prin mișcarea părților sale individuale Astfel, lumea materială este un mozaic de Figuri mari și mici care se mișcă în așa fel încât totalitatea lor fără goluri umple spațiul În acest amestec pestriț de figuri și mișcări se află toate fenomenele naturii Din învățăturile lui Descartes rezultă că volume egale de spațiu conțin aceeași cantitate de materie, dar nu rezultă totuși că aceleași afirmații pot fi făcute, de exemplu, cu privire la volume egale de lână și plumb material *) O expunere detaliată a învățăturilor fizice ale lui Descartes este plasată în lucrarea prof N Lyubimov "Filosofia lui Descartes" Biblioteca "Runivers" N UMOV particulele de vată plus materia pe care nu o simțim, care umple golurile, adună, după Descartes, aceeași cantitate de materie ca și particulele materiale din același volum de plumb, ținând cont din nou de materia imperceptibilă, care este în același volum Pentru a face o paralelă între determinarea cantității de materie de către Descartes și determinarea masei în știința modernă, să presupunem că în două volume egale pot fi puse în mișcare numai cantități diferite de materie prin metodele pe care le avem la dispoziție Știința modernă, care determină masa unui corp prin rezistența pe care o exercită la schimbarea stării sale de mișcare, va atribui acestor volume mase diferite, deși sunt egale Astfel, definițiile lui Descartes nu sunt în conflict cu definiția modernă a masei corpurilor Nu putem decât să facem observația că ideea de masă nu a fost elaborată de Descartes: motivele acestui decalaj trebuie căutate în lărgimea extraordinară a principiilor; trecerea de la aceste principii la întrebările obişnuite ale mecanicii la acea vreme era imposibilă Vom vedea mai târziu cum se realizează această tranziție în învățăturile carteziene moderne Acum ideea posibilității de interacțiune între corpuri la distanță fără un mediu intermediar, întotdeauna contrar minții omului de știință naturală, a fost abandonată de știință Dacă pământul tinde să cadă pe soare sau piatra pe pământ, nu este pentru că există o forță reală care interacționează între ele: ideea de forță este înlocuită cu ideea unui mediu interplanetar pe care nu o avem simt, care se află într-o stare specială de tensiune sau de mișcare, al cărei rezultat este deplasarea corpurilor cerești, explicată prin interacțiunea lor aparentă Acțiunea nu se transmite prin vid, ci doar prin materie *) Această idee, care vede în vigoare, conform *J Mai corect: starea de mișcare în care se află un corp nu poate afecta starea de mișcare a altuia dacă sunt separate prin vid Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE Descartes, nu o proprietate a materiei, ci o problemă de rezolvat, s-a dovedit a fi foarte fructuoasă în domeniul fenomenelor electromagnetice Apare în relief și ascuțit în lucrările lui Descartes Voi cita aici cuvintele lui, care până nu demult au rămas nu doar neînțelese, ci au fost și condamnate Aceste cuvinte indică în esență cât de mult s-a situat Descartes deasupra contemporanilor săi în

filosofia științei Este vorba despre legile căderii corpurilor în vid Descartes îi scrie lui Mersenne despre Galileo *) (p): "tot ce spune el (Galileo) despre viteza corpurilor care cad în gol nu are temei; ar trebui să determine mai întâi ce este greutatea, iar dacă definiția lui ar fi corectă, atunci ar ști că nu este în vid Această remarcă a lui Descartes este valabilă și în raport cu unii Fizicieni moderni, care, printr-o ciudată neînțelegere, vorbesc despre căderea corpurilor în vid În golul absolut nu există mediu și, prin urmare, nu există nicio legătură între corpul înconjurat de gol și pământ Mișcarea corpului, singura posibilă în aceste condiții, este indicată de Descartes într-o scrisoare către *** **): "Cred că natura mișcării este de așa natură încât, dacă corpul s-a pus în mișcare, acest lucru este deja suficient pentru ca acesta să continue cu aceeași viteză și în direcția aceleiași drepte, până când este oprit sau deviat de unii alt motiv" În golul absolut, dacă ar fi posibil, corpurile ar avea aceeași mișcare ca și materia radiantă a lui Crookes De remarcat că în tuburile de sticlă sigilate, în care rarefacția aerului a fost adusă în așa măsură încât să nu mai fie descărcate electrice trecute prin ele, acțiunea pământului asupra trupurilor nu s-a oprit: trupurile au căzut *) Lettres de Mr Descartes, MDCLIX, T II, lettre XCI ** Op c litera XV à domnul *** Biblioteca "Runivers" N UMOV De fapt, cartezianul modern trebuie să concluzioneze existența materiei în astfel de tuburi Cum să abordăm explicația forțelor care aparent acționează între corpuri? Forța, conform definiției mecanicii, este o cauză care modifică mișcarea unui corp Dar mișcarea unui corp, din punct de vedere cartezian, nu poate fi schimbată decât prin mișcările corpurilor direct în contact cu acesta Deci, explicația va fi următoarea: putere, i e cauza care modifică mișcarea corpului este mișcarea materiei, invizibilă pentru noi, care înconjoară corpul Așa se rezolvă această problemă într-o serie întreagă de teorii contemporane Alături de corpurile sau masele materiale resimțite direct de noi I I Thomson și celebrul fizician Hertz acceptă mase ascunse și mișcări ascunse (verborgene Massen și verborge-neBewegungen) Recunoașterea existenței maselor invizibile și a mișcărilor invizibile este rezultatul inevitabil al ideilor carteziene Iată ce spune Descartes: "Prezența corpului este întotdeauna semnificată de ceea ce simțim Dimpotrivă, simțim cel mai puțin corpurile care ne înconjoară de obicei și nu le simțim deloc pe cele care sunt mereu în jurul nostru Să observăm că cartezienii timpului nostru trebuie să numere ultimele elemente ale maselor ascunse, la fel ca şi Descartes, fără să crească; compresibil și incompresibil Punctul de vedere cartezian duce la o idee specială a energiei Ridicând o piatră de pe suprafața pământului, stochează munca în sistemul piatră-pământ, așa-numita energie potențială, care se manifestă și poate fi luată din acest sistem atunci când piatra cade pe pământ Energia pe care o posedă un corp în virtutea mișcării sale este energia cinetică Astfel, în natură găsim două forme de energie, potențială și cinetică: din punctul de vedere al cartezienilor moderni, există o singură energie - cinetică Energia potențială este energia cinetică a mișcărilor ascunse de noi Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE Problema relației dintre materia perceptibilă și cea insensibilă este decisă și de Descartes La început, universul a fost umplut cu particule din aceeași materie, având aproximativ aceeași dimensiune Particulele nu puteau avea o formă sferică sau rotunjită, deoarece într-o astfel de condiție nu puteau umple spațiile complet, fără goluri Oceanul material nu era în repaus, părțile sale erau în mișcare Cantitatea substanţei unei figuri date

este determinată, după Descartes, numai de volumul acesteia; de aceea cantitatea de materie din natura trebuie sa fie constanta Astfel, materia monotonă în mișcare a umplut universul în epoca care a precedat formarea corpurilor cerești, în epoca în care, după părerile chimistului modern Crookes, tot spațiul era ocupat de materie primară, protyle Deci, Descartes stabilește uniformitatea materiei în univers Naturistul, acceptând invariabilitatea cantității de materie, nu va afirma totuși că elementele găsite în scoarța planetei noastre au existat din timpuri imemoriale cu aceleași proprietăți și în aceeași cantitate ca și în prezent Știința modernă nu neagă posibilitatea nașterii elementelor, adică specii de materie, iar în învățăturile lui Descartes această naștere și modificare este rezultatul mișcărilor materiei primare Părțile mobile care nu aveau formă sferică trebuiau lustruite treptat într-o formă aproape rotundă Răzuiturile care se desprind în timpul unei astfel de lustruiri, resturile de materie primară, mici și subțiri, numite de Descartes primul element, umplu toate porii și golurile, oricât de mici, înguste și colțoase ar fi acestea Bilele rezultate reprezintă al doilea element al lui Descartes Particulele primului element, care se deplasează în spații poliedrice între bilele celui de-al doilea element, iau forme ramificate și în formă de melc Strângându-se între Biblioteca "Runivers" N UMOV ei înșiși formează ceea ce numim materie grea; acesta este al -lea element al lui Descartes Corpurile cerești sunt masele în flăcări formate de elementul i; petele întunecate de pe suprafața lor sunt părțile aderente ale aceluiași i-lea element, adică Al treilea element sau materie grea Procesul de formare a petelor întunecate a avut loc cândva pe o stea mică - pământul și l-a transformat încetul cu încetul într-un corp întunecat, format din particule mai grosiere care formează crusta, atmosfera și interiorul lichid Masele ascunse sunt reprezentate de al -lea element care umple spațiul interplanetar; mișcările lui sunt mișcări ascunse În mod similar, particulele elementului i, atâta timp cât se deplasează între părți ale celui de-al -lea și nu se adună în locuri separate în spațiu, sunt mase ascunse; mișcările lor sunt și ele ascunse Întreaga geneză a materiei se reduce astfel la apariția diferitelor Forme elementare, care, contopindu-se între ele și compunând noi agregate, formează diverse tipuri de materie ' Structura materiei este foarte aspra, conform conceptelor lui Descartes; dar această grosolănie își găsește justificarea în insuficiența concepțiilor mecanice, care nu puteau fi create și acumulate decât de generațiile următoare Particulele de apă, după Descartes, sunt lungi, subțiri și alunecoase; sunt împletite, dar legăturile lor reciproce sunt atât de slabe încât particulele pot fi separate cu ușurință Descartes compară astfel de particule cu acneea Reprezentând în formă populară concepțiile noastre contemporane asupra structurii lichidelor, ne-am imagina o mulțime de oameni care se mișcă în direcții diferite, astfel încât fiecare să-și ia aproapele de mână, să se strângă înainte, să apuce mâna celui care îl întâlnește și să părăsească fosta Sensul ambelor comparații este același După Descartes, particulele de ulei sunt ramificate; se prind în porii lenjeriei și de aceea uleiul nu se evaporă de la suprafața sa la fel de repede ca apa Părți ale pământului și aerului sunt, de asemenea, ramificate, în Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE încă fragmente de tufișuri Dens împletite, ele formează corpuri solide; împărțite de agitația materiei subtile, sunt purtate ca puful și formează aer Particulele de sare sunt ca acele ace, ceea ce explică gustul lor ascuțit Conceptele sunt naive, dar valoroase pentru timpul lor,

deoarece conțin o încercare de explicație mecanică a proprietăților materiei Nu reprezintă, totuși, ceva mai mult, și anume prototipul de blocuri, curele, roți dințate, cu care gânditorii străluciți moderni ilustrează structura Eterului invizibil și intangibil? Să ne gândim acum ce mișcări sunt compatibile cu ideile lui Descartes despre materie Știm că constă în contact direct cu particule de material, inextensibile și incompresibile În consecință, toate locurile spațiului sunt umplute cu corpuri și o anumită cantitate de materie nu poate fi întinsă într-un volum mai mare și comprimată într-un volum mai mic În aceste condiții, mișcările trebuie să fie în formă de inel, iar fluxurile de materie sunt închise: când un corp cedează altui corp care îl deplasează, acesta, la rândul său, înlocuiește locul al treilea etc , din nou până la primul; mișcarea este închisă, ca, de exemplu, în cazul curgerii lichidului printr-un tub sau canal inelar, ca mișcarea punctelor unei blat care se rotește rapid etc Tocmai așa este definită mișcarea în fizica modernă, care joacă un rol remarcabil în explicarea fenomenelor naturale prin imagini sau simboluri mecanice Acestea sunt mișcări ciclice introduse în știință de Helmholtz Desigur, există o distanță uriașă între ciclurile Helmholtz, îmbrăcate într-o formă matematică clară, și ciclurile Descartes Dar dacă ne oprim pe Faptul probabil că în lumea gândirii, ca și în natura materială, nu există o generație arbitrară, ci doar dezvoltare, evoluție, că gândirea modernă se ridică pe fundalul inconștient al ideilor transmise nouă de Questions of Philosophy, Vol , Biblioteca "Runivers" N UMOV generațiile anterioare, atunci relația dintre ciclurile lui Helmholtz și Descartes este de netăgăduit Mișcările materiei primare, după Descartes, ca în formă de inel, trebuiau grupate într-o multitudine nenumărată de vârtejuri, din care unii îi puteau aspira pe alții în sine și crește în volum S-au păstrat atâtea vârtejuri stabilite câte sunt în natura corpurilor cerești, al-lea element a fost aspirat în vârtej și a format acolo o masă în flăcări, pe suprafața căreia s-au acumulat particule mai grosiere ale i-lea element Vârtejele mari le antrenează pe cele mai mici și le fac să se miște în jurul centrului lor Aceste mici vârtejuri formează în decursul timpului planetele etc Vârtejele sau cerul constau din bile ale celui de-al -lea element, iar senzația de lumină este rezultatul presiunii acestor bile cerești asupra retinei ochiului nostru Nu vom merge mai departe în expunerea viziunii mecanice asupra lumii a lui Descartes Dintre lucrările, al căror conținut a fost inclus în întregime în știința modernă, indicăm lucrările remarcabile ale lui Descartes despre optică - Formularea legii refracției, începutul corect al teoriei curcubeului Aici, în toată strălucirea sa, este arătat nu numai geniul matematic al lui Descartes, ci și arta lui de a folosi experiența pentru deducții matematice Descartes, după cum spunea Huygens în , a descoperit pentru prima dată că fenomenele fizice trebuie deduse din principii accesibile gândirii noastre, că toate fenomenele trebuie explicate nu prin proprietățile miraculoase ale materiei, ci doar prin mișcările părților sale Puterea, ca proprietate, se află în afara gândirii umane Să trecem acum la o descriere a soartei învățăturilor lui Descartes Școala newtoniană s-a dezvoltat la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea Lupta ei încăpățânată cu viziunea carteziană asupra lumii aparține aceluiași timp Doctrinele cinetice, care și-au găsit expresia în teoria perturbărilor eterului luminii, au fost supuse la mai multe și Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE mai multă desconsiderare Sistemul lui Newton părea a fi un monolit: era imposibil să arunci ceva fără a deteriora întreaga

structură Forțele primare ale materiei au fost puse la baza tuturor fenomenelor Fiecare idee dinamică era privită ca o sursă de cunoaștere științifică exactă și solidă, fiecare încercare de explicație cinetică ca o Ipoteza Fantastică: în scrierile acestei perioade, sub rubrica intitulată "ipoteză", se află afirmația că trebuie aruncate ipoteze din fizică Reforma fizicii în sensul ideilor lui Newton a început în Anglia într-un moment în care ideile lui Descartes dominau încă Franța și restul continentului Această diferență de principii științifice este descrisă în relief în scrisorile lui Voltaire Un francez, spune el, venind la Londra, găsește că toate întrebările filozofice sunt foarte modificate El a perceput lumea ca fiind plină și o găsește goală La Paris, universul i se părea că nu constă decât din vârtejuri de materie subtilă; la Londra, nimic de acest fel nu se observă La noi mareele mării sunt produse de presiunea lunii, la englezi marea însăși tinde spre lună; în Franța, soarele nu ia parte la acest fenomen și acolo îi adaugă și ceva La noi, cartezienii, totul se face printr-un impuls, aproape nimeni nu înțelege, la Newton, acte de atracție, a căror cauză este la fel de necunoscută La Paris își imaginează lumea sub formă de pepene verde, la Londra este turtită pe ambele părți etc La sfârșitul primei jumătăți a secolului al XVIII-lea, profesorul de fizică de la Oxford, John Keil, spunea astfel: "în vremea noastră, filosofia mecanică este pretutindeni glorificată și dezvoltată, dar în lucrările majorității fizicienilor nu găsim ea, ci doar numele, numele În ele, în locul principiilor mecanice propriu-zise, se pun Figura, intervalele și mișcarea viteilor, care vor rămâne pentru totdeauna ascunse, și se cere încredere în miraculos Biblioteca "Runivers" N UMOV proprietăți ale materiei subtile, contrar tuturor legilor naturii "Toate aceste iluzii provin din faptul că oamenii care nu sunt familiarizați cu geometria decid să filosofeze, uitând că, nepunând geometria la baza fizicii, ne condamnăm la halucinații Conducătorul acestor filozofi este Descartes, care, deși era un mare geometru și se asigura că va explica totul mecanic, dar pentru a face pe plac mulțimii ignorante în filosofia sa, nu a folosit geometria și a mers cât mai departe de ea Adevărații filozofi mecanici sunt divinii Arhimede, Roger Bacon și Cardan, apoi Galileo, Toricelli, Pascal, Huygens, Boyle, Wallis, Halley și Newton - cei mai faimoși dintre toți Iar cartusienii contemporani consideră că aceleași nume sunt reprezentanți ai cunoștințelor și ai învățăturilor mecanice Proprietățile miraculoase ale materiei, contrar, potrivit lui Keil, tuturor legilor naturii, se bucură de încrederea deplină a științei Aceste ezitări ale gândirii, tovarășii muncii încăpățânate și conștiincioase a lucrătorilor științei, mărturisesc faptul că epoca luată în considerare este un capitol de o valoare deosebită pentru istoricul-psiholog Aici, învârtindu-ne într-un grup de Fapte destul de clare și concrete, putem compara cu stabilirea și soluționarea modernă a problemelor fizice stabilirea și soluționarea lor în trecut În urma eforturilor minții umane în căutarea cunoașterii exacte, vedem cum proprietățile generale ale gândirii noastre ies în evidență în fața noastră în relief și tangibilitate Descoperim ca absenta activitatii creative duce la stagnare mentala si nu poate fi inlocuita cu colectarea si acumularea de Fapte Creativitatea s-a exprimat, pe de o parte, în metodele de observație, pe de altă parte, în crearea de imagini care ne oferă idei călăuzitoare care fie direcționează cercetarea, fie le conectează și o demonstrează care nu poate fi înțeles direct de simțurile noastre Dezvăluire pentru Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE cai care guvernează o anumită clasă de fenomene au fost adesea precedați de

crearea unei imagini într-o zonă complet diferită Avem în față exemple când colecția de Fapte într-un anumit grup de fenomene, fără o discuție prealabilă a metodei, a amânat de secole descoperirea legilor care guvernează aceste fenomene Metoda dă formă Faptelor adunate și, în funcție de ea, Faptele fie se potrivesc într-o clădire solidă, fie, colțoșare, nepotrivite între ele, pot fi conectate doar în construcții artificiale, dezintegrandu-se fără suporturi și eforturi exterioare Adesea, descoperirea legilor a fost încetinită doar din cauza faptului că, în loc să citească de-a lungul unei linii drepte, o citire se făcea de-a lungul arcului de cerc, sau observatorul privea obiectul exclusiv din față, nu examinându-l din lateral, etc Imaginile necunoscutului care ne înconjoară cu certitudinea Formulării lor ar trebui să indice în mod firesc limitele gândirii umane Dar nu aceste laturi le dau o importanta semnificatie stiintifica, ci cele care nu au nimic in comun cu ele Caracterul restrictiv al imaginii pare cel mai important în ochii imitatorilor marilor motoare ale gândirii umane și a acelor figuri care, neavând nicio legătură cu știința, se considerau îndreptățiți să se amestece în interesele acesteia Dezvoltarea cunoștințelor arată, de asemenea, că metodele extrem de simple duc la cele mai mari descoperiri, de unde rezultă că adevărurile pe care le căutăm nu ne sunt atât de ascunse pe cât le presupunem de obicei Un studiu detaliat al erei pe care o luăm în considerare îl conduce pe faimosul istoric al fizicii Rosenberger la gândurile exprimate de Lange în Istoria materialismului: "Cel care vede în istorie o fuziune inseparabilă de eroare și adevăr, care observă cum necontenita apropiere de scopul infinit îndepărtat al perfectului Biblioteca "Runivers" I UMOV cunoaşterea trece printr-un număr nenumărat de trepte mediatoare, cine vede în aceasta că însăşi eroarea devine purtătoarea unui progres variat şi durabil, nu va ajunge atât de uşor de la succesele modernităţii la concluzia despre imuabilitatea ipotezelor noastre Cel mai important rezultat al contemplației istorice este calmul academic, cu care ipotezele și teoriile noastre, fără vrăjmășie și admirație, sunt considerate doar în sensul lor real, ca trepte ale acelei infinite apropieri de adevăr, în care, aparent, constă scopul dezvoltarea noastră spirituală Luând acest punct de vedere și omițând descrierea dezvoltării ideilor carteziene în secolul nostru, vom prezenta aici relația contemporană a ambelor învățături - cinetic și dinamic ■ Teoriile fizice fie au o semnificație pur simbolică, descriind un grup de fenomene în limbaj convențional, fie caută să pătrundă în mecanismul fenomenelor, reducându-le la mișcarea particulelor materiale De fapt, aceste din urmă teorii rămân carteziene doar în scopul și aspirațiile lor, dar nu și în execuția lor Alungand fortele care actioneaza la o distanta intre corpurile accesibile senzatiilor noastre, ele le transfera in lumea intangibila a moleculelor si atomilor O teorie care stă pe molecule și atomi, ca și în ultimul concept, nu poate fi carteziană, deoarece stabilitatea unui sistem de atomi este de neconceput fără conceptul newtonian de forțe reciproce Simbolul newtonian al forței desenează astfel un cerc magic în interiorul căruia se învârte gândirea științifică După o muncă mintală încăpățânată timp de două secole, încă nu găsim o construcție strict susținută a fenomenelor în spiritul lui Descartes Știința maschează acest decalaj, considerând ideea de forțe interne, străine de cartezianism, doar ca o desemnare a proceselor mecanice necunoscute nouă în sistemele materiale ascunse de noi Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE Cu toate acestea, în ciuda tuturor dificultăților sale, sarcina de a implementa strict și

consecvent ideile lui Descartes nu a fost abandonată Un obstacol semnificativ în calea implementării consecvente a ideilor carteziene a fost faptul că, până de curând, era cunoscută doar mecanica newtoniană Recent, s-ar putea spune aproape în ajunul împlinirii a de ani a lui Descartes, omul de știință modern, care a murit prematur, ne-a oferit principiile riguros formulate ale mecanicii carteziene În ea, axiomele mecanicii newtoniene reprezintă fie consecințe particulare, fie probleme de rezolvat Vom începe elucidarea acestor gânduri luând în considerare un pasaj preluat din scrierile lui Descartes și care a devenit subiectul unei condamnări nemeritate "Se poate afirma cu certitudine că o piatră nu este la fel de dispusă să accepte o nouă mișcare sau să mărească viteza atunci când se mișcă foarte repede și când se mișcă foarte încet Acest loc este în contradicție directă cu axioma mecanicii newtoniene despre independența "acțiunii forței de starea de mișcare în care corpul este supus acestei acțiuni Axioma este în strânsă legătură cu atitudinea indiferentă a lui Newton față de problema materialității sau nematerialității cauzei gravitației; se ştie că geniatul gânditor şi-a lăsat decizia la latitudinea cititorului Între timp, semnificația afirmației lui Newton va fi departe de a fi aceeași, indiferent dacă alegem una sau alta viziune asupra sursei forței Dacă forța este o proprietate imaterială a corpurilor, atunci este clar că, de exemplu, forța cu care acționează pământul asupra unei pietre nu depinde de mișcarea acesteia Dacă forța este rezultatul unei stări speciale a mediului intermediar ascuns de noi, care înconjoară pământul și piatra, atunci un astfel de mediu poate avea proprietatea că starea sa și, în consecință, acțiunea produsă de acesta, nu depinde de mișcarea pietrei; dar o asemenea independenţă Biblioteca "Runivers" N UMOV lasă ca un caz special, care nu poate fi ridicat la o axiomă În general, mișcarea corpurilor poate schimba starea mediului și, împreună cu aceasta, acțiunea acestui mediu asupra corpurilor, care este de obicei atribuită forțelor emanate de corpuri Se știe, de exemplu, că de această viteză depinde modificarea vitezei unui magnet care cade în fața unei foi de cupru; în consecinţă, în anumite condiţii, mişcarea unui corp modifică starea acelui mediu ascuns care transmite acţiunea forţei Nici nu putem afirma că axioma lui Newton va fi păstrată în cazul simplu al corpurilor în cădere, dacă corpurile se mișcă la viteze comparabile cu viteza luminii În general, cartezianul nu poate vorbi despre aceeași forță care acționează asupra aceluiași corp, ci în două stări diferite de mișcare Același lucru trebuie spus despre acea parte a axiomei lui Newton care afirmă independența acțiunii mai multor forțe aplicate unui corp; o asemenea opinie poate fi ridicată la axiomă numai dacă se consideră în vigoare o proprietate nematerială a corpurilor Dacă, totuși, fiecare forță este rezultatul unei stări speciale a mediului, atunci afirmația lui Newton va fi adevărată numai în cazul în care combinarea mai multor stări diferite ale mediului nu este însoțită de dezordinea lor reciprocă Astfel, afirmația despre independența acțiunii forțelor poate apărea în mecanica carteziană ca un caz special, dar nu o axiomă Opinia exprimată de Descartes arată doar că el nu ar putea admite ca principiu ceea ce, în concepțiile carteziene, este posibil doar cu proprietăți speciale ale media care ni se ascunde Vedem de aici că soluția problemei materialității sau nematerialității sursei de forță este departe de a fi indiferentă, așa cum credea genialul Newton Luați în considerare acum a treia lege a lui Newton, legea egalității acțiunii și reacției Iată ce spune Hertz despre această axiomă în minunata sa lucrare iers$ SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE e "Die Principien der Mechanik in neuerem

Zusammenhange dargestellt", care a apărut după moartea lui ero, în : "So ist die Electrodynamik bereits fast überzeugt davon, dass die Wechselwirkung zwischen bewegten Magneten dem un Printzif Faller nicht en dem all' Faller · Soarele atrage planeta cu aceeași forță cu care planeta atrage soarele: aceasta este o axiomă newtoniană Pentru un cartezian, aceasta nu este o axiomă, ci o teoremă care trebuie demonstrată pe baza proprietăților speciale ale mediului interplanetar Deci, a treia lege a lui Newton nu poate fi luată ca bază a mecanicii carteziene În fața noastră sunt dezvăluite ipotezele îndrăznețe ale lui Newton, ipotezele inconștientului Să menționăm încă o înțelegere inexactă a ideilor lui Descartes I se reproșează o elucidare insuficientă a conceptului de masă Descartes nu definește masele unui corp ca fiind rezistența pe care o exercită la schimbarea stării sale de mișcare O astfel de definiție era imposibilă pentru Descartes, deoarece pentru el forța nu era ceva original și original În ochii newtonianului, fiecare corp are o anumită masă constantă, întrucât este considerat separat de mediul intermediar, de acel sistem material ascuns care îl înconjoară Newtonianul privește corpurile ca fiind într-un vid absolut și, prin urmare, masa acestor corpuri reprezintă o valoare absolută, neschimbătoare Ideea carteziană va fi complet diferită Corpul este în legătură cu mediul latent; această legătură ne este necunoscută și, prin urmare, nu putem afirma a priori că va rămâne aceeași în toate condițiile mediului origine, atunci cantități inegale de materie latentă vor lua parte la mișcarea corpului și masa acestuia nu va fi reprezentată de aceeași figură Din punct de vedere cartezian, nu este suficientă determinarea masei corpului Biblioteca "Runivers" N UMOV ca raportul dintre forța care acționează asupra ei și accelerația: este necesar să se adauge cărei clase îi aparține această forță și în ce limite de viteză se face o astfel de definiție Deci, axiomele mecanicii carteziene nu pot coincide cu axiomele lui Newton Este clar că folosind doar mecanica newtoniană, nu suntem capabili să creăm teorii strict carteziene Noi principii ale mecanicii se găsesc și se dezvăluie în lucrarea remarcabilă a lui Hertz, citată de noi mai devreme Principiul mecanicii carteziene trebuie să conţină un criteriu care să determine mişcarea naturală a sistemului material În antichitate, cercul era considerat cea mai perfectă linie și, prin urmare, mișcarea circulară era considerată naturală, adică nu fac obiectul unor explicații suplimentare Potrivit lui Descartes, doar mișcarea rectilinie este simplă și originală Dintre toate mișcările, spune Descartes, numai cea directă este simplă și nu poate fi redusă la alta Dintre cele trei legi ale mișcării ale lui Newton, ultimele două nu pot fi incluse printre axiomele noii mecanici și rămâne doar prima "Fiecare corp persistă într-o stare de repaus sau într-o mișcare rectilinie uniformă până când este impins de forțele care îi sunt transmise să-și schimbe starea " "Corpus orane perseverare in statu suo quiescendi vel mo-vendi uniformiter in directum, nisi quatenus ilhid a viribus impressis cogitur statura suum mutare" Această axiomă nu este în mod evident suficientă pentru a rezolva problema mișcării unui corp atunci când acesta nu poate fi rectiliniu și uniform Avem nevoie de mai multe axiome care să interpreteze pr putere; dar proprietățile forței, prezentând o problemă pentru mecanica carteziană, nu pot face obiectul axiomelor sale În mecanica lui Hertz *)-Descartes găsim singurul *) Pagina eu Ó Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE Principiul : "orice sistem liber persistă într-o stare de repaus sau de mișcare uniformă pe calea cea mai dreaptă" "System opte liberum perseverare in status suo quiescendi vel movendi

uniformiter in directissimamtt- În fața noastră este o imagine interesantă a evoluției ideilor despre proprietățile mișcării naturale Această mișcare este uniformă și are loc nu în cerc și nu în linie dreaptă, ci pe calea cea mai dreaptă Dar care este calea cea mai dreaptă? Nu ne punem aceeași întrebare în activitățile noastre private și publice? În ambele cazuri, în limitele cercetării științifice, obținem aceleași răspunsuri ' Să presupunem că repetăm de mai multe ori măsurarea unei anumite lungimi Cifrele obținute vor diferi unele de altele, deoarece cu fiecare măsurătoare facem o eroare Teoria probabilității ne arată legea care leagă mărimea erorii de numărul de repetări Aceasta este legea erorilor aleatorii: ne prezintă o limită, o limită pe care nu o putem depăși în străduința de a atinge un anumit scop Tragerea la o țintă oferă un exemplu de aplicabilitate a acestei legi, dacă prin eroarea trăgătorului înțelegem abaterea glonțului de la punctul presupus Erorile unui sculptor care și-ar fi propus să sculpteze câteva mii de statui de o anumită dimensiune - erori reprezentând abateri de la presupusul ideal - ar fi supuse aceleiași legi Natura, străduindu-se să reproducă un anumit tip în mii de indivizi de orice rasă, de asemenea, nu își atinge scopul exact, iar abaterile sunt supuse aceleiași legi În cele din urmă, așa cum a arătat celebrul fizician Maxwell, aceeași lege guvernează mișcările moleculelor de aer care se repetă în jurul nostru cu diferite Biblioteca "Runivers" N UMOV viteze figurate în toate direcțiile posibile Legea erorilor aleatorii poate primi și numele legii haosului Reamintim aici afirmația lui Descartes că dacă haosul poeților ar domnea la începutul lucrurilor, legile naturii ar aduce mișcări dezordonate la ordinea pe care o observăm în prezent Legea haosului și axioma lui Hertz sunt în strânsă legătură reciprocă Să ne imaginăm un punct care trece dintr-o poziție în spațiu în alta Ne putem forma o idee perfect clară a traseului sau a traiectoriei unui punct în mișcare; dacă pentru aceasta, în condiții care restrâng libertatea de mișcare, sunt posibile diverse traiectorii, vom putea alege dintre ele pe cea ale cărei elemente reprezintă cea mai mică curbură: o astfel de traiectorie va fi calea cea mai directă Imaginați-vă acum un sistem de puncte Să presupunem că fiecare dintre ele se mișcă în conformitate cu conexiunile sistemului Vom avea în fața noastră o multitudine de mișcări care au loc în diverse direcții Cum, atunci, ne vom forma, în acest caz, o idee despre deplasarea sistemului? Întrebarea se rezumă la aceasta: în fața noastră este o mulțime de oameni, fiecare dintre aceștia mișcând un pas într-o direcție sau alta - este necesar să se determine calea sau pasul mulțimii Teoria erorilor aleatoare oferă Formula pentru eroarea medie a observațiilor: eroarea medie este egală cu rădăcina pătrată a sumei pătratelor erorilor, împărțită la numărul de observații efectuate bani Înlocuind noțiunea de eroare cu noțiunea de deplasare, numărul de observații cu numărul de indivizi care alcătuiesc mulțimea, obținem expresia dată de Hertz pentru determinarea pasului făcut de mulțime, sau elementul traiectoriei descrise Astfel, se deschide o metodă care face posibilă înlocuirea mișcărilor Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE nici un sistem de puncte - prin mișcarea unui punct Folosind aceeași tehnică, se pot găsi toate traiectoriile sistemului luat în considerare, în concordanță cu conexiunile acestuia; alegând din aceste traiectorii pe cea ale cărei elemente sunt cel mai puțin curbate, obținem calea cea mai dreaptă a sistemului Viteza și accelerația sistemului sunt determinate prin aceeași metodă exactă Cum se formează, deci, reprezentarea masei? Prin particulă de materie, Hertz înseamnă

acel semn sau acel semn prin care un anumit punct din spațiu la un anumit moment este conectat cu un alt punct din același spațiu într-un alt moment de timp Un punct material este un sistem format dintr-un număr mare de particule de material, invariabil conectate între ele Astfel, în exemplul de mai sus al unei mulțimi, fiecare individ reprezintă o particulă materială Mai mulți indivizi, invariabil legați unul cu celălalt, să spunem, stând unul peste altul, vor reprezenta un punct material Mișcarea unui punct material trebuie considerată ca aparținând fiecăruia dintre indivizii incluși în acesta; prin urmare, pătratul acestei deplasări se repetă de câte ori există particule de material conținute în punctul material, adică înmulțit cu numărul acestor particule sau cu masa punctului Suma termenilor astfel compuși, împărțită la masa sistemului, adică prin numărul de particule de material, va da pătratul deplasării sistemului Deci aceasta din urmă este reprezentată de raportul a două mărimi, fiecare dintre acestea putând fi înmulțită cu un factor arbitrar, de unde rezultă că unitatea de masă rămâne arbitrară Gândind la aceste considerații, vedem că metoda lui Hertz este o generalizare a metodei lui Descartes Pentru Descartes, un punct material este un punct în spațiu; pentru Hertz, acesta este un punct multiplu, reprezentând Biblioteca "Runivers" N UMOV suma punctelor combinate între ele dintr-o serie întreagă de spații separate și necoincidente Pentru claritate, să comparăm punctul material al lui Descartes cu un cerc de carton; aria acestui cerc reprezintă masa acestuia Să împărțim acest cerc în mai multe, lăsându-le în contact reciproc; suma ariilor lor va reprezenta masa unui punct conform Hertz Numărul de spații suprapuse este în general diferit pentru diferite puncte de material Desigur, nu acest număr informează punctul despre materialitatea sa, ci acel multiplicator concret arbitrar, care a fost menționat mai sus Astfel, dacă, în ideile lui Hertz, corpurile cu volume egale nu au în același timp masă egală, atunci aceasta se datorează faptului că fiecare volum este o combinație a unui număr de volume aparținând unor spații diferite, combinate într-un corp Cum apare conceptul de forță în mecanica lui Hertz-Descartes? Sistemele de puncte materiale pot fi conectate (gekoppelt) unele cu altele, astfel încât mai multe puncte materiale ale unuia sunt invariabil conectate cu un anumit număr de puncte ale altui sistem Mișcările sistemelor similare se influențează reciproc; această influență este forța cu care un sistem acționează asupra altuia Un studiu teoretic arată că o astfel de forță urmează legea a -a a lui Newton și că ea este măsurată, conform legii a -a, printr-o modificare a impulsului Astfel, ambele axiome ale lui Newton sunt corolare în mecanica carteziană Prima lege nu are acest sens larg, ca în mecanica newtoniană Se aplică numai sistemelor conectate Pentru fortele care actioneaza intre soare si planete, trebuie sa deducem aceasta lege, plecand de la starea materiei ascunsa de noi, umplund spatiul interplanetar Nu putem spune în avans că Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA LUI DECARTES ÎN ISTORIA ȘTIINȚEI FIZICE cercetările efectuate în această direcţie asupra altor forţe decât gravitaţia universală vor duce la justificarea celei de-a treia legi a lui Newton Vedem că axiomele lui Newton sunt derivate dintr-un anumit fenomen și, prin urmare, nu pot fi luate ca bază pentru o explicație mecanică a întregii naturi Acesta nu este locul pentru a expune în detaliu învățăturile lui Hertz Numai citind remarcabila sa carte se poate vedea întreaga dificultate a sarcinii puse de Descartes, sarcina cosmologiei mecanice; devine clar de ce numai după o muncă grea de gândire timp de două secole și jumătate, ideile carteziene au fost îmbrăcate în forme

matematice stricte Hertz nu a fost destinat să-și încununeze opera prin aplicarea teoriilor dezvoltate în el la Fapte reale Helmholtz, în Prefața sa la Mecanica Hertziană, afirmă că o astfel de aplicație ar necesita o aplicare extinsă a mișcărilor ciclice, idee care coincide cu trăsătura principală a învățăturilor lui Descartes Judecata pronunțată de Helmholtz asupra mecanicii lui Hertz este în același timp o judecată despre mecanica carteziană: "Poate că această carte", spune marele fizician, "va avea în viitor o importantă valoare euristică ca lider în descoperirea de noi proprietăți generale ale naturii Am conturat două curente principale ale gândirii științifice Soarta istorică a acestor curente, arătându-ne fluctuațiile alternante în puterea lor, îi conduce pe reprezentanții moderni ai cunoașterii la o judecată mai obiectivă și mai calmă asupra teoriilor fizice Voi cita opiniile exprimate de celebrul fizician Boltzmann într-un articol scris de el despre energie și plasat în analele lui Wiedemann în ianuarie a acestui an: "Aproape nimeni consideră forța ca fiind realitate Nimeni nu consideră că este dovedit că totalitatea fenomenelor naturale poate fi explicată mecanic Dacă Biblioteca "Runivers" N UMOV dacă totalitatea nu poate fi explicată, atunci același lucru se poate spune despre clase separate de fenomene, deoarece totul este legat unul de celălalt Eu însumi am spart o suliță pentru o perspectivă mecanică, dar numai în sensul că reprezintă un progres colosal în comparație cu cel dintâi, mistic A fost abandonată de multă vreme opinia că singura explicație posibilă a fenomenelor ar trebui construită pe mișcarea materiei sub acțiunea forțelor centrale reciproce "Acum suntem mai atenți Perspectiva mecanică este pentru noi doar o imagine pe care nu o închinăm, care, poate, poate fi îmbunătățită și poate că va veni vremea când va fi abandonată Dar acum are o mare valoare pentru noi, pentru că este singura care a fost realizată în mod consecvent și în principalele sale caracteristici coincide cu experiența "Acum, o descriere exactă a fenomenelor naturii, pe cât posibil independent de orice ipoteză, este considerată cea mai importantă Așa au privit problemele fizicii Kirchhoff, Helmholtz, Clausius, Hertz, Lord Kelvin, Gibbs etc Concepția conform căreia căldura și electricitatea ar putea fi explicate mecanic nu a stat la baza învățăturilor lor "Împreună cu aceasta, imaginile au fost împrumutate de la mecanică pe baza ipotezei că natura poate fi explicată prin mișcările particulelor materiale, o ipoteză care a încetat de mult să mai fie o dogmă " Acesta este modul în care Boltzmann descrie înțelegerea științifică modernă Tendințele conflictuale nu mai acaparează cu gelozie orizonturile gândirii moderne, ci lucrează cot la cot în slujba celor mai nobile sarcini ale omenirii N Umor Biblioteca "Runivers" Conștiința de sine a claselor în progresul social *) (studiu psiho-sociologic) eu O mică prefață despre metode Știința societății (sociologia) se apropie din ce în ce mai mult de psihologie C Bouglé, în cartea sa recent publicată: "Les sciences sociales en Allemagne Les méthodes actuelles*, împarte metodele sociologice care au dominat ultimul deceniu în Germania și Franța în următoarele perioade în ordinea lor cronologică: speculative (Kant, Hegel), istorice (Ranke, Niebuhr, Roscher), naturalistice (aplicând la societate comparația cu un organism , - Scheffle, Worms) și, în sfârșit, psihologic, campionii acestuia din urmă sunt în Franța - Tarde, în Germania - Wagner, Iering și alții Dar spunând că sociologia se apropie de psihologie, disting două curente complet diferite, unul dintre care îl consider foarte rodnic, celălalt - născut mort și chiar dăunător sociologiei Mă consider născut mort *) Acest studiu reprezintă dezvoltarea ideii principale exprimate deja în articolele "Autonomia

umană în curs și etapele ei" (vezi Întrebări de filosofie și psihologie, cărțile I și II,) În toate celelalte privințe, este un întreg independent Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY Am acea tendință psihologică în sociologie, pe care o slujesc: în Italia - Sigel, în Franța - Le Bon Această direcție este o rămășiță moribundă a vechii teorii "organice" sau "analogice", care considera societatea ca organism și, prin urmare, aplica legile celei de-a doua primei prin metoda analogiei vulgare Am numit această teorie moribundă - la urma urmei, chiar și unul dintre cei mai proeminenți fondatori ai ei, Herbert Spencer, a refuzat să o susțină El a declarat că dacă societatea poate fi considerată un organism, atunci doar un organism sui generis, care se deosebește printr-o trăsătură extrem de esențială de toate celelalte organisme și anume: în organismele individuale întregul este scopul, iar celulele sau elementele servesc doar ca mijloace, în timp ce în societate (umană) scopul este, dimpotrivă, aceste celule, elemente, adică oameni individuali, iar comunul servește numai scopurilor acestor indivizi elementari Și motivul acestei opoziții este evident: organismele individuale au un sensorium comun tuturor elementelor lor, un organ al conștiinței, astfel încât întregul simte, gândește și este conștient de toate părțile sau elementele sale Dimpotrivă, în societatea umană fiecare element individual simte și gândește pentru sine, iar "întregul" nu are un sensorium comun, un organ comun de gândire și conștiință*) De aceea, legile biologiei, descoperite în viața lui organismele individuale, nu pot fi transferate în societăți, la o masă de erori și absurdități, așa cum a arătat recent Tarde, analizând o nouă carte a sociologului nostru rus Lilien-Oeld și punctul de vedere al asociatului său francez, Worms, editor al Revue internationale de sociologie) în literatura rusă cu mulţi ani în urmă *) Existența centrelor guvernamentale, legislative și științifice în societate nu dă decât o aparență exterioară a unei conștiințe comune; nu are caracteristica principală: senzaţia directă de către centrul stărilor fiecărei părţi a întregului Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC Și acum această metodă a fost reînviată, dar sub forma "psihologiei sociale", "psihologiei mulțimii etc În această formă modificată, vechea "teorie organică nu mai insistă asupra analogiei tuturor Funcțiilor societății cu toate Funcțiile orgaismului, ci caută doar să identifice în ele o singură funcție - cea mentală To-is, ea afirmă că societatea are un singur suflet, a cărui psihologie trebuie studiată, ca psihologia individului, sub masca unei științe speciale - psihologia maselor sau a societăților ' Relația acestei teorii cu vechea metodă "organică" este evidentă Aici se aruncă deoparte numai analogii evident absurde și absurde *), iar absurditatea este lăsată mai puțin evidentă și evidentă, absurditatea unui singur suflet, a unei singure voințe, a unui singur sensorium între popoare și mase Această absurditate este mai puțin evidentă pentru că în istorie masele și popoarele organizate se comportă uneori, într-adevăr, ca o singură persoană Dar acest mod de a le comporta, în al doilea rând, se datorează asemănării stării mentale a tuturor (sau a majorității) indivizilor individuali care alcătuiesc acest grup Cu alte cuvinte, aici psihologia continuă să fie individuală - procesele psihice continuă să aibă loc în fiecare senzoriu și creier separat Dacă în aceste procese se observă particularități care nu au loc în existența izolată a individului, atunci aceste particularități sunt date de mediu, adică a fi într-o societate, într-o mulțime, la fel ca ființa unei persoane în munți, în pădure, pe mare, pe un incendiu, creează în

sufletul său stări speciale, care, totuși, nu pot fi incluse în departamentele speciale ale științei, sub numele de psihologia pădurii, a mării, a focului, a psihologiei mulțimii, a societății etc Sunt doar momente, cazuri speciale *) Fosta teorie analogică a mers până acolo încât a încercat să construiască "anatomia" societăților în funcție de tipul de anatomie a indivizilor animale * Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY psihologie individuală, care, cu o întindere, poate fi numită psihologie într-o mulțime, psihologie pe o navă, pe un incendiu etc , dar în niciun caz psihologia unei mulțimi sau a unei nave În al doilea rând, indiferent de modul în care indivizii care formează mulțimea se îmbină într-un singur sentiment și dispoziție, ei rămân întotdeauna indivizi, astfel încât mulțimea cea mai unită este întotdeauna împărțită în mai multe tipuri psihologice De exemplu, aceeași mulțime are atât membri mai hotărâți, cât și mai puțin hotărâți, atât curajoși, cât și lași, și blânzi și însetați de sânge Dacă influența unor tipuri asupra altora se poate egaliza mai mult sau mai puțin, netezi aceste trăsături, atunci în orice caz aceasta nu este psihologia mulțimii, ci psihologia în mulțime, adică psihologie individuală, luată cu date, influențe speciale asupra fiecărui suflet în parte și nimic mai mult În s-x, niciodată și nicăieri o societate sau o mulțime nu a creat un sensorium comun tuturor și eliminând sensibilitatea, gândirea și voința unui individ Subjugarea aparentă în mulțimea unei voințe individuale - voința generală, starea semi-hipnotică a indivizilor sub sugestia personalităților eroice etc fenomenele din existența maselor nu încetează să fie fenomene ale psihologiei individuale și pot fi studiat doar în fiecare suflet individual: întotdeauna numai fiecare individ în parte poți să raportezi ce a fost cu el în mulțime, ce a gândit și a simțit în el Numai investigându-l poți studia cauzele psihologice și originile mișcărilor de masă și chiar hipnoza în sine produsă de personaje și medii; în sfârșit, studiul eroilor, psihologia lor, influențele lor, originile lor etc este sarcina psihologiei individuale: numai aceasta din urma poate determina esenta psihica a acelui fenomen pe care il observi in masa doar din exterior, in manifestari obiective, si nu in stari subiective Nu vi se va spune despre aceste stări Biblioteca "Runivers" CONȘTIINȚA DE SINE A KDASSOV ÎN PROGRESUL PUBLIC(r) poate o masă întreagă, pentru că nu are nici un singur creier, nici un singur sensorium, care ar avea propriile lor stări subiective speciale și ar putea să ne spună despre ele Astfel, încercarea de a crea o psihologie colectivă în domeniul sociologiei este o simplă neînțelegere Va dispărea de îndată ce teoria organică (sau metoda analitică) va dispărea Dar semnificația unei metode psihologice complet diferite în sociologie, metoda care studiază psihologia indivizilor dintr-o mulțime sau societate, este mai clară Această metodă (desigur, în combinație cu altele) va da cele mai mari rezultate Parțial, aceste rezultate sunt deja conturate în cele mai recente lucrări ale lui Tarde, cum ar fi, de exemplu, "Les transformations du droit*", La logique sociale și altele Tarde nu s-a despărțit încă complet de "psihologia maselor", dar a a luat deja calea cea bună, el ia fenomenele de masă nu în sine, nu în manifestarea lor obiectivă, explicate în bloc prin analogii cu psihologia individuală; unul dintre aproape toți psihologii sociologi moderni; datorită acestei metode, a reușit deja să spună multe de lucruri noi și neașteptate, în timp ce alții repetă și mestecă analogii vechi și năucite *) Astfel, psihologia intră într-o legătură din ce în ce mai strânsă cu sociologia În acest articol, am vrut să analizez, pe motive, în principal psihologice, problema care a ocupat foarte mult inteligența noastră în

ultimii doi ani - problema așa-numitei "conștiințe de clasă"**) și *) Vezi articolele mele despre aceasta în Russkaya Mysl și Novoye Slovo **) Acest termen apare pentru prima dată în rândul unor Saint-Simonists; în ultima vreme, el a devenit popular, datorită așa-numitului "materialişti economici" sau "monişti"   Definiție precisă a conștiinței de clasă Prin cuvintele "conștiință de clasă" nu ar trebui să înțelegem un fel de conștiință unificată a claselor Este pur și simplu conștientizarea de către indivizii unei clase date, sau de către majoritatea acestora, a intereselor lor separate Materialiștii economici văd conștiința de clasă ca fiind sursa oricărui progres de-a lungul aproape a întregii istorii a omenirii Potrivit opiniilor lor, omenirea este guvernată și ghidată în istorie de interese economice Pe baza acestor interese apar clase sociale Fiecare clasă este ghidată de propriile interese de clasă; istoria este creată din lupta acestor interese Prin urmare, progresul în istorie se realizează prin apariția unor noi clase, iar pentru aceste clase, prin dezvoltarea conștiinței lor de clasă Când această conștiință se maturizează, clasele intră în arena istoriei cu ideea lor dominantă, așa cum a fost, de exemplu, în secolul al XVIII-lea, în Franța, când burghezia s-a recunoscut ca clasă și a exprimat acest lucru în celebra frază a lui Cies: " care este a treia stare? Nu a fost nimic - trebuie să devină totul Acum aceeași frază se repetă în Occident, aplicată celei de-a patra stații în curs de dezvoltare, clasa muncitorilor Fără îndoială, orice dezvoltare a conștiinței nu poate decât să fie sursa unei mișcări înainte O ființă care nu este clar conștientă de situația sa incomodă nu poate determina mai mult sau mai puțin exact cauza acesteia și, prin urmare, mijloacele de a o schimba acționând asupra acestor cauze sau condiții Dimpotrivă, determinarea conștientă a cauzelor și condițiilor de disconfort provoacă inevitabil o activitate de gândire ulterioară, căutând mijloace pentru a realiza o viață diferită; iar apoi urmează activitatea corespunzătoare Dar dacă conștiința ajută! progres, atunci acest adevăr nu poate fi răsturnat, adică pentru a afirma că progresul este creat doar de conștiință Dacă   este adevărat că un leu este un animal, atunci, dimpotrivă, a spune că fiecare animal este un leu este o absurditate evidentă Progresul nu se face numai prin conștiință Mai recent, Archdall Reid, în cartea sa foarte interesantă "The présent évolution ofman", a dovedit - după părerea mea, fără îndoială - că, deși în om principalul factor al evoluției este acum gândirea, dar în unele zone selecția naturală continuă și acum încă operează, de exemplu, în dezvoltarea unor tipuri care sunt mai puțin susceptibile la boli infecțioase și la acțiunea anumitor otrăvuri În cele din urmă, în curs de desfășurare, sentimentul joacă și el un rol uriaș, care se deosebește de gândire printr-o mai mare vagitate și, prin urmare, duce adesea la eliberarea de orice situație dificilă nu în moduri directe, ci rătăcește bâjbâind, îmbrăcând uneori cauzele suferinței într-un mod mistic sau metafizic - forme absolute etc *) Dar dacă nu se poate spune că conștiința în general - în sensul cel mai larg al cuvântului - constituie singura cauză a progresului, atunci același lucru se poate spune despre un anumit caz de conștiință, adică despre conștiința de clasă Fără îndoială, și ca caz special de conștiință în general, trebuie să aibă o mare importanță în progres; dar a o considera singura cauză a progresului este o greșeală și mai rea decât a considera toate animalele drept lei Dacă conștiinței de clasă i s-a dat o semnificație excesiv de absolută în timpul nostru în desfășurare și dacă această

idee este susținută chiar și de minți eminente, atunci aceasta se datorează proprietăților momentului pe care Europa de Vest le experimentează acum Acest moment este de așa natură încât în Occident, de fapt, orice progres serios și detaliat va fi cu greu posibil până când progresul conștiinței de clasă a celui de-al patrulea stat, care intră acum în arena istoriei, nu va fi realizat Cert este că acum dominantă în Occident, începând cu secolul al XVIII-lea, *) Vezi Tardas despre logica sentimentelor, în Logique Sociale, Fullier spune pe bună dreptate că orice sentiment este un gând vag   burghezia a atins punctul limită al evoluţiei sale; progresul său în continuare, ca clasă separată, cu anumite fundamente economice (producția capitalistă), este cu greu posibil: nu are unde să meargă mai departe pe această cale economică Dar, în același timp, progresul acelor elemente ale vieții societății, care se adaptează mereu pentru a servi intereselor și sarcinilor clasei conducătoare, se oprește Această adaptare sau slujire a tuturor elementelor vieții (morală, religie, artă, știință) la clasa conducătoare merită luată în considerare cu mai multă atenție: Tarde, de exemplu, după părerea mea, exagerează când spune că arta (în ansamblul ei) poate să fie comparat cu un pluș care se înfășoară în jurul unui alt suport (adică, baza socială a unei epoci istorice date), până când cade; iar apoi această iedera se urcă pe cea nouă, care a venit în locul celei vechi Deci, a slujit în Egipt mai întâi de religie, apoi de regi; în Europa, a plutit în jurul catolicismului medieval, a poetizat cavalerismul, apoi a trecut la monarhism, iar de la acesta la idealizarea ordinii de viață burgheze etc Toate acestea sunt adevărate, dar nu se poate fi de acord cu Tarde în forma necondiționată în care el își exprimă părerea Și din aceleași motive pe care le voi explica acum, nu se poate fi pe deplin de acord cu materialiștii economici care susțin că absolut toate fenomenele vieții societății și în totalitatea lor sunt determinate de nevoile claselor care conduc într-o epocă dată și împreună cu relaţiile economice care au înaintat această clasă Repet: în această idee, ca și în gândul la Tar și despre artă, există mult adevăr; formularea sa extremă și necondiționată este eronată O astfel de absolutitate a cadrului depindea, desigur, de faptul că ponderea observată a adevărului a lovit prin noutatea și strălucirea sa și, prin urmare, nu a fost suficient verificată și limitată de cercetarea factuală Este această investigație pe care voi încerca să o fac pe scurt   III Cum și în ce măsură factorii sociali servesc drept principiu dominant (Trei tipuri - arte, morală, științe) Pentru a nu rătăci în zonele disputate ale istoriei îndepărtate, să luăm fenomenele binecunoscute ale erei noastre Și în artă, și în morală, și chiar în știința modernă *), putem observa acum trei curente principale În í-x, dacă luăm pentru simplitate la început doar arta, vom vedea că curentul său cel mai larg, ca să spunem așa, este pozitiv, idealizând momentul dat în toate epocile (adică viața și fundamentele ei în epoca istorică actuală) , această artă s-a adaptat într-adevăr nevoilor, gusturilor, dorințelor și chiar capriciilor burgheziei care conduc acum Idealurile, frumusețea lui nu depășesc idealurile și frumusețea tipului burghez Și așa se explică apariția în ea a unor forme precum simbolismul și decadența: în timp ce burghezia era o clasă nouă, creatoare, până atunci această artă și-a creat sau, mai bine zis, și-a reflectat și idealizat noile idei, aspirații, opera ei creatoare, tipurile și formele sale de viață triumfătoare Dar clasa a atins apogeul dezvoltării sale; nu are unde să meargă mai departe în această direcție Progresul său s-a încheiat și,

în același timp, progresul s-a oprit în această tendință pozitivă a artei: pentru ea nu există un conținut nou în clasă pe care și-a ales ca suport Dar artei i se cere o noutate constantă și iată tendințe care inconștient, pentru a-și face plăcere stăpânului lor, proclamă teoria că o noutate a unei forme de artă este posibilă, fără noutate de conținut; ' *) Vorbind de știință, trebuie să remarc că nu mă refer la știința în sine, ca corp de cunoștințe despre natură și viață dobândite prin experiență, ci știința aplicată, pe de o parte, și generalizările teoretice din știință, pe de altă parte Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY ei merg mai departe și afirmă că o singură formă de artă este posibilă, adică imagini, sunete, culori frumoase, mângâietoare, fără niciun conținut Simbolismul și decadența dovedesc cel mai bine că progresul în acel curent pozitiv al artei, care se adaptează conducătorului unei epoci date, a devenit deja imposibil și că reînnoirea în el și un nou impuls de progres vor avea loc numai cu triumful lui un nou început în jurul căruia se va înfăşura această iederă veşnică , încununând de-a lungul istoriei numai învingători şi numai până când aceştia cad şi apare un nou învingător: le roi est mort, vive le roi! Dar în fiecare societate (cel puțin din momentul în care se dezvăluie inconvenientele și imperfecțiunile principiului conducător sau ale clasei epocii) există un alt tip de artă, care nu numai că nu servește clasa conducătoare, dar i se opune direct Funcția sau scopul acestui tip de artă este, așa cum ar fi, de a curăța terenul pentru un nou început sau clasă, evidențiind laturile negative ale începutului sau clasei triumfătoare și toată masa de inconveniente pe care fostul triumfător le generează asupra sa cale Astfel, nu toată arta fiecărei epoci date servește intereselor clasei conducătoare, ci doar un tip al acesteia - arta pozitivă sau trumfatică, așa cum ar trebui să o numim*) Dar există și un al treilea tip de artă în aproape toate epocile, deși nu se află în domeniul artei în sine, ci mai degrabă în decalajul dintre ea și știință Această cvasi-artă caută să prindă și să prezinte într-o formă figurativă, adică cvasiartistic, Formează planuri și idealuri ale viitorului și viața care poate apărea în punerea în aplicare a acestor idealuri Așa este binecunoscutul roman al lui Bellamy "După o sută de ani" în vremea noastră; așa sunt, în epocile anterioare, celebrele creații ale lui Platon, Campanella, *) Acest termen îl iau de la Tarde (vezi "Logique Sociale", secțiunea lui despre artă), dar îi dau un alt sens Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC Cabet, Fourier etc În esență, aceasta nu mai este artă, deoarece acest tip înfățișează și idealizează nu viața reală, ci doar cea așteptată, adică viața deduse logic din principii, planuri și idealuri cunoscute Și acesta este motivul pentru care curentul principal al artei (arta pozitivă sau triumfătoare) nu poate, prin însăși esența sa, să se despartă complet de fostul triumfător până când un nou început nu va triumfa în viața reală însăși, adică, până când trece de la un plan ideal într-o realitate care poate fi observată senzual, în care se poate trăi ca într-un mediu, percepând în realitate toate detaliile sale și trăind impresii reale din ele În timp ce viitorul triumfător (de exemplu, o nouă învățătură religioasă, o știință în curs de dezvoltare etc) este deprimat și încă zace în praf, acoperit de răni, se întâmplă următoarele: dacă arta triumfătoare încearcă să se înfășoare în jurul lui, anticipându-și viitorul triumf, în mod involuntar și inevitabil sau îi plânge ulcerele, sau îl cheamă- dovanie pe capetele vinovaților, adică încetează să mai fie triumfător, obiectiv sau, dacă rezistă obiectivității, atunci trece în realism, pictând involuntar aceleași

zdrențe și răni, pe de o parte, și declin moral, pe de altă parte; sau, în cele din urmă, se aruncă într-o ilustrare figurativă a idealului intenționat, i e în imaginea unor forme de viață care încă nu există, dar sunt așteptate (Bellamy) Adevărații artiști ai fiecărei epoci (precum ai noștri Gogol, Griboydov) rareori se străduiesc să creeze tipuri ideale și, dacă fac încercări (Gogol în Kostanjoglo, Griboidov în Chatsky), ies artificiali și lipsiți de viață Dacă Turgheniev a reușit să idealizeze într-o oarecare măsură proprietățile mentale reale ale fostului țăran iobag în Notes of a Hunter, atunci pe fundalul restului imaginii vieții iobagilor, astfel de eseuri în sine au luat la acea vreme caracterul de protest, și nu artă triumfătoare cu obiectivitatea ei mândră Pentru acea secundă- Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY artiștii din spumă (Grigorovici, Beecher Stowe) preiau de bunăvoie astfel de subiecte și aduc mari beneficii timpului lor, dar arta lor este doar cvasi - artă și se contopește cu al treilea dintre tipurile pe care le-am schițat, în care filosofii și sociologii își exercită Fantezia Pentru ca începutul viitor să devină conținutul artei triumfătoare, el trebuie să devină el însuși triumfător, pentru că numai în acest caz arta îl poate înfățișa în detaliu real, rămânând în culmea nepasiunii triumfătoare Altceva este să admiri planul arhitectural al unei clădiri de lux când nu este încă construită, sau să admiri clădirea în sine când este gata Un alt lucru este planul anatomic, sau ființa vie care îi corespunde La fel este și cu noul început sau clasă emergentă: nicio fantezie nu putea, înainte de dezvoltarea deplină a burgheziei, să prevadă toate detaliile și chiar o parte nesemnificativă din ele pe care le va dezvolta această nouă clasă, atâta timp cât a fost în idee , în plan De aceea arta nu putea întruchipa sau idealiza aceste detalii - ele nu existau încă în viață, nu puteau fi trăite de sufletul artistului, ca impresii reale, apoi prelucrate de creativitatea sa artistică De aici vedem că slujirea acestui tip pozitiv de artă numai "triumfătorilor" nu poate depinde decât parțial de considerente egoiste și de sclavia puterii conducătoare Nu, cauzele fenomenului se află mai adânc - în esența creației artistice însăși negativ - protocolar, realist sau satiric, chiar dacă un mare talent, ca, de exemplu, Zola, iese în sprijinul clasei în curs de dezvoltare și refuză să idealizeze clasa conducătoare Care este însă concluzia din aceasta în scopul indicat de mine mai sus, adică pentru a demonstra că ideea lui Tarde despre dependența artei de începutul dominant al epocii Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC Ei și ideea similară a materialiștilor economici despre dependența de același început a tuturor fenomenelor vieții au un sâmbure de adevăr, dar nu ar trebui puse într-o formă nelimitată? Și iată concluziile: Nu toată arta este supusă acestei legi, ci doar arta trufatorică a unei epoci date, întruchipându-și viața într-o Forma ideală Arta negativă (inclusiv satirică, realistă etc) merge, dimpotrivă, contrară acestei legi, i e servește la pregătirea locului, la deschiderea drumului pentru venirea triumfătoare, adesea fără să-și dea seama Nici cvasi-arta epocii, creată de teoreticienii viitorului și întruchipând teoriile lor în imagini cvasi-artistice, nu servește nici principiului conducător De asemenea, pregătește terenul pentru un nou triumfător care urmează, dar nu negativ, ci pozitiv În mod evident, funcția artei triumfătoare este, parcă, împărțită între aceste două tipuri, adică I) arta negativă înfățișează viața reală, dar fără idealizarea ei (cu excepția câtorva tipuri care conturează trăsături pozitive, deja emergente, ale tipului viitor, ca în "Notele unui vânător" de Turgheniev);) cvasi-artă, pe

dimpotrivă, este aproape lipsită de material real și ia, dar în afara realității, trebuie să idealizeze doar planurile conturate și detaliile lor imaginare De aceea progresul artei triumfătoare (ca cea care unește realitatea cu idealizarea) devine temporar imposibil în epoci când vechiul triumfător și-a atins apogeul, iar viitorul încă nu s-a ridicat din praf, nu s-a eliberat de zdrențe și răni, nu și-a dezvoltat conștiința de sine față de posibilitatea de triumf După ce am examinat problema dependenței artei de începutul dominant al epocii, să trecem la problema aceleiași dependențe a moralității și chiar a științei Observăm un Fapt izbitor: atât aici, în morală cât și Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY știință, aceleași trei curente se dovedesc a fi: unul, cel mai larg și mai pozitiv, se adaptează nevoilor și intereselor clasei conducătoare; celălalt, negativul, își analizează critic epoca, punctează științific, din punct de vedere al igienei, sociologiei, moralității, antropologiei etc , neajunsurile epocii și astfel, de multe ori fără să-și dea seama, curăță locul și calea pentru viitor; în sfârşit, al treilea este ocupat cu construcţia teoretică a planurilor şi idealurilor pentru viitor Nu voi cita materiale faptice în sprijinul acestei idei, deoarece este sub ochii tuturor Toate lucrările științei moderne (adică aplicațiile sale, pe de o parte, și generalizările, pe de altă parte), precum și toate eforturile moralității actuale, pot fi împărțite cu ușurință de oricine în aceste trei curente Le-aș putea indica în alte elemente conducătoare ale vieții societății, dar asta ne-ar duce prea departe Astfel, vedem și aici că elementele călăuzitoare ale vieții se supun și servesc clasei conducătoare sau principiului, nu în întregime, ci doar într-una dintre părțile lor constitutive, deși una foarte importantă, și anume partea triumfătoare sau pozitivă ; dar fiecare dintre aceste elemente are încă părți - negative și ideale, care funcționează împotriva începutului triumfător, degajând și pregătind calea pentru viitor - negativ și pozitiv Mai sus, am folosit expresia "slujește clasa conducătoare sau începutul" pentru a sublinia că curentele dominante și conducătoare ale epocii nu coincid întotdeauna cu apariția sau triumful clasei sociale iar conducerea, nu va fi un lupta de clasă, dacă ne putem baza pe tendința, care a apărut de mult în Europa și America, tendința de nivelare a diferențelor de clasă Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC Înainte de a încheia acest capitol, voi atrage atenția încă o dată asupra unui fapt deja remarcat mai sus: acele figuri negative ale artei, moralei și științei, despre care am vorbit mai devreme, de foarte multe ori nu bănuiesc deloc că pregătesc calea pentru o viitor nou început (sau clasă) Acest lucru este dovedit, de altfel, de Faptul că, în timp ce biciuiesc și demasc urgiile epocii prezente, ei își văd cauza nu într-un fapt istoric real, ci uneori în întreaga ordine mondială (pesimism), alteori în corupție sau răutate înnăscută, ineradicabilă a oamenilor (Hobbes), sau, în cele din urmă, într-un fel de ficțiune, adesea complet absurdă, ca, de exemplu, în ficțiunea blănoasă a cuiva (aproape a lui Nordau) "fin de siècle" - ca și cum împărțirea condiționată de timp în secole și milenii are vreo semnificație reală! Astfel, din prezentarea de mai sus, cititorul a putut înțelege pe deplin ideea pe care am exprimat-o chiar de la început, și anume: deși "conștiința de clasă" și lupta de clasă nu pot fi recunoscute ca surse unice și eterne ale oricărui progres, există momente în istoria popoarelor când aproape orice progres pozitiv, adică progresul tuturor elementelor călăuzitoare ale vieții, este suspendat deoarece principiul (sau clasa) conducător își pierde capacitatea creatoare, ajungând la apogeul dezvoltării sale "Lucrul pregătitor este

în curs de desfășurare făcut pentru progresul viitor, constând în curățarea negativă a spațiului pentru începutul sau cursul viitor și construirea teoretică a planurilor de viitor și de aceea se poate spune într-o anumită măsură că progresul în Europa de Vest, adică progresul învingătorilor, s-a oprit până acum și va începe din nou numai atunci când noile începuturi care apar acolo își dezvoltă conștiința până la limitele care Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY ei vor avea ocazia să acționeze ca un început îndrumator, creativ în viața istorică Dar dacă conștiința de sine de clasă joacă uneori un rol important în acest sens, este conștiința doar a intereselor economice? Aceasta este o greșeală evidentă, la fel ca și greșeala multor economiști și gânditori contemporani care au suprageneralizat semnificația conștiinței de clasă în general pentru progres: o astfel de viziune este corectă sau aproape corectă pentru Europa de astăzi, dar necesită rezerve semnificative în acele cazuri când ea, în i- xb, este aplicată fără deosebire tuturor popoarelor și epocilor în practică, în a -a, când este ridicată la unica lege a istoriei - teoretic, și, în a -a, când conștiința de clasă este redusă numai la conştiinţa intereselor economice Pentru a demonstra de fapt această ultimă propoziție, să încercăm acum să schițăm o imagine a creșterii sau evoluției acestei conștiințe în starea a patra în curs de dezvoltare, pe baza noilor date Factuale Până acum, evoluția conștiinței de sine a acestei clase a fost judecată în primul rând ipotetic și a priori Acest lucru se explică prin faptul că nu era încă timp ca etapele evoluției sale să fie conturate de fapt În Europa, și în special în Germania și Franța, conștiința de clasă a celui de-al patrulea stat este (comparativ) încă la începutul evoluției sale, adică încă trece prin primele etape Numai în America s-au conturat deja etapele ulterioare și, prin urmare, pentru a înțelege această nouă evoluție, este necesar să aruncăm o privire peste ocean și să remarcăm aici trăsăturile acestui proces interesant, găsindu-și fundamentele psihologice Necesitatea studierii evoluției celei de-a patra stăpâniri în America a fost deja recunoscută de europeni, al cărui rod a fost recent un studiu foarte curios și important, despre care voi vorbi acum Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC IV Evoluția conștiinței celui de-al patrulea stat în America Un anume Isidor Finance, muncitor (pictor) si sef al sectiei a -a in "Office du Travail" a fost in , ca membru al unei delegatii de lucru, trimis la o expozitie la Chicago Aici a adunat material amplu, frumos dezvoltat de către acesta, în ceea ce privește organizația sindicate sau sindicate muncitorești americane, El s-a preocupat în mod deosebit de condițiile de succes sau eșec ale anumitor asociații, iar cartea acordă un spațiu considerabil determinării cauzelor acestui gen de fenomene Candidații de muncă în America au fost în mod constant dezvoltați de la sfârșitul secolului trecut Această mișcare, care poate fi numită o mișcare unificatoare sau organizatorică, acum a crescut, apoi s-a slăbit Acest din urmă fenomen, conform studiului Finanțelor, coincide cu perioadele de criză industrială În prezent, în America există până la de sindicate de muncitori Sindicatele, la rândul lor, se unesc în sindicate (deși nu toate, ci majoritatea), iar aceste sindicate fac parte din cele mai mari două asociații din lume; unul dintre ei, mai vechi, a luat naștere la decembrie sub numele ordinului; "Cavalerii Muncii", cu deviza: "agitați, educați, organizați" (Agitați, educați, organizați) Intrarea în ordin a fost înconjurată de procedee misterioase, iar aceasta a dat o putere deosebită agitației Numărul de membri ai ordinea a crescut cu o viteză aproape de necrezut: de exemplu, în numărul de membri era de , iar ani mai târziu, când ordinul

a atins apogeul creșterii sale exterioare, a ajuns la , o scădere la fel de rapidă, astfel încât în următoarele ani au plecat de membri, iar până în erau doar mai mulți oooh! Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY cheia multor întrebări ale erei noastre Isidor Finance, iar după el L March (în Revue internationale de sociologie) consideră, de exemplu, că motivul căderii a fost uitarea de către Ordinul Cavalerilor Muncii a celui de-al -lea simbol al motto-ului său: - "educați" "; dar nu se poate fi de acord cu asta Vedem în America apariția unei alte societăți mult mai complexe și mai vaste, despre care voi vorbi mai departe, și care poate trăi și se poate dezvolta fără nicio educație artificială a membrilor săi, fără să se teamă de numărul lor de aproape milionul; între timp, "ordinea" a văzut pericolul tocmai în acest număr și a interzis temporar chiar și admiterea de noi membri! Motivul căderii, evident, este mai profund Nu este că a treia poruncă a motto-ului "organizați" a eșuat (Scopul "ordinului" era acela de a organiza "cooperarea productivă" și în au fost înființate dintre ele, dar nu au dat rezultate strălucitoare) Vom vedea acum că o asociație de muncă puternică poate exista fără aceste încercări Înainte de a căuta cauzele reale ale căderii "ordinei", să expunem istoria unei alte societăți mai sus menționate, care a apărut în sub numele de "Federația Muncitorilor Americani" După doi ani, i e în avea deja de membri, iar în anul următor, , ! Să luăm în considerare mai întâi diferența de tendințe în cele două societăți, în care trebuie să se afle cu siguranță cauza căderii primei și a ascensiunii celei de-a doua Un astfel de studiu ne va oferi materiale faptice pentru a judeca evoluția stării a patra și a conștiinței sale de clasă Până acum, așa cum am menționat deja mai sus, această întrebare a fost rezolvată doar a priori, teoretic, și nu putea fi rezolvată altfel, deoarece nu exista material faptic pentru ea Fenomenul despre care vorbesc este produsul ultimilor ani Este adevărat că în Franţa şi Anglia există o luptă între aceleaşi două tendinţe pe care le voi semnala acum Dar acolo această luptă nu avusese încă un rezultat tangibil Prin urmare, despre rezultatul ei acolo Biblioteca "Runivers" CONȘTIINȚA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC*(r) numai divinaţia a priori este posibilă Aici avem în fața noastră Faptul unei victorii clare și evidente a unei tendințe asupra alteia, cu libertate egală a luptei și competiției lor reciproce Tendința principală a muribunzilor, dar încă recent ordinul triumfător al "Cavalerilor Muncii" Izidor Finanțe consideră atitudinea sa ostilă față de sindicatele meșteșugărești, adică față de astfel de sindicate care constau din muncitori de aceeași meserie și se bazează pe interesele lor profesionale ea un ideal larg care nu se potrivește în cadrul intereselor nu numai strict profesionale, ci și economice în general Fondatorii săi au spus: "scopul nostru este de a crea valoare morală și industrială, și nu bogăție, deoarece numai în primul se află adevărata măreție a individului și a națiunilor? economia s-a retras în plan secund Mi se va spune că căderea acestei "ordini" și triumful "Federației Muncitorilor" , îngust profesional, demonstrează cel mai bine că numai interesele pur economice au viabilitate în dezvoltare a constiintei de clasa Dar sa privim mai atent chestiunea tocmai "ordinea" a triumfat, la urma urmei, nu degeaba a adunat de membri? De ce a triumfat el, și nu "Federația", la început? Nu există aici o lege naturală, psihologică, a dezvoltării conștiinței de sine? Să luăm în considerare mai în detaliu tendințele "Federației Americane a Muncitorilor" În timp ce "Cavalerii Muncii" se străduiau la o centralizare extremă, încercând să subordoneze totul centrului și chiar

au realizat treptat o înstrăinare aproape completă de ramificațiile lor, după care a început căderea - "Federația "se păstrează până la începutul descentralizării Este doar "întruchiparea consimțământului sindicatelor în principalul scop comun, adică în protecția celor mai importante interese ale clasei muncitoare" În consecință, obiectivele "Federației sunt mult" * Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY mai practice, aspirațiile sale sunt mai puțin puternice, metodele sale sunt mai simple și mai democratice Nu și-a propus imediat obiective prea largi și îndepărtate: de exemplu, până în nu a ridicat nicio întrebare - nici despre naționalizarea pământului, nici despre un impozit progresiv, nici despre formarea unei bănci de stat pentru muncitori și a acestora sindicatele sau cooperativele, nici despre înlocuirea producției stăpânești (capitaliste), cooperatistă etc , etc Toate aceste sarcini au apărut abia în al cincisprezecelea an de existență a Federației, iar în primii ani nu a mai fost nici măcar urmă de acest lucru În opinia mea, acest lucru se explică astfel: nu poți construi clădiri fără a crea și a nu realiza mai mult sau mai puțin clar planul general al acestuia Lucrarea "Ordinului" a fost opera conștiinței planului, în timp ce lucrarea "Federației" a fost opera clădirii în sine Nu puteți construi clădiri de la ultimul etaj și se termina cu partea de jos, iar apoi Fundația Dar planul unei clădiri poate începe chiar cu cupole și coșuri Și aceasta, dimpotrivă, explică succesul inițial al Ordinului Cavalerilor Muncii și căderea lui ulterioară: când a fost fondat acest ordin, clădirea clasei muncitoare era încă, ca să spunem așa, doar pe plan; pe acest plan, cupolele care încoronează clădirea erau deja înfățișate Iar motto-ul acestei prime societăți a unit în sine totalitatea planului, cu atât mai mult: nu a acordat atenție Fundamentului (uniuni profesionale de meșteșuguri), ci a arătat spre cupole, spre final vârful clădirii, la ideea ei masele, pentru că în plan toate acestea erau clare și de înțeles și el a sedus cu perspectivele sale largi și strălucitoare ale "pământului promis" Dar atunci a început adevărata construcție, iar viața însăși a schimbat motto-urile, în legătură cu inevitabilitatea practică, să plece de jos, de la Fundație "Cavalerii muncii", neînțelegând această a doua etapă a evoluției, când în scenă au apărut cerințele practice ale momentului, s-au gândit să-i învingă cu un instrument artificial, extern, adică puterea Dar în astfel de cazuri, puterea Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC are putere numai în măsura în care cineva dorește să i se supună; autoritatea încetează să mai fie autoritate dacă este pierdută sau zguduită în sufletul celui care i-a ascultat înainte Aceasta este o lege generală și a fost confirmată aici în mod evident Dar principalul lucru care este instructiv în acest Fap este imposibilitatea impunerii cu forța a idealurilor, chiar dacă cu ajutorul autorității: greșeala Cavalerilor Muncii a fost, desigur, că ar avea cele mai înalte idealuri și ar fi încercat să le ducă în conștiință; Am arătat deja mai sus și apoi voi arăta încă o dată ce semnificație a avut o astfel de formulare inițială, ideal înaltă a problemelor Greșeala a venit mai târziu și a constat în faptul că "Ordinul", văzând și amintindu-și fostul său succes enorm, nu și-a înțeles semnificația: a fost succesul primei etape, adică creșterea unui ideal sau conștiința unui plan general "Ordinul" a dorit să păstreze această etapă pentru totdeauna prin intermediul autorității, ceea ce a dus nu numai la eșec practic, ci și la consecințe și mai triste, de fapt, prejudecăți politice sau ambiții ale unor persoane Ceea ce este potrivit și chiar necesar pentru o etapă de dezvoltare este adesea complet nepotrivit sau dăunător pentru altul

Dacă tinerețea, plină de credință și entuziasm, urmează doar entuziasmul și credința în ideal, supunându-se farmecului entuziastului; dacă copilăria nu poate fi crescută decât prin autoritatea unui tată, ceea ce aproape evocă adorație, atunci vârsta adultă necesită o atitudine complet diferită față de ea însăși și se raportează la autoritate cu totul diferit Și acum "Federația", în comparație cu "Cavalerii", a mers pe un drum complet diferit, care, totuși, îmi place Voi arăta mai departe, nu exclude posibilitatea apariției în timp util pe această cale a celor mai înalte idealuri Eforturile ei, în primul rând, au vizat înființarea, de comun acord cu proprietarii, a picturii Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY sau o rată salarială, pentru a realiza o reducere treptată a zilei de muncă *), extinderea Curților de Arbitraj Opțional **> etc În ceea ce privește domeniul legislativ, cerințele acestuia se limitau la reglementarea muncii copiilor, interzicerea imigrației din China, precum și imigrația din alte țări, astfel de lucrători care sunt disponibilizați în America în baza unor contracte; "Federația" s-a străduit și ea să interzică munca industrială în închisori, deoarece aceasta reduce extrem de mult salariile etc Încetul cu încetul, pe această bază, au apărut aspirații mai largi, cu caracter general, lucru dovedit și de Congresul din , când propunerile purtând Caracterul colectivismului de stat a apărut din partea unui mare număr de membri ai Federației Marșul consideră că acesta a fost doar un ecou al ultimelor aspirații ale congresului sindicatelor muncitorești engleze: conștiința de clasă Adevărat, această a -a etapă de evoluție nu a dat încă majoritate de voturi, iar propunerea unui număr foarte mare de membri a fost respinsă Dar chiar și acest Fapte dovedește doar creșterea treptată și naturală a conștiinței, și nu izbucnirea temporară, tinerească, de entuziasm care caracterizează prima etapă și trece irezistibil odată cu ea Rezumând la ce am ajuns printr-o analiză mai atentă a acestui curios fenomen, putem trage probabil următoarele concluzii: dezvoltarea conștiinței de clasă nu începe cu o conștiință îngustă a intereselor sale exclusiv economice sau profesionale, ci, dimpotrivă, cu o formă largă, oarecum mistică de reprezentare Sunt idealul viitorului îndepărtat Dacă ne amintim de apariția burgheziei, cavalerești, religioase *) În America, durata zilei de lucru este determinată de legea federală numai pentru lucrătorii guvernamentali **) Astfel de instanțe există doar în state Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC mișcări, chiar și monarhismul însuși, remarcăm aceleași caracteristici: prima etapă este întotdeauna caracterizată de un entuziasm oarecum mistic Să aruncăm acum o privire mai atentă la etapa a -a Finanțe oferă o schiță a încă sindicate, care ele însele se despart în numeroase ramificații locale Obiectul principal al aspirațiilor lor este pretutindeni protecția salariilor și asistența reciprocă Astfel, un număr semnificativ dintre aceste sindicate acordă asistență bolnavilor, precum și celor care se deplasează dintr-un loc în altul, ca să nu mai vorbim de asistența acordată în cazurile de încetare a muncii Aproape niciun sindicat nu acordă pensii, dar aproape toți acordă o sumă forfetară (o sută de ruble) familiilor membrilor lor decedați sau chiar acelor membri a căror soție, tată etc a murit Dacă nu există pensii, atunci multe sindicate au aziluri pentru tovarăși în vârstă Toate sindicatele ajută însă grevele membrilor lor, dacă greva este aprobată de sindicat Întrucât proprietarii pot participa și la sindicate, există adesea obligații ale sindicatelor ca membrii lor lucrători să lucreze numai cu acei proprietari care aparțin sindicatelor și, dimpotrivă, ca proprietarii să nu primească în fabricile lor lucrători care nu sunt

membri ai sindicatelor Desigur, toate astfel de relații și instituții s-ar putea dezvolta atât de larg doar pe baza libertății complete de asociere care există în America Acolo, dreptul oricărui număr de persoane de a se asocia în orice scop nu este supus altor restricții decât legile generale Pe de altă parte, statul garantează, de exemplu, dreptul de proprietate al oricărei asociații sau o recunoaște, în general, ca persoană juridică numai în acest caz când îndeplinește anumite Formalități și condiții Uneori, aceste condiții sunt foarte restrictive și nici măcar deosebit de rezonabile Am spus mai înainte că muncitorii americani datorează dezvoltarea largă a asociațiilor lor existenței Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY libertatea deplină a unor astfel de uniuni Prin asta, aparent, contrazic opinia lui Isidore Finans, care susține că libertatea nu are nimic de-a face cu ea, dar totul este în "spiritul public" al americanilor, atât de puternic încât se poate nici măcar să nu fie o întrebare despre suprimarea dreptului de asociere Dar aceste cuvinte nu dovedesc deloc că libertatea nu are nimic de-a face cu ea; ele indică doar sursa acestei libertăți de asociere: ea se află, desigur, în spiritul public al oamenilor; l-a cucerit, l-a creat și o garantează Dar cine poate indica unde se află granița, pe de o parte, între influența spiritului public asupra instituțiilor și, pe de altă parte, influența instituțiilor asupra acestui spirit, în sensul suprimării sau dezvoltării lui ? Aici domnește interacțiunea completă Spiritul societății este, desigur, educat nu numai de instituții, dar, cu toate acestea, este, fără îndoială, educat de acestea ÎN Să ne întoarcem la "conștiința de clasă" Am văzut deja că în America s-a dezvoltat liber: a existat un spațiu deplin pentru apariția, evoluția și cursul ei natural, adică nimic extern interferat și condiții interne favorizate (spiritul social dezvoltat) ultima a fost, desigur, dezvoltată de americani înapoi în patria lor, în Anglia Acolo, după cum se știe, el a fost crescut istoric de multe "condiții, printre care protestantismul englez și elementele de autoguvernare și descentralizare care au crescut sus pe pământul său a jucat un rol deosebit *) Vedem că evoluția conștiinței de clasă a început odată cu formarea de mici celule profesionale, sindicate de muncitori Ca și în Anglia, aveau un patronal *) Vezi Michel: "L'idée de l'Etat" Spiritul individualismului şi al libertăţii se dezvoltase deja în trupele lui Cromwell · Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC orice caracter, adică componenţa lor includea proprietarii Acest personaj rămâne cu mulți dintre ei până în prezent, dar o parte semnificativă, atât aici, cât și în Anglia, își pierd acest caracter original Deja pe această bază, de la sfârșitul anului , ideea unei asociații generale a muncitorilor a apărut în rândul mai multor persoane marcante individuale Fondatorii ordinului Cavalerilor Muncii au fost impregnați, după cum se poate vedea din planurile de mai sus ale acestui ordin, cu ideile marilor americani - Franklin, Emerson, Channing, dar aceste idei au fost aplicate de ei în mod specific vieţii a clasei muncitoare şi dezvoltarea ei În acest moment al primei şi celei mai mari treziri a ideilor ideale despre soarta viitoare a noii moşii Forma evoluţiei capătă un caracter aproape religios-mistic Ordinul seamănă mai mult cu o sectă decât cu o sectă mișcare practică Însuși procedura de admitere în calitate de membru are un caracter misterios, semi-religios Aceasta este perioada primului entuziasm, plină de sentimente oznyh sublime, ideale, aproape religioase După această etapă urmează acea răcire inevitabilă, care depinde de două cauze interne și două cauze externe: în primul rând, ca în toate sectele religioase, o creștere mare a

dispoziției, care necesită o energie neuro-creierală uriașă, este însoțită de o epuizare naturală a acestei energii - -x, când această energie a intrat din nou băncile și a atins nivelul mediu, egoismele personale, interesele profesionale, adică, ies din nou la suprafață partea de zi cu zi a vieții și grijile ei zilnice legate de o bucată de pâine Două motive externe se adaugă la aceasta: în al doilea rând, numărul crescut de membri reduce posibilitatea - ca în religiile stabilite - de aceeași putere a entuziasmului inițial Pionierii mișcării sunt de obicei entuziaști, mai mult sau mai puțin pe deplin îmbrățișați de credința în aceste idealuri Aproape că nu există încă calcule mercenare sau personale sau profesionale Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY poate fi printre ele, deoarece mișcarea nu poate oferi la început niciun beneficiu personal, dar în viitorul apropiat reprezintă doar o luptă, uneori dificilă și periculoasă Prin urmare, stimulul principal nu poate fi decât un ideal viu colorat al viitorului și o credință profundă în el Cu totul altceva este când agitația obligă o masă uriașă de oameni *"mulțimi"* să crească pe acest nucleu, în sensul literal și figurat al cuvântului Și cu cât o astfel de masă crește, cu atât puterea ei pare mai impresionantă, cu atât în ea apar mai multe astfel de elemente, care se unesc din motive practice sau urmează pur și simplu pentru forță, pentru majoritatea, din imitație etc Desigur, visele inițiale de educare a membrilor lor, de a-i disciplina, de a-i ghida din centrul moravurilor, gândurilor și dispozițiilor lor, devin imposibile Grupurile centrale speră în primul rând să câștige, după cum am văzut, în primul rând, prin restrângerea admiterii și, în al doilea rând, prin parodierea puterii Dar acest lucru, desigur, nu are succes Începe etapa de discordie completă a idealurilor stabilite cu starea de spirit și aspirațiile majorității Lui i se alătură un al doilea motiv extern, pe care Isidore Finance îl înfățișează astfel: "între principii și acțiuni se află natura umană, pasiunile ei, poftele ei, la fel peste tot Nu legislația, nici poliția, nici antagonismul stăpânilor, nici cauzele externe, deloc, au determinat căderea anumitor asociații vaste - nu, căderea s-a datorat conflictelor interne născute din egoismul celor care visau să facă aceste asociații instrumente ale succesului lor ha, sau din fervoarea celor care dornici cu nerăbdare să se bucure de succes, el căuta răsturnări rapide, nefirești pentru a-și realiza idealul de fericire Iată câteva cauze adunate laolaltă de o natură foarte diferită, și anume aspirațiile personale, egoiste, pe de o parte, și, pe de altă parte, rămășițele credinței de odinioară în Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC ideal, al entuziasmului de odinioară, luând un caracter extrem, având în vedere însăși eșecul, amărăciunea, uneori disperarea și dezamăgirea Deși a doua dintre aceste cauze este pur psihologică și ambele pot fi numite interne în sensul că apar în cadrul asociației însăși și nu provin din puterea externă sau din antagoniști în general, le-am numit mai devreme externe deoarece au apărut din influx din exterior, în mediul asociației, a elementelor străine de ea în spirit și idei; acest lucru trebuie inevitabil să se întâmple atunci când organizația este centralizată, când agitația vine din centru și nu înflorește din celule separate, pentru a fi apoi unite într-un întreg printr-o unitate a intereselor generale, așa cum vedem în "Federația de Muncitori americani" Strict vorbind, aici nu se referă la cuvintele "intern" și "extern " cărora li se pot atașa cele mai variate semnificații, ci aici este de a observa Faptul și legea aproape inevitabilă a căderii unor vaste asociații care cresc din un centru Am subliniat mai întâi un motiv pentru o astfel de cădere, și anume, un număr imens de membri

recrutați, din ce în ce mai indiferenți și chiar autoservici Mai departe, am dat un alt motiv, și anume că printre lideri înșiși, adică în centru, sunt elementele ghidate de propriile interese personale Întrucât acest fenomen depinde și de pătrunderea în mediu a unirii unor elemente mai puțin ideale, ghidate de interese personale, am numit această cauză externă, adică zace în imperfecțiunea formei organizației în sine, în caracterul ei centralist, adică în dezvoltare dintr-un singur centru Al treilea motiv, adică apariția în rândul organizației (sau organizatorilor) a unor elemente nerăbdătoare și fanatice, în opinia mea, motivul este intern, psihologic, deși stă și într-o oarecare legătură cu neajunsurile organizației centralizatoare și anume: orice centralizare Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY Zation îi seduce pe lideri cu spectrul puterii sale enorme, care de multe ori nu este în realitate Am arătat deja acest lucru mai sus: puterea constă în credință, în autoritate și o mulțime de milioane de puternice, aproape întâmplătoare, poate lua foc cu o astfel de credință sau poate urma autoritatea doar pentru o perioadă foarte scurtă de timp, până la prima trezire a conștiinței de sine depline și autoconservare Între timp, enormitatea masei centralizate, seducătoare cu spectrul forței sale, permite să visezi la răsturnări gigantice Dar aici calculele eronate arată imediat și urmează prăbușirea nu numai a speranțelor vaste, ci și a organizației în sine Din nou aici se observă Faptul: interesele personale, egoiste, nu sunt tolerate doar de o organizație care a fost construită în prealabil după un plan calculat pentru cele mai înalte scopuri și aspirații ideale Deoarece ideea unei astfel de organizații, în cele din urmă, nu corespunde materialului sau caracterului majorității unităților sale, distrugerea unei astfel de organizații planificate este inevitabilă Acest lucru nu împiedică faptul că la început o astfel de organizare aduce rezultate strălucitoare și, poate, doar la acel moment este posibil, ca întruchipare a unei ridicări temporare de spirit, entuziasm pentru ideal *) · Nu este așa și cu organizația care se naște ulterior de jos, din interesele obișnuite de zi cu zi, care, de exemplu, sunt interese strict profesionale Aici la început nu există entuziasm, aproape nici idealuri îndepărtate și principii largi Dimpotrivă, scopurile și principiile sunt la început limitate chiar și artificial la nevoi pur esențiale Dar pentru aceasta, aceste principii, această Fundație pentru construirea evoluției ulterioare sunt puternice și durabile; și asta pentru că nevoile de bază, elementare nu se pot schimba, nu pot fi risipite, așa cum *) Am spus deja mai devreme că vedem aproape același fenomen în revoluțiile din și din Franța, precum și în sectele religioase, schisme etc Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC o creștere temporară a entuziasmului ideal și a unei dispoziții cvasi-religioase sau a credinței în "țara promisă" Și acum, pe această Fundație pur egoistă a unității, încetul cu încetul, pe măsură ce este legată într-un întreg, începe să se nască, ca să spunem așa, un entuziasm aparte, real, așa cum vedem în "Federație" Acest entuziasm este născut Acest entuziasm nu este cvasi-religios, depinzând doar de hipnotizarea minții cu ideea unui ideal viitor, acesta este un entuziasm real, pozitiv, indestructibil, care trebuie să crească și mai mult, în funcție de creșterea efectivă putere reală Caracterul descentralizat al unei organizații face imposibil să se teamă de distrugerea sau căderea acesteia Celulele sau elementele unei astfel de organizații continuă să-și trăiască propria viață independentă, individuală, bazată pe interese indestructibile, cotidiene Asta, ca să spunem așa, , este baza fiziologică sau vegetativă a organizației Deja

pe ea pe măsură ce se unește, cresc obiective mai înalte, aspirații ideale, iar vârful clădirii începe să prindă contur Este de remarcat faptul că "Federația Muncitorilor Americani" a apărut în momentul celui mai mare apogeu al Ordinului "Cavalerilor Muncii " și la ani de la înființarea "Federației" - "Cavalerii Muncii" pierd de membri, iar după ani a mai rămas doar o parte din fosta masă Via! Și, în același timp, "Federația Muncitorilor Americani" depășește cel mai mult cel mai înalt punct de creștere al "Cavalerilor Muncii" Dar este posibil să tragem din aceasta următoarea concluzie, pe care mulți o trag din Faptele mișcării muncitorești americane? Astfel, L March, în "Revue inetmationale de sociologie" spune, printre altele: "experienţa sindicatelor americane arată că numai Biblioteca "Runivers" L E OBOLENSKY atunci când se limitează la apărarea intereselor economice, au o rațiune de a fi și pot progresa; dimpotrivă, dacă îndrăznesc să calce pe alte soluri, sunt condamnați la o anumită cădere" O astfel de concluzie este foarte miop, deoarece se bazează pe latura externă a fenomenului și nu pe analiza internă detaliată a acestuia, pe care am făcut-o mai sus Experiența arată exact contrariul: la începutul evoluției, planurile largi și idealurile profunde creează o organizație Aceasta este, ca să spunem așa, tinerețea evoluției, primăvara ei, luna de miere, stadiul ei cvasi-religios Adevărat, trece ca toată tinerețea, ca toată primăvara Bărbăția începe cu proza ei, cu lupta ei lumească Dar acesta este un proces natural, normal Tinerețea pleacă, dar nu rămâne fără urmă; lasă în corp, în celulele sale, urme de neșters ale unor foste inspirații și momente înalte Aceleași celule formează, parcă, un nou organism, doar de dimensiuni mai mari, dar în esență este același organism care a devenit matur de la unul tânăr Iar interesele pur economice care o îmbrățișează la început reprezintă doar al doilea moment, a doua etapă a dezvoltării sale Dar apoi trec zece, doisprezece ani, organismul se simte întărit, puternic, suficient de dotat din punct de vedere economic, iar apoi, din nou, aspirații mai largi, ideale ies în prim-plan Dar acum ele nu mai apar sub forma unor planuri pur teoretice sau fantastice, ci sub forma unor momente practic inevitabile, precis definite, de creștere și dezvoltare ulterioară Și în această stare, desigur, scopurile largi sunt deja un produs natural al întregului curs anterior al fenomenelor; ar fi probabil o deformare periculoasă, o perversiune, dacă nu ar fi această etapă ulterioară, a treia Evoluția conștiinței de clasă și creșterea ar fi zdrobite, oprite la jumătate Biblioteca "Runivers" CONŞTIINŢA DE SINE A CLASELE ÎN PROGRES PUBLIC Asta spune experiența, și nu ceea ce vrea să vadă L March la el Ce etape ulterioare ale evoluției conștiinței de clasă va supraviețui este o chestiune de istorie viitoare, despre care nu ne putem forma nici măcar o idee aproximativă Poate că noua clasă socială, atinsă apogeul după o eră a maturității, va trece într-o eră a decadenței, dând loc unui lucru nou și complet evaziv gândirii epocii noastre moderne? Toate acestea vor fi văzute de strănepoții și stră-strănepoții noștri, iar sarcina noastră deocamdată este să încercăm să surprindem din Fapte calea care se conturează în viitorul apropiat pentru creșterea și dezvoltarea elementelor prezentului Acest lucru am încercat să fac cât am putut, în limitele înguste pe care mi le-am ales pentru a simplifica sarcina L E Obolensky Biblioteca "Runivers" Bazele idealismului Critica idealismului mistic În zilele noastre, după un secol de dezvoltare a filosofiei critice și cele mai mari succese ale științelor naturii, are loc adesea o întoarcere la misticism și, mai mult, în formele sale cele mai grosolane Motivul acestei "reveniri la tipul strămoșilor" nu este doar instinctul superstițios al omului, nu

doar absența sau difuzarea insuficientă a cunoștințelor pozitive Misticismul relevă o nemulțumire față de empirism și raționalism, un protest împotriva științei moderne, care luminează cel mai puțin de toate domeniul vieții noastre spirituale, străduindu-ne să pătrundem acest tărâm prin intermediul experienței directe, pentru a găsi în el soluția ultimelor îndoieli ale minții și inimii noastre, nici pentru cunoașterea empirică particulară a naturii, nici abstractismul metafizicii raționale nu ne poate oferi cele mai importante cunoștințe - despre adevărata noastră ființă reală misticismul empiric, cu diversele sale superstiții, în așa-zisul "spiritualism" sau "ocultism", seduce pe mai mult de un ignorant în zilele noastre de multe ori atrage atenția cercetătorilor care caută să pătrundă în "misterioasa Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI În ansamblu, însă, un astfel de misticism degenerat, cu experimentele sale fictive sau reale, cu teoriile și halucinațiile sale fantastice, există în afară de știință, pe care o ignoră, apelând la "științele secrete" ale magicienilor și mediumilor Nu e de mirare că "misticismul devine sinonim cu superstiția, iar misticii au început să fie împărțiți în înșelatori și înșelați Dar tocmai prin prisma acestei stări de lucruri este util să lămurim singuri adevărul relativ pe care îl conține misticismul real, ca experiență de cunoaștere directă a secului Căci misticismul nu a fost întotdeauna o colecție de superstiții individuale care este astăzi El a îmbrăcat Forma speculației, reprezentând o prelucrare speculativă a unor date de bază ale experienței religioase interioare, date de credință sau contemplare directă a existentului Și întrucât credința este Factorul cunoașterii noastre, încercarea de gnoză prin intermediul unei astfel de credințe ne interesează fără îndoială, oricare ar fi rezultatele acesteia Acest interes este sporit de acele analogii și coincidențe remarcabile, care se regăsesc atât de des în învățăturile mistice ale celor mai diverse religii, epoci și popoare - hinduși, greci, evrei, arabi, germani În multe cazuri, nu avem dovezi care să sugereze vreun împrumut extern; în altele, împrumutul în sine necesită explicații având în vedere condițiile și mediul diferit al învățăturilor emergente Asemănarea se datorează aici cauzelor interne, cerințelor interne ale gnozei mistice - unitatea sarcinii sale, datele sale, punctul său de plecare Insuficiența experienței senzoriale și a gândirii abstracte pentru cunoașterea a ceea ce există a fost recunoscută în epoca dezvoltării inițiale a filosofiei nu mai puțin puternic decât în acele epoci în care cunoașterea experimentală și speculația abstractă și-au atins cele mai mari succese Pe de altă parte, nici măcar astfel de succese nu ar trebui să interfereze Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY vedem granița dintre cunoașterea empirică și gândirea abstractă, inevitabila lor incompletitudine Realitatea pe care o cunoaștem este condiționată de Formele sensibilității și categoriile logice Și dacă admitem că cunoașterea noastră despre realitatea exterioară nouă este adevărată în formele sale de bază, că reprezentările și conceptele noastre îi pot sau trebuie să corespundă, admitem prin aceasta că atât reprezentările și conceptele noastre, cât și această realitate care le corespunde, sunt condiționate de acelaşi spiritual începutul de care ne sunt condiţionate sensibilitatea şi raţiunea logică La baza conștiinței noastre, precum și la baza realității, se află un subiect universal Este piatra de temelie a oricărui idealism, a întregii doctrine a cunoașterii și a ființei cunoscute Toate obiectele există pentru subiect sau pe cheltuiala subiectului; toți subiecții individuali relativi, corelativi sau

corelativi sunt parțial obiecte, obiecte de relații și sunt ei înșiși condiționati în măsura în care sunt subiecte absolute, irelative, la care se reduce astfel tot ceea ce este real, din care decurge toată realitatea, tot ceea ce gândește și simți , la fel ca simțirea în sine și gândul Prin urmare, cunoscând acest principiu absolut, cunoaștem în el toate lucrurile sub specie aeternitatis În consecință, scopul cel mai înalt al viziunii umane este cunoașterea subiectului absolut, acea "autoalitate" a ființei, care determină prin ea însăși orice existență relativă, obiectivă, orice obiect de gândire și experiență, la fel ca relația dintre subiecții individuali, relativi Dar este posibilă cunoașterea "obiectivă" a acestui subiect absolut? Poate fi el cunoscut, ca simplu obiect al experienței, un obiect al gândirii și simțirii, din anumite fenomene ale conștiinței și ale lumii exterioare, sau din abstracțiile minții noastre? Necondiționat de orice exterior, ea Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI poate fi cunoscut doar în sine și, mai mult, direct, întrucât găsim subiectul absolut în profunzimile Sinelui nostru, "sentimentul și rațiunea noastră, subiectul nostru limitat, relativ Dar pentru a fi adevărată și adecvată subiectului absolut, conștiința lui presupune o contopire completă, intimă cu el: conștiința absolutului este realizabilă numai cu condiția pierderii oricărei conștiințe individuale particulare, a tuturor cunoștințelor și experienței relative, sub condiţia unei abstracţii decisive din toată realitatea obiectivă Acolo, acolo unde orice bifurcare a conștiinței limitate, care se opune obiectelor exterioare, dispare, acolo unde "sinele" nostru se pierde, se găsește sinele absolut - "atmanul" a tot ceea ce există Astfel au învățat Upanishad-urile indiene, la fel și mulți mistici de mai târziu Aparent, aici dispare posibilitatea erorilor de credință, căci în absolut își dobândește adevăratul conținut Credința falsă atribuie realitatea absolută ființelor relative, sau existența originală reală simplelor obiecte ale gândirii, sentimentelor sau imaginației noastre Dar dacă obiectul absolut al credinței este realitatea universală, care este definită ca adevăratul sine al ființei, atunci orice Formă de credință îndreptată către fenomene separate, obiecte separate de gândire sau reprezentare, evident, nu poate fi o formă de credință absolută, pură Și în această măsură, gnoza mistică, străduința de cunoaștere a absolutului, necesită o purificare consecventă a credinței sau contemplare directă - prin abstracție de la obiectele exterioare, de la sentimente, de la idei, chiar de la gândirea însăși Acesta este modul pregătitor, "negativ" al contemplației mistice - via negationis Astfel, teosofia indiană s-a născut printre politeismul cel mai neînfrânat și fantastic, printre cele mai sălbatice mitologie, în care toate elementele erau personificate într-un fel de demoni monstruoși, schimbând imaginile și umpându-le Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY shchih natura cu puterile lor fantastice Dar murind pentru lume și cufundându-se în adâncul spiritului lor, asceții indieni s-au ridicat deasupra acestor zei-fantomă și au găsit în ei înșiși acel Brahma suprem, subiectul sau "atmanul" universului, în care sunt aboliți În primul rând, misticul caută să intre în comuniune cu lumea spirituală; apoi caută să o stăpânească în începutul ei absolut La început crede în realitatea absolută a acestei lumi spirituale și își dă treptat seama de natura iluzorie a fenomenului senzual, ființă senzuală Dar încetul cu încetul lumea spirituală cu revelațiile ei îi apare ca un fenomen relativ, căruia doar o credință falsă, imperfectă, îi dă valoare absolută; foștii zei fie se transformă în demoni fantomatici, fie devin aspecte, potențe, emanații ale Atot-Unului

Aceasta este forma obișnuită a idealismului mistic Să luăm în considerare aici procesul nașterii și dezvoltării idealismului mistic, așa cum este descris într-unul dintre monumentele antice ale gândirii indiene "Trebuie să căutăm, trebuie să ne străduim să cunoaștem atmanul (sinele), pentru care nu există păcat, care nu este supus bătrâneții, morții, întristării, foametei, setei, care are ca obiect adevărul dorințelor și intențiilor sale El stăpânește lumile și tot ceea ce își dorește, cine atinge cunoașterea atmanului Așa a spus Prajapati Deva și Asura au ascultat și au spus: "Să căutăm atmanul; atunci când îl cauți, stăpânești lumile și tot ceea ce îți dorești " Apoi Indra din mediul Deva și Virochana din mediul Asuras au pornit pe drumul lor și, fără a fi de acord, au venit la Prajapati cu combustibil (pentru sacrificiu) în mâinile lor Au rămas începători timp de treizeci și doi de ani Prajapati le-au spus: "Ce intenție ați avut să rămâneți aici?" Ei au răspuns: "Venerabile, ești creditat cu astfel de cuvinte: trebuie să cauți, trebuie să te străduiești să cunoști atmanul, Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI pentru care nu există păcat etc Vrând să știm, am rămas aici" Prajapati le-a spus: "Acel purusha care este vizibil în ochi este atman Da", a adăugat el, "acesta este Brahma, o ființă nemuritoare care nu cunoaște păcatul" "Onorat", au spus ei, "este un purusha văzut în apă și acel purusha văzut într-o oglindă; care dintre cele două este?" - "El este vizibil în toate lucrurile,' ' a răspuns el "Privindu-te într-un vas cu apă, spune-mi, nu te-ai recunoscut (auto-atmanul tău) acolo?" Amândoi s-au uitat apoi într-un vas plin cu apă "Ce vedeți?" i-a întrebat Prajapati Ei au răspuns: "Onorate, ne vedem întregul atman, complet asemănător cu părul și cu unghiile" Prajapati a spus: "Fiți bine împodobiți, îmbrăcați-vă haine frumoase și mergeți să priviți în vasul plin cu apă " Apoi amândoi, împodobindu-se, îmbrăcați în haine frumoase și dezbrăcați, s-au uitat în vasul plin cu apă vezi?" a întrebat Prajapati Ei au răspuns: "Onorate, așa cum suntem împodobiți, îmbrăcați și îmbrăcați, (așa) ei (imaginile noastre) sunt împodobiți, îmbrăcați, îmbrăcați Acesta este atman?" - "Da, acesta este Brahma, o ființă nemuritoare care nu cunoaște frica " Ei - Indra și Virochana - au plecat cu inima uşurată Prajapati a spus, privindu-i: "Plecă fără să înțeleagă și fără să cunoască atmanul Cei care acceptă o astfel de învățătură, fie că sunt Deva sau Asura, vor fi învinși " Virochana a venit la Asura cu o inimă ușurată și le-a dat această instrucțiune: "aici un atman ar trebui să fie onorat, atmanul ar trebui să fie subiectul îngrijirii Germană, câștigăm atât lumea asta, cât și cealaltă Prin urmare, chiar și acum se spune despre o persoană care nu dă pomană, nu are credință și nu face sacrificii: "vai, este din familia Asura " Căci așa este regula Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY (Upanishad) Asuras Îndepărtează morții, le dau parfumuri, coroane etc , împodobindu-i cu haine și ornamente Ei gândesc în acest fel pentru a câștiga acea lume Dar Indra, ajungând la Deva, s-a simțit neliniştit: "la fel cum el (atman, imaginea pe care a văzut-o Indra) este decorat când corpul este decorat, descărcat, când corpul este descărcat și dezasamblat, la fel cum este orb, când trupul este orb, nenorocit, când trupul este sărac, el piere, când trupul piere Nu văd nimic util aici " Apoi, luând în mâini un sacrificiu pentru ardere, s-a întors la Prajapati, acesta i-a spus: "O, Magavan! cu inima liniştită ai plecat cu Virochana - ce dorinţă te readuce înapoi?" a răspuns Indra (şi ia spus îndoielile sale) "Este adevărat, o, Magavan", a răspuns Prajapati, "îți voi da noi explicații despre atman Rămâi aici încă treizeci și doi de ani " Indra a mai rămas încă treizeci și doi de ani El a adăugat: "Acesta este

Brahma, nemuritor și neînfricat " Indra a plecat cu inima liniștită, dar, neatingând Deva, a simțit neliniște: deși acest lucru care se bucură de vise nu orbește când trupul este orb, nu o face schiopăt când este șchiopăt, nu mizerabil când este nenorocit, nu este lovit când este bătut, dar este lovit într-un fel, suferă într-un fel, plânge într-un fel (în vis) nu văd nimic avantajos aici " Cu arderea de tot în mâini, s-a întors la Prajapati, care i-a spus: "O, Magavan, ai plecat cu inima liniştită; ce dorinta te aduce din nou?" Indra i-a raspuns (si si-a exprimat indoiala) "Este adevarat, O Magavan!" a spus Prajapati: "O sa-ti dau noi explicatii despre atman, dar stai aici inca treizeci si doi de ani " Indra a mai rămas încă treizeci și doi de ani -ȘI Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI Prajapati i-a spus: "Ceea ce este concentrat în starea de somn, cufundat în odihnă completă și nu este conștient de niciun vis - acesta este atman; acesta este Brahma, nemuritor și inconștient de frică " Indra a plecat cu inima calmă, dar înainte de a ajunge la Levov, a simțit neliniște: "Acesta (ceea ce este cufundat într-un somn netrezit) nu cunoaște într-un astfel de caz atmanul (adică însuși): nu poate să-și spună:" acesta sunt eu și nu cunoaște (alte) ființe (adică - i e nu cunoaște nici subiect, nici obiect): este în puterea morții" Apoi Indra, cu o ardere de tot în mâini, s-a întors la Prajapati etc și i-a prezentat îndoielile sale "Este adevărat, o, Mavagan", a spus Prajapati, "îți voi da noi explicații despre atman și nu mai am nimic să-ți spun Rămâi aici încă cinci ani " Indra a mai rămas acolo încă cinci ani, în total o sută unu ani De aceea se spune că Magavan a fost un novice al Prajapati timp de o sută și unu de ani Atunci Prajapati i-a spus: "O, Magavan, acest trup este muritor; este supus morții; este sediul atmanului, nemuritor și necorporal Atmanul, conectat cu corpul, este supus plăcerii și durerii Atâta timp cât este legat de trup, nu poate scăpa de plăcere și durere, dar atunci când este desprins de corp, plăcerea și durerea nu-l mai preocupă "Vântul nu are corp Nori, fulgere, tunete - toate aceste lucruri fără corp Cum toate aceste manifestări, care iau naștere din adâncurile eterului vizibil, sunt îmbrăcate în toată strălucirea lor și apar în forma lor potrivită, "Astfel, samprasada (adică spiritul care a adormit fără vise), ridicându-se din acest trup, este îmbrăcat în toată splendoarea sa și se manifestă în Forma care îi este specifică El este purusha Umblă în această lume, mâncând mâncare, jucându-se, distrându-se cu femei, cu carele sau cu rudele lui, fără să-i pese de trup, care este doar un apendice Prana (puterea spirituală, spiritus vitalis) Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY înhămat de acest trup ca o fiară de povară la un car Ceea ce gândește: "Vreau să miros" este atmanul, iar el miroase cu simțul său olfactiv Ceea ce gândește: "Vreau să vorbesc" este atmanul și vorbește prin voce Ceea ce gândește: "Vreau să aud" este atmanul și aude prin auz "Esența care gândește: "Vreau să gândesc" este atmanul Manas (organul central al conștiinței, minții, mens) este ochiul său divin Prin acest ochi divin, atmanul se bucură să privească toate obiectele dorințelor sale "Fecioarele care există în lumea lui Brahma onorează acest atman Din acest motiv ei au stăpânit toate lumile și toate obiectele dorințelor lor El stăpânește toate lumile și toate obiectele dorințelor sale, care, după ce a căutat, dobândește cunoașterea atmanului "Așa a spus Prajapati *)" Indra se pare că a fost mulțumit de această lecție și nu s-a mai întors să "vorbească" cu Prajapati, care nu mai avea ce să-i spună dorințe Ultimii cinci ani par a fi deosebit de rodnici, terminându-se cu o explicație și o repetare a întregului curs Iar ultima îndoială a lui Indra cu privire la beneficiile somnului profund

- samprasada - face o mare onoare acestui zeu, deoarece mulți dintre compatrioții săi vă liniștesc destul de mult inimile într-o nirvana mut de nimic Prajapati dezvăluie treptat, progresiv adevărul discipolului său în legătură cu eforturile sale personale ascetice Despre sine, despre Atman, trebuie să-ți faci griji *) Chandogya Upanishad at Regno (Matériaux p servir à l'histoire de la philos de l'Inde, Paris) - Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI în primul rând pentru că totul este cuprins în el "Soții, soțiile, copiii, bogățiile, toate lumile - într-un cuvânt, întregul univers - ne sunt dragi nu de dragul universului, soții, soțiile, lumile și zeii, ci de dragul Lui Însuși - Atman; căci zeii, lumile și toate ființele l-ar respinge ca străin pe cel care i-ar recunoaște ca fiind diferiți de această personalitate - de Atman "Acest Brahma, aceste lumi, acești zei, aceste ființe, acest univers este atman * **)) El este firul care leagă împreună toate lumile și toate ființele ♦*) Unde ar trebui să caute acest atman? În primul rând, fiecare ființă, în măsura în care există, o are în sine "El este văzut în toate lucrurile " Nu este această personalitate a lucrurilor - dublul lor, imaginea sau fantoma lor, așa cum cred acele triburi care cinstesc morții și demonii? Mulți "ocultiști" moderni par să gândească la fel Dar "oricine ar fi ei, Deva sau Asura, vor fi învinși , căci se află pe treapta cea mai de jos a misticismului, confundând fantomele cu revelația spiritului Așa cum corpul, tot așa fantoma lui nu este adevăratul sine al omului și al tuturor lucrurilor, iar cunoașterea fantomelor nu implică "nimic benefic" Adevăratul nostru sine este diferit de trup și îl găsim acolo unde încetăm să simțim sau să fim conștienți de corpul nostru, de exemplu în Dar și această a doua etapă, etapa misticismului visător, este încă insuficientă Sufletul nostru, visând în vise și stări cataleptice, este o ființă limitată, supusă suferinței și legată de trup: ea nu este "sinele absolut - Atman, necunoscând frica Părăsind lumea senzuală și plonjându-ne în lumea viziunilor, încă nu găsim "nimic benefic", deși în viața interioară a realității noastre psihice ne apropiem de sursa primară a noastră fiind Eliberare completă din *) Ib - Brhad âranyaka Upanischad , , - **) Ib Brh ar Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY corpul și tot ce este sensibil, tot ce este obiectiv, exteriorul sinelui nostru - și cufundarea completă în această bază a ființei noastre - este netrezit, imperturbabil de vise, pace veșnică Iată Brahma - "o ființă eternă care nu cunoaște moartea", suferința și frica "Cunoașterea" finală, contemplarea acestei "ființe", contopirea completă cu ea, beatitudinea păcii eterne, divine în afara fenomenului fantomatic, în afara ființei fracționale cu minciunile, suferința și lupta ei - acesta este scopul final al misticismului indian Gânditorii care disperă de posibilitatea cunoașterii raționale se străduiesc pentru aceasta; asceții indieni și unii mistici creștini se străduiesc pentru aceasta în acest ocean al uitării, unde totul individual dispare fără urmă, pierzându-și conștiința și a tuturor celorlalte ființe Toate acestea sunt perfect de înțeles: Atman este toate lucrurile; el este sufletul nostru, subiectul nostru distinct de corp și el este "sinele" absolut al tuturor lucrurilor; este de înțeles că Indra s-a îndoit de beneficiul unei astfel de cunoștințe, în care conștiința însăși este încețoșată Este mai greu de înțeles ce beneficiu pe care l-a primit de la ultima instruire a lui Prajapati Pentru aceasta trebuie să se țină seama de însăși metoda de predare și de durata ei: a fost o bucurie ascetică sau pis (tapas), nu un curs de metafizică abstractă, a fost o cunoaștere practică a Atmanul Fără corp, fără lume, fără obiecte exterioare - spirit, Atman - nu poate simți sau conștientiza nimic, iar

când are un corp, suferă, este supus limitării exterioare, opresiunii, violenței, morții Astfel, în același timp, el este cufundat într-o pace netrezită, și se mișcă, trăiește în lume Prin urmare, ascetul care a ajuns la cunoașterea Atmanului, pe de o parte, își găsește în sine "somnul fericit și odihna veșnică", iar pe de altă parte, "umblă" în lume și se bucură de beneficiile ei, fără să-i pese de trupul și durerile sale, pentru că nimic nu mai poate mânia pe gnosticul desăvârșit, Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI sau ajunge la adâncimea în care spiritul lui s-a scufundat Pentru omul său interior, spiritul sau "purusha" sa identificat nu cu trupul, nu cu fantoma, nu cu sufletul individual, ci cu Brahma însuși, în care "doarme fără vise " Dar împreună, ca vântul sau fulgerul izvorât din Atmoseurs necorporali, el se manifestă în cele mai variate Forme, își vede reflectarea în imaginea fiecărei persoane, este conștient de sine în toate creaturile: tat twam asi - "este-tu ești," tot ceea ce vezi ești tu însuți În adâncul ființei noastre, suntem solidari cu tot ce există, suntem una cu totul; și eliberându-ne de tot ceea ce este obiectiv, găsim în noi înșine acea "voință de a fi", acea "autoalitate" a ființei, acel subiect absolut care fundamentează toate obiectele, determină orice ființă relativă toate lumile și toate obiectele dorințelor noastre, deoarece întreaga lume este obiectivarea ei Așa cum un păianjen eliberează o pânză din el însuși și o reabsoarbe în sine, tot așa și Brahma, voință pură, absolută, liberă de orice asuprire, de orice obiect, creează lumi din sine și le îmbrățișează Iar cel care a părăsit lumea, și-a părăsit sufletul și a intrat în Atmanul său, care s-a cufundat în acea adâncime din care curg toate gândurile și dorințele, în acel început, care fundamentează atât lumea exterioară a obiectelor, cât și lumea interioară a conștiinței, - el a stăpânit toate lumile, le creează în același timp ca o zeitate și trăiește în ele ca o creatură, se vede în toate creaturile și în toate creaturile - un singur Atman Pentru o astfel de știință, o sută și un ani este un timp scurt, iar cel care a asimilat-o cu adevărat dobândește stăpânire nu numai asupra lumii fenomenelor în timp și spațiu, ci și asupra zeilor înșiși Se știe că hindușii atribuie asceților lor puteri miraculoase și darul clarviziunii Nu putem desluși ce în astfel de povești corespunde realității, ce în ele Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY o fabulă sau un simplu basm Asceții care nu au atins cele mai înalte niveluri de gnoză își pot "întoarce ochii" spre ei înșiși și către ceilalți, arătând unul sau altul Focus, poate dezvoltând anumite abilități psihice în ei înșiși - este dificil pentru noi să judecăm acest lucru cu încredere Un lucru este cert, că metodele exercițiilor ascetice care vizează dezvoltarea unor astfel de abilități "telepatice" sunt mai mult sau mai puțin omogene între asceții celor mai diverse popoare și religii *) Cât despre ascetul desăvârșit, al cărui spirit este cufundat în contemplarea egoismului absolut, este puțin probabil ca acesta să efectueze trucuri psihologice sau de altă natură, deși poate cele mai transcendentale condiții de percepție și acțiune volitivă sunt modificate pentru el sub influența ascetului său gimnastică În mod evident nu există nicio încălcare a legilor naturii aici; va ajuta să fie manifestarea unor astfel de legi, care ne sunt încă necunoscute Deci, de exemplu, asceții din toate timpurile și popoarele au fost creditați cu capacitatea de clarviziune în spațiu și timp - în trecut, prezent și viitor Mulți resping posibilitatea unui astfel de fenomen, alții o recunosc, referindu-se la experiența personală Dar a respinge necondiționat posibilitatea unei astfel de "percepții a priori" înseamnă a recunoaște ca absolute condițiile

transcendentale ale percepției senzoriale, empirice Totuși, nici adevăratul empiric, care nu știe altceva decât relativul, nici idealistul, care recunoaște subiectul absolut ca bază a tuturor relațiilor, nu au dreptul la o asemenea recunoaștere: căci un astfel de subiect nu este supus condițiilor transcendentale ale unui conștiința limitată, la fel ca, dimpotrivă, condițiile transcendentale ale sensibilității noastre normale nu pot fi absolute, adică determina absolutul *) Vezi Regnaud p , La délivrance par l'ascétisme et l'extase (cum sunt tăcerea, respiraţia nării, concentrarea cu ajutorul unor tehnici psiho-fizice cunoscute, automortificarea tuturor sentimentelor şi suprimarea funcţiilor vitale) , etc) Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI orice subiect Pe de altă parte, a recunoaște posibilitatea clarviziunii înseamnă a admite posibilitatea percepției a priori a lucrurilor, care evident trebuie să apară în alte condiții transcendentale decât percepția senzorială empirică Și dacă orice existență obiectivă, relativă, este determinată în cele din urmă de un subiect absolut supertemporal și superspațial, atunci percepția a priori, în contrast cu cea externă sau empirică, este determinată de relația internă a perceptorului cu cel perceput prin medierea finită a aceeași bază suprasensibilă absolută a ființei și conștiinței noastre Întrucât asceții indieni renunță la sentimentele exterioare și se cufundă în propriul sine, se gândesc să găsească în el sursa unei astfel de viziuni *) Nu mergem mai departe de aceste considerații abstracte și nu putem lua în considerare condițiile psihologice extrem de complexe ale unor astfel de fenomene Dacă o astfel de realizare practică a gnozei mistice este posibilă și, cel mai important, în ce măsură, să decidă cel care dorește să efectueze asupra lui însuși acele experimente la care se supun asceții în timpul perioadei de probă pe termen lung Laboratoarele psihologice, cu toate mașinile lor, nu vor ajuta cu greu la aceste întrebări Dar pentru noi, doar rezultatul teoretic al misticismului este important, deoarece intră în contact cu învățătura speculativă a idealismului Este adevărat că "Atman", ca subiect absolut, este recunoscut ca incognoscibil teoretic, spre deosebire de obiecte: este realizabil doar practic**) Dar aceasta este o fuziune practică cu *) Ca și alți mistici, ei permit o întreagă scară de trepte în procesul de autoeliberare internă a spiritului, pornind de la o amânare pur pasivă a sentimentelor trupești și terminând cu libertatea perfectă, contopirea completă cu Divinul Și acestei scări îi corespunde o serie de trepte de gnoză mistică și o serie de puteri sau potențe spirituale mediatoare **) Mier Deussen: "Das System des VedantaK (Lpzg,), S - Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY el, această identificare cu Brahma (aham Brahma asmi) este încă recunoscută ca o perspectivă absolută În India s-a pus primul fundament al filozofiei idealiste: pentru prima dată, unitatea absolută a fost recunoscută aici ca principiu spiritual; pentru prima dată în spiritul uman a fost găsită o forță care a cucerit lumea Nu avem date despre convergența istorică a misticismului grecesc și vest-european cu indian În Grecia, misticismul este un moment logic necesar în dezvoltarea gândirii filozofice, care a căutat în revelație, în intuiția mistică a Tot-Unului Existent, completarea și fundamentarea speculației abstracte Misticismul vest-european este determinat, pe de o parte, de neoplatonismul filosofic, iar, pe de altă parte, de datele istorice pozitive ale creștinismului, Evanghelia lui Hristos, personalitatea Sa și dogmele bisericești Creștinismul, cu caracterul său universal, nu poate fi în niciun caz definit ca o religie a revelației "imediate" și diferă esențial de orice goosticism mistic În orice caz, misticismul

este normalizat în creștinism prin anumite norme de bază pozitive și obiective (I Ioan , d-h) Dar, în ciuda tuturor acestor diferențe, în Occident ca și în Orient, dezvoltarea unilaterală a misticismului, în străduința sa de a realiza o cunoaștere suprasensibilă, directă a ființelor, a condus adesea în același mod la rezultate similare Pentru a ajunge la ființa absolută, trebuie să mori lumii, să mori pentru tine însuți, să se cufunde în tăcerea tăcerii, neperturbat de vreun sentiment, dorință sau gând *) Mortificarea cărnii, automortificarea interioară ascetică a voinței, sentimentelor și minții este condiția acelei *) Mier Regnault este capitolul menționat despre mântuirea prin asceză și extaz Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI Õ cui viziune Așa îi învață pe înțelepții indieni și pe misticii germani, Upanishad-urile și Sankaracharia, Meister Eckhart și Jacob Boehme Cel care nu este indiferent față de iadul însuși, care este încă capabil să experimenteze chinul în iad, nu a ajuns încă la perfecțiune Wer in der Holle nicht kann ohne Holle leben, Der hat sich nodi nicht ganz dem Hõchsten übergeben *) Acolo unde granița dintre subiect și obiect, dintre văzător și vizibil, dispare, acolo unde orice bifurcație între ele încetează, rămâne o lumină pură indivizibilă, acolo individualitatea înflorește ca o picătură de rouă în razele soarelui, acolo trăiește Brahma sau Divin Aici nu mai există contemplare, în care ceea ce vede este diferit de ceea ce se vede, ci ambele sunt una, precum ne învață Plotin (VI, , IO, II) Aici se desființează bifurcația, diferența dintre individ și subiectul absolut**) Acolo unde individualitatea rămâne cu autoafirmarea și egoismul ei, acolo unde acest neant vrea să fie despre sine sau pentru sine - există iadul luptei, răul, minciunile, existența iluzorie - există regatul "prințului acestei lumi* ** *) Numai în sărăcie deplină, în deplină purificare, simplificare (απλωσις), epuizare a voinței omenești, spirit uman, dobândește plenitudinea Divinului, care îl absoarbe în abisul său, se unește cu el, dizolvându-l în lumina sa Pe măsură ce râurile, căzând în ocean, își pierd numele și imaginea, așa înțelepții, eliberați de nume și personalitate, devin una cu divinul Brahma Das Trõpflein wird das Meer, wenn es in's Meer gekommen, Die Seele Gott, wenn sie in Gott ist aufgenommen *) Îngerul Sileziei: "Cherubinischer Wandersmann", Cp Deussen Syst d Vedanta, S - a doua regulă pentru adevăratul gnostic **) Mier Regnaud, p ***) Mier Theologia Deutsch (un tratat mistic foarte popular, scris, după cum cred ei, în secolul al XV-lea) cap (ed Pfeiffer) "Denn Ichheit, Selbstheit, Mein, Mir und desgleichen gehõrt alies zum bõsen Geiste" cf cap , θ, , etc Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY Ascetul indian, prin puterea faptei sale personale, cucerește zeii eliberat de puterea lor Atâta timp cât zeii există pentru el, adică deși încă îi deosebește de el însuși, nu a ajuns încă la o perspectivă perfectă: "este ca vitele pentru zei" cu care se hrănesc Neoplatoniștii și misticii germani, în dorința lor de a se contopi cu Divinul, se străduiesc și ei să se ridice deasupra Dumnezeul personal, sau mai degrabă - personalități ale zeității "Când am fost în prima mea cauză", spune Meister Eckart, "nu aveam niciun Dumnezeu și eram eu însumi Nu am vrut nimic, nu am vrut nimic, mărturisindu-mă în adevărul divin Atunci m-am vrut pe mine și nu am vrut altceva; ce am vrut, atunci am fost, și ce am fost, asta am vrut, și acolo eram fără Dumnezeu și fără toate lucrurile Când am ieșit din (acest) liberul meu arbitru și am luat firea mea creată, atunci l-am luat și pe Dumnezeu; căci înainte de apariţia creaturilor, Dumnezeu nu era Dumnezeu: El era ceea ce era El {i e aceeași Voință universală pură și fără temei) Când creaturile s-au ridicat și și-au asumat natura

creată, atunci Dumnezeu a devenit Dumnezeu - nu în Sine, ci în făpturi El a devenit Dumnezeu oricât de mare ar fi comoara pe care cea mai mică creatură o are în Dumnezeu Și dacă ar fi posibil ca o muscă să aibă rațiune și să poată căuta în mod inteligent abisul etern al naturii divine, atunci spunem că Dumnezeu, cu tot ce este Dumnezeu, nu ar putea umple sau satisface această muscă De aceea, ne rugăm să ne lepădăm de Dumnezeu (dass wir Grottes ledig werden) și să percepem adevărul și să gustăm veșnicia, în care îngerii și sufletele cerești sunt egale - unde am stat și am vrut ceea ce am fost și ceea ce am fost dorit Un astfel de cerșetor trebuie să fie un om de voință, dorință și dorință atât de puțin pe cât și-a dorit și a dorit când nu era nimic Un astfel de om trebuie să uite de sine, de Dumnezeu și de toate Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI creaturilor, sărăciți în voință, cunoaștere și conștiință, căci acolo unde Dumnezeu Însuși încetează să mai fie rațiune și conștiință, acolo unde încetează să mai fie conștient de orice, acolo este înstrăinat de toate lucrurile și, prin urmare, acolo El Însuși este totul și îmbrățișează totul în Sine *) Astfel, Divinitatea apare ca Dumnezeu sau Domn doar dintr-un punct de vedere relativ, extern Acest gând este realizat și mai consecvent în Vedanta indiană, unde Brahma sau Atmanul absolut este definit ca Domnul (îçvara), Dumnezeul personal - numai în învățătura exoteric, pentru gnosticii imperfecți**) Dar nu vom înmulți exemplele Mărturia misticilor din diverse timpuri și popoare este valoroasă pentru noi, nu numai pentru că, în lipsa unei succesiuni istorice directe, ei repetă poziții similare, ci și pentru că observăm în ei repetarea aceleiași experiențe, sau cel puțin asemănătoare experiențe, gânditoare și reale experimentate Speculațiile mistice se dezvoltă pe teren religios; dar, în același timp, toate datele revelației externe "pozitive", întreaga latură obiectivă a religiei și a cultului, se retrag în mod firesc în plan secund, sau se îndepărtează treptat, ca ceva relativ, ca mediu extern pentru cei neinițiați Prin urmare, pe pământ creștin, speculația mistică a fost adesea constrânsă în cadre gata făcute gmata sau altfel s-a rupt cu ea cu totul, oscilând între scolastică ortodoxă și panteism gnostic Meister Eckart, de exemplu, unul dintre cei mai gânditori mistici germani, a fost sub cea mai puternică influență a Toma d'Aquino, în special în tratatele sale latine; pe de altă parte, predicile sale germane, după cum se poate vedea din eşantionul dat, s-au abătut semnificativ nu numai de la normele catolicelor *) Vezi Meister Eckhart (ed Pfeiffer,) predica LXXXVII (p f) **) Acesta este și semnificația Logosului în Filon și la unii dintre adepții ero creștini Întrebări de filosofie, cartea Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY dogma șahului, dar și din normele religiei pozitive în general Aparent, deja în India, misticismul pur a ajuns la pozițiile sale cele mai importante și fundamentale Adevărat, rezultatul misticismului indian (în contrast cu cel creștin) ni se pare pur negativ Cunoașterea "selfităţii" - atmanul divin sau Brahma - se realizează prin auto-mortificarea ascetică a sentimentelor, voinței și gândirii; îi dă unei persoane "pace eternă", dar în această pace se pierde "pe sine, pe Dumnezeu și universul" El este convins de natura perfectă iluzorie a lumii, a tuturor creaturilor și ființelor care o locuiesc, în plus, în perfectă iluzorie și nesemnificație a "Eului" său individual Întreaga semnificație a unei astfel de gnoze nu constă în rezultatele sale teoretice, care pot fi ușor și rapid asimilate, ci în procesul lung și laborios de autoeliberare de lume, în "trezirea" din "coșmarul" realității care apare și victoria asupra lumii, din moment ce centrul lumii, absolutul său subiectul se află în interiorul omului

Să găsești acest centru în sine și să te stabilești în el, să faci din el centrul ființei în locul centrului imaginar al "eu" nostru egoist personal - aceasta este adevărata sarcină mondială a omului, căci prin schimbarea centrului său propria existență, devenind, ca să spunem așa, concentric cu eul absolut, omul ъ restabilește relația normală a lumii cu principiul ei fundamental, în timp ce autoafirmarea egoistă, setea pentru o existență separată, pofta și atracția senzuală, distrag atenția unui persoană din adevărata "autoalitate" a existenței, supune-l minciunii, suferinței, morții și forțează-l să creadă în minciună și moarte Oricât de semnificative ar fi aceste rezultate practice din punctul de vedere al moralității religioase sau din punctul de vedere al pesimismului modern, trebuie să ne întrebăm: Biblioteca "Runivers" FUNDAMENTELE IDEALISMULUI dar sunt consistente din punct de vedere pur teoretic Cum să dovedim că dobândim cu adevărat în noi înșine cunoașterea "eului" absolută, că cunoaștem existentul, abstragându-ne de orice fenomen și plonjând în adâncul spiritului nostru prin intermediul unui fel de autohipnotizare? Este adevărata ființă definită ca Atman absolut - un sine impersonal, un gând fără obiect sau o voință pură fără obiect, liberă de toate gândurile și dorințele? Potrivit lui Schopenhauer, care acceptă rezultatele idealismului indian în felul său, o astfel de voință suferă într-o veșnică sete de dorință unde gravitează către un centru imaginar, iluzoriu, sau este împărțită în multe atracții din lumea aparenței Și numai auto-mortificarea ascetică a unei astfel de voințe poftitoare, a voinței individuale și a conștiinței în general, doar percepția asupra nesemnificației lumii readuce voința lumii - subiectul procesului mondial - la sine în starea de pace fericită a nirvana Dar dacă voința universală pură absolută este adevărata esență a "tuturor lumilor", dacă lumea obiectivă a fenomenelor este doar o fantomă înșelătoare, care cu siguranță nu corespunde adevăratei esențe a acestei voințe, a acestui subiect, atunci cum să explicăm însăși existența, apariția unei astfel de fantome? Dacă este adevărat Dacă doar subiectul absolut există, atunci cum este posibilă o existență relativă, individuală? Între timp, prin gândire înțelegem lumea În orice caz, gnoza mistică, cu panteismul ei, este în aparentă contradicție cu conștiința umană vie Iar pentru a rezolva o astfel de contradicție este necesară fie automortificarea ascetică a acestei conștiințe, fie inventarea unui întreg sistem teogonic și cosmogonic de armonizare a speculației mistice cu experiența și gândirea Daca * Biblioteca "Runivers" KH CH TROUBETSKOY rezultatul final al contemplației ascetice în sine îl conduce pe ascetic la beatitudinea nirvanei sau a somnului fără vise, ceea ce nu poate fi infirmat de nicio considerație teoretică, atunci, pe de altă parte, este destul de clar că un astfel de vis se oprește inevitabil acolo unde există orice gând obiectiv sau percepție, unde există o voință concretă - într-un cuvânt, unde există viață spirituală Întreaga asceză a misticului vizează tocmai renunțarea la rădăcina fiecărei granițe individuale, a tot ceea ce este obiectiv Și de aici rezultă fără îndoială că întreaga lume obiectivă, la fel ca toată conștiința concretă, chiar dacă le recunoaștem pe amândouă ca vis fantomatic, este inexplicabilă dintr-un "eu" inconștient pur, din acest spirit, "dormit fără vise" Și dacă lumea este condiționată de un subiect de sentiment și gândire, un început conștient, atunci nu este clar de unde ar putea veni un astfel de început Aici este limita idealismului mistic pur, căci de îndată ce ne întoarcem la rațiune, la sensibilitate, la ființă obiectivă, părăsim sfera unității mistice absolute Totuși, o învățătură mistică dezvoltată consecvent nu poate evita problema relației ființei

absolute cu realitatea care apare, cu multitudinea de ființe care alcătuiesc universul Adevărat, această întrebare este de obicei rezolvată într-un sens mai mult sau mai puțin negativ: realitatea se evaporă, se estompează în razele Divinului, transformându-se într-o alegorie fantomatică a eternității Alies vergangliche ist nur ein Gleichniss Dar acolo unde se cere să găsim începutul, fundamentul realității în absolutul însuși, ne întâlnim, așa cum ar trebui să ne așteptăm (cu dezacorduri considerabile Aoujuvcup/ic' S coaã) £ Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Fig V Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Orez VI Rsh VII Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Fig VSH Orez P, Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Orez T Biblioteca "Runivers" STUDIU DESPRE NEURONI și incidental, cu celule motorii (g) piramidale Am folosit termenul de "celule piramidale motorii" deoarece mai există celule piramidale senzoriale (h) din care provine un fir nervos scurt, care transmite un impuls reglator celulelor senzoriale ale talamusului Acesta, dacă doriți, va fi al patrulea neuron de senzație Calea motorie poate fi reprezentată schematic de doi neuroni Primul neuron va fi celula piramidală (g) a cortexului cerebral și filamentul ei axial-cilindric; ramurile terminale ale acestuia din urmă sunt în contact cu dendritele neuronului subiacent situate în zona motorie a creierului lung (j) Al doilea neuron ar trebui considerat o celulă motorie (k) din măduva spinării și procesul său axial-cilindric, care se termină într-un aparat muscular voluntar motor (D) Lăsând deoparte detaliile schemei noastre, trebuie să remarcăm faptul că numărul neuronilor senzoriali este mai mare decât cel al neuronilor motori Acest lucru, aparent, servește ca un indiciu al unei manifestări deosebite a autoapărării corpului împotriva influențelor care sunt dezastruoase pentru acesta Pentru aparatul nostru mental superior, ca organ extrem de important și mai sensibil decât alții, este necesar ca stimulii pe care îi primește să ajungă la el într-o formă slăbită, ceea ce se realizează prin faptul că atunci când stimulul este transmis de la un neuron la altul, vibraţia moleculară devine mai puţin intensă Aceasta încheie trecerea în revistă a datelor histologice și fiziologice referitoare la neuroni și trecem la o considerație a ceea ce ne oferă doctrina neuronilor pentru a explica unele fapte atât din domeniul vieții mentale normale, cât și din domeniul psihopatologiei Nu credem deloc că noua teorie va rezolva problema esenței fenomenelor psihice; suntem departe de a afirma că ne dezvăluie legătura intimă care există între procesele mentale și cea mai fină structură a sistemului nervos Dar, în orice caz, trebuie să luăm în considerare doctrina descrisă, deoarece este un sistem armonios și ne dă dreptul la unele teoretice Întrebări de filosofie, carte Biblioteca "Runivers" SERGEY SUCHANOV Aceste considerații sunt importante pentru psihologia și psihiatria modernă II Viața mentală, cel puțin în cele mai înalte manifestări, este foarte strâns legată de cortexul cerebral Iată neuroni în formă de piramidă numiți celule "mentale" Nu degeaba aceștia din urmă poartă un asemenea nume La toate vertebratele inferioare aceste elemente nervoase se găsesc în cortexul cerebral Observația arată că, cu cât organismul animal este mai jos pe scara zoologică, cu atât procesele celulelor sale "psihice" sunt mai sărace Cel mai perfect și cel mai dendritic neuron piramidal se găsește în cortexul uman Nu se poate spune că un grad mai înalt de viață mentală necesita neapărat un volum mai mare de celule piramidale La vertebratele inferioare, celulele piramidale se află mai groase și mai strânse, aproape atingându-se cu corpul lor În

miezul uman, elementele psihice sunt, ca să spunem așa, rarefiate și contactul lor se produce doar cu ajutorul unor procese În niciun caz nu se poate afirma că bogăția vieții mentale la indivizii umani individuali depinde de numărul de neuroni piramidali; nu acest lucru contează aici, ci gradul de perfecțiune și dezvoltare a dendritelor și colateralelor lor Aceasta explică faptul că greutatea creierului la persoanele talentate și chiar geniale este în alte cazuri sub normă Capacitatea psihicului nostru de a progresa se datorează proprietății proceselor protoplasmatice de a da din ce în ce mai mulți urmași și crenguțe; dar creșterea lor este limitată în anumite limite Pe de o parte, depinde de calitățile înnăscute ale elementelor mentale și, pe de altă parte, de circumstanțele externe Înțelesul acestuia din urmă nu este, de asemenea ar trebui ignorat, deoarece în condiții nefavorabile puterea potențială a neuronilor piramidali se poate usca rapid și creșterea ulterioară a dendritelor lor se poate opri și, în același timp, individul este lipsit de oportunitatea de a merge mai departe pe calea dezvoltării ulterioare a psihicul lui Numărul de neuroni piramidali la un adult nu crește, iar îmbunătățirea mentală a Biblioteca "Runivers" STUDIU DESPRE NEURONI este prins de apariția unor noi, cele mai mici dendrite Cum se întâmplă asta? De unde provine noua substanță? Se poate presupune că procesele protoplasmatice cresc în detrimentul corpului celular, care scade treptat în volum Este mai probabil ca medulara într-o oarecare măsură să aibă capacitatea de a crește din nou, deplasând prin prezența sa țesutul indiferent, de susținere Elementele piramidale ale cortexului cerebral se numesc celule mentale doar pentru că sunt substratul histologic al vieții mentale Nici forma lor exterioară, nici abundența lor de ramuri, nu sunt capabile să ne explice de ce activitatea lor duce la acte psihice Celula psihică are aceeași structură ca toți ceilalți neuroni Ea, ca și altele, are procese protoplasmatice și un filament axial-cilindric cu colateralele sale Mulți neuroni, ca, de exemplu, cei ai cortexului cerebelos, sunt dispozitive mai complexe și mai bizare, deși funcțiile lor nici măcar nu se pot compara cu acea activitate înaltă și misterioasă care este strâns asociată cu celulele piramidale sau mentale Trebuie să presupunem că diferența dintre activitatea neuronilor mentali și funcțiile altor celule nervoase nu constă în forma externă, ci în cele mai fine caracteristici structurale și chimice Orice act mental, indiferent căreia îi aparține, depinde întotdeauna de contactul celor mai fine dendrite cu firele axial-cilindrice Ideile noi, combinațiile noi între ele necesită în mod necesar apariția în rădăcina creierului a unor noi căi pentru implementarea lor, care se realizează prin formarea și creșterea proceselor protoplasmatice și creșterea cantității de contact între diferiți neuroni Numărul nenumărat de conexiuni care există între neuronii individuali ne explică într-o oarecare măsură bogăția psihicului nostru în procese asociative Întrucât numărul de unități nervoase la un adult rămâne în general neschimbat și deoarece apariția celor mai mici dendrite și colaterale este suficientă pentru progresul vieții mentale, trebuie să admitem că procesele neuronilor sunt foarte importante Biblioteca "Runivers" SERGEY SUCHANOV valoare nouă pentru funcționarea corectă a mecanismului mental Substanța protoplasmatică a neuronilor se află într-o oscilație moleculară constantă, care fie slăbește, fie se intensifică, în funcție de intensitatea capacității funcționale Cu cât vibrația moleculară este mai mare în neuronii mentali, cu atât activitatea lor este mai intensă, cu atât este mai mare afluxul de material nutritiv la dispoziția lor Procesele

protoplasmatice, ca organe de nutriție și absorbție, joacă un rol important în acest sens Nu este deloc necesar ca materialul nutritiv să curgă puternic către întregul neuron în general, este necesar ca acesta să fie în acele procese protoplasmatice unde vibrația moleculară a Bcro este mai intensă Astfel, hiperemia funcțională sporită se găsește fie la unele dendrite, fie la altele Ceea ce tocmai s-a spus este destul de aplicabil neuronilor mentali localizați în cortexul cerebral și este legat, după toate probabilitățile, de procese mentale numite conștiente Pentru apariția în minte a oricărei imagini, a oricărei idei, este nevoie de hiperemie funcțională în zona acelor dendrite protoplasmatice și a filamentelor axial-cilindrice în contact cu acestea, care servesc ca substrat histologic pentru aceste procese mentale Hiperemia funcțională și creșterea vibrației moleculare asociate cu aceasta se deplasează extrem de rapid de la o dendrită la alta, adică de la o secțiune a cortexului cerebral la alta; in acelasi timp, pe o distanta relativ mare, hiperemia functionala trece aproape instantaneu Simpla observare de sine ne arată clar ce varietate de idei, idei și imagini pot fi în conștiința noastră într-un timp foarte scurt, iar această schimbare rapidă a obiectelor observate în câmpul conștiinței corespunde mișcării hiperemiei funcționale, care fluctuează constant , apărând ici și colo; mai mult decat atat, amplificarea vibratiei moleculare asociata cu aceasta se poate produce cu mare viteza O creștere a vibrației în substanța protoplasmatică este însoțită de o schimbare a formei celor mai fine dendrite și, în alte cazuri, de formarea de noi ramuri Apariția unor noi procese protoplasmatice ar trebui să corespundă formării colateralelor axial-cilindrice Biblioteca "Runivers" STUDIU DESPRE NEURONI fire de skih Cum are loc și cum are loc aranjarea noilor contacte? Crește un singur proces protoplasmatic spre ramificațiile axial-cilindrice destinate contactului cu acestea? Sau se desfășoară un proces oarecum diferit aici? Să încercăm să răspundem la această întrebare; în măsura în care această teorie modernă a neuronilor ne permite să facem Pentru a face acest lucru, să acordăm atenție modului în care curenții nervoși merg în dendrite și filamentele axial-cilindrice În primul rând, vibrația moleculară este direcționată de la sfârșitul procesului către corpul celular, având, deci, o direcție centripetă față de acesta din urmă; în ceea ce privește acesta din urmă, atunci acolo vibrația vine din corpul celulei, adică se poate numi centrifugal Iritațiile externe care au ajuns la ramurile terminale ale filamentelor axial-cilindrice se transmit proceselor protoplasmatice Activitatea independentă a acestora din urmă este limitată doar de faptul că schimbă natura iritațiilor pe care le primesc în funcție de individualitatea lor; dar dacă sunt lipsiţi de impulsuri exterioare, vor fi astfel condamnaţi să fie într-o stare de relativă odihnă; în orice caz, în astfel de condiții nu poate fi vorba de dezvoltarea și îmbunătățirea ulterioară a celor mai mici dendrite Excitată doar de impulsurile aflate în afara ei, substanța protoplasmatică este un mecanism capabil să producă noi procese, iar colateralele axial cilindrice cresc sub influența iritației transmise acestora Este foarte probabil ca dezvoltarea firelor nervoase să fie oarecum înaintea formării de noi descendenți și crenguțe protoplasmatice Întrucât contactul a doi descendenți eterogene, aparținând, în plus, prin toate mijloacele unor neuroni diferiți, a avut deja loc, acesta trebuie să rămână neîntrerupt Dacă presupunem că în timpul repausului și inactivității va exista o pauză undeva în cortexul cerebral pentru transmiterea curentului nervos, datorită, de exemplu, contracției și scăderii volumului dendritei protoplasmatice,

atunci ne va fi dificil să înțelegeți cum vibrația moleculară care a ajuns la colaterale până la punctul de întrerupere poate fi reflectată în dendrita cea mai apropiată de aceasta, un alt neuron Biblioteca "Runivers" G SERGEY SUCHANOV Într-adevăr, substanța protoplasmatică, fără impulsuri străine, rămâne în repaus și nu își poate schimba în mod independent forma Aceste considerații se aplică nu numai neuronilor cortexului cerebral, ci se aplică tuturor departamentelor atât ale sistemului nervos central, cât și periferic Astfel, este imposibil să admitem că apariția, de exemplu, în conștiința oricărei imagini sau idei a fost însoțită, parcă, de închiderea unui lanț neîntrerupt de-a lungul căruia curge curentul nervos corespunzător și dispariția lor din câmp de conştiinţă ar duce la deschiderea acestui lanţ Acest circuit rămâne întotdeauna închis, iar pentru procesele conștiente ale cortexului cerebral este necesară o vibrație mai puternică a substanței nervoase decât pentru cele inconștiente Este posibil ca terminațiile proceselor protoplasmatice să își schimbe forma, dar nu în așa fel încât să se producă o separare de filamentul axial-cilindric; se poate chiar presupune că există o scădere a suprafeţelor de contact Cu un mecanism mental care funcționează corespunzător, nu ar trebui să existe întreruperi nicăieri între dendrite și fire cilindrice axial; dimpotrivă, multe fenomene din domeniul psihopatologiei sunt explicate cu uşurinţă, după cum vom vedea în curând, prin întreruperea conexiunilor dintre neuronii individuali Pauza menționată mai sus între procesele celulelor nervoase nu are loc și chiar și în timpul somnului, adică când întreaga pedeapsă cerebrală este scufundată într-o stare de repaus relativ Somnul implică o slăbire generală a vibrației moleculare în elementele piramidale și nicăieri în ele nu există o vibrație atât de puternică precum este caracteristică veghei; deși în timpul somnului nu are loc deschiderea circuitului nervos, este foarte probabil ca însuși contactul dendritelor cu filamentele axial-cilindrice să fie de natură oarecum diferită; procesele protoplasmatice încetează să funcționeze atât de intens ca în timpul activității cortexului cerebral, se contractă și își schimbă într-o oarecare măsură forma, astfel încât numărul de puncte de contact pentru firul nervos corespunzător devine mai mic; dimpotrivă, crește în perioada de cea mai mare activitate, când ramura protoplasmatică terminală devine tensionată, devine mai lungă și astfel crește suprafața care vine în contact cu procesul axial-cilindric Biblioteca "Runivers" STUDIU DESPRE NEURONI Pentru o vibrație crescută a creierului, de ex pentru un curent nervos mai intens, este nevoie de o cale de conducere mai liberă și mai largă decât pentru impulsurile nervoase slabe și mai puțin intense Astfel, în locul în care procesul protoplasmatic vine în contact cu axial-cilindric, datorită mobilității primului, avem un aparat de autoreglare, schimbându-se la nevoie Funcționarea corectă a acestui mecanism este de mare importanță pentru mersul corect al proceselor asociative cu care fenomenele vieții conștiente sunt strâns legate Ramura terminală a procesului protoplasmatic se află sub efectul tonic constant al iritației firului nervos adiacent acestuia Această influenţă încetează numai atunci când între ele există o separare, ceea ce se întâmplă numai în stările morbide şi ceea ce nu ar trebui să fie normal Gradul de efect tonic al procesului axial-cilindric asupra procesului protoplasmatic nu rămâne neschimbat, ci variază în funcție de cât de mare este forța de vibrație moleculară Cu cât curentul nervos este mai puternic, cu atât dendrita terminală este mai stimulată, cu atât mai mult forma sa se schimbă, cu atât formează mai multe puncte de contact cu conductorul nervos Dacă ramura protoplasmatică nu are timp

să se adapteze la puterea vibrației moleculare, atunci se poate întâmpla ca tensiunea curentului nervos să fie mare, iar calea de conducere prea mică; atunci unda vibrațională trebuie să se repezi într-o altă direcție, ceea ce perturbă cursul normal al proceselor de asociere în scoarța cerebrală și pe care o vom întâlni în scurt timp, aplicând teoria neuronilor la explicarea acelei stări patologice care se numește confuzie de conștiință La baza caracteristicilor mentale care deosebesc indivizii umani unul de altul, pe lângă capacitatea diferită a neuronilor cortexului cerebral de a face noi conexiuni, este și modul în care aceștia reacționează la stimuli externi La unii indivizi, ramurile protoplasmatice terminale se pot extinde și crește extrem de rapid, în timp ce la alții acestea din urmă intră în acțiune Biblioteca "Runivers" SERGEY SUCHANOV noul stat este relativ lent, având o mobilitate rigidă Este foarte probabil ca diferențele de temperamente să fie asociate cu unul sau altul grad de mobilitate a dendritelor terminale ale neuronilor piramidali Cele două etape extreme pe care le-am indicat, și anume lejeritatea și rigiditatea proceselor protoplasmatice și toate formele de tranziție dintre ele, corespund a două temperamente opuse - coleric și flegmatic și altele intermediare și anume: sanguin, melancolic și mixt ' Dendritele terminale ale colericului vibrează rapid și ușor; la flegmatic, dimpotrivă, vibrația lor are loc relativ lent Trebuie adăugat că capacitatea de mobilitate a substanței protoplasmatice a celulelor mentale, chiar și la aceeași persoană, nu rămâne întotdeauna aceeași, ci se modifică, de exemplu, din cauza oboselii, sub influența stimulentelor și a narcoticelor etc Să trecem acum la o considerație a ceea ce oferă teoria neuronilor pentru a explica unele fapte din domeniul psihiatriei Datele patologico-histologice și anatomice pentru multe forme de boală psihică sunt extrem de rare, limitate și contradictorii, iar pentru unele sau complet absente sau dau instructiuni extrem de vagi Suntem cel mai familiarizați cu acele modificări ale sistemului nervos central care se observă în așa-numita suferință organică a creierului, unde fie ochiul liber, fie microscopul constată cutare sau cutare schimbare în creier Însă, pe lângă tulburările grosolane ale sistemului nervos central, inerente suferinței organice a creierului, studiul neuronilor ne oferă posibilitatea de a pătrunde mai adânc în sfera anomaliilor invizibile, dar foarte probabil structurale Pentru o mai mare claritate și claritate, vom lua câteva exemple privind leziunile organice ale creierului și demența profundă asociată cu acestea Deci, de exemplu, atunci când există o tumoare în creier, care crește treptat și, prin urmare, crește presiunea intracraniană, se dezvoltă adesea aproape de brut) Biblioteca "Runivers" STUDIU DESPRE NEURONI simptome fizice, o slăbire generală a facultăților mintale Recent, unul dintre celebrii neuropatologi francezi, Raymond, într-un caz de tumoră pe creier a constatat dispariția fibrelor tangențiale din cortex, în principal în stratul exterior al acestuia Cu acest fapt leagă demența Teoria neuronilor ne obligă să schimbăm această viziune asupra lui Raymond, sau mai bine zis, să o completăm Știm că în stratul molecular superior al cortexului cerebral există o rețea extrem de densă, formată din evantai protoplasmatici de celule piramidale sau psihice Creșterea presiunii intracraniene exercită, după toate probabilitățile, efectul său dezastruos în primul rând asupra acestei secțiuni particulare a cortexului cerebral, care, în opinia noastră, este strâns legată de actele mentale superioare și a căror boală duce în primul rând la demență generală, la sărăcire mentală viaţă În vârful protoplasmatic, precum și în alte procese, atât protoplasmatice, cât și axial-

cilindrice, ramurile terminale ale dendritelor și firele nervoase de origine târzie mor în primul rând, deoarece formațiunile sunt mai puțin stabile și mai puțin puternice Ca urmare, multe contacte dintre dendrite și colaterale dispar; fiecare celulă psihică devine nu atât de bogată în conexiuni cu alți neuroni ca în starea normală, ca să nu mai vorbim de faptul că se dovedește a fi mai puțin receptivă Și cu atât mai puțin contact vor avea celulele mentale între ele și alți neuroni, și cu cât este mai mare numărul de elemente afectate, cu atât mai clară și mai profundă va fi exprimată slăbirea vieții mentale Fiecare formă de demență, indiferent de categorie căreia i-ar aparține, depinde de distrugerea legăturilor dintre procesele protoplasmatice și filamentele axial-cilindrice; și nu are nicio diferență dacă demența provine din suferința organică a creierului sau se dezvoltă după o psihoză, în care nu găsim modificări, sau se datorează otrăvirii cronice cu un fel de otravă - în toate aceste cazuri trebuie să presupunem distrugerea contactele formate sau imposibilitatea ulterioară de formare a acestora; Doar cand suferinta organica, schimbarile sunt mai grosolane si pot fi constatate prin metode moderne de cercetare În anumite boli psihice, în principal cele organice, în care există o schimbare vizibilă și indubitabilă a sistemului nervos, foarte des, sau mai bine zis, aproape întotdeauna, alături de slăbirea facultăților mintale, există o tulburare a memoriei într-o formă sau alta , de obicei sub formă de amintiri false sau false Cu paralizie progresivă și demență senilă, cu arterioscleroză și tumori cerebrale și cu multe modificări grosolane ale acestora din urmă, observăm că pacienții sunt adesea confuzi în evenimentele actuale, uitând recent sau tocmai întâmplat În psihoza polineuritică, acest simptom, adică incapacitatea de a-și aminti ceea ce se întâmplă în prezent iese în prim-plan, iar evenimentele de odinioară sunt amintite foarte bine Cum poate fi explicat acest fenomen prin teoria neuronilor? Impresiile primite de pacient ajung in centrii sai constienti receptivi În substanța protoplasmatică corespunzătoare se obține o anumită urmă, datorită intensificării vibrației moleculare Noua imagine intră în legătură, cu ajutorul aparatului asociativ, cu ideile anterioare Dar aceste legături și conexiuni se dovedesc a fi temporare și extrem de instabile; existenţa lor durează atâta timp cât pe faţă sunt impresii exterioare, iar de îndată ce acestea din urmă dispar, se pierd şi legăturile imaginii noi cu cele vechi Contactele rezultate dintre ramurile protoplasmatice terminale și filamentele axial-cilindrice sunt distruse rapid În consecință, substanța nervoasă a unui subiect dat este incapabilă să ofere căi stabile și nu atât de ușor distruse pentru noi nervi nyh curenți Deși imagini noi, idei noi, provoacă o creștere a vibrației moleculare în elementele nervoase și, deși urme ale acestora sunt stocate în cortexul cerebral, ele sunt material mort care nu poate fi folosit din cauza dispariției rapide a noilor contacte între procesele eterogene a diverșilor neuroni De ce depinde acest fenomen? Prin analogie cu ceea ce avem în mecanismul neuromuscular periferic, acolo unde există suferința fibrelor nervoase și inervarea incorectă și insuficientă a mușchilor voluntari, putem presupune că în cortexul cerebral, cel mai probabil, sunt afectate ramificațiile terminale ale colateralelor procesului cilindric axial Ca urmare, efectul lor stimulator asupra substanței protoplasmatice a dendritelor se dovedește a fi slăbit și insuficient pentru a menține ramurile protoplasmatice terminale într-o astfel de tensiune și cu un asemenea ton încât să nu se relaxeze și să nu lase contactele formate în ele cu firele nervoase Funcția insuficientă a

acestora din urmă duce la faptul că noile legături sunt constant distruse și nu pot rămâne mai mult de câteva minute sau secunde Cu toate acestea, nu se poate argumenta că noile conexiuni între dendrite și cele mai mici colaterale nu se formează numai din cauza slăbiciunii firelor nervoase terminale În plus, în unele cazuri, cel puțin, există, după toate probabilitățile, o schimbare structurală a substanței protoplasmatice a neuronilor Este posibil ca procesele lor protoplasmatice să dea naștere unor noi ramuri fragile, care sunt incapabile să se țină într-o asemenea stare și tensiune, pentru a nu se abate de la filamentele axial-cilindrice Dar nu numai contactele nou formate pierd; conexiunile recente sunt supuse aceleiași soarte, iar cu cât afectarea cortexului cerebral este mai profundă, cu atât mai multe contacte sunt sortite morții; supraviețuiesc, rămânând fără modificări majore, exclusiv conexiuni vechi între dendrite și filamente axial-cilindrice Pe latura psihică, acest lucru se exprimă prin faptul că pacientul nu numai că uită evenimentele curente, dar și perioada premergătoare desfășurării procesului bolii dispare din memorie, mai mult sau mai puțin semnificativ Spuneam mai sus că imaginile noi, care apar temporar în conștiință, lasă acolo o urmă nedispărătoare a unei vibrații moleculare intensificate; asta explică faptul că, deși pacientul uită acum ceea ce se întâmplă în fața ochilor lui, își poate aminti multe din perioada de boală când este sănătos, așa cum este adesea cazul psihozei polineuritice Dezintegrarea rapidă a noilor contacte instabile între dendrite și colaterale, chiar și cu Biblioteca "Runivers" SERGEY SUCHANOV apariția din nou a acelorași conexiuni, conferă pacientului un sentiment de noutate, în ciuda repetății și asemănării complete a impresiilor primite Să încercăm să aplicăm teoria neuronilor la explicarea tulburărilor în combinarea ideilor, la confuzia conștiinței Sub influența intoxicației sau autointoxicației în cortexul cerebral, conexiunea corectă a proceselor axial-cilindrice și protoplasmatice ale diverșilor neuroni mentali poate fi perturbată Aproximativ, poate fi imaginat în acest fel În primul rând, substanța protoplasmatică își pierde într-o oarecare măsură capacitatea de a da noi compuși sau le dă foarte instabile, așa cum am văzut, apropo, doar vorbind despre tulburările de memorie; în al doilea rând, substanța protoplasmatică în general și dendritele terminale în special nu se pot adapta în mod corespunzător la acei curenți nervoși care trec la ea din filamentele axial-cilindrice Dacă tensiunea vibrației moleculare nu corespunde capacității conductoare a contactului dat, atunci unda vibrațională, întâmpinând aici un obstacol, trebuie să se repezi într-un alt loc, ceea ce perturbă deja brusc cursul corect al ideilor În al treilea rând, odată cu confuzia de conștiință, are loc o distrugere a multor contacte, atât vechi cât și noi, care depinde de pierderea contractilității de către substanța protoplasmatică Având în vedere toate aceste condiții anormale, ne putem explica într-o oarecare măsură de ce impulsurile nervoase nu pot merge corect Cursul corect al proceselor de asociere în astfel de condiții este imposibil Cu cât întreruperea contactelor este mai extinsă și cu cât procesul morbid este mai profund, cu atât mai pronunțată va fi incapacitatea de a-și combina și controla corect gândurile, cu atât va fi mai mare confuzia conștiinței Studiul neuronilor ne oferă fapte noi care pot fi folosite pentru a explica fenomenele halucinatorii După cum se știe, înșelăciunile simțurilor sunt împărțite în iluzii, halucinații și pseudo-halucinații O senzație falsă combinată cu o imagine sau o idee se numește iluzie dacă se bazează pe o iritare reală a aparatului de percepție periferic Biblioteca "Runivers" STUDIU DESPRE NEURONI Deci,

dacă un alcoolic, care se uită la orificiul deschis al aragazului, vede clar fața unui etiopian în acest loc, atunci aceasta va fi o iluzie optică Pentru o halucinație este necesară absența iritației din partea organului de simț Desigur, este greu de admis că acest lucru este destul de posibil, deoarece vor exista întotdeauna în aparatul periferic, deși nesemnificative, iritații, cum ar fi, de exemplu, corpuri străine mici în diferite medii ale ochiului, anumite iritații ale pielii etc Iluziile și halucinațiile sunt întotdeauna proiectate în exterior Cu pseudohalucinații, pacienții, care experimentează senzații false, le localizează în interiorul capului: astfel, văd, în expresia lor, cu "ochiul mental" și aud cu "urechea interioară" ■ Mai sus, am subliniat că în nervii senzoriali care merg la creier dinspre organele de simț, alături de fibrele centripete se află fibre centrifuge Dacă stimulul dureros provenit din centrul cerebral este transmis acestuia din urmă, atunci senzația falsă, în astfel de condiții, este proiectată spre exterior Pseudohalucinațiile sugerează, în opinia noastră, un mecanism diferit Este foarte probabil ca pentru apariția lor să fie necesar ca acumularea dureroasă de energie în centrul senzorial să fie descărcată de-a lungul jumătății motore a arcului reflex, fără participarea fibrelor asociate cu capacitatea de a proiecta în exterior senzațiile și ideile noastre Diferența puternică care există între halucinații și pseudo-halucinații ne obligă să admitem că fiecare dintre centrii senzoriali ai creierului este împărțit în cel puțin două secțiuni care au o oarecare independență, iar una dintre ele este strâns legată de prima jumătate a creierului arc reflex dublu, iar celălalt - cu partea sa motorie, la care sunt limitate fibrele centripete pentru senzații de inervație • Aplicând teoria neuronilor la explicarea stărilor maniacale și melancolice, trebuie să presupunem că în toate formele agitate crește mobilitatea ramurilor protoplasmatice terminale, care dobândesc capacitatea de a trece dintr-o stare în alta atât de dureros de rapid și ușor încât aceasta duce la combinatii superficiale si instabile si la scaderea profunzimii Biblioteca "Runivers" SERGEY SUCHANOV gândire În melancolie, însoțită de inhibarea proceselor mentale, substanța protoplasmatică în general și dendritele în special își pierd proprietățile normale pentru a forma liber și fără dificultate noi contacte și produce mișcări ameboide în același volum Ramurile terminale ale dendritelor la melancolici sunt, parcă, năucite și nu se pot îndrepta decât cu dificultate și cresc din nou Desigur, starea tristă nu poate fi explicată doar prin rigiditatea dureroasă a ramurilor protoplasmatice terminale Acesta din urmă, conform lui Meynert, este asociat cu lipsa de oxigen a celulelor creierului Fără a intra în alte detalii în explicarea fenomenelor psihopatologice conform teoriei neuronilor, încheiem aici considerațiile noastre teoretice și trecem la analiza faptelor care vor servi la completarea și clarificarea celor afirmate în prima jumătate Pentru a evita neînțelegerile și pentru o mai mare claritate, în mod deliberat nu am spus că teoria neuronilor ar trebui luată în considerare cu unele fapte care par a fi în contradicție cu principalele sale prevederi Deci, de exemplu, știm că legătura neuronilor între ei apare atunci când cu ajutorul unui contact simplu, contactul proceselor axial-cilindrice ale unui neuron cu dendrite protoplasmatice sau cu corpul altuia Deși acest mod de relație între unitățile nervoase este un fenomen foarte frecvent și des întâlnit, se dovedește că există neuroni care nu au fir nervos și sunt echipați doar cu procese protoplasmatice, cu ajutorul cărora intră în comunicare cu alți neuroni , formând contacte protoplasmatice Potrivit prof Bekhterev, acestea din urmă sunt mai comune decât permit

alți cercetători Autorul menționat consideră că legăturile cu participarea doar dendritelor se observă uneori între elementele nervoase care nu sunt nici măcar ♦ lipsite de un proces axial-cilindric Nu se poate nega complet faptul că sunt posibile corelații doar între firele nervoase terminale În orice caz, trebuie luat de regulă că neuronii individuali în marea majoritate a cazurilor sunt legați între ei prin contactul dintre procesele protoplasmatice și cele axial-cilindrice Biblioteca "Runivers" STUDIU DESPRE NEURONI Într-o lucrare publicată recent de un cercetător francez (Rehaut), referitoare la problema structurii și relației dintre neuroni, se indică faptul că unii neuroni sunt conectați între ei în perechi și, în plus, într-un mod dublu: Două celule, eliberând multe dendrite din ele însele, sunt conectate între ele cu ajutorul unui proces membranos Doar una dintre aceste celule are un filament axial-cilindric Aceștia vor fi, potrivit lui Renaut, "neuroni gemeni" Două celule învecinate sunt legate între ele printr-un proces protoplasmatic comun pentru ele Fibra nervoasă, pe de altă parte, pleacă dintr-o singură celulă Aceștia sunt "neuronii perechi" ai lui Renaut Conexiunile de acest fel între elementele nervoase îl obligă pe Renaut să schimbe oarecum doctrina unităților nervoase separate - idioneuroni, după cum spune el, și să recunoască existența neuronilor perechi - hamoneuroni El crede că această din urmă împrejurare ne explică mai bine fenomenele de acumulare și descărcare de energie nervoasă *) Opinia lui Renaut despre "hamoneuroni" necesită încă o confirmare suplimentară; am menționat-o doar pentru că este o noutate Doctrina neuronilor este încă neclintită Nu se știe, desigur, în ce direcție va lua dezvoltarea ulterioară a cunoștințelor noastre despre structura subtilă a sistemului nervos; dar, în orice caz, teoria neuronilor care a fost expusă luminează și unește într-un mod deosebit faptele referitoare la mecanismul elementelor nervoase În cea de-a doua parte a rezumatului, am încercat să aplicăm doctrina neuronilor la explicarea fenomenelor din domeniul vieții mentale normale și din domeniul psihopatologiei, încercând să suplinim lipsa de considerații teoretice în acest sens **) Serghei Suhanov *) Autorul amintit a văzut asupra unor procese protoplasmatice distincte îngroșări, pe care le asociază cu starea activă a dendritelor **) Desenele anexate articolului au fost realizate de N V Makarov Primch autor Biblioteca "Runivers" Vico și sistemul său de filozofie a istoriei Recent, interesul pentru întrebările legate de filosofia istoriei a reînviat în literatura noastră Noua ipoteză a materialismului economic în această știință a stârnit o controversă foarte curioasă și a cerut o revizuire, departe de a fi de prisos, a propunerilor sale de bază, uitate împreună cu câteva cărți învechite care tratează aceste întrebări În reviste, într-o perioadă de timp relativ scurtă, au apărut o serie de Articole, încercând să stabilească un punct de vedere corect asupra esenței procesului istoric și asupra legilor care îl guvernează Ni se pare că cei care urmăresc discuțiile despre filosofia istoriei vor fi și ei interesați să se familiarizeze cu începutul ei, să afle ce a fost în cartea din care provine și din ce formulare au primit întrebările în curs de soluționare strămoșul său *) eu Giambattista Vico s-a născut la Napoli în Până la vârsta de șapte ani a fost un băiat plin de viață, sufletul întregii școli în care a studiat; dar o cădere neglijentă, cu un craniu rupt ca urmare, i-a schimbat complet caracterul: băiatul a devenit serios, gânditor, fără să-și piardă abilitățile remarcabile *) Literatura despre Vico este destul de extinsă Dintre scriitorii străini vom numi Ferrari: Vico et l'Italie și cea mai recentă lucrare a savantului englez Flint: Vico, în seria Philosophical classics for

English readers publicată de prof V Cavaler Dintre oamenii de știință ruși, cu excepția lui Karev, M M Stasyulevich a scris despre Viko în "Experiența unei revizuiri istorice a principalelor sisteme ale filosofiei istoriei" Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI Luându-și fiul de la școală, tatăl său l-a trimis să studieze la iezuiți; dar tânărului nu i-a plăcut acolo și, lăsându-i, a început să studieze singur Subiectul studiului său au fost la început tratatele scolastice ale reprezentanților nominalismului, care au reușit foarte repede să-i insufle un dezgust total pentru astfel de lucrări Apoi a studiat pe Duns Scotus și Suarets, care la vremea aceea era considerat cel mai bun filozof A fost smuls de la studiul filosofiei de dorința tatălui său de a-l vedea drept avocat La un moment dat a ascultat prelegerile lui Francesco Verde, care nu l-au mulțumit prea mult, apoi, după obiceiul său, a intrat în studiul independent al lui Vultei și al canonicului Canisius După ce a apărat un lucru la vârsta de șaisprezece ani, la scurt timp după aceea a acceptat oferta episcopului de Iskian Giovanni Rocca de a deveni tutore pentru nepoții săi și s-a retras la castelul său Aici a petrecut nouă ani în ocupații intensive Întrebări despre har și libertate, Lorenzo Valla, Boccaccio și Cicero, Dante și Vergiliu, Petrarh și Horațiu, Aristotel - toate acestea au fost asimilate, sistematizate și puse în acel bogat tezaur care a dat lumii Noua Știință Imediat Vico a început să-l studieze pe Platon Cunoașterea cu reprezentanți ai filozofiei clasice l-a făcut să renunțe în cele din urmă la scolastică A continuat să studieze clasicii Zvonurile despre popularitatea lui Gassendi l-au determinat să-i ia pe Epicur și pe Lucretius Întorcându-se la Napoli, a găsit toți oamenii gânditori care îl studiau pe Descartes Vico a devenit adversarul lui Obiecțiile la adresa marelui său filozof sunt destul de ciudate Descartes, susține el, și-a construit filozofia naturală după Epicur pentru a avea succes în universități și la doctori S-a întors la platonism pentru a deduce creștinismul dintr-o sursă păgână etc Tulburarea adusă de Descartes a fost, într-adevăr, prea mare: scolastica a fost în cele din urmă redusă la tăcere, filosofia umaniștilor a fost nevoită să se închidă în mănăstiri, iar Vico m-am simțit complet singur în domeniul filozofiei Dar mintea lui era prea bogată în gânduri, cunoștințele lui erau prea vaste pentru ca el să se piardă complet Ni se pare că tocmai eșecul său de a-și propaga filosofia l-a făcut să apeleze la Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" A DZHIVELEGOV pe o cale mai potrivită gândirii sale În filozofie, el nu a creat nimic câtuși de puțin satisfăcător, iar studiile sale, care au început să apară pe vremea întoarcerii sale la Napoli, aproape toate au rezolvat una sau alta întrebare inclusă în sistemul său Viața lui Vico la Napoli, de unde nu a mai plecat până la moartea sa ( ), a fost extrem de monotonă A devenit profesor de retorică, a căutat fără succes o catedra de drept roman, a produs mai multe panegiri pentru persoane de rang înalt și și-a dedicat restul timpului studierii tot ce era posibil, gândindu-se la sistemul său și publicând treptat studii care au intrat mai târziu în Știință nouă " La Napoli, a trebuit să studieze în principal pe Bacon și Hugo Grotius, care, împreună cu Platon și Tacitus, au avut o influență enormă asupra lui Cele mai importante lucrări ale lui Vico sunt: De nostri temporis studioruni ratione, De antiquissima Italorum sapientia și tratatul juridic De uno universi juris principio et fine uno, din care un capitol este intitulat Nova scientia tentatur și, în sfârșit, "The New Science" Viko nu a fost apreciat de contemporanii săi A trebuit chiar să suporte adesea atacuri, uneori nepoliticoase și nedrepte Acest lucru

a fost extrem de greu pentru natura impresionabilă a filozofului nostru În Autobiografia sa, el se plânge constant că nu este înțeles și vorbește cu profundă recunoștință despre savantul olandez Leclerc, care i-a trimis o scrisoare de simpatie Un suflet mare, crescut cu lucrările antichității, nu poate fi străin de ambiție, iar Vico era un fan prea înflăcărat al istoriei clasice Aproape nimeni nu recunoaște într-un om care repetă cu un sentiment amar versetul referitor la Socrate: Cujus non fuga mortem, si famam assegnar, un filozof lipsit de pasiune, sumbru, purtat de stoicism Viko, ca persoană, în imaginația noastră este ascunsă decisiv de imaginea lui Viko gânditorul, o imagine profundă, remarcabil de strălucitoare și plină de cel mai viu interes *) *) Nu am precizat condițiile politice în care era Napoli pe vremea lui Vico Credem că asta nu are nimic de-a face cu viziunea lui asupra lumii Cei interesați vor găsi datele în Flint, op cit , Capitolele Italia și Napoli VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI II Este dificil de a indica un scriitor care ar fi mai puțin decât reflecta Vico în lucrările sale despre condițiile sociale contemporane Era un gânditor care se pierduse complet în ideile sale și, dacă încă își păstra capacitatea de a ceda oricărui fel de influență, atunci doar influență intelectuală Datorită acestei trăsături, greutățile țării sale natale, poziția asuprită a Napoli, au avut puțin efect asupra construcțiilor sale filozofice Era o minte închisă în sine și contemplativă în cea mai mare parte, o minte sintetică, care se străduia neobosit să creeze un sistem unic, integral și creându-l, raportându-se la particularități doar ca material pentru general Era un metafizician cu sufletul plin de un fel de poezie ciudată, brută, care știa să evite extremele gândirii abstracte și să mențină impulsurile creative în anumite limite Dintr-o singură privință, Vico a fost un copil al mediului său: cu toată profunzimea minții, cu toată lărgimea perspectivei istorice, a rămas un catolic ortodox Așa a fost gânditorul ale cărui lucrări suntem pe cale să le cunoaștem Dar înainte de a trece la prezentarea opiniilor sale, nu ar fi de prisos, ni se pare, să lămurim motivele obscurității sale în secolul al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea Flint le vede în caracterul presupus prea italian al cărții sale, în faptul că în aceste secole doar un italian se presupune că l-ar putea înțelege pe deplin Cu greu se poate fi de acord cu asta Particularitățile mentale ale filosofului nostru exclud complet orice suspiciune de naționalism și, în general, orice predilecție pentru detalii Atunci, dacă ar fi chiar așa, ar fi recunoscut, cel puțin în țara natală De fapt, acesta nu a fost cazul Motivele aici au fost diferite Principalul dintre ele este intempestivitatea apariției cărții lui Vico În timp ce întreaga Europă gânditoare era ocupată de mișcarea carteziană, dusă de Descartes, îl comenta, o lucrare scrisă deloc pe o temă carteziană, de altfel, contrazicând clar prevederile de bază ale filosofiei carteziene, nu putea, desigur, apeleaza la *   atenție la tine însuți Au apărut apoi multe eseuri critice, analize captive, pamflete mărunte ale filozofilor agitați ai vechilor școli, iar cartea lui Vico a fost clasificată ca una dintre ele S-a remarcat deja că partea metafizică a Noii Științe nu reprezintă nimic remarcabil și nu este nimic ciudat în faptul că întreaga carte, legată de construcțiile speculative ale fondatorului filosofiei istoriei, a fost uitată pentru o vreme in timp ce Să subliniem în continuare că "Noua Știință" este hrană de gândire, departe de a fi digerabilă Scrisă într-o limbă care este un amestec de dialect napolitan cu latină, aglomerată cu cele mai mici detalii în argumentare, revenind deseori la întrebarea

pusă o dată, dezordonat, în ciuda întregului său caracter sistematic, cartea lui Vico a necesitat multă muncă și perseverență pt studiul său, iar aceste calități ale secolului al XVIII-lea nu au fost deosebit de diferite În sfârșit, motivele eșecului cărții lui Vico trebuie puse și pe seama nepregătirii publicului de a-și accepta ideile Nu este nimic de necrezut în asta Omul care a anticipat teoria lui F A Wolf în problema homerică, care a prevăzut construcțiile lui Savigny în filosofia dreptului și gândirea lui Niebuhr în critica istorică, poate, într-adevăr, s-a grăbit să se nască S-a remarcat mai sus că Vico nu putea fi accesibil decât influențelor intelectuale Să luăm în considerare care au fost aceste influențe și în ce ordine s-a supus acestora Știm care a fost educația filozofului nostru Pe de o parte, Părinții Iezuiți, pe de altă parte, tratatele abstracte de logică și teologică ale scolasticii, care nu au atins deloc mintea, ci au fost scrise într-un spirit strict ortodox Din anii de creștere, Vico a lăsat o moștenire pe viață: credința în înalta valoare a teologiei În afara sistemului, această credință l-a condus la extreme ciudate, dar în sistemul în sine nu producea prea multă disonanță, luându-și locul cuvenit Vico avea însă profesori de altă ordine, profesori pe care i-a ales el însuși și în alegerea cărora nu a trebuit să greșească Aceștia sunt cei patru gânditori despre care s-a vorbit deja Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI se spune: Platon, Tacitus, Bacon și Grotius sunt o selecție originală și foarte caracteristică lui Vico Mintea profundă a filozofului nostru era străină de orice fel de unilateralitate; era la fel de bogat în activitate creatoare ca și în forțe logice; nu a știut niciodată să se mențină pe culmile metafizicii pure și a adus în mod constant speculațiilor sale rezultatele experienței antichității și a timpurilor moderne Este de înțeles de ce Vico și-a văzut profesorii în acești scriitori Filosoful-artist și marele istoric s-au completat pentru Vico "Tacitus", spune el, "a contemplat omul așa cum este cu adevărat, Platon așa cum ar trebui să fie (Tacito contempla l'uomo qual è, Platone-qual dee essere) " "Așa cum Platon, cu mintea sa atotcuprinzătoare, îmbrățișează tot felul de virtuți care formează idealul înțelepciunii umane, tot așa Tacitus coboară până la cele mai mici detalii ale normelor vieții practice, cu ajutorul cărora o persoană cinstită ar putea să lupte bine, în ciuda loviturilor destinului și nu oprit de răul pe care îl întâlnește " Omul în esența sa veșnică și omul în realitate - doar cu o imagine atât de completă Vico putea fi mulțumit deocamdată Această comparație i-a dat primul imbold în direcția care a devenit curând singura posibilă pentru el, direcția unei sinteze cuprinzătoare Vico a recunoscut curând un filozof care a combinat înțelepciunea speculativă cu cea practică într-un sistem coerent Era Bacon, "un om care putea să vadă ce rămânea de făcut, care a arătat erorile din ceea ce s-a făcut, care a dat dreptate tuturor științelor, sfătuind pe fiecare dintre ele să-și aducă tributul vistieriei comune a tărâmului de cunoaștere" Dar lui Vico încă îi lipsea ceva Platon a găsit în înțelepciunea populară homerică mai mult un ornament decât o întărire a filozofiei; Tacitus a găsit material pentru morală și politică în fapte istorice împrăștiate Bacon arată calea spre corectarea a ceea ce s-a făcut, dar nu poate cuprinde încă întregul spațiu de timp și totalitatea popoarelor Acest lucru este făcut de Hugo Grotius "El a unit filozofia și teologia în sistemul dreptului comun, a consolidat această clădire pe studiul istoriei și limbilor " Biblioteca "Runivers" A JIVE LEGOV Cartea lui Grotius i-a arătat lui Vico calea de a-și finaliza întregul sistem Nici gânditorii

antichității, nici Bacon nu i-au putut oferi ceea ce a dat autorul cărții De jure belli et pacis Prin însăși natura minții sale, Vico s-a străduit să îmbrățișeze pe deplin materialul oferit de studiul istoriei, poeziei, filologiei și dreptului roman, s-a străduit, pe baza datelor acestor științe, să vadă limpede întreaga lume în în fața lui în trecutul, prezentul și viitorul său și să găsească legile care îl guvernează Ce carte, dacă nu catehismul științei dreptului internațional, i-ar putea da un imbold pentru a-și generaliza cunoștințele? Atunci numai din ea aș putea trage - Vico - ideea că știința dreptului, considerată în ansamblu, ar trebui să cuprindă întregul corp de cunoștințe, să unească toate sistemele științifice Dar, refractate în gândurile sale, supunând spiritului general al sistemului său, ideile lui Grotius nu făceau decât să suplimenteze imaginea generală care se afla în mintea filosofului nostru În general, nu ar trebui să credem că Vico i-a urmat servil pe acești scriitori Pentru asta avea prea multă independență și talent critic Era departe de acea reverență fără atenție, care era în relație cu Platon în Marsilius Ficino *), care considera până și extremele filozofului grec drept pronunțări divine; Vico l-a completat pe Bacon în discursul său "De nostri temporis studiorum ratione", el opune în mod repetat lui Grotsia în paginile tratatului său juridic Pentru el, toți acești gânditori aveau o semnificație pur externă, arătându-i conținutul și scopul sistemului său și oferindu-i instrucțiuni metodologice Vico însuși îi numește pe acești patru scriitori profesorii săi Trebuie să subliniem încă un gânditor, pe care îl menționează adesea în lucrările sale și cu care are o neîndoielnic rudenie Acesta este Machiavelli **) El a susținut că istoria este o schimbare continuă a republicii și monarhiei, un proces de mișcare perpetuă cu aceeași imagine generală Mai departe, a dezvoltat ideea paralelismului politic, argumentând că comparația statului *) Flint op cit , **) Despre concepțiile filozofice și istorice ale lui Machiavelli, vezi Ferrari, Essai sur le principe et les limites de la philosophie de l'histoire, p sqq Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI constituția și drepturile tuturor guvernelor și în cele mai variate condiții posibile sunt necesare pentru crearea științei politice Bodin a acceptat și el această idee În Vico ne vom întâlni cu ambele idei III S-a remarcat deja că sistemul lui Vico a fost construit treptat Știm cum, printr-un proces îndelungat, planul lui a prins contur, părțile au fost conturate Studiile cu caracter general filozofic, metodologic, juridic și filologic nu sunt altceva decât părți ale opusului său magnum În a apărut cartea sa Princip] di una scienza nuova d? intorno alla comune natura delle nazioni-, era menită să ridice numele autorului său la o asemenea înălțime, încât modestul profesor de retorică nu a îndrăznit să viseze în timpul vieții sale "În această carte", spune Vico despre sine, "el a dezvoltat în întregime principiul pe care l-a subliniat într-o formă vagă (confusamente) în lucrările sale anterioare Cu torța noii sale metode critice în mâini, a descoperit originea tuturor principiilor științei și artelor, a căror cunoaștere este necesară pentru a raționa în mod rezonabil (raggionare con idee schiarite) despre dreptul natural al popoarelor Ce este această carte? Ideea principală ingenioasă, o grămadă de nenumărate fapte din toate domeniile cunoașterii cunoscute atunci pentru a dovedi această idee, în general, este un sistem puternic Iată, pe scurt, impresia produsă de Noua Știință Spuneam că Vico a combinat metafizica cu studiul faptelor În aceasta găsim o indicație esențială a metodelor muncii sale În capitolul despre elementele *) ale științei sale, Vico vorbește despre

necesitatea unei uniri a filozofiei cu filologia Prin filozofie, el înțelege contemplarea rațiunii ca sursă a științei adevăratului (Filosofia contempla la raggione, onde viene la scienza del vero) Filologia, pe de altă parte, studiază actele voinței umane (Fautorita del umano arbitrio), limbajele și acțiunile asupra *) Axioma, Biblioteca "Runivers" eO A DZHIVELEGOV rodov (lingue e fatti de' popoli) Așa cum filosofia cere fapte de la filologie pentru a-și susține argumentele, tot așa concluziile filologice trebuie generalizate prin adevărurile eterne ale filosofiei Acesta este unul dintre principiile de bază ale metodei de cercetare a lui Vico Acest principiu este o sinteză a unui început general, absolut, metafizic, cu un început actual, istoric Un alt principiu metodologic al acestuia este principiul dezvoltării Nu este evoluție în sensul dat acum cuvântului Ideea lui Vico este aceasta: toate forțele omenirii și toate instituțiile, ca urmare a manifestării acestor forțe, nu reprezintă ceva permanent, neschimbător, ci se dezvoltă, respectând anumite legi Familie, proprietate, stat, limbă, literatură, religie, drept - toate acestea, odată cu trecerea timpului, își schimbă principalele trăsături caracteristice În același capitol despre elemente, este indicat principiul de bază al acestui punct de vedere "Natura lucrurilor este apariția lor la un anumit moment și în anumite condiții Timpul și condițiile determină natura lucrurilor De aici concluzia că odată cu trecerea timpului și odată cu schimbarea condițiilor se schimbă și natura lucrurilor Intr-o prezentare, eventual mai completa, si cu concizia necesara, vom vedea cum a aplicat Vico aceasta metoda "Noua Știință" se deschide cu un tabel cronologic care cuprinde timpul de la potopul global până la al doilea război punic O analiză a evenimentelor cuprinse în ele, din punctul de vedere al autenticității lor, îl conduce pe Vico la concluzia că întreaga moștenire a antichității înainte de cel de-al doilea război punic este ceva complet nesigur (è tutto incertissimo) Vico își pune sarcina de a pune în ordine faptele păstrate de istorie pentru a le folosi pentru a descoperi începutul civilizației (principi dell'umanità delle nazioni) El promite să creeze o știință prin fundamentarea concluziilor sale pe date istorice solide (fatti della storia certa), combinate într-un anumit fel *) Ah Natura lucrurilor nu este alta decât nașterea lor în anumite timpuri și în anumite moduri; care, atâta timp cât sunt așa, atunci așa, și nu alții, se nasc cu lucruri Biblioteca "Runivers" ВИКО И ЕГО СИСТЕМА ФИЛОСОФІИ ИСТОРИИ Aici găsim împărțirea întregului timp în trei epoci: zei, eroi și oameni - cu o împărțire corespunzătoare în trei perioade în dezvoltarea modalităților de exprimare a gândurilor: limbajul hieroglifelor sau al imaginilor sacre (caratteri sacri), limbajul simboluri sau imagini eroice (caratteri eroici) și limbajul scrisului (pistolare) sau imagini populare (caratteri convenuti da' popoli) Această dublă triadă istorică, împrumutată de la egipteni, după cum vom vedea, joacă un rol important în sistemul Vico Vico și-a expus opiniile generale sub formă de axiome în capitolul despre elemente Pentru noi, aceste axiome nu sunt esențiale, deoarece se dezvoltă pe parcursul întregii cărți și ar trebui să repetăm multe dintre prevederile sale Punându-și sarcina de a investiga originea și dezvoltarea civilizației, Vico subliniază trei principii de bază pe care se bazează fiecare societate - religia, căsătoria și înmormântarea Aceste instituții, a căror apariție între diferitele popoare se explică prin spiritul comun al adevărului, servesc drept singura garanție împotriva dezintegrarii societății și împotriva noii instanțe a vremurilor sălbatice Vico notează cu atenție caracterul etic în căsătorie (moderazione di

passioni co'matrimonj) și trăsăturile credinței în nemurirea sufletelor, sesizabile în obiceiurile de înmormântare (immortalitate del Pa-nime umane con le sepolture) Astfel, religia, căsătoria și înmormântarea indică un anumit grad de dezvoltare metafizică generală a unuia sau altuia organism social Prin urmare, în sistemul Vico, aceste instituții joacă un rol important Aici el expune criteriul general al științei sale Întrucât el trebuie să se ocupe constant de studiul diferitelor grupuri sociale, a credințelor, a normelor culturale și sociale ale acestora, este esențial pentru el să stabilească un standard care să-l ajute să înțeleagă toată diversitatea bogată a vieții sociale El ne dă o astfel de măsură în următorul aforism: dacă toți oamenii sau cei mai mulți dintre ei recunosc ceva drept echitabil, atunci aceasta ar trebui să servească drept normă a vieții sociale *)
*) Ciò, che si sente giusto da tutti, o la maggior parte delii uomini debba essere la regola della vita socievole A JIVE L EGOV Acestea sunt prevederile generale ale Vico După ce le-a stabilit, el își continuă sarcina IV i Înțelepciunea poetică - păgână originară - trebuia să înceapă cu metafizica, dar nu cu aceeași metafizică a abstracției ca și contemporanii noștri, ci cu metafizica sentimentului și a imaginației (sentita ed imaginata) Primele bubuituri de tunete care au izbucnit peste capetele uriașilor care au supraviețuit potopului, primul fulger care a luminat locurile rătăcirii lor, toate acestea i-au îngrozit și i-au forțat să-și întoarcă ochii spre cer, spre care au avut până acum a fost indiferent; aducând forța care a provocat aceste zgomote mai aproape de singura putere musculară pe care o cunoșteau, și-au imaginat cerul ca fiind un imens corp uman (un gran corpo animato) L-au numit Jupiter, care a devenit primul lor zeu Aici a intrat în joc acea trăsătură a minții primitive, care este perfect surprinsă de Tacitus: fingunt simul creduntque Astfel primii poeți teologici au creat primul mit divin (favola divina), cel mai sublim dintre toate Jupiter a devenit acum pentru ei cauza principală a lumii, primul principiu animator al tot ceea ce puteau percepe Ei i-au atribuit atribute, limbaj, semne (parole reali), pe care le-au văzut în toate manifestările vieții naturii Fiecare națiune avea propriul său Jupiter În urma creării zeului și religiei au apărut oameni care și-au atribuit darul de a ghici gândurile acestui zeu A apărut institutul de divinație Consecința logică a acestei instituții a fost sacrificiul Opiniile lui Vico asupra originii și dezvoltării religiei sunt printre cele mai interesante părți ale Noii sale științe Nu vom urmări întregul curs al argumentării sale în acest punct Originea imaginilor divine ale lui Juno și Diana va clarifica legătura dintre religie și viață, pe care Vico o petrece până la sfârșitul perioadei de construcție socială Fiecare etapă a dezvoltării, mai întâi a familiei, apoi a societății, este fixată de creația lui Dumnezeu Toată teologia este astfel explicată într-un mod natural, dacă nu fără exagerare, atunci oricum fără introducerea unui element supranatural în această explicație   Istoria culturală modernă, bazându-se pe o cantitate imensă de date exacte culese din observațiile sălbaticilor, pune întrebarea oarecum diferit și sugerează un început diferit al vederilor religioase Dar acest lucru nu împiedică construcțiile lui Vico să rămână una dintre cele mai caracteristice manifestări ale gândirii secolului al XVIII-lea, care încă nu s-a eliberat complet de ea scutec teologic, dar ajungând deja la raționalism Slăbiciunea elementului rațional, așa cum este firesc să ne așteptăm, caracterizează epoca primitivă Vico notează rezultatele acestui lucru El vede rostul instituțiilor religioase

tocmai indicate în faptul că, printre primii nori de furtună în lumina fulgerului, oamenii au aflat unul dintre cele mai mari adevăruri ale lumii, au știut că Providența este vigilentă pentru păstrarea omenirii Vico însuși este impregnat de acest adevăr Așadar, "Noua știință", care își pune sarcina de a investiga cursul dezvoltării civilizației, va fi în primul rând o "teologie civilă", deoarece dezvoltarea civilizației nu este altceva decât o istorie a preocupării Providenței pentru lume Iar studiul căilor civilizaţiei, prin intermediul abstracţiei teologice, devine studiul căilor Providenţei*) Trebuie remarcat că această viziune nu joacă deloc un rol atât de important în sistemul lui Vico pe cât ne-ar putea aștepta de la o declarație atât de decisivă a autorului Exclusivitatea teologică nu se potrivește cu întreaga structură a viziunii sale asupra lumii, la fel ca orice altă exclusivitate Iar cititorul, pentru care dezvoltarea civilizației în Vico continuă să fie dezvoltarea civilizației, uită foarte curând de această concesie trecătoare la influențele tinereții O altă consecință a slăbiciunii de reflecție în rândul locuitorilor primitivi ai pământului, așa cum s-a subliniat deja parțial, este apariția poeziei Izbucniri de fantezie și imaginație neîngrădite de rațiune, impresii din afară fără controlul cunoașterii - aceste trăsături ale poeților primitivi au făcut poezia lor să iasă în evidență *) Una teologia civile, raggionata della Previdenza Biblioteca "Runivers" A JIV E LEGOV A început cu o asemenea înălțime la care nu s-a mai putut ridica după aceea Poezia a fost strâns împletită cu ideile religioase Ea a folosit, ca mod de a-și exprima gândurile, propriile sale fenomene animate, adesea chiar îndumnezeite: Jupiter, Cybella, Neptun - cer, pământ și mare; Flora și Pomona - flori și fructe Sub influența aceluiași grup de cauze a apărut și limbajul Datorită dezordinei ideilor din capul primitiv, metodele de exprimare a acestora nu puteau diferi în o acuratețe deosebită: o parte a trecut pentru un întreg, un întreg pentru o parte, un efect pentru o cauză, o cauză pentru un efect; lipsa abilităților de abstractizare a dus la o exagerare a ideilor reale: poeții teologici au înzestrat obiectele neînsuflețite cu pasiuni, chiar și pe cele mai extinse dintre ele - marea, cerul, pământul Astfel, procesul de gândire din acea epocă îndepărtată a mers pe calea imaginilor poetice (caratteri poetici), iar exprimarea gândirii, în consecință, nu putea fi altfel decât figurativă Vico se răzvrătește împotriva opiniei general acceptate despre descoperirea hieroglifelor de către filozofii egipteni Era o necesitate firească ca primele popoare să se exprime în semne Să ne amintim de cele cinci "cuvinte adevărate" trimise de sciți lui Darius, să ne amintim de capetele de mac ale regelui Tarquinius - și acest lucru va deveni clar El încearcă, în continuare, să fundamenteze schema egipteană a limbilor cu ajutorul faptelor filologiei În Homer, i se pare, el găsește urme ale unei schimbări treptate a mijloacelor de exprimare a gândurilor Nestor, spune Homer, a trăit trei secole care au vorbit diferit Chiar și în etimologia homerică există indicii ale existenței a două limbi corespunzătoare perioadelor divine și eroică Zeii l-au numit pe un uriaș Briar oamenii din Egeon; un fel de pasăre în limba zeilor se numea Χαλχίς, printre oameni - κύμιδις A doua perioadă din viața limbii este perioada simbolurilor Acestea sunt σήματα cu care a fost scrisă scrisoarea lui Bellerofon și care ar fi trebuit să fie metafore, imagini, comparații A treia perioadă este limba scrisului Acesta este deja un discurs articulat, care a început cu onomatopee Homer imită sunetul Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI com σιθ şuieratul ochiului lui Polifem Acest mod de a exprima

gândurile este de mare folos în rândul copiilor Primele cuvinte au fost interjecții, înfățișând aceste sau alte senzații Apoi au venit pronumele, care a ajutat să vorbim despre lucruri al căror nume este necunoscut; apoi - prepoziții, nume și verbe; acesta din urmă a început cu imperativ, așa cum arată formele sale monosilabice pentru toate verbele mai comune Nu este greu de înțeles că limbajul articulat rezultat a fost extrem de sărac (povertà di lingua) Acest lucru a condus la faptul că imaginile, metaforele, parafrazele, comparațiile au început să fie des folosite, ceea ce a creat, la rândul său, un limbaj poetic Această proză a intrat în uz mai târziu reiese clar din faptul că fabulele fantastice generale (favole universali fantastici) trebuie să fi apărut înaintea discuțiilor filozofice, iar asocierea unor idei particulare înainte de reducerea la un singur cuvânt a părților expresiei poetice (sângele fierbe în mine) = mânie) Un astfel de material a creat curând un cântec și un vers Pentru o persoană care nu are un vocabular mare, este destul de firesc să pronunțe sunete vocale într-o cântare Primii oameni au trebuit să recurgă la vorbire doar în cazuri de extremă necesitate, cu sentimente puternice; apoi vocea s-a ridicat de la sine și s-a obținut un fel de cântare Primul vers a fost un vers eroic (il verso eroico), cel mai sublim dintre toate, înfățișând cele mai puternice mișcări spirituale La început a fost un vers spondaic, ca fiind cel mai potrivit pentru încetineala minții și dificultatea vorbirii Odată cu trecerea timpului, a apărut un dactil mai ușor, apoi iambic Acum este timpul pentru proză Dintre toate construcțiile lui Vico, referitoare la domeniul tocmai explorat, paginile sale despre originea vorbirii articulate atrag mai ales atenția cititorului modern Este greu de crezut că aceasta a fost scrisă la începutul secolului al XVIII-lea Ar trebui să deschizi acum orice carte de istorie culturală*) și acolo vei găsi același lucru Dacă luăm în considerare numărul extrem de limitat de observații asupra animalelor sălbatice, absența completă a cercetărilor privind limbajul comparat *) Compară, de exemplu, Lippert: Istoria culturii; Rusă pe - Biblioteca "Runivers" A DZHIVELEGOV viziune, va trebui să fii surprins de puterea creatoare a minții unui gânditor care și-a ghicit concluziile Nu este vina lui că a tratat faptele limbilor greacă, latină și germană ca fiind independente Relația lor era necunoscută în acel moment v Sufletul omului, în care ideea divinității a avut acces, a fost în curând deschis altor impulsuri Frica religioasă, inspirată de glasul cerului, s-a dezvoltat în evlavie Din acest pământ a crescut virtutea ' După potop, uriașii au cutreierat pădurile, hrănindu-se cu hrană aleatorie, prinzând prima femeie pe care au întâlnit-o pentru actul sexual - într-un cuvânt, domina o comuniune completă de soții și proprietăți (communione delle cose e delle donne) Dar primul tunet a făcut o revoluție și în acest sens Fugând de frică, giganții au încetat să ducă un stil de viață rătăcitor și s-au retras în peșterile lor Acesta este primul pas către crearea societății Relațiile sexuale promiscue au încetat; uriașii au început să evite să-l trimită în fața formidabilului Dumnezeu Fiecare dintre ei a dus câte o femeie în refugiul său și a rămas cu ea deja în permanentă coabitare (perpetua compagnia) A apărut un sentiment de rușine, care, după religie, constituie principala legătură a societății Acesta este începutul căsătoriei și al familiei Impregnați de ideea originii divine a acestor instituții, poeții teologici au creat o nouă imagine - Juno, făcând-o sora și soția lui Jupiter și personificând în ea sfințenia vetrei În urma lui Juno, a fost creată a treia imagine a teologiei poetice - Diana, zeița modestiei căsătoriei (pudicizia de'matrimonj) ' Și astfel,

în retragerile retrase ale giganților, s-a crescut o familie, ca o consecință necesară a conviețuirii constante a unui bărbat cu o femeie Copiii complicau relațiile de familie Odată cu dezvoltarea în continuare a familiei, normele dreptului cutumiar al familiei au început treptat să prindă contur și nevoile au început să fie recunoscute Problema creșterii copiilor a devenit în primul rând și, din moment ce ciclul conceptelor era deja destul de extins în momentul în care familia a fost în sfârșit formată, întrebarea a fost fragmentată Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI Educația a început să fie înțeleasă nu numai ca fizică, ci și ca spirituală (educazione dell'animo e del corpo) Primii părinți au fost preoți, regi și legiuitori de familii, au folosit putere nelimitată asupra casei lor, recunoscând doar puterea lui Dumnezeu asupra lor înșiși Educația sufletului trebuia limitată, în consecință, la inculcarea ideii de zeitate și supunerea față de autoritatea tatălui, ca preot, rege și înțelept al familiei Educația fizică, prin intermediul fricii religioase, severitatea guvernării patriarhale și constantă abluțiile sacre (lavande sagri), au ajuns în punctul în care oamenii și-au pierdut treptat formele gigantice și au primit un aspect uman normal (giusta forma corporea umană) Acum nu aveau nevoie de enorma putere fizică necesară pentru fostul lor mod de viață rătăcitor Familia ar fi lipsită de legături strânse dacă pater familias nu i-ar oferi bunuri suficiente pentru existența ei Familia ar trebui să aibă aer sănătos, o sursă inepuizabilă de apă curată, o poziție puternică prin natură și câmpuri vaste Această condiție a fost uneori greu de satisfăcut și apoi, din instinct religios, au ars pădurile și au început cultivarea intensivă a solului astfel fertilizat Vedem deci că forma inițială de proprietate a fost comunismul tribal și că proprietatea privată s-a format în jurul familiei Vico nu menționează proprietatea individuală privată Această viziune este în total acord cu concluziile științei moderne În opiniile cu privire la natura comunistă a proprietății originale, aproape toți cercetătorii sunt de acord Exact în același mod, cea mai solidă ipoteză pare să fie apariția proprietății funciare private în jurul familiei *) Când membrii familiei au început să moară, cadavrele lor au început să fie îngropate în pământ pentru a scăpa de duhoare Mormintele lor erau înconjurate de acel halou de frică superstițioasă față de misterul naturii, pe care romanii o numeau religio (loca religiosa - locuri de înmormântare) Aici este originea credinței universale în nemurirea sufletului Obiceiul de a îngropa morții era fixat *) M M Kovalevsky: "Eseu despre originea și dezvoltarea familiei și a proprietății", p și urm Biblioteca "Runivers" A DZHIVELEGOV crearea celui de-al patrulea zeu, Apollo, inițial zeul înmormântării Așa că familia, încetul cu încetul, a prins contur în organism Împreună cu ideea de Divin, întărită de educație, distincția dintre bine și rău, a pătruns în familie conștiința nevoii de a-l încuraja pe cel dintâi și de a-l persecuta pe cel din urmă A apărut dreptul natural, format dintr-o combinație de norme care sunt posibile cu ideile acceptate în familie și faptele stabilite în ea și în jurul ei În ipoteza apariției dreptului natural, Vico a avut un predecesor și trebuie menționat că nu a reușit să-și folosească gândurile El reduce legea la două izvoare: la voia lui Dumnezeu și viața de zi cu zi Între timp, la Grotius găsim un al treilea, deloc inferior ca importanță nici unuia, nici altuia Aceasta este recta ratio, rațiunea corectă, care ne oferă o concepție imediată despre ceea ce este drept În Vico această idee este absorbită de ideea Divinității*) Problema originii căsătoriei și a familiei nu a încetat niciodată să-i ocupe pe cercetători, iar în

ultima vreme s-a făcut mult pentru a face lumină asupra acestei întrebări obscure Istoria romană și dreptul roman i-au sugerat lui Vico ipoteza sa a patriarhatului ca stadiu inițial în dezvoltarea familiei Nu cu mult timp în urmă a fost posibil ca Maine și sociologii juridici ai școlii sale să apere acest punct de vedere Dar deja după Bachofen și succesorul său Mac Lennan, puțini oameni au susținut asta, iar cele mai recente cercetări ale lui M M Kovalevsky au distrus orice posibilitate de îndoială Din ce în ce mai mulți oameni de știință eminenți aderă acum la teoria matriarhatului În ceea ce privește problema originii căsătoriei, este dificil de stabilit un punct de vedere ferm asupra acestei chestiuni Teoria lui Vico - hetaerismul - este acum împărtășită de sociologi eminenti precum Spencer și Lubbock Ultimul cercetător al acestei întrebări K Kautsky **) vede stu- *) Remarcăm aici că viziunea lui Vico este împărtășită de celebrul istoric francez Fustel de Coulanges (La cité antique, ss), care demonstrează direct că dreptul s-a născut în familie pe pământul cultului strămoșesc ♦*) Entstehung der Eh e und der Faimlie I (Heterism) Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI butuc al instituţiei căsătoriei în monogamie Există o mulțime de observații și, din cauza lipsei lor de dezvoltare, ele oferă material pentru ambele ipoteze Familia originară, pe lângă membrii săi în sensul propriu, includea și slujitori - famuli, de la care și-a primit numele Originea lor este aceasta: jefuiți și persecutați de cei mai puternici, sălbatici rătăcitori au început să apară în locurile locuite și să ceară azil Sentimentul iubirii pentru aproapele, prietenia, fusese deja crescut prin căsătorie Acesta a fost unul dintre motivele care i-au obligat să-i accepte pe persecutați, dar mai era și altul: li s-a dat adăpost, au fost protejați, dar după aceasta au început să ceară să lucreze pentru cei care i-au salvat Au ajuns să fie numiți verpae, mai târziu clientes, spre deosebire de liberi - liberi sau nobili Așa a avut loc divizarea exterioară a familiei, dar în realitate ea reprezenta un singur întreg: fiii, slujitorii și sclavii, care apăreau odată cu războiul, erau considerați în mod egal părți ale acesteia NOI Familia este sămânța din care a crescut statul Așa își imaginează Vico acest proces Copiii și clienții deopotrivă erau sub autoritatea pater familias Peste prima a încetat odată cu moartea lui, dar peste cea din urmă a continuat pentru totdeauna: au fost condamnați la sclavie permanentă (sempre vivere in stato servile) Acest ordin a devenit intolerabil pentru ei (attediare) și s-au răzvrătit împotriva eroilor, așa cum numește Vico clasa superioară Lupta a început Eroii și-au dat seama că trebuie să se unească unul cu celălalt pentru a rezista rebelilor Au format clase de moșie (unirsi in ordini), punându-le în fruntea celor mai curajoși și fermi (piu tutti feroce e di spirito piu presente) Și din moment ce regii erau în mod natural egali între ei, au început să se unească în senate conducătoare Aveau un interes comun - patria, adică res patria, treburile parintilor *) Clasa superioară (nobili) a început să fie numită *) Vico nu clarifică întrebarea dacă regii puternici și curajoși nou aleși au coincis cu șefii de clanuri Este foarte greu să-i înțelegi raționamentul Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" A JIVE L EGOV ei înșiși ca patricieni Au început să aparțină atât puterii militare, cât și preoților În Grecia îl cunoaștem pe Heraclide, în Italia antică, Asia Mică și Creta - Kuretov Întâlnirile lor se numeau curiată Normele căminului, care funcționau printre patricieni, au fost generalizate sub termenul legii Kuretov sau Kviritov Acesta era dreptul firesc al popoarelor eroice din Italia, dreptul patricienilor Dar lupta a continuat Reasigurarea plebeilor a fost achiziționată prin publicarea

primei legi agrare, care le-a dat dreptul de a bonitar proprietatea funciară Plebeii romani s-au bucurat de acest drept până în epoca luptei de clasă, când legea celor Douăsprezece Tabele le-a acordat câmpurile pe care le cultivau ca proprietate quiritară Dar plebeii au observat curând că acest lucru era prea puțin Întrucât nu aveau dreptul la o căsătorie solemnă, deci nu existau copii legitimi, și prin urmare - de drept - nu era nimeni care să-și părăsească pământurile prin testament, după moartea lor au trecut din nou la stat Numai dreptul la căsătorie legală solemnă - nu cu patricieni, ci între ei - a dus la dobândirea altor drepturi: proprietate (suitá) și testament ab intestato, agnacy Așa se explică, potrivit lui Vico, faptul că, după ce au primit acest drept, restul plebeilor s-au realizat mult mai ușor Pentru folosirea pământurilor patricienilor, plebeii le plăteau o recompensă, care era calificarea, a cărei stabilire i se atribuie lui Servius Tullius La început a fost plătit persoanelor fizice, apoi aceste chitanțe au început să fie acceptate de senat; ultima modificare a fost făcută de tribuni Însă, pe lângă estorcări legale, patricienii au presat pe plebei în alte moduri: prin procente mari, prin uzurpare de câmpuri etc Așa a fost republica aristocratică Ordinea a devenit treptat insuportabilă, din plebei au început să se ridice rebeliuni (movimenti e rivolte) Atunci Fabius Maximus a împărțit cetățenii în trei moșii: senatori, călăreți și plebei De atunci, plebeii au avut acces la cele mai înalte funcții (a tutti gli onori civili) Cam în același timp, se pare, până la urmă, el și-a imaginat problema în așa fel încât "regii" să nu poată coincide cu părinții clanurilor individuale, iar patria se referă nu numai la membrii senatului, ci la toți "eroii" din general Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI Legea Publilia a transformat Roma într-o republică democratică Comiția centuriată a apărut ca urmare a egalizării cetățenilor ca urmare a împărțirii fabiane în clase; iar după ei comitia tributa - exclusiv plebei În acest paragraf, nu am precizat totul; le-am omis pe acelea ori de câte ori a fost posibil pareri ciudate, din care Vico are destul de multe aici Dar chiar și în forma în care imaginea originii republicii s-a ridicat în fața noastră, este imposibil să nu vedem o mulțime de lucruri cu care acum este imposibil să fim de acord Nu învățați istoria romană de la Vico Chiar și în afară de un studiu pur istoric, teoria lui Vico provoacă multă nedumerire Trecerea de la familie la stat este oarecum bruscă Viko însuși a înțeles acest lucru și, prin urmare, în expunerea sa, familia nu este separată de clan Dar nu are nicio cercetare asupra relațiilor de familie Aici, în continuare, va fi potrivit să subliniem o lacună majoră în sistemul lui Vico În argumentarea sa privind originea statului, așa cum tocmai am văzut, Vico ține cont de faptele economice ale istoriei romane din perioada luptei moșiilor Dar pentru el ele sunt importante doar în măsura în care explică procesul de dezvoltare a formelor de stat În acest caz, sunt prea vizibile, iar Vico nu le poate ignora Dar în termeni generali, sistemele sale de relații economice nu joacă absolut niciun rol: vom avea ocazia să ne convingem de acest lucru în expunerea dezvoltării ulterioare a procesului de structură a statului Între timp, aceste relații sunt esențiale Nu trebuie să fii un materialist economic pentru a admite acest lucru Engels *) este, fără îndoială, unilateral în schema sa de origine a statului, dar semnificația acestei categorii de factori ai procesului istoric este recunoscută de toți istoricii, Lacombe **), care în niciun caz nu poate fi suspectată de economie materialismul, atribuie relațiilor economice rolul cel mai mare dintre factorii istorici, acordând restul *)

Ursprung d Familia, d Privateigenthum und d Staats S și urm **) De l'histoire considérée comme science, p ss * Biblioteca "Runivers" A DZHIVELEGOV VIL Să trecem acum la o altă încercare a lui Vico, încercare pe care a reușit-o și care, în diferite condiții, i-ar fi imortalizat numele cu mult timp în urmă Dar lui Vico i-a fost dor de când era deja prea târziu și când aceeași teorie a avut timp să o imortalizeze pe alta După cum știți, pr aug Wolf a dovedit prin critica filologică că poeziile "homerice" nu pot aparține unei singure persoane Vico a ajuns la aceeași concluzie cu un an înaintea lui Întrebarea homerică a fost analizată de el într-o carte separată din "Noua sa știință", intitulată "Descoperirea adevăratului Homer" (della discoverta del vero Omero) În poeziile lui Homer, - așa este raționamentul lui Vico, - înțelepciunea populară și-a găsit expresia cea mai completă, exprimată în operele poeților-teologi și poeților epocii eroice Sentimentele și moravurile contemporanilor "cântărețului", ca într-o oglindă, s-au reflectat în Iliada și Odiseea "Homer" nu a fost un înțelept, așa cum susține Platon Dacă ar fi un om înțelept, nu ar inspira uimire în sentimentele și moravurile unui popor aflat într-un stadiu scăzut de dezvoltare, nu ar amuza un popor nepoliticos (volgo villano) cu însăși grosolănia moravurilor lor Cum ar putea un înțelept să-și umple poeziile cu povești despre femei (favole da vecchiarelle) potrivite doar pentru amuzamentul copiilor? Cine este cu adevărat "Homer"? Se știe câte orașe au luptat pentru onoarea de a fi patria sa Nu avem alte indicații ale proprietății exacte Cel mai bun lucru, deci, este să te întorci chiar la poezii și de acolo să extragi date pentru a-i determina patria și epoca Cu ajutorul diverselor considerații, Vico decide să afirme că autorul Odiseei s-a născut undeva în sud-vestul Greciei, între timp, ca autor al Iliadei, în Asia Mică; că poeziile au fost scrise mult mai târziu decât războiul troian (lontanissimo dalla guerra Trojana), aproximativ de ani mai târziu Este greu, mai departe, să împaci acel lux rafinat cu care strălucește curtea lui Alcinous, acele moravuri deja blânde care se observă la feaci, cu acea sălbăticie și acele pasiuni nestăpânite care constituie semnul distinctiv al eroilor Iliadei Poezii, în care starea de spirit dominantă este atât de diferită, nu ar putea fi scrise cu o singură mână Berek VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI Însăși etimologia cuvântului "Ὅμηρος arată că acesta nu este un nume propriu, ci un substantiv comun Era compus din o μου - împreună și eïpeiv - a lega Aceasta înseamnă că "Homerul" nostru nu era decât un colecționar de povești separate, cântându-le pe drum Dacă toate acele poezii care au intrat în Iliada și Odiseea nu ar reprezenta un morman dezordonat de legende (una confusa congerie di cose), atunci Pisistratidele nu ar avea nimic care să le adune într-un întreg Cum, dacă nu prin diversitatea părților, să explicăm acel amestec de diverse dialecte și diferența de expresii, chiar și după opera critică a lui Aristarh? Homer este reprezentat ca orb, dar rapsozii în general au fost în cea mai mare parte orbi: orbii au o memorie excelentă Deci, nu a existat un singur "Homer" adevărat Homer este ideea sau imaginea eroică a poporului Greciei, care își spune povestea în cântece (un idea ovvero un carattere eroico di uomini greci, in quanto essi narravano cantando le loro story) Homer a creat Iliada în tinerețe, adică în epoca tinereții Greciei Apoi a ars de patimi înalte, mândrie, mânie, răzbunare Aceste pasiuni nu sunt pretenții; toate sunt pline de nobleţe Homer cel Bătrân a creat Odiseea când pasiunile naționale ale Greciei, datorită dezvoltării elementului rațional, s-au domolit și au devenit mai blânde - Să ne amintim imediat un alt gând rodnic despre Vico, care

era la fel de înaintea timpului său Întreaga imagine a civilizației antice este susținută de referințele lui Vico la Homer și alți poeți, împreună cu referiri la documentele scrise ale istoriei antice El încearcă nu numai să surprindă în ele trăsăturile unei culturi comune, ci și să restaureze direct faptele istorice Este adevărat că acest lucru nu se face cu foarte multă pricepere, dar nu este mai puțin important pentru noi că s-a stabilit un principiu care era destinat să fie dezvoltat pe scară largă după apariția primului volum din Istoria romană a lui Niebuhr Acest principiu este formulat astfel: toate poveștile antice păgâne își au originea în mituri (tutte Cantiche story profane hanno favolosi i principi) Adăugarea urmează imediat că istoria romană a început să fie scrisă de poeți (comincio a scrivere da' poeti) Și tot așa, istoricul trebuie, cu ajutorul criticii, să izoleze realitatea de învelișul poetic al mitului Biblioteca "Runivers" A DZHIVELEGOV Călăuzit de acest gând, Vico încearcă să reconstituie istoria romană originară, deși, din punctul de vedere al științei moderne, nu a reușit o astfel de încercare Același principiu îl face să se gândească la convergența poemelor lui Homer cu legile celor douăsprezece tabele Precum în cel din urmă el vede trăsături ale istoriei legii naturale a popoarelor eroice din Latium, tot așa în primul vede trăsături similare ale istoriei legii naturale a popoarelor eroice ale Greciei Gândul este original și profund În ideile lui Vico tocmai prezentate, ne întâlnim cu multe propuneri ale științei moderne Are multe astfel de gânduri: cineva poate fi ușor convins de acest lucru studiind scrierile sale Între timp, numele lui abia ne este cunoscut În general, este imposibil să nu remarcăm atitudinea ciudată care predomină printre noi față de așa-zișii anticipatori Fără să ne gândim care este natura anticipării în fiecare caz individual, adesea ne considerăm îndreptățiți să-i tratăm pe gânditorii vechilor epoci cu un fel de condescendență ofensivă Între timp, anticipațiile sunt diferite Un gând aruncat accidental, înțeles de însuși autor ca întâmplător, poate dispărea atunci când altul ajunge la el în mod conștient și îl face o proprietate incontestabilă și inalienabilă a omenirii Dar când un om de știință, printr-o muncă îndelungată, a descoperit și a dovedit cutare sau cutare adevăr, și numai pentru că nu a fost imediat apreciat pentru că și-a depășit contemporanii, o atitudine condescendentă față de un astfel de om de știință este complet nepotrivită; și vom fi mai degrabă de acord să înțelegem cealaltă extremă, evaluarea ei deasupra meritului, decât o atitudine atât de frivolă față de mintea umană, plasată într-un mediu nefavorabil pentru aceasta VIII După ce a stabilit pe baze solide viziunea sa asupra începuturilor civilizației, Vico întreprinde un studiu sistematic al legilor dezvoltării acesteia El amintește de schema antică care a împărțit istoria în epoci divine, eroică și umană și încearcă să demonstreze că mișcarea progresivă a popoarelor (corso che fanno le nazioni) nu depășește aceste limite Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI Datorită predominării elementului creator asupra raţionalului nym, natura primilor oameni era poetică sau creativă (creatrice) Aceasta era natura poeților teologi, deși cu trăsături de sălbăticie și barbarie (fiera ed immane) pe care religia abia începea să le înmoaie; în a doua epocă eroică au început să apară unele semne de umanizare; a treia a dat oameni cu o fire inteligentă; sunt oameni modesti, buni și rezonabili, recunoscând asupra lor legile conștiinței și rațiunii și îndatoririlor În consecință, sunt caracterizate obiceiurile a trei epoci, prima - evlavioasă, a doua - iritabilă, militantă și sensibilă la chestiuni de onoare (puntigliosi),

a treia - moderată de simțul datoriei Dreptul natural se dezvoltă în acest fel La început, oamenii văd în toate voința directă a divinității; apoi vine recunoașterea legii celor puternici, care la rândul său cedează statului de drept dictat de mintea umană dezvoltată Sistemul de control este supus aceleiași evoluții Teocrația, epoca oracolelor, este înlocuită de aristocrația, domnia celui mai puternic (fortissimi); triumful legii dezvoltării este guvernarea umană: aceasta este a treia etapă - epoca egalității sociale și politice, sub o republică sau o monarhie - nu are nicio diferență Autoritatea* (autorità) este la început divină, apoi eroică, când se sprijină în întregime pe formule solemne și, în cele din urmă, se transformă în încredere în lucrători experimentați (prudenza nell agibili) sau în persoane înzestrate cu înțelepciune înaltă (sapienza nell intelligibili cose) Dezvoltarea mentală urmează același model Înțelepciunea divină se numește teologie mistică, cunoașterea secretelor divinității; dreptatea, conform conceptelor acestei epoci, constă în administrarea ritualurilor religioase; etica are un caracter ritualic Înțelepciunea celei de-a doua perioade caută să se asigure prin folosirea cuvintelor exacte; deci Ulise a ştiut să înşele fără să recurgă la minciuni În cele din urmă, înțelepciunea specific umană este cunoașterea a ceea ce este în conformitate cu dreptatea și adevărul Ea înseamnă doar adevăratul (vero), în timp ce înțelepciunea primelor epoci ia în calcul pur și simplu sigur (certo) Rațiunea (ragiune) urmează aceeași dezvoltare Biblioteca "Runivers" A DZHIVELEGOV Vico susține toate aceste considerații cu o schiță a istoriei dreptului roman; este atât de remarcabil încât îndrăznim să-i expunem motivele mai detaliat Guvernul trebuie să se conformeze naturii celor guvernați, iar legile trebuie aplicate și interpretate conform formei de guvernare Dacă pierdeți din vedere acest principiu, puteți cădea în erori grosolane Nu este suficient, de fapt, după ce am numit cutare sau cutare lege, să ne mărginim să o atribuim cutare sau cutare epocă; dacă vrem să-l înțelegem în legătura sa cauzală, atunci trebuie să aflăm relația sa cu formele de stat contemporane și prin aceasta dependența sa de spiritul vremurilor (după Vico, natura celor guvernați este natura degli uomini governati) Din această poziție, o tranziție logică la principiul dezvoltării istorice a dreptului Dacă cutare sau cutare ansamblu de norme juridice depinde de natura celor guvernați, el va fi valabil doar atâta timp cât această natură rămâne neschimbată; odată cu modificarea acesteia, va fi necesară o revizuire a legislației În legătură cu această secțiune a opiniilor lui Vico este punctul său de vedere asupra legislației decemvirilor După cum se știe, scriitorii antici au inventat povestea ambasadei la Atena și alte orașe grecești și a originii străine a normelor juridice romane reglementate în cele douăsprezece tabele Vico, pornind de la convingerea că niciun stat nu poate impune un cod străin, își întărește punctul de vedere cu numeroase considerații, dintre care principalele sunt următoarele: legile celor Douăsprezece Tabele sunt prea vizibil impregnate de spiritul național-roman ; asemănarea anumitor legi ateniene și romane se explică prin asemănarea anumitor trăsături ale sistemului statal al ambelor orașe, care, la rândul său, decurge din natura lucrurilor; este greu de crezut că romanii din acea epocă, care nici măcar nu știau de existența Tarentumului, ar fi știut despre orașe grecești cu o cultură mai înaltă decât cea a romanilor Nu este greu de observat că Vico, chiar și în chestiunea legislației decemvirilor, a avertizat construcțiile unora dintre cei mai de seamă reprezentanți ai științei istorice contemporane, care, uneori, fără să bănuiască, își repetă

concluziile Și dacă luăm în considerare tot acest grup de gânduri
 Vico, atunci în ele vom găsi cu fermitate una dintre cele mai importante prevederi ale științei dreptului a secolului nostru Savigny, conturând în cunoscuta sa broșură *) principalele prevederi ale școlii istorice contemporane de drept, s-a răzvrătit împotriva ideii că un cod juridic, elaborat pe baza principiilor abstracte ale dreptății, ar putea fi impus oricărui popor, și a declarat că legea este un produs al spiritului național (Volksgeist) și poate suferi schimbări doar printr-un proces natural Nu este acest "spirit național" identic cu "natura celor guvernați" de Vico și nu recunoaștem gândurile lui Vico în argumentele părintelui școlii istorice? Întregul proces de dezvoltare a civilizației duce la apogeul mișcării progresive - la monarhie Pentru Vico, această formă de guvernare constituie încheierea firească a evoluției statului, după care trebuie să înceapă o nouă eră Iată câteva dintre gândurile sale interesante despre acest subiect Respectarea legilor a fost ultimul privilegiu pe care patricienii l-au cedat plebeilor În epoca aristocratică, aceste legi erau cuprinse în formule imuabile, care constituiau secretul clasei conducătoare În acel moment, erau puține legi în sine - aproape nimic nu a fost adăugat la codul celor Douăsprezece Tablete Dar când stăpânirea a trecut la democrație, imediat au apărut multe legi, pentru că plebeii au dat legi private, neputându-se ridica la nivelul ideilor generale (perche d'universali non è capace) Iar multiplicitatea legilor este o adevărată predicție a iminentei apariții a monarhiei (è via piu spedita di pervenir alla monararchia) O întărire suplimentară a unei astfel de ipoteze istorice este stabilirea de către Vico a unui principiu mai precis al evoluției istorice, ca schimbare treptată a formelor Oamenii, schimbându-se, păstrează o perioadă de timp impresia primelor lor obiceiuri (del loro vezzo primiero) În epoca aristocrației, oamenii au păstrat ordinea familiei din epoca precedentă, constând în putere nelimitată asupra *)
Vom Beruf unserer Zeit für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft
 sotii si copii După ce au format un senat, regii familiei și-au asumat supremația politică (potestà sovrana civile), care a reprezentat dezvoltarea și răspândirea ulterioară a familiei Comunitățile civile (citta) au fost la început reprezentate de aristocrații amestecate cu monarhii familiale Societățile democratice, după ce le-au luat aristocraților dreptul la legislație, le-au lăsat tutela asupra lor în schimbul dominației lor de odinioară, deoarece, slabe în înțelepciunea politică, nu s-au putut pune imediat pe picioare Astfel, republicile, de natură democratică, erau conduse de o corporație aristocratică În cele din urmă, demoralizarea poporului a dus la preluarea puterii de către oameni puternici ambițioși, iar monarhia părea a fi sfârșitul necesar al luptei apărute În urma acesteia, Vico recunoaște "o lege regală naturală eternă (un eterna naturai legge reggia), care pune dincolo de orice îndoială că monarhia este forma de guvernare care corespunde cel mai mult ordinii naturale conturate de Zeitate" Rebus ipsis dictantibns regna condita - așa formulează Pompony această lege Aceasta înseamnă, potrivit lui Vico, următorul lucru: când în democrații interesele private ale cetățenilor încep să joace un rol de conducere și ascund interesele statului, apare un om care, dobândit puterea cu forța armelor, preia conducerea a treburilor publice în propriile mâini și lasă poporului doar activitățile lor private Acest pas salvează oamenii care sunt pe drumul spre distrugerea finală Intervenția monarhului în astfel de momente este cu atât mai necesară cu cât poporul nu are nimic de pierdut; a

devenit străin de țara lui; monarhul, conducându-l, îl reprezintă (le reggano e representino) Întrucât monarhia poate fi realizată doar bazându-se pe popor, este firesc ca monarhul să guverneze în spiritul și în interesele poporului (popolarmente) El stabilește egalitatea, umilește pe cei puternici, oferă supușilor săi existență și libertate naturală, înalță pe cei demni, pedepsește pe cei de jos Se lasă formule aristocratice de legi, care se respectă chiar și în democrație; prevalează principiul potrivit căruia fiecare motiv particular al dreptății trebuie să fie preferat dreptului "Deci", exclamă Vico, "sub controlul uman, mințile sunt pe Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI sunt capabili să cunoască dreptatea naturală (l'equità naturale)!" Deci, monarhia, potrivit lui Vico, este cea mai potrivită formă de guvernare pentru oamenii cu mințile cele mai dezvoltate (della piu spiegata ragione) Este puțin probabil ca condițiile politice moderne Vico să fi avut o influență asupra formării unei astfel de vederi Monarhia napolitană, atâta timp cât a existat în timpul vieții sale, a fost departe de a fi una care stârnește uimirea; monarhia lui Ludovic al XIV-lea era deja pe punctul de a se prăbuși în mâinile succesorului său Constituționalismul devine din ce în ce mai puternic în Anglia Aceste circumstanțe arată încă o dată cât de izolat a lucrat mintea lui Vico Oamenii care sunt bogați în cunoștințe și puteri speculative ale minții, dar nu bogați în practica vieții, care nu au avut ocazia să-și testeze teoriile prin experimente, sunt întotdeauna înclinați spre construcții extreme Pentru filozoful nostru, această remarcă este pe deplin aplicabilă Condiţiile politice explicau cu greu o asemenea idealizare a monarhiei; Sursa unei astfel de opinii trebuie căutată în cărți Am văzut că istoria romană a oferit principalul material pentru fundamentarea faptică a concluziilor lui Vico, iar dreptul roman a ajutat teoria Vico a avut în permanență înaintea ochilor întregul proces istoric, care era istoria romană, și a pornit constant din faptele sale; în dreptul roman a găsit sancțiune legală pentru concluziile sale În fine, învățătura lui Platon despre trecerea democrației la monarhie l-a făcut să vadă în construcțiile sale nu doar rezultatul unui proces natural, ci și un ideal în care Vico putea căuta reconcilierea cu realitatea, justificarea ei IX ' Procesul istoric nu se oprește la monarhie Ea suferă aceeași soartă ca aristocrația și democrația Monarhia se prăbușește Epoca umanității se termină, epoca zeilor trebuie să vină din nou ' Vico dăduse unele indicaţii înainte că istoria era plină de repetare; i s-a întâmplat adesea să menționeze că, pe lângă barbaria antică, există și barbarie medievală, că unele instituții romane au revenit în epoca feudală etc În încheierea cărții sale, el Biblioteca "Runivers" A JIVE L EGOV se oprește pe această întoarcere (ricorso) la punctul de plecare Aceasta este una dintre cele mai slabe părți ale Noii Științe În efortul de a găsi asemănări între trăsăturile a două epoci atât de diferite, Vico este uneori obligat să închidă ochii la o diferență foarte accentuată, să vadă puncte de contact acolo unde nu există, pentru a permite exagerări ciudate în explicarea și compararea conceptelor prin aproximări etimologice arbitrare Dar puterea ideii asupra lui era atât de mare încât astfel de dificultăți nu l-au oprit și și-a desăvârșit sistemul grandios până la capăt Când adevărurile creștinismului au fost ferm stabilite prin viața virtuoasă a sfinților martiri, prin minunile și scrierile părinților bisericii, Dumnezeu a dat lumii o astfel de organizație care să păzească cel mai bine ordinea existentă Au venit vremuri cu adevărat divine (i tempi veramente divini) Aici Vico desenează o imagine, emoționantă pentru orice catolic ortodox, a

modului în care marii regi creștini s-au îmbrăcat în hainele diaconilor și și-au consacrat persoanele regale lui Dumnezeu; cum au acceptat funcțiile ecleziastice (degnitadi eccelesia-stiche), cum au întemeiat ordine cavalerești și monahale pentru a lupta cu tot felul de necredincioși, precum arienii și sarazinii Întrucât în această epocă găsim toate trăsăturile care caracterizează perioada divină în dezvoltarea omenirii, iar prima perioadă divină a fost uneori cea mai reală barbarie, atunci timpul, înfățișat atât de evlavios de Vico, ar trebui numit vremea barbariei ; spre deosebire de cea antică, Vico o numește a doua Unele dintre trăsăturile sale amintesc izbitor de epoca în care oamenii abia au ieșit din starea lor sălbatică Cel mai remarcabil punct de contact se referă la întemeierea orașelor Așa cum în cele mai vechi timpuri, potrivit lui Livius, orașele au crescut în mare parte din refugii (asili), așa și acum, într-o epocă de nestăpânire generală, oamenii mai culți, temându-se de insulte și nedreptăți care au înflorit magnific în acele vremuri evlavioase, au început să se adune cu familiile lor la mănăstiri și încredințează-te patronului lor De aici au început feudele bisericești și de aceea în Germania, țara clasică a barbariei medievale, există mai mulți feudali bisericești decât cei laici Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI Vico vede revenirea erei eroice în instaurarea ordinii feudale Ca și în prima epocă eroică, există o împărțire în eroi și oameni (homini, vasali) De la hommes au venit cuvintele hominium, dreptul unui seigneur asupra unui vasal, și homagium, dreptul de a conduce (agere) un vasal oriunde Homagiunb, dupa interpretarea savantilor feudali, inseamna obsequium, i e serviciul militar, la fel cu cel al plebeilor romani în raport cu patricienii Clientela romană a existat în Evul Mediu sub denumirea de recomandări (commende); calificarea domnească avea trăsături asemănătoare cu calificarea lui Servius Tullius În așa-zisele întruniri armate (corti armate) recunoaștem acele întâlniri în care patricienii romani apăreau cu armele în mână Egalitatea a început să se stabilească atunci când a fost introdusă în universitățile italiene predarea dreptului roman conform Corpusului Iustinian Acest sistem de drept natural al popoarelor civilizate urmărește să egalizeze oamenii în relațiile lor sociale, întrucât ei sunt egali în natură La Roma a fost la fel: de când Tiberiu Coruncanul a început să predea dreptul, puterea a început să scape puțin din mâinile patricienilor, iar democrația a triumfat Odată cu revenirea epocii eroice, feudalismul aristocratic a făcut loc, încetul cu încetul, democrației și monarhiei Asemenea analogii arată cu forță nouă că societățile se nasc și funcționează după aceleași legi și că, în consecință, se poate construi o schemă istorică eternă și perfectă Această schemă este circulația eternă a societăților, schimbarea eternă a trei perioade - divină, eroică și umană, care îmbrățișează, fără a coincide cu ea, o altă schimbare - forme de guvernare Dar această schemă permite excepții Cartagina, Capua și Numanția nu au avut timp să urmeze calea legală, deoarece dezvoltarea lor istorică a fost oprită de cauze externe Vico credea că la vremea lui civilizația era deja răspândită; el și-a văzut semnul principal în faptul că toate popoarele, cu câteva excepții, au reușit să instaureze o monarhie Aici este țarul Moscovei, conducând poporul cu o minte grea (di menti pigri), aici este Hanul Tătar, Negus al Etiopiei, suveranii Japoniei și Chinei, Persiei și Turciei etc Biblioteca "Runivers" A JIVE LEGOV acolo unde Vico nu găsește o monarhie, el declară că se va forma în mod inevitabil dacă cursul lucrurilor nu este perturbat de nicio catastrofe exterioară X Iată gândurile care ni s-au părut cele mai

importante și mai interesante din Noua Știință Nu am acoperit întreaga carte Ieșind din acele departamente ale Noii Științe, care constituie rezultatul unei părți a nivelului științific scăzut al vremii, parte a ocupațiilor școlare ale tinereții, avem în persoana lui Vico un gânditor original cu care putem argumenta și conveni, rămânând la nivelul cunoștințelor noastre contemporane Am văzut cum Vico și-a îndeplinit sarcina El credea că a creat, în locul unei istorii temporare și deosebite a Greciei și Romei, o istorie ideală a legilor eterne căreia îi sunt supuse toate popoarele în început, dezvoltare, poziție într-una sau alta epocă, declin și moarte*); a crezut că în diversitatea manifestărilor sale exterioare a putut să înțeleagă unitatea în esență (identità in sostanza) a acestei istorii eterne Desigur, ne este greu să admitem că acele "legi eterne cărora le sunt supuse toate popoarele" ar putea fi înțelese ca o teorie a circulației istorice eterne și că o asemenea teorie ar putea fi recunoscută drept "istorie ideală" Singura modalitate de a stabili legile dezvoltării istoriei omenirii este calea inducției și abstracției treptate Dacă cutare sau cutare grupă de fapte istorice verificate ne permite să deducem o regulă generală și dacă nu vedem nicio contradicție cu această regulă în alte fapte, atunci putem spune că avem o lege istorică Numai că această metodă nu permite neînțelegeri Cum a ajuns Vico la necesitatea și inevitabilitatea tocmai drumului indicat de el pentru procesul istoric? Vico nu a neglijat generalizarea istorică; dar abstracția sa este prea elementară și este aproape în întregime o generalizare a istoriei romane, înțeleasă în sensul cel mai larg al cuvântului Autry *) La storia ideale leggi eterne sopra le quali corron i fatti di tutte nazioni ne'loro sorgimente, progressi, stati, decadenze e fini Biblioteca "Runivers" VIKO ȘI SISTEMUL SĂU DE FILOZOFIA ISTORIEI cazurile dative sunt rareori luate în considerare Adevărat, el a încercat să demonstreze că cursul dezvoltării societății romane s-a repetat la alte popoare, dar acest lucru a dus la exagerări Dar o asemenea comparație ar trebui încercată înainte de stabilirea legilor: atunci, poate, ar fi mai puține dintre ele, dar rezultatul general ar fi cu totul altul Mai mult, pentru a dovedi revenirea barbariei primitive în Evul Mediu, Vico a trebuit să ia în considerare trăsăturile diferenței dintre aceste două epoci Dar, fascinat de ideea deja formulată, Viko nu le-a văzut Între timp, aceasta ar introduce o corecție semnificativă în sistemul său A observa diferența ar însemna să recunoaștem progresul care însoțește schimbarea fiecărei perechi a lui corsi e ricorsi, să transformi cercul constant, așa cum și-a imaginat el procesul istoric, într-o spirală care se desfășoară la nesfârșit Vico nu a făcut acest lucru, iar motivul pentru aceasta este din nou insuficiența lucrării de abstractizare A acordat puțină atenție clarificării influenței unui popor asupra altuia Cartea lui Grotius a oferit material enorm pentru aceasta, pe care Vico nu l-a folosit Între timp, luarea în considerare a influențelor internaționale ar face posibilă reducerea considerabil a masei de întinderi cu care este plină cartea sa Fundamentarea faptică a construcției istorice a lui Vico a fost cea mai puțin reușită pentru el, în ciuda abundenței de idei adevărate și originale Dar însăși ideea naturii comune a popoarelor a rămas și condiționează acum posibilitatea unei adevărate "istorii ideale a legilor eterne la care sunt supuse toate popoarele" - sociologia cu teoria progresului Dar încercarea de a demonstra această idee nu a fost în zadar pentru știință Așa cum Columb, în căutarea Indiei, a găsit America, așa și Vico, încercând să tragă argumente pentru ideea sa din istorie și filozofie, a făcut astfel de descoperiri

în secolul al XVIII-lea pe care a trebuit să le repete în al XIX-lea Analiza poemelor homerice ca monument istoric al istoriei antice grecești, rezolvarea chestiunii homerice, teoria dezvoltării istorice a dreptului, a statului, a religiei - acestea sunt principalele merite ale științei lui Vico Apoi a arătat că istoria nu trebuie să conțină doar povești despre regi și războaie, că există și alte relații care sunt la fel de, dacă nu mai, interesante, ce știi? Biblioteca "Runivers" A DZHIVELEGOV Comuniunea cu legea și cultura în sensul cel mai larg al cuvântului este necesară pentru o înțelegere completă a cursului procesului istoric El s-a răzvrătit împotriva obiceiului predominant de a începe istoria "cu regele asirian Nin", dovedind că documentele istorice scrise sunt materiale aleatorii, că scrisul nu poate apărea împreună cu viața și că, în cele din urmă, sursele istoriei până la punctul de plecare tradițional trebuie să fi căutat în epopeea populară Acesta este rezultatul activității lui Vico în sfera mai restrânsă a istoriei Toate acestea fac din cartea sa o lucrare remarcabilă, în ciuda tuturor neajunsurilor Datele istorice false vor fi uitate, absența criticii raționale va fi uitată, stranii apropieri etimologice vor fi uitate când ne amintim meritele lui Vico Oricât de uimiți am fi de geniul lui Niebuhr, de intuițiile critice spirituale ale lui Wolff, de profunzimea concepțiilor juridice ale lui Savigny, trebuie să ne amintim întotdeauna că o parte din munca lor a fost deja făcută cândva de un geniu singuratic, uitat, care, după ce a stat pe cărți toată viața, a exprimat și a încercat să fundamenteze ideea de filozofie istorie A Dzhivelegov Biblioteca "Runivers" Al patrulea Congres Internațional de Antropologie Criminală la Geneva eu Congresul de antropologie penală de la Geneva, care a durat șase zile (între și august), s-a remarcat prin mare interes și animație A atras peste o sută de participanți din cele mai diverse naționalități, printre care se număra chiar și un reprezentant al Republicii Argentina; majoritatea statelor europene și-au trimis delegații oficiali și chiar și oamenii de știință englezi care nu au participat la congresele anterioare aveau reprezentantul lor oficial A Griffits, inspectorul superior al închisorilor Majestății Sale Este adevărat că diferitele naționalități erau departe de a fi reprezentate în mod egal: ca și la cel de-al treilea Congres de la Bruxelles, elementul predominant cantitativ era alcătuit din oameni care vorbeau franceză - franceză, elvețieni și belgieni; erau destul de mulți ruși *), și foarte puțini germani și englezi Spre deosebire însă de Congresul de la Bruxelles, la Geneva au fost mulți oameni de știință italieni și nu există nicio îndoială că actualul Congres își datorează interesul și animația în principal prezenței lor După cum se știe, la Bruxelles a fost proclamată școala italiană *) De la Moscova au fost prof L M Lopatin, prof S S Korsakov și V P Serbsky; din Sankt Petersburg: Dr V G Dekhterev, I A Malyarev-sky, P Ya Rosenbakh, P N Tarkovskaya, prof V M Tarkovski, prof I Ya Foynipkiy și Zakrevskiy; din Iuriev-nrof V t Chizh; din Odesa, membru al camerei judiciare, A G Zubov; din Iaroslavl - procuror D Stefanovsky și alții Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" V П CEP В CKI I decedat; La acest congres nu au fost deloc italieni, cu excepția delegatului oficial, ministrul de Renzis, care, la închiderea congresului, după ce a citit raportul de activitate al acestuia, s-a simțit obligat să se adreseze întâlnirii printr-un discurs "Nu sunt autorizat să apăr ceea ce poartă numele școlii italiene și regret mai mult decât oricine că cei mai autoriți dintre compatrioții mei nu au venit aici să-și apere ideile - să apere cu curaj, cu energie, pentru că din ciocnirea dintre parerile apar lumina Ei vor împărtăși

rezultatele studiilor lor lungi, faptele acumulate și observațiile personale Ei ar corecta erorile care s-au strecurat în societate cu privire la meritul științific al lucrărilor școlii italiene Ei aveau să distrugă acele legende care găsesc adăpost în mintea celor mai educate persoane și, așa cum filosoful antic a dovedit mișcarea prin propria sa mișcare, ei ar dovedi prin vitalitatea lor că școala italiană nu a murit Nu, stimabile doamnelor și domnilor, contrar părerii exprimate, îmi voi permite să afirm că școala italiană nu este moartă, este vie și tânără Nu este școala unui singur profesor și nu se limitează la o singură idee După numărul membrilor săi, poate fi numită legiune Școala italiană este formată din muncitori umili al căror zel nu caută o onoare mai mare decât să mărșăluiască alături de tine, mereu în prim-plan, spre cucerirea adevărului științific, spre cucerirea dreptății umane adevărate Mai contează dacă, într-o încăierare, cei mai curajoși, câțiva soldați între mii, rămân răniți în breșa pe care au făcut-o, când victoria aparține științei Savanţii italieni adunaţi la Geneva au confirmat strălucit cuvintele ministrului lor; cu energia și vitalitatea lor, au dovedit fără îndoială că erau deja prea grăbiți să-i îngroape și că rănile care le-au fost provocate nu i-au împiedicat să meargă ca înainte în avangarda în căutarea adevărului Dintre italieni, figurile centrale care au atras atenția și simpatia au fost C Lombroso și E Ferri, reprezentând două tipuri complet diferite Lombroso este medic psihiatru, profesor de medicină legală la Torino, un bărbat în vârstă, de statură mică, cu părul cărunt, dar roșu Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA vesel și proaspăt, rău, cu un accent italian ascuțit, vorbind franceza, cu o fire bună, dar nu lipsită de umor, părând obiecțiile îndreptate împotriva lui, este un tip de profesor de fotoliu care se lasă complet purtat de specialitatea sa Enrico Ferri - avocat, profesor de drept penal la Florența, grațios, înalt, cu o ușoară suviță în părul negru, un vorbitor strălucit, irezistibil de captivant ascultătorii atât cu entuziasmul său autentic, adesea transformat în patos, cât și cu prezentarea pitorească artistică, - mai degrabă reprezintă tipul unui remarcabil tribun popular În general, Congresul de la Geneva era bogat în oratori de primă clasă Pe lângă Ferri, care ține fără îndoială palma, cei mai proeminenti au fost van Hamel, profesor de drept la Amsterdam, remarcat prin simplitatea și claritatea extremă în dezvoltarea gândurilor sale, ministrul belgian Lejeune, care impresionează prin reținerea calmă a unui om de stat cu experiență și, în cele din urmă, a tânărului stareț belgian de-Baets, combinând în sine toate calitățile unui strălucit predicator catolic și, în ciuda unei cantități semnificative de delicatețe teatrală, influențând puternic sentimentele ascultătorilor Întâlnirile congresului au avut loc în sala de adunări a universității în prezența a numeroși corespondenți și persoane din afară Au fost în total zece întâlniri, șase dimineața și doar patru după-amiaza, deoarece o zi a fost dedicată unei excursii la Muntele Salève, care se înălțase deasupra Genevei, deși se află deja pe teritoriul francez, ^ iar cealaltă unei plimbări de-a lungul Lacul Geneva, care a fost urmat de o recepție oficială din părți ale republicii, cantonului și orașului din Ar ian Trebuie menționat că toate rapoartele, dintre care majoritatea au fost tipărite deja înainte de deschiderea congresului, au fost prezentate într-o singură limbă franceză; dezbaterea s-a desfășurat și exclusiv în limba respectivă Acest lucru reprezintă un avantaj incontestabil mare față de multilingvismul care este permis la alte congrese internaționale și a contribuit fără îndoială la succesul și unitatea congresului Delegatul

oficial al Angliei pare să nu cunoască limba franceză; a prezentat însă un raport foarte interesant, care V A CEP B CKI d care, citită de un francez, a stârnit o dezbatere extrem de aprinsă, în timp ce, scrisă în limba engleză, probabil că nu ar fi atras atenția asupra ei și, fără nicio observație, ar fi fost atașată lucrărilor congresului Prima sesiune a congresului a fost dedicată discursurilor de bun venit rostite de Președintele Federației Elvețiene A Lachenal, membrul Consiliului de Stat Dunant și reprezentantul orașului Geneva Turretini A urmat discursul președintelui permanent al congresului psihiatrului de la Geneva badarne, ales la propunerea lui Lacson, prin alegerea ofițerilor, citirea listei delegaților oficiali și, în final, alegerea președinților de onoare luni, august Sesiunile științifice ale congresului s-au deschis cu un raport al lui Lombroso despre cele mai recente progrese în antropologia și sociologia criminală (din) Acest raport, care conține o prezentare a celor mai recente lucrări, în principal ale oamenilor de știință italieni, a servit drept prilej pentru prima și cea mai ușoară încăierare între apărătorii noii direcții a antropologiei criminale și adversarii acesteia Primul instigator a fost psihiatrul german Dr Naecke din Hubertusburg (lângă Leipzig); cercetările oamenilor de știință germani și francezi au dovedit fără îndoială că nu există un astfel de tip Un apărător neașteptat al noii școli criminale a fost celebrul om de știință, profesor de psihiatrie la Zurich, Forel, care a luat hotărâre partea antropologilor criminaliști și a acționat cu scopul de a reconcilia punctele de vedere opuse Dacă mulți cercetători nu au găsit nicio caracteristică în organizarea criminalilor, atunci acest lucru demonstrează doar că căutau în locul greșit În absența unor abateri ascuțite în structura externă, este necesar să se apeleze la o examinare microscopică detaliată a creierului, care adesea poate oferi doar rezultate valoroase Școala italiană nu este potrivită   în sensul că ea acordă prea multă importanță diverselor trăsături minore, secundare, care, după Roger, nu constituie note într-o orchestră Activitatea criminalului este în întregime determinată de creier și, prin urmare, doar trăsăturile structurii acestuia din urmă pot constitui note orchestrale Dr V G Dekhterev declară că descendenții alcoolicilor cronici sunt adevărați criminel-nés Dr Dallemagne, profesor de medicină legală la Bruxelles, întreabă dacă școala italiană continuă să susțină că un criminal este caracterizat de anumite trăsături anatomice și că prezența acestor trăsături este suficientă pentru a recunoaște una sau alta persoană ca infractor Răspunsul pe care l-a dat Ferri la această întrebare arată că până și reprezentanții extremi ai noii tendințe sunt gata să-și părăsească punctul de vedere exclusiv, care le-a creat atâția dușmani înflăcărați, și să ia calea concesiunilor majore pentru a se împaca cu adversarii lor Școala italiană, potrivit lui Ferri, când vorbește despre un criminal înnăscut, nu se gândește în niciun caz să facă din el un tip exclusiv anatomic O persoană criminală este o personalitate complexă, în același timp - biologică, psihologică și socială Criminalitatea este rezultatul a trei tipuri de factori: factorul antropologic, factorul de mediu fizic și factorul de mediu social O persoană se poate naște cu stigmatele crimei și totuși să moară fără a comite o singură infracțiune, dacă este plasată în condiții de mediu favorabile și invers, în calitățile sale individuale și influența ereditară, o persoană poate găsi suficientă forță pentru a rezista condițiilor nefavorabile conditii sociale Dallemagne salută cu căldură acest anunț; antropologia criminală își extinde sfera inițială

și astfel intră cu adevărat în știință Naecke nu este însă de acord cu acest lucru, care repetă din nou că germanii nu cred în antropologia criminală și nu acceptă concluziile acesteia Prof Forel subliniază caracterul unilateral al afirmațiilor categorice ale lui Naecke În concluzie, vorbitorul Lombroso răspunde la unele dintre obiecțiile care i-au fost făcute; fără să atingă teoria unui criminal înnăscut, pe care nu a atins-o deloc în raportul său, și conform Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY despre care au fost deja făcute precizări de către Ferri; remarcă în primul rând plăcerea sa de a participa la congres și la dezbaterile prof Dumnezeu: acesta este într-adevăr un om de știință serios, al cărui nume este asociat cu o serie de merite științifice majore și ale cărui indicații sunt extrem de valoroase Cu toate acestea, el nu poate fi de acord cu punctul său de vedere: influența creierului asupra tuturor părților corpului uman este de netăgăduit, iar acestea sau alte abateri ale acestora pot servi, într-o anumită măsură, ca un indicator al unei schimbări în creierul însuși și astfel, deși indirect, participă la compoziția orchestrei În ceea ce privește celelalte obiecții, Lombroso nu consideră necesar să se oprească asupra lor Se spune aici că germanii nu recunosc antropologia criminală, dar nici locuitorii Noii Caledonie nu recunosc știința, ceea ce nu împiedică deloc dezvoltarea acesteia Alte mesaje citite în aceeași ședință și anume, psihiatrul italian Marro "Despre relația dintre vârsta pubertății și crimă și nebunie", avocatul italian Anfosso "Cu privire la identificarea craniografică a recidiviștilor" și medicul francez Pailhas "La întrebarea despre studiul antropologic al auriculului" - s-au auzit fără nicio observație Doar raportul Pailhas a ridicat câteva întrebări de la Lombroso Marți, august Următoarea sesiune de dimineață a fost dedicată dezbaterii rapoartelor referitoare la problemele programului În primul rând, Dallemagne și-a prezentat amplu raportul "Despre degenerare și criminalitate" În conceptele de degenerescență și criminalitate există o mulțime de lucruri obscure, nedefinite și adesea mistice, în funcție de faptul că ambele concepte sunt doar simboluri, formule abstracte, care sunt înțelese și evaluate de diferiți cercetători departe de a fi aceleași Ideea de degenerare, degenerare, stabilită pentru prima dată de celebrul psihiatru francez Maguey, a scos la iveală o serie de fapte extrem de valoroase, dar în același timp a dat naștere construcției unei doctrine complet eronate Neclintit și acțiune- Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA Faptul fundamental care stă la baza teoriei degenerării este dispariția progresivă a genului, rasei și speciilor prin modificări succesive și ereditare, mergând de la anomalii mentale abia vizibile până la dispariția completă a funcțiilor cele mai necesare conservării personale și generice Concepțiile teoretice au conferit acestui fapt un caracter excepțional și, în plus, fatal Degenerarea a atârnat asupra omenirii sub forma destinului inevitabil și inexorabil al timpurilor străvechi Teoria evoluției a lipsit însă degenerarea acestui caracter de forța misterioasă care ne apasă și a redus-o la nivelul unui factor biologic natural, pe cât de inevitabil, pe atât de util pe drumul nostru continuu către perfecțiune Fiecare persoană are o anumită, deși variabilă, rezistență în raport cu mediul său, fizic și social Dezvoltarea lui se face corect dacă capacitatea sa de rezistență este suficientă pentru a depăși condițiile de mediu nefavorabile Și acest echilibru, pe care reușește să-l mențină, îl transmite urmașilor Dar o serie de oameni nu reușesc să mențină acest echilibru inițial sub influența acestor sau a altor condiții nefavorabile, provocând abateri mai mult sau mai puțin profunde Aceștia

din urmă pot ajunge imediat la un asemenea grad încât capacitatea de a rezista la condițiile externe scădea brusc sau se pierde complet: degenerarea este aici independent, fără intermediari, este o degenerare dobândită a autorilor germani și francezi În majoritatea cazurilor, însă, aceste modificări se dezvoltă progresiv sub influența repetată a condițiilor externe și a transmiterii ereditare Această involuție, această dezvoltare înapoiată (deși aici nu se menționează o revenire la stările originare) nu implică nimic fatal în principiu Degenerarea care a început la o rudă se poate opri sau chiar reveni sub influența vindecătoare a alteia Devine inamovibil doar din momentul în care afectează cele mai importante funcții și face imposibilă renașterea Astfel, degenerarea este o formulă abstractă care cuprinde procese biologice schimbătoare și Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY stări funcționale corespunzătoare foarte diverse; legătura generală dintre ele, pur schematică, constă într-o scădere a capacității de rezistență și, în consecință, a dezvoltării normale, al cărei rezultat este stingerea personalității și a rasei Degenerarea este doar un simbol: ea nu există în afara persoanelor care sunt purtătoare a procesului degenerativ, a persoanelor care sunt degenerate sau degenerate Acestea din urmă, în funcție de amploarea schimbărilor pe care le reprezintă, pot fi împărțite în patru grupe Primele două, dezequilibrants și dezechilibres, reprezintă cele mai ușoare grade de abatere de la acel echilibru care este propriu omului normal; ultimele două, dégénérants și dégénérés, se caracterizează printr-o înfrângere mai severă, de obicei nemaipromițând o renaștere Dallemagne însuși admite totuși întreaga artificialitate a clasificării sale, care într-adevăr se sprijină pe fundamente foarte șubrede și destul de subiective; afirmaţia sa că această clasificare se bazează pe un semn esenţial de degenerare - predispoziţia - nu este deloc clară Persoanele predispuse la degenerare se deosebesc de oamenii normali printr-o sumă de semne, așa-numitele stigmate de degenerare Aceste stigmate sunt de obicei împărțite în anatomice și biologice sau funcționale; Dallemagne adaugă aici un al treilea grup - stigmate sociologice Stigmatele anatomice se exprimă prin cele mai diverse abateri ale structurii externe, atât esențiale, cât și secundare; numărul lor a crescut constant încă de pe vremea lui Mogei, iar această creștere continuă aproape că le-a discreditat valorile și estimările Din punct de vedere stabilit, acest pericol nu mai există: tot ceea ce în structura anatomică exprimă o scădere a capacității de rezistență a unui individ și tot ceea ce contribuie la scăderea acestei capacități la descendenți, poate fi clasificat drept stigmate anatomice Nu poate fi trecut cu vederea faptul că, în ciuda simplității și comoditatii acestei formule, ea este departe de a corespunde stării de fapt; capacitatea de rezistență nu suferă deloc de structura greșită a auriculului sau a dinților, culoarea irisului și multe alte semne care sunt în prezent clasate printre cele mai importante degenerative Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA stigmatizare La fel cum există o armonie a formelor, există și o armonie a funcțiilor și ambele seturi de fenomene contribuie la același scop - adaptarea Ținând cont de acest echilibru al funcțiilor funcționale, se poate vorbi de stigmate funcționale sau biologice, care sunt la fel de numeroase și variate, mergând de la trăsăturile abia sesizabile ale caracterului și intelectului nostru până la cea mai gravă înfrângere a celor mai importante funcții Stigmatele sociale sunt exprimate prin slăbirea adaptabilității la condițiile sociale; ele sunt adesea primul și subtil reactant al relațiilor noastre altruiste, într-un moment în care nici

forma și nici funcția nu ne permit să bănuim ceva anormal Cât despre crimă, este la fel de mult o abstractizare, o formulă simbolică; în grupul fenomenelor juridice reprezintă acelaşi lucru cu degenerarea în grupul fenomenelor biologice La fel, ea nu există de la sine, în afara persoanelor concrete, adică criminali Acestea din urmă, însă, au devenit de înțeles abia din momentul în care au început să fie studiate în detaliu, când s-a recunoscut că infracțiunea este un rezultat complex al interacțiunii a doi factori diferiți, individual și social, dintre care ambii sunt supuși constant unor semnificative Schimbare Predominarea unuia sau altuia factor, ca moment cauzal, face posibilă împărțirea infractorilor în două grupe: infractori instinctivi, de vocație, de profesie, și criminali la întâmplare, de pasiune, de necesitate În primul grup, predispoziţia la infracţionalitate este foarte puternic exprimată, în timp ce condiţiile externe au o importanţă secundară, în a doua există o relaţie total opusă Această clasificare este destul de suficientă în cele mai multe cazuri, dar nu trebuie uitat că ambele tipuri extreme nu sunt altceva decât scheme și că există nenumărate tranziții între ele, în care predispoziția personală și condițiile contingente sunt combinate între ele în cel mai mare măsură moduri diverse În ceea ce privește stigmatele criminalității, acestea au multe în comun cu cele ale degenerării, dar nu trebuie în niciun caz confundate cu acestea Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY Care este relația dintre crimă și degenerare? La această întrebare s-au dat diverse răspunsuri Prezența acelorași stigmate, influența unor cauze analoge și influența eredității i-au determinat pe unii să concluzioneze că crima și degenerarea sunt același lucru Alții, schematizând destul de artificial anumite tipuri criminale, au încercat să le reducă la tipuri degenerate, opunându-le tipului normal și schematizat Alții au susținut că degenerarea, necontopindu-se pe deplin cu criminalitatea, doar predispune la aceasta, pregătind un teren favorabil dezvoltării ei Alții au considerat crima în sine drept unul dintre semnele degenerării, iar întreaga crimă s-a revărsat în zona degenerării În cele din urmă, au început să caute relația dintre degenerare și crimă, dintr-un alt punct de vedere, mai puțin exclusivist Mulți autori, prin intermediul statisticilor, au încercat să stabilească câți degenerați sunt printre criminali și au ajuns la concluzia că yo ° / o, i e jumătate dintre criminali au semne de degenerare și, prin urmare, trebuie catalogați drept degenerați Alții, și anume Paul Sollier, au introdus factorul criminalității ca element de clasificare a degeneraților, împărțindu-i în stare în afara societății (extra-sociaux) și poziția împotriva societății (anti-sociaux) Dallemagne subliniază că toate aceste soluții sunt nesatisfăcătoare Este imposibil să se stabilească o corelație absolută între criminalitate și degenerare, luate în sine datorită naturii abstracte și schimbătoare a ambelor concepte Soluția poate fi doar concretă, individuală și, în diferite cazuri individuale, și uneori în grupuri întregi de ele, este complet diferită Printre idioții completi, reprezentând cel mai înalt grad de degenerare, nu există crimă: aici degenerarea și crima sunt în antagonism, una o exclude pe alta La persoanele cu aspirații impulsive, criminalitatea este doar expresia dorinței lor morbide - aici crima și degenerarea merg mână în mână și sunt înrădăcinate într-o cauză comună În cele din urmă, în unele cazuri nu există niciun indiciu de degenerare, iar predispoziția la criminalitate urmează o cale care nu are nimic de-a face cu degenerarea Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA Dr Naecke își exprimă plăcerea pentru faptul că Dallemagne nu clasifică

semnele degenerării drept atavism și profită de ocazie pentru a exprima din nou, în numele propriilor sale și al autorităților germane, o condamnare ascuțită îndreptată atât împotriva lui Lombroso, cât și împotriva lui intreaga tendinta a antropologiei criminale, aceasta "caricaturi stiinte" Prof Forel subliniază necesitatea de a fi mai atent în evaluarea semnelor de degenerare, dintre care, poate, multe nu sunt altceva decât rezultatul selecției și îmbunătățirii De exemplu, chelie din ce în ce mai răspândită se poate adăuga ca un indiciu al dispariției iminente a unui organ care devine din ce în ce mai inutil pentru noi și în schimbul căruia, poate, vom primi o nouă dezvoltare a creierului În același timp, Forel îi arată doctorului Naecke nepotrivirea atacurilor sale ascuțite asupra lui Lombroso Îi datorăm apariția antropologiei criminale S-ar putea să nu fie de acord cu învățătura lui, dar orice teorie, chiar și una falsă, are dreptul de a exista dacă o face să funcționeze și deschide noi căi Aceste cuvinte au fost acoperite de aplauze puternice Al doilea raport, "Despre temperament și criminalitate", a fost de Enrico Ferri Temperamentul este pentru individ ceea ce este rasa pentru oameni, adică o bază psihofizică, în cea mai mare parte moștenită și înnăscută, parțial dobândită - o bază care determină înclinațiile, aspirațiile, care lasă o amprentă a personalității lor originare - individuală sau colectivă - păstrată atât pe parcursul diferitelor epoci istorice, cât și în diferite zone geografice Întrucât criminalitatea este un fenomen de patologie în același timp, atât personal cât și social, și este rezultatul unor factori antropologici, biologici și sociologici, este evident că este necesar să se adauge cercetări sintetice care vizează studierea personalității biopsihice a unei persoane criminale , în măsura în care este purtătorul unui temperament personal și face parte dintr-o anumită etnie Studii similare au apărut deja în lucrările de antropologie criminală Dar și în domeniul fiziologiei și psihologiei normale se observă Biblioteca "Runivers" c P SERBE o întorsătură decisivă spre un punct de vedere sintetic, după ce, sub influenţa unei reacţii benefice împotriva construcţiilor apriorismului metafizic, studiul fenomenelor vieţii organice şi psihice a ajuns la o fragmentare excesivă şi nocivă Acest lucru se exprimă prin apariția a numeroase lucrări care vizează studiul caracterelor, temperamentelor și tipurilor Ferri consideră, totuși, că este necesară extinderea în continuare a acestei facilitati Până acum, oamenii au fost studiați și descriși separat, în timp ce este necesar să se studieze temperamentul și caracterul său în condițiile actuale ale existenței sale, adică ca membru al societății În acest factor personal, care determină reacția fiecărei persoane la efectele mediului fizic și social, ar trebui să se caute criterii de clasificare a temperamentelor în relația lor cu viața socială a individului În acest sens, se poate vorbi de un "temperament criminal" Orice temperament fiziologic poate fi baza fizică a unui temperament criminal, de exemplu, temperamentele limfatice se găsesc în număr mare printre criminalii obișnuiți, temperamentele nervoase printre criminalii pasionali și așa mai departe Dar, în principal, temperamentul criminal este înrădăcinat în starea de degenerare a organismului și în special a sistemului nervos Ce este un temperament criminal? Deoarece temperamentul reprezintă "o personalitate bio-psihică care trăiește și acționează într-un mediu fizic și social", este necesar să se facă distincția între două mari categorii de acțiuni antisociale, care se numesc crime O infracțiune este întotdeauna un act antisocial, deoarece încalcă condițiile de existență a unui grup colectiv la un moment dat al dezvoltării sale Dar criminalitatea poate

perturba echilibrul existent al vieții sociale, fie prin reproducerea unor forme atavice ale luptei pentru viață, fie cu scopul de a stabili forme sociale noi și mai perfecte Distincțiile care s-au făcut de mult între crimele obișnuite și crimele politice, între crimele atavice sau musculare și criminalitatea evolutivă sau intelectuală, corespund într-o oarecare măsură diferenței care se poate stabili între act antisocial care reproduce vechi Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA de faze ale dezvoltării sociale (crimă, furt, violență) și acel act antisocial, > care se referă la fazele dezvoltării viitoare a societății (revolte, greve, conspirații) Se mai poate distinge între zona de mijloc a criminalității, care încalcă ordinea existentă a societății în scopul dezvoltării ei ulterioare, dar printr-o formă atavică (crima politică) și I p Toți autorii acestor antisociale actele sunt temperamente criminale, i e reprezintă o persoană bio-psihică care nu se poate supune condiţiilor actuale ale societăţii şi care cedează aspiraţiilor sale impulsive, din cauza instabilităţii sistemului nervos, fanatism sau monoideism Pe lângă studiul static al temperamentului criminal asociat cu înclinațiile moștenite, trebuie avut în vedere și punctul de vedere dinamic, adică dezvoltarea și transformarea acestor tendințe înnăscute în funcție de vârstă, stare de sănătate, influențe ale mediului fizic și social, statut economic etc În raportul său, Ferri nu a intenționat să epuizeze toate detaliile subiectului; scopul ei era doar acela de a contura primii pași ai unei etologii criminale (ethologie criminelle), care ar necesita munca prietenoasă și colaborativă a multor cercetători Raportul lui Ferri a servit din nou drept pretext pentru reluarea dezbaterii pe una dintre principalele probleme ale antropologiei criminale Senatorul Zakrevskiy (delegat oficial rus) protestează în numele logicii împotriva însuși termenului de "temperament criminal", considerând inaccesibil amestecarea conceptului bio-psihologic de "temperament" cu conceptul sociologic de "crimă" Ceea ce este considerat o crimă la un nivel de civilizație nu este considerat ca atare la altul Poți vorbi despre temperamente vicioase, dar nu despre cele criminale Părerile lui Ferri au fost apărate de prof Forel și Lombroso, care, ca dovadă a existenței temperamentelor criminale, au citat mai multe cazuri de manifestări foarte timpurii ale criminalității la copii În cazurile lui Lombroso s-ar putea evidenția existența epilepsiei, în timp ce în cazul lui Forel, referitor la o fată otrăvită născută dintr-o mamă beată, nu au putut fi observate semne de degenerare Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY cu excepția dezvoltării fizice timpurii și neadecvate vârstei V G Dekhterev vede în cazul prof Înainte? Sunt o confirmare a poziției sale conform căreia descendenții alcoolicilor se nasc criminali Dallemagne nu are încredere în acest gen de sinteză Temperamentul criminal al lui Ferri se bazează pe o simplă lipsă de simț moral, adică un fenomen patologic Dr Berillon, editorul Revue de l'hyphnotisme, nu admite existenţa unui temperament care ar emana viciu în timp ce alte temperamente ar emana virtute Antropologii criminalişti pierd constant din vedere un factor extrem de important - educaţia Desigur, sentimentul moral nu este înnăscut în noi, ci se dezvoltă treptat și este educat Ce fel de educație au avut tinerii criminali la care se face referire aici, rămâne necunoscut Adversarul a trebuit să studieze copiii, probabil în număr mai mare decât orice membru al Congresului, și a ajuns la concluzia că stigmatizarea transmisă de părinți era educația morală, și nu ereditatea Nici măcar epilepticii nu se nasc predispuși fatal la criminalitate, dar cei mai mulți dintre ei sunt crescuți în cel mai

deplorabil mod, adesea din vina medicilor care îi sfătuiesc pe părinți să nu-i contrazică în nimic și să nu-i trimită la școală Începe educația morală; deja din primele luni de viață; observația arată că copilul, de îndată ce începe să bolborosească, se familiarizează deja cu sentimentele din jurul său Dr V G Dekhterev, respingând punctul de vedere al lui Berillon, citează cazul unei fetițe de j ani care se afla într-o clinică de psihiatrie, care era complet lipsită de orice simț moral și care nu a cedat nicio educație (Cu toate acestea, în acest caz, rămâne necunoscut care a fost educația înainte de vârsta de J; între timp, fata provenea dintr-o familie de alcoolici) În sesiunea de după-amiază, dr Berillon a făcut două rapoarte: "Despre sugestia hipnotică ca măsură de remediere din partea părinților" și "Despre nevoia de a distruge tatuajul tinerilor acuzați" Școala italiană, după cum știți, acordă o mare importanță înclinației criminalilor către tatuaje și o consideră unul dintre semnele importante   infracțiuni, indicând scăderea sau chiar distrugerea completă a sensibilității la durere a pielii Berillon a observat că mulți adolescenți, băieți și fete, pot fi găsiți în penitenciare, care și-au permis să fie tatuați la o vârstă fragedă din farsă sau imitație Cei mai mulți dintre ei s-au săturat de tatuajul lor și acceptă de bunăvoie să-l distrugă Prin urmare, ar fi de dorit să existe la astfel de instituții un maestru special care să se ocupe de reducerea tatuajelor S-a subliniat că foarte mulți criminali își prețuiesc extrem de mult tatuajul, mai ales dacă este realizat artistic; dacă multe fete doresc să scape de orice emblemă a iubirii, este doar pentru a o înlocui cu una nouă; în cele din urmă - și acesta este cel mai important - nu există nicio modalitate de a distruge tatuajul (Lacassagne, Gosse, Dalibl, Lombroso) Mesajul A H Tarkovskaya a fost dedicată problemei "crimelor femeilor" Doamna Tarnowska și-a rezumat constatările din observații ale criminalelor de sex feminin, pe care le-a studiat în detaliu anatomic, funcțional și mental, ceea ce constituie o lucrare extinsă în pregătirea publicării În raportul său autorul ajunge la următoarele concluzii*) Criminalitatea femeii diferă de cea a bărbaților, în funcție de funcțiile fiziologice ale unei femei și de caracteristicile caracterului ei, în funcție de aceste funcții, precum și în conformitate cu alte proprietăți inerente femeii, în legătură cu poziția pe care o ocupă în familie si societate Potrivit autorului, există doar două infracțiuni împotriva persoanei, inerente exclusiv fiecărui sex separat - aceasta este otrăvirea fătului pentru o femeie și violul pentru un bărbat Toate celelalte infracțiuni sunt comise în mod egal atât de femei, cât și de bărbați, dar în grade diferite de frecvență, în funcție de sex Numărul infracțiunilor împotriva persoanei comise de femei este întotdeauna și în toate țările mult mai mic decât suma *) Mulțumită amabilității lui П N Tarnowski, am ocazia să-i citez mesajul în propria ei prezentare   aceleași crime comise de bărbați; valoarea criminalității feminine este de aproximativ de la la Vio criminalitatea masculină În rândul populației rurale feminine din Rusia, printre crimele împotriva persoanei, omuciderea este mai frecventă decât altele, ceea ce depinde parțial de obiceiul din sate de a da fete în căsătorie foarte devreme, de îndată ce împlinesc ani, adesea în pe lângă consimțământul lor, dar parțial este cauzat de o poziție dificilă și subordonată în familia soțului: nu poți pleca, te vor pune înapoi; divortul nu exista Ca urmare a combinării acestor motive, omuciderea, în principal prin otrăvire, se comite incomparabil mai des în rândul țărănimii decât

semicidele În ciuda subordonării complete a unei femei într-o familie țărănească, responsabilitatea ei în fața instanței este aceeași ca a unui bărbat, ceea ce este injust având în vedere drepturile inegale În raportul său, autorul insistă asupra necesității, în primul rând, de a studia mai detaliat identitatea infractorului; în al doilea rând, să aprofundăm motivele sau motivele care au provocat această crimă Conform Codului nostru penal, toate infracțiunile împotriva unei persoane se pedepsesc în mod egal cu exilul la muncă silnică, iar numai termenul pedepsei variază, în funcție de gravitatea infracțiunii Între timp, motivele care provoacă crime sunt foarte diferite: o fată care și-a sugrumat copilul nou-născut, sub influența fricii și a rușinii, a fost ghidată, fără îndoială, de alte motive decât un bărbat care a comis crima cu o pastilă de jaf; persoana care a ucis sub influența geloziei a acționat pe baza unui cu totul alt motiv decât cel care a otrăvit pentru a obține o moștenire sau o primă de asigurare Autorul dă un exemplu de încercare făcută de școala antropologică italiană de a clasifica crimele pe baza impulsului care le-a provocat O astfel de examinare atentă a motivelor care provoacă infracțiunile va contribui, în mod necesar, la un studiu cuprinzător și la elucidarea identității infractorului, care nu poate decât să afecteze utilizarea măsurilor represive și schimbarea uniformității pedepsei infracțiunilor săvârșite sub influenţa unor motive care nu au între Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA nimic în comun; în același timp, un studiu atent al personalității infractorului va împiedica posibilitatea exilării și pedepsirii persoanelor bolnave și nebuni De exemplu, doamna Tarnowska își împarte materialul în funcție de motivele care au provocat crima și primește următoarele rubrici: crime sub influența motivelor pasionale: răzbunare, gelozie, dezacord conjugal; ucideri din interes propriu, crime din cauza lipsei de simț moral; crime aleatorii și, în final, crime comise sub influența tulburărilor mintale De cele mai multe ori, au existat crime cauzate de dezacorduri conjugale și impulsuri pasionale: au fost dintre ele în observații Crimele în scopuri mercenare au fost mai puțin frecvente - de cazuri per caz Au fost infracțiuni împotriva persoanei săvârșite de bolnavii psihici Autorul crimelor întâmplătoare între femei a întâlnit cel mai puțin: pe observație Printre crimele masculine, crimele accidentale au loc incomparabil mai des sub influența furiei, beției și luptei Raritatea crimelor accidentale între femei se explică prin faptul că femeile, având mult mai puțină forță fizică, sunt mai puțin susceptibile de a recurge la violență; modul de viață mai închis, domestic al majorității femeilor, le protejează de multe ciocniri externe și, în sfârșit, și cel mai important, numărul femeilor care se complace în beție este incomparabil mai mic decât numărul de bețivi al bărbaților Doamna Tarnovskaya își încheie raportul cu observația că în zadar adversarii antropologiei criminale îi prezintă astfel de cereri categorice, la care încă nu poate da un răspuns în prezent Nu există un tip specific de infractor, întrucât infracțiunea în sine este un fenomen complex, alcătuit din mulți factori negativi din viața unei persoane, printre care se numără în primul rând ereditatea nefavorabilă, sărăcia, exemplul prost, beția părinților, copilăria abandonată și absența oricărui principiu educațional care învață o persoană încă din primii ani să înfrâneze instinctele egoiste și impulsurile pasionale De asemenea nemeritat este reproșul făcut antropologiei criminale că, în preocuparea ei excesivă pentru îndreptarea infractorilor, uită de nevoile unui om cinstit și muncitor Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY o

populație care are mai multe drepturi la îngrijirea societății Dar, dezvoltând metode pentru un studiu cuprinzător al criminalului, nu numai din punct de vedere anatomic, ci și din punct de vedere mental și moral, antropologia se apropie din ce în ce mai mult de cauzele care stau la baza crimelor; este asemănat, ca să spunem așa, cu un medic care trebuie să cunoască cauza care produce o boală înainte de a o trata numai pe baza simptomelor ei Popularizându-și părerile și răspândindu-le publicului, antropologia învață cum să se ocupe de ereditatea nefavorabilă și, printr-o educație oportună, să-i slăbească răul; explică pericolul căsătoriei între rude apropiate, între persoane care suferă de boli nervoase, avertizează împotriva alcoolismului și a altor excese, ducând la slăbirea și degenerarea generației actuale, care, în aceste condiții nefavorabile, se naște cu o rezistență insuficientă pt lupta vieții, la rândul ei și din ce în ce mai complicată Studiind personalitatea criminalului în toate detaliile sale și aprofundând în cauzele care provoacă însăși crimele, antropologia lucrează în beneficiul nu numai al criminalilor, ci al întregii omeniri, deoarece indică măsuri preventive care contribuie la recuperarea, iluminarea și ridicarea nivelului moral al maselor întunecate și, prin aceasta, la prevenirea și reducerea numărului de infracțiuni Nu trebuie doar să uităm că antropologia criminală nu afirmă deloc că toți infractorii sunt bolnavi sau nebuni, dar ne învață să separăm bolnavii de cei sănătoși și să distingem acele forme intermediare care se învecinează cu boala și sănătatea și dau naștere anormalelor , oameni prost echilibrati care nu trebuie pedepsiti ci sa educe, sa corecteze sau sa trateze Acest raport a stârnit cele mai entuziaste laude din partea lui Lombroso, care a pus apoi vorbitorului câteva întrebări private Avocatul Laschi din Verona, în raportul său "Despre metoda educației preventive" a copiilor vicioși și neglijați, preferă școala industrială engleză Creșterea unor astfel de copii ar trebui să fie strict individualistă, în conformitate cu temperamentul copilului și al altora Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA condiţii: admiterea într-o astfel de instituţie trebuie să fie precedată de un studiu psihofiziologic Dr Міповісі din București a relatat rezultatele cercetărilor sale antropologice asupra criminalilor deținuți în închisorile românești Aceste studii l-au condus la o concluzie negativă cu privire la existența unui tip infracțional special; în structura lor anatomică, criminalii nu se deosebesc de alte persoane P N Tarnovskaya, apoi Lombroso i-a arătat vorbitorului că concluziile sale au o importanță redusă, întrucât, studiind diferite naționalități - români, bulgari, turci, nu a evidențiat aceste grupuri și, comparând criminalii cu oameni cinstiți, a comparat valori departe de omogene Vorbitorul, deși este de acord că decalajul indicat a alunecat în activitatea sa, totuși arată clar că, dacă uneori i s-a întâmplat să găsească la criminali unul sau altul dintre semnele individuale descrise de Lombroso, atunci nu a întâlnit niciodată un tip criminal în sensul de acest om învăţat Prof Forel, care a prezidat această întâlnire, nu acordă o importanță decisivă și exclusivă structurii anatomice brute; stigmatul crimei se regăsește în structura subtilă a creierului și în caracterul psihologic Senatorul Zakrevsky atrage atenția lui Dumnezeu asupra carta congresului, conform căreia președintele poate lua parte la dezbatere numai prin transferarea președinției unei alte persoane Prof Forel este de acord că, de fapt, a încălcat un alineat din statut, dar și-a permis să facă acest lucru doar pentru că nimeni altcineva nu a fost dispus să ia parte la dezbatere · miercuri, august În discursul său din deschiderea

congresului, prof Ladame a subliniat că acest congres trebuia să fie mai practic "După o luptă vie la Roma și Paris asupra teoriei criminalului născut, la Bruxelles a avut loc o fericită apropiere între avocați și medici, metafizicieni și pozitiviști pe baza observației științifice Drept urmare, au considerat că este posibil și oportun Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY să confere Congresului de la Geneva un caracter mai practic, prin punerea în prim plan a întrebărilor referitoare la aplicaţiile judiciare şi administrative ale antropologiei penale Cu toate acestea, au existat puține rapoarte despre aplicarea practică a antropologiei criminale Printre acestea, un loc proeminent îi revine raportului lui van NateGya: "Anarhismul și lupta împotriva lui din punctul de vedere al antropologiei criminale" Crimele anarhiștilor sunt variate În prim-plan sunt tentativele de asasinat - ceea ce se numește în mod colectiv "propaganda prin acțiune" Aceste tentative sunt uneori îndreptate împotriva anumitor reprezentanți ai autorităților, parlamentului, poliției, dar în majoritatea cazurilor sunt îndreptate împotriva unei mase nedefinite de "burghezi" și constau în masacre și distrugeri, efectuate în principal cu ajutorul bombelor și altor explozivi Toate aceste încercări împotriva persoanei și proprietății izvorăsc dintr-o cauză comună - o ură profundă față de societatea existentă și o dorință arzătoare de a deschide o nouă eră a vieții sociale; toți se străduiesc pentru același scop - transformarea forțată a vechilor forme sociale în forme noi Pe fundal sunt acțiuni pregătitoare Pe de o parte, pregătirea materialului este fabricarea, depozitarea sau transportul mijloacelor distructive; pe de altă parte - pregătirea intelectuală - incitarea la aceste încercări, incitarea directă, prin cuvânt sau tipărire, și incitarea indirectă, prin apologia acestor crime Crimele anarhiștilor sunt rezultatul doctrinei lor Cu toate acestea, este necesar să se distingă strict primul de cel din urmă Doctrina anarhistă este o teorie socială la fel de mult ca oricare alta Cineva poate fi îngrozit de concluziile lor nihiliste, ridică din umeri la pretențiile și iluziile lor absurde, dar din punctul de vedere al dreptului (occidental) modern, nu li se poate interzice să-și formuleze teoria pe picior de egalitate cu alte teorii, oricare ar fi ele pot fi Toți, fără excepție, trebuie admiși în lupta minților Întotdeauna vor exista indivizi care atacă instituțiile existente și vor fi alții care le apără Argumente, sentimente nobile și gânduri ascuțite Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA unora li se vor opune argumente, sentimente și gânduri de aceeași natură Bunul simț al populației va putea distinge grâul de pleava, iar părțile lupte din lupta însăși se vor învăța multe unele pe altele În acest fel trebuie făcut progres în lumea umană Teoria anarhiștilor prezintă însă o latură negativă majoră; acțiunile lor reprezintă un pericol, dacă nu pentru societatea existentă, oricum pentru dezvoltarea pașnică a instituțiilor sociale și, prin urmare, nu pot fi tolerate În societatea oamenilor civilizați, toate întrebările, inclusiv cele sociale, nu pot și nu trebuie rezolvate prin forța brută a armelor și explozia oarbă a bombelor; numai munca persistentă a minții, persuasiunea gândirii și a simțirii, sunt cu adevărat forțe motrice mari în dezvoltarea ideilor și în dezvoltarea instituțiilor Iar această convingere ne dă puterea și dreptul să luptăm cu putere împotriva oricărei "acțiuni de propagandă", să luptăm împotriva crimelor anarhiștilor, fără nicio ezitare și fără nicio teamă În ce ar trebui să constea această luptă? Această sarcină îi poate oarecum nedumeri pe apărătorii școlii clasice cu formulele lor tradiționale: "răzbunare pentru o crimă" și "pedeapsă meritată" Dimpotrivă, urmând

principiile stabilite de antropologia criminală, se rezolvă simplu și ușor Antropologia criminală întemeiază în primul rând dreptul la pedeapsă pe necesitatea de a proteja societatea În al doilea rând, nu se ocupă de infracțiune, ci de criminalul însuși; infracțiunea dobândește sens nu ca act separat asociat cu aceste sau cu alte consecințe juridice, ci doar ca expresie a întregii personalități a unei persoane În sfârșit, în al treilea rând, la alegerea măsurilor preventive și punitive, se ghidează după studiul cauzelor infracțiunii Aceste trei principii de bază își arată cel mai clar oportunitatea și avantajul în raport cu propaganda, actele pregătitoare și incitarea anarhiștilor · Potrivit studiilor lui Lombroso, între anarhiști se pot distinge trei categorii În primul rând, criminalii obișnuiți, pentru care anarhismul este doar o mantie care acoperă aspirațiile lor egoiste de bază și pentru care Biblioteca "Runivers" V π Sârb predica: "Fă ce vrei" este deosebit de convenabilă și ispititoare Al doilea grup este format din cazuri patologice - persoane care suferă de nevroză sau de boli psihice de-a dreptul Însă cea mai numeroasă categorie este formată din fanatici, în al căror caracter nu se găsește nimic patologic Deci, ce ar trebui să fie luptat și prin ce măsuri? Tentativele anarhiste, actele pregătitoare și incitarea directă la tentativă sunt incriminate în toate legislațiile și nu ridică nicio îndoială în acest sens Îndoiala apare numai în legătură cu incitarea secretă Mulți legiuitori consideră acum doar incitarea deschisă, publică supusă pedepsei Având însă în vedere sistemul anarhist însuși, incitarea secretă joacă un rol extrem de important și ar trebui să fie pedepsită exact în același mod, dacă însuși faptul instigării este stabilit cu precizie Dovada acestui lucru, totuși, se poate întâmpina cu mare dificultate, deoarece aici poate fi cel mai necesar să aderăm la concluzia că uniis testis nullus testis, că o acuzație, așa cum prevede legea franceză, nu se poate baza pe mărturia unei persoane care a fost instigat O altă îndoială apare în legătură cu incitarea indirectă Fără îndoială că acesta din urmă poate fi la fel de periculos și poate avea același efect ca și cel direct Incitarea indirectă, în forma recunoscută de legea franceză, sub forma scuzei anarhiste, trebuie să fie pedepsită În ceea ce privește măsurile preventive și punitive, principiul lor general ar trebui să fie hotărârea neclintită a societății existente de a-și apăra dezvoltarea pașnică împotriva oricărui atac și de a folosi toate mijloacele disponibile pentru aceasta Măsurile împotriva primei categorii de anarhiști - criminalii de rând - nu ar trebui să fie în esență diferite de pedepsele de drept comun Cei recunoscuți ca bolnavi trebuie să-și găsească un loc în instituții speciale Și în raport cu a treia categorie, trebuie stabilit un punct de vedere comun, Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA că crimele anarhiștilor nu sunt deloc excepționale și se încadrează în întregime în dreptul comun Dreptul comun protejează viața, integritatea corporală și proprietatea, care sunt atacate de anarhiști, dar legea comună trebuie să le pedepsească Unele legi excepționale pot face uneori rău, înconjurându-le cu aureola unor ființe speciale Dimpotrivă, anarhiștii trebuie să fie convinși că crimele lor sunt aceleași care au fost pedepsite în orice moment între toate popoarele și că societatea se simte suficient de protejată împotriva lor de legile ei generale Ca și alți criminali, anarhiștii sunt supuși dreptului la grațiere dacă există circumstanțe atenuante, dar în același timp nu ar trebui excluși de la pedeapsa cu moartea în acele țări în care aceasta reprezintă cel mai înalt grad de pedeapsă; desigur, numai participanții la o atentat împotriva vieții cuiva pot fi supuși acestei execuții În alte cazuri,

poate fi necesară și benefică privarea de libertate cu termen neprecizat în prealabil, izolare și regim de muncă permanent În același timp, trebuie să ne amintim mereu: dacă vrem să apărăm societatea și să avem conștiința curată, atunci trebuie să ne dedicăm toate puterile transformării ei, dezvoltării sale progresive, pentru ca ea să devină cu adevărat demnă de protecție Raportul lui Van NasheGya a provocat o dezbatere foarte vie Tripels, un avocat din orașul olandez Mastricht, nu consideră posibil să recunoască teoria anarhistă ca teorie socială Aceasta este o teorie antisocială Vorbitorul a fost, însă, oprit de către președinte, care la această întâlnire era ministrul belgian Lejeune, având în vedere că discuția acestei chestiuni nu a intrat în programul congresului Lombroso crede că vorbitorul s-a arătat a fi prea crud față de anarhiști Adevăratul anarhist crede că face bine și nu rău Legile excepționale sunt periculoase pentru a proteja societatea însăși Italia a dat cel mai nedemn exemplu de astfel de legi, care, fiind adoptate împotriva anarhiștilor, au fost aplicate republicanilor și tuturor persoanelor din opoziție, în timp ce anarhismul continua să se dezvolte Lombroso este cel care decide Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY nym oponent al pedepsei cu moartea aplicată anarhiștilor În acest sens, regele abisinian dă un bun exemplu dușmanilor săi: trimite criminali politici pe un munte abrupt, le dă mâncare și băutură, dar nu le permite să coboare Măsurile represive împotriva anarhiștilor trebuie să fie diferite Unii dintre ei ar putea fi trimiși în Noua Caledonie, iar facultățile lor aplicate civilizației sălbatice Fiind un oponent de principiu al proceselor cu juriu, Lombroso consideră că este necesar, totuși, să facă excepții în favoarea sa pentru crime politice și religioase În dezbaterea acestor întrebări, este necesară participarea juriului, deoarece numai acesta poate decide cât de mult un punct de vedere găsește simpatie sau opoziție în opinia publică Desigur, a adăugat Lombroso, juriul ar trebui să fie ales dintre cele mai respectate persoane, senatori și deputați Profesorul de drept penal la Lyon, Garraud, fiind de acord cu vorbitorul că cineva poate fi tras la răspundere numai pentru fapte, și nu pentru teorii, arată că în Franța o singură promulgare a legii împotriva anarhiștilor a pus capăt acestui gen de infracțiuni În aceasta vede dovada că anarhiștii nu pot fi clasificați nici criminali născuți, nici bolnavi, nici fanatici, întrucât nici amenințările și nici pedepsele nu pot avea vreo influență asupra tuturor acestor categorii O asemenea concluzie i se opune fervent Ferri, în opinia căruia Garraud a căzut într-o dublă eroare Experiența arată că nicio lege și nicio pedeapsă nu are un efect vizibil asupra criminalității; nu reduc criminalitatea, ci măsurile sociale Cele mai stricte legi nu au putut eradica pirateria, care a căzut de la sine odată cu dezvoltarea industriei maritime Este o mare greșeală să crezi că legile au avut o influență asupra epidemiei de anarhism din Franța; această epidemie a reprezentat, parcă, o febră în organismul social, care a ajuns la cea mai înaltă dezvoltare și apoi a încetat de la sine Pe de altă parte, este eronat să se afirme că categoriile de persoane indicate nu sunt capabile să răspundă la pedeapsă; amenințarea cu pedeapsa funcționează chiar și asupra bolnavilor mintali; întreabă-i pe psihiatri (probabil că Ferri se referea la psihiatri foarte vechi) ce este benefic Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA Efectul este, de exemplu, frica de un duș rece asupra oamenilor nebuni De acord cu principalele concluzii ale lui van Nashei'ya, Ferri îi opune unor detalii El este cel mai vehement adversar al sistemului de izolare, acea cea mai mare absurditate a secolului al XIX-lea, cea mai inumană

invenție inventată pentru a distruge orice urmă de societate din om, în loc să încerce să o educe și să o ridice Cea mai bună măsură sunt coloniile agricole sub toate formele Ferri protestează vehement împotriva urmăririi penale pentru incitare indirectă În teorie, acest lucru funcționează foarte bine, dar în practică este foarte periculos Judecătorii sunt ființe umane și pot ceda cu ușurință tentației de a transforma această persecuție împotriva tuturor convingerilor care nu le plac În Italia, legea anti-anarhistă era aplicată aproape exclusiv socialiștilor cărora li s-a spus: da, nu participați la acțiunile anarhiștilor, dar predicați teoriile din care a crescut doctrina lor, de aceea sunteți părinții acestui lucru circulaţie Ferri însuși a fost tras la răspundere pentru opiniile sale științifice și convingerile politice În concluzie, Ferri subliniază că măsurile represive singure nu sunt suficiente în lupta împotriva anarhismului, aceasta este doar intervenția chirurgicală a bolii, în timp ce igiena ei este necesară în primul rând, adică reforme sociale Acest lucru ar trebui adus la cunoștința legiuitorului; pentru dezvoltarea socială corectă este necesar ca statul să o patroneze Vorbitorul s-a limitat la câteva cuvinte ca răspuns la obiecțiile care i-au fost făcute În opinia sa, Lombroso îi apropie prea mult pe anarhiști de criminalii politici; cât despre incitarea indirectă, nu avea în vedere decât o scuză pentru tentative Lăsând deoparte raportul complet gol al profesorului de medicină legală din Lyon Lacassagne "Despre furturile din marile magazine", voi aminti doar întâmplător raportul psihiatrului francez Legrain "Despre consecințele sociale ale alcoolismului ancestral în raport cu degenerarea, moralitatea și infracțiune", având în vedere faptul că prevederile dezvoltate în acest raport sunt bine cunoscute și au făcut de mai multe ori obiectul discuțiilor la congrese și în societăți Ar trebui să Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY de remarcat că problema alcoolismului a intrat abia pentru prima dată în programul congresului antropologic Din dezbatere, la care au participat mulți membri (V G Dekhterev, Boissier (din Paris), Struelness (din Bruxelles), Rey (din Marsilia), Forel, domnul Zakrevskiy, Mottet (din Paris), de Seigneux (din Geneva), Legrain) s-ar putea ajunge la concluzia că toți participanții la congres, indiferent dacă acceptă sau nu teoria unui criminal născut, sunt de acord că alcoolismul strămoșilor provoacă, fără îndoială, la urmași o predispoziție puternică atât la boli mintale, cât și la la crime Permiteți-mi să adaug, totuși, că nici din numeroasele date statistice citate în sprijinul acestei opinii, nici din experiența personală bogată a observatorilor individuali * nu se poate ajunge la o concluzie certă dacă influența ereditară directă joacă prima și principala rolul, sau o parte semnificativă, cel puțin, a acestui rău revine mediului criminal în care se desfășoară educația copiilor alcoolici De asemenea, nu este lipsit de interes faptul că, în timp ce singur, cu Dumnezeu în frunte, a vorbit pentru influența nocivă a tuturor felurilor de băuturi alcoolice fără excepție și de aceea reprezentau abstinența completă, medicii francezi apărau vinurile de struguri, dovedindu-și inofensiunea prin faptul că în unele departamente ale Franței alcoolismul a apărut abia după filoxeră, când locuitorii, lipsiți de vin natural, au fost nevoiți să folosească diverse băuturi artificiale % Ședința de după-amiază a fost marcată de o viață și mai mare După un raport al medicului penitenciar din Bruxelles Struelness privind "cauzele și prevenirea criminalității" și o expunere a lucrării avocatului italian Cavalieri (în colaborare cu Florian), senatorul Zakrevsky a prezentat Congresului raportul său "Despre relația dintre drept și Antropologie",

care prin conținutul său, și, poate, prin tonul și mai disprețuitor al vorbitorului, a stârnit o puternică indignare Pornind de la afirmația că majoritatea teoriilor publicate sub denumirea colectivă de "antropologie criminală" au pierit în cele din urmă sub loviturile criticii științifice și ale simplului bun simț, vorbitorul a remarcat că însăși denumirea dată acestei științe, care se află sub denumirea de " om criminal" Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA trebuia să studieze rasa umană nou descoperită - chiar numele este oarecum fantastic (quelque peu fantaisiste) Cu drepturi egale s-ar putea stabili o antropologie virtuoasă (vertueuse) În ciuda numeroaselor lucrări de critică științifică, denumirea de antropologie criminală continuă să existe până în zilele noastre, iar sub această denumire nedefinită, se pare, ei înțeleg un mănunchi de diverse informații aparținând domeniilor biologiei, sociologiei și jurisprudenței, dar legate într-un simț general și obiective nu mai puțin vagi - lupta împotriva criminalității Dacă toate științele medicale - chirurgicale, farmaceutice și terapeutice - ar fi reunite într-o singură știință, amestecându-și subiectele, scopurile și metodele, sub pretextul că toate se străduiesc să lupte împotriva bolii, s-ar putea crede că acest lucru nu va duce la progres în clasificare cunoașterea umană Între timp, aceeași confuzie domnește și în domeniul a ceea ce ei continuă să numească antropologie criminală Dacă acest termen condiționat trebuie reținut, trebuie să i se acorde cel puțin un sens mai clar Antropologia penală nu poate fi altceva decât psihopatologie sau psihiatrie criminalistică, adică ramură a psihiatriei generale Această știință ar trebui să fie formată dintr-un corp de cunoștințe, fiziologice și patologice, psihologice și psihiatrice, care să poată furniza legiuitorului datele necesare pentru a decide chestiunea sanității mentale și a gradelor sale, precum și pentru a stabili un sistem de pedeapsă Într-un cuvânt, ar trebui să servească drept mijloc auxiliar pentru jurisprudență În ceea ce privește cercetările antropologice propriu-zise, poate că acestea pot fi utile în stabilirea identității criminalului Chestiunea sanatatii si a responsabilitatii ramane in intregime in domeniul jurisprudentei Conceptul de criminalitate este autocratic (suverainement) stabilit de legea statului Orice teorie despre "crima naturală" este o himeră pură Numai judecătorul, reprezentantul legii, trebuie să decidă dacă un anumit infractor este responsabil față de el În ciuda marilor merite ale psihopatologiei criminalistice în domeniul aplicațiilor legale, aceasta nu ar trebui să caute să înlocuiască un medic cu un judecător, Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY științe medicale în locul jurisprudenței, așa cum încearcă să realizeze, datorită confuziei de concepte care domnește în prezent Judecătorul nu va renunța la vechea sa autoritate înaintea nimănui, fie că este vorba de o comisie medicală sau de o întâlnire de sociologi Astfel științele jurisprudenței și între ele știința dreptului penal trebuie să-și păstreze poziția autonomă în ierarhia cunoașterii umane, iar relația dintre drept și antropologie este aproape aceeași cu cea dintre drept și geologie sau astronomie; antropologia crimei sau virtuții nu este altceva decât o utilizare greșită a cuvintelor Primul care i-a răspuns domnului Zakrevsky a fost stareţul belgian de Baets, care a rostit un discurs extrem de puternic, pe alocuri cu totul captivant, care a fost întrerupt din când în când de aplauze furtunoase unanime "Tot ce s-a spus nu este un raport, ci mai degrabă un rechizitoriu împotriva antropologiei criminale G Zakrevskii nu recunoaște această știință, o neagă și se îndoiește de dreptul ei de a exista Atitudinea mea este cu

totul alta Dăruind toate simpatiile mele, toată dragostea mea lumii proscrișilor, am fost chinuit în vederea pedepsei legii fără nicio milă, în vederea întrebărilor groaznice care îmi chinuiau sufletul despre sănătatea mintală și responsabilitatea Și am rătăcit neputincios în întuneric multă vreme, negăsind un răspuns la îndoielile mele Și numai când m-am întâlnit cu lucrările de antropologie criminală și le-am studiat cu atenție, îndoielile mi-au fost risipite, gândurile mi s-au luminat de lumină De atunci am iubit această știință din toată inima; ea a luminat pentru noi acea lume a celor căzuți și a celor săraci, acea lume a suferinței și a întunericului în care pier victimele nedreptății sociale și ale lipsei de inimă, acea lume proscrisă, de care ne-am apropiat abia atunci pentru a o pedepsi cu măsuri dure și fără milă Dacă antropologia criminală nu a descoperit o anumită rasă, ea a deschis ochii omenirii asupra acelor fapte care au trecut neobservate înainte Desigur, aceste fapte încă nu sunt suficiente Pentru a ne stabili atitudinea față de lumea criminală este nevoie de o anumită normă G Zakrevskii o vede în voia statului, în lege Dar există ceva mai mare, ceva mai înalt: acesta este adevărul Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA și acea ordine inevitabilă, izvorâtă din însăși natura lucrurilor, care le este dată de Cel care le-a creat Există un drept natural, dar omul nu percepe această normă în abstract, doar cu propria sa rațiune; trebuie să depună multă muncă și efort pentru a se apropia măcar de a-l înțelege Iar antropologia criminală caută această normă, acest adevăr Subiectul studiului ei este omul în forma în care a fost creat, cu caracterul său și cu condițiile care îl înconjoară Și întrucât antropologia penală află acest adevăr, legea trebuie și ea modificată în conformitate cu cerințele și instrucțiunile ei O lege care nu urmează influența reformatoare a științei este de scurtă durată și mai devreme sau mai târziu va fi măturată de valul crescând al progresului Iar judecătorii, reprezentanți ai legii, nu trebuie să se îndepărteze de lumina științei, ci să caute putere și călăuzire pentru ei înșiși în ea Asemenea domnului Zakrevskii, a conchis de Baets, mi se pare nepotrivit termenul de "antropologie criminală" E prea îngust Aș dori ca această știință să-și extindă subiectul, astfel încât să studieze o persoană nu numai în raport cu dreptul penal, ci și în raport cu dreptul civil, să acopere toate sferele relațiilor juridice și sociale și să se transforme de la antropologia penală la antropologia juridică Lombroso, care a urcat apoi pe podium, i-a mulțumit în primul rând lui de Baets pentru apărarea înflăcărată a antropologiei criminale, a remarcat cu bunăvoință că în acest caz nu era nevoie deloc de apărare; antropologia criminală este atât de fermă încât, desigur, nu poate fi zguduită de atacurile persoanelor ignorante "Nu există absolut nimic în raportul prezentat care să merite o atenție serioasă și să necesite o obiecție reală Domnul Zakrevsky a vrut, evident, să ne amuze astăzi, iar eu îi voi urma și eu exemplul Deja mă omoară pentru a treia oară Prima dată m-a omorât la Congresul de la Bruxelles, apoi a scris în cartea sa că Lombroso murise deja complet, iar astăzi a vrut să mă omoare în cel mai hotărâtor mod Dar sunt încă în viață și continui să muncesc și să muncesc din greu Sper că atentatul de astăzi asupra vieții mele nu va provoca, de asemenea, consecințe rele "-Prof Forel Biblioteca "Runivers" V P SERBSKY a remarcat că cel mai bun mijloc de a dovedi existența antropologiei criminale ar fi întemeierea unei colonii agricole pentru persoanele cu care se ocupă - degenerați, criminali născuți Dacă ceea ce spunem este adevărat, orfelinatul va fi în curând umplut; dar ar trebui să fie mai degrabă sub controlul psihiatrilor

decât al avocaților "Nimeni altcineva nu cere cuvântul?" Președintele Ferri s-a întors spre ședință: "atunci eu însumi voi răspunde", iar sala de întruniri a răsunat cu un discurs pasional, plin de indignare Raportul senatorului Zakrevski reprezintă un eveniment trist pentru Congres Prin neînțelegerea completă a ceea ce era în joc, a dovedit că nici măcar nu citise primele pagini ale vreunei lucrări serioase de antropologie criminală, că nu cunoștea complet ABC-ul subiectului, pe care își permite să-l judece cu atâta nădejde Apropo de studii antropologice, el părea să le asocieze cu sistemul Bertillorfa, care reprezintă doar aplicarea lor practică Antropologia criminală nu a vorbit niciodată despre o rasă distinctă, ci doar despre o simplă varietate A afirma că relația dintre jurisprudență și antropologia criminală nu este diferită de relația sa cu geologia sau astronomia este culmea absurdului G Zakrevsky pune judecătorul deasupra oricărui Areopag al oamenilor de știință; a atribui o asemenea mândrie tuturor juriștilor ar fi, desigur, nedrept Doar un rutinist retrograd, un dușman înveterat al oricărui progres, poate argumenta că un judecător nu ar trebui să se simtă obligat să urmeze dictatele științei G Zakrevsky nu este în mod evident familiarizat cu ceea ce a spus Cicero: dar natura bominis est discenda natura furiș (în natura omului, natura legii trebuie cunoscută) Discursul lui Ferri a fost acoperit de aplauze furtunoase, lungi și neîncetate, la care a luat parte și domnul Zakrevskii Fiind vorba de un oponent hotărât al noii tendințe chiar și la Congresul de la Bruxelles și neavând nicio respingere acolo - mulțumită compoziției accidentale a congresului - domnul Zakrevskii nu a contat să-l întâlnească nici la Geneva, cel puțin într-o astfel de situație o formă sinceră G Zakrevskii a început să se asigure că a fost înțeles greșit; nu se gândeşte să nege interesul şi utilitatea antropologiei criminale şi că el Biblioteca "Runivers" CONGRES DE ANTROPOLOGIE PENALĂ LA GENEVA îi privește pe reprezentanții săi cu respect, în special pe prof Lombroso După acest incident nefericit, fostul director al poliției centrale din Geneva, Guénoud, a raportat date interesante "despre criminalitatea din Elveția" Datele statistice preluate de la Biroul Federal de Statistică arată că Elveția, în comparație cu alte state europene, ocupă o poziție excepțional de privilegiată pe scara criminalității În special, în Cantonul Geneva, numărul infracțiunilor este în scădere progresivă, ceea ce vorbitorul le pune în legătură directă cu îmbunătățirea legilor penale, vigilența poliției și efectul deosebit de benefic al patronajului, care contribuie la posibilitatea pentru ca cei eliberați din închisoare să intre din nou pe un drum cinstit Că problema nu stă numai în condițiile de mai sus este dovedit de datele aceluiași vorbitor, potrivit cărora în închisori inculpații din Geneva reprezintă doar % față de % dintre inculpații de străini, în timp ce numărul celor și altele din populație este aproape la fel (Urmeaza finalul) Amendament În articolul "Cercetări psihofiziologice asupra microorganismelor" publicat în cartea a -a "Questions of Philosophy and Psychology" s-au strecurat următoarele greșeli de tipărire: la pagina , în notă, se tipări "diatoms and algae" în loc de "diatoms owya algae", "animale și microorganisme" în loc de "animale, microorganisme" și "usgutik" în loc de "flagela" Biblioteca "Runivers" CRITICA SI BIBLIOGRAFIE I New Philosophical Journal Din , noua revistă filosofică Kantstudien, publicată de profesorul Feiginger, a fost publicată în numere separate și la date nedeterminate Numele autorului cărții "Kommentar zu Kants Kritik der reinen Vernunít" este atât de cunoscut în literatura dedicată studiului filozofiei lui Kant, încât numai el este o garanție

suficientă a meritului științific al noii reviste Nu mai puțin celebri sunt redacția lui: Adickes, Diltey, K Fischer, B Erdmann, Heinze, Windelband și alții Toate acestea sunt nume care vorbesc de la sine Dar în afară de aceasta, nu se poate să nu salutăm apariția unui astfel de jurnal, care va servi drept corp unificator pentru toate studiile despre Kant, al căror număr crește în fiecare zi Până acum, astfel de lucrări au fost împrăștiate în diverse reviste și publicații, ceea ce a făcut o cunoaștere completă cu ele extrem de dificilă și uneori chiar imposibilă Între timp, indiferent cât de gânditori moderni din toate țările, mai mult sau mai puțin implicați în mișcarea filosofică a gândirii, l-ar putea trata pe Kant, fie că sunt adepți sau oponenți ai săi, toți toți trebuie, în primul rând, să-și definească clar atitudinea față de mare gânditor Koenigsberg "Întoarcerea la Kant", devenită sloganul filosofiei moderne, înseamnă, în primul rând, necesitatea revizuirii radicale a tuturor punctelor principale ale învăţăturii sale, fie şi numai pentru a le infirma În editorialul său, profesorul Feiginger spune că prețuise de mult planul de a publica un astfel de jurnal ca Biblioteca "Runivers" NOU JURNAL DE FILOZOF care ar putea concentra în sine lucrările asupra tuturor problemelor referitoare la învățăturile și lucrările lui Kant; Realizarea acestui plan a fost acum facilitată de faptul că Academia Regală de Științe din Berlin a decis să întreprindă o nouă ediție completă a tuturor lucrărilor lui Kant și s-a decis să se folosească, dacă este posibil, tot materialul manuscris disponibil În acest scop, au fost trimise apeluri către marile ziare, reviste, biblioteci și arhive, precum și către colecționari de autografe Desigur, această ediție a scrierilor lui Kant va provoca o mulțime de noi cercetări legate de Kant și de învățăturile sale Prin urmare, din nou-apărarea jurnal, după toate probabilitățile, nu va lipsi nici angajați, nici cititori Programul revistei, potrivit editorului, are în vedere în principal două scopuri: istoric și sistematic, completarea și trecerea una în alta Este o sarcină istorică să investighezi acele date faptice și condiții psihologice care au dat naștere filozofiei kantiene Aceasta va include o explicație istorică a unei serii întregi de probleme și propoziții kantiene, despre condițiile pentru apariția cărora de multe ori încă nu știm nimic, apoi o elucidare a relației în care a stat Kant cu predecesorii săi etc În partea sa sistematică, Kanststudien își pune sarcina de a elucida pe deplin doctrina kantiană și de a examina critic influența acesteia asupra cursului ulterior al filosofiei, precum și semnificația ei pentru gândirea modernă și pentru dezvoltarea celui mai complet sistem de filozofie Astfel, "Kant-studien" nu vor în niciun caz să se limiteze la studiul istoriei recente a filosofiei, ci ei înșiși se străduiesc să contribuie în mod direct la dezvoltarea ulterioară a diferitelor probleme filosofice, deoarece acestea din urmă, așa cum este aproape întotdeauna este cazul, alături de Kant De aceea, potrivit editorului, "Kantstudien" și-a însuşit titlul de "jurnal filozofic" Editorul ne promite că atât una, cât și cealaltă sarcină - istorică și sistematică - vor fi urmărite de jurnal cu aceeași râvnă și, prin urmare, pe paginile sale își vor găsi un loc pentru sine și studii speciale, și articole, publicate sistematic - Întrebări de Filosofie, Vol , Biblioteca "Runivers" NOU JURNAL DE FILOZOF unind rezultatele celor din urmă Problema influenței lui Kant nu numai asupra filosofiei, ci și asupra literaturii, precum și asupra științelor speciale - știința naturii, teologia și doctrina dreptului, nu va fi uitată Și întrucât în prezent filosofia lui Kant servește drept proprietate comună a tuturor popoarelor culturale, întrucât lucrările și ideile

sale joacă rolul de forțe care influențează cursul general al culturii nu numai în Germania, ci și în străinătate, atunci, în funcție de aceasta, noua revistă capătă într-o oarecare măsură caracter internațional: ca să nu mai vorbim de faptul că editorii săi au inclus reprezentanți ai științei franceze, italiene și engleze, iar lucrările plasate în ea vor fi publicate la cererea fiecărui autor într-una din cele patru limbi - germana, franceza, engleza si italiana Deci, scopul revistei este dezvoltarea amplă a învățăturii lui Kant, iluminarea ei din cele mai diverse puncte de vedere; și tuturor tendințelor li se va oferi o șansă egală de a se exprima în paginile acestui jurnal, ceea ce va evita orice unilateralitate, atât în direcția apologetică, cât și în cea polemică Cât despre notoriile chestiuni pur exterioare, pur filologice ale așa-numitei Kantsphilologie, ele vor fi discutate ocazional și numai în măsura în care se va dovedi a fi direct necesare cercetărilor filozofice și istorico-filosofice despre Kant În conformitate cu toate aceste sarcini, Kantstudien va cuprinde următoarele secțiuni: a) articole originale, mari și mici, a căror sarcină este să ne extindă cunoștințele despre Kant sau să ne raportăm critic la filosofia sa; b) recenzii detaliate ale studiilor nou publicate despre Kant, care să cuprindă nu doar o analiză obiectivă a conținutului, ci și, dacă este posibil, o discuție a problemei ridicate în lucrarea revizuită, în esență; c) scurt-; kiya observă despre propriile sale lucrări nou publicate (Selbstanzeigen), dând autorului posibilitatea de a înștiința cititorii despre aspectele interesante ale lucrării sale; d) dacă este posibil, o recenzie bibliografică completă (Literaturbericlit) cu o scurtă trecere în revistă a conținutului diferitelor lucrări publicate (teze de doctorat și de altă natură, jurnal Biblioteca "Runivers" NOU JURNAL DE FILOZOF articole etc), nu numai cele care se referă direct la Kant, ci și cele (și asta chiar în principal) în care Kant se vorbește doar indirect Nu este nevoie să spunem cât de importantă este această secțiune pentru studenții de filozofie *) , Apoi mai sunt două rubrici: Exegetische Miscellen și Varia Scopul primei rubrici este de a satisface o nevoie de mult așteptată, și anume de a permite iubitorilor de filozofie kantiană să plaseze sub formă de note mici interpretări ale pasajelor deosebit de obscure și dificile, sau să atragă atenția altor savanți asupra lor Aici vor fi puse și critici la adresa textului În ceea ce privește secțiunea Varia, aceasta va include diverse anunțuri, comunicări, anchete etc , referitoare la Kant Pentru a familiariza mai clar cititorii noștri cu noul jurnal, indicăm componența numărului deja publicat Conține următoarele articole: Adickes - Forțele motrice în dezvoltarea filosofică a lui Kant și cei doi poli ai sistemului său Articolul nu este încă terminat Este o elaborare ulterioară a prelegerii introductive a autorului, pe care a susținut-o la Universitatea din Kelly la noiembrie El insistă, ca o cerință necesară, ca studiul sistemului kantian, în forma sa completă actuală, să meargă de mână în mână cu studiul istoriei şi dezvoltarea ei Aplicând această metodă în afaceri, el arată că în toate perioadele dezvoltării sale științifice, Kant, pe de o parte, s-a străduit constant să găsească o bază solidă, de nezdruncinat, strict științific pentru teoria cunoașterii, metafizicii și moralității ^ în plus, începutul punctul de gândire al lui a rămas întotdeauna raționalist; iar pe de altă parte, el este mereu viu *) Pentru livrarea unor recenzii anuale ale literaturii diferitelor țări non-germane, care se referă direct sau indirect la Kant, editorul a invitat și i-a promis deja ajutorul lor următoarelor persoane: în Belgia, prof Merten, în Danemarca prof

Hõffding, în Anglia prof Wallace, în Franța - Lévy-Bruhl, în Olanda - prof van der Wyk, în Japonia - prof Nakaschima, în Italia - prof Cantoni, în Norvegia - Aine Lôchen, în ţinuturile poloneze - prof Twardowski (la Lviv), în Rusia - prof Alexander Vvedensky, în Suedia - Vannérus, în Ungaria - prof Szlávik, în Statele Unite - prof Creighton * Biblioteca "Runivers" NOU JURNAL DE FILOZOF s-a ocupat de chestiuni de teologie naturală și psihologie rațională și a dorit să le găsească o soluție pozitivă din punct de vedere științific, până când în cele din urmă a ajuns la concluzia că toate aceste întrebări aparțin domeniului credinței și pot fi rezolvate în sens pozitiv numai sub condiţia unei separări fundamentale în ѣry de ştiinţă Astfel, spune Adickes, chiar în cursul dezvoltării sale, Kant a fost obligat să stabilească o separare completă între cunoaștere și credință și să creeze un sistem care gravitează spre doi poli La aceleași rezultate duce, după Adickes, și luarea în considerare a sistemului complet al lui Kant Și aici vede două puncte principale sau, parcă, doi poli: dorința de a fundamenta știința prin întărirea raționalismului și dorința de a proteja viziunea religioasă asupra lumii prin reducerea ei la credința practică morală Primul număr al revistei conținea doar o analiză a Criticii rațiunii pure Contrar opiniilor existente, autorul încearcă să demonstreze că însăși formularea problemei în introducerea în Critică: cât de sintetice sunt posibile judecățile a priori, relevă tendința raționalistă a lui Kant și nu poate fi înțeleasă decât din punctul de vedere al acestei tendințe O astfel de afirmație indică faptul că sarcina principală a Criticii este de a dovedi existența unor judecăți sintetice a priori (cunoaștere rațională care are realitate obiectivă) Potrivit autorului, trei sarcini secundare sunt legate de această sarcină principală: găsirea și enumerarea unor cunoștințe a priori, explicarea faptului semnificației lor obiective și determinarea limitelor acestora din urmă Din toate acestea, Adickes consideră că se poate trage următoarea concluzie: "Critica" nu înseamnă în primul rând o explicație a posibilității experienței, nu o teorie a priorității, nici o dovadă că nu putem cunoaște niciodată ființa lucrurilor în sine, nici nu depăşesc limitele experienţei, ci doar o nouă fundamentare a ştiinţei raţionale IL Vorlãnder - Relația lui Goethe cu Kant în dezvoltarea sa istorică Articolul este și el incomplet Ea examinează influența lui Kant asupra dezvoltării filozofice a lui Goethe Autorul, pe lângă operele poetului, folosește material abundent: scrisori și note ale lui Goethe însuși, scrisori către el de la diverse persoane și alte documente Bazat pe toate acestea, el Biblioteca "Runivers" NOU JURNAL DE FILOZOF încearcă să determine cât de puternică a fost influența asupra lui Goethe a principalelor opere ale lui Kant: Critica rațiunii pure și Critica judecății, întrucât Critica rațiunii practice, aparent, a trecut fără urmă pentru Goethe El stabilește faptul influenței, dar în același timp indică faptul că la început, înainte de a se apropia de Schiller, Goethe, deși a studiat filosofia lui Kant, a înțeles-o într-un mod foarte ciudat, astfel încât între acești doi oameni mari au rămas mereu ceva străin care interfera cu apropierea lor spirituală AugustStadle r-T estetica transcendentală a-discuție cu începătorii despre clarificarea terminologiei kantiene R i η o s h e-Kantii Fichte și problema a fost adusă în discuție i я (în franceză) Acest articol, în urma argumentării unei lucrări publicate sub acest titlu de un profesor de la Universitatea din Geneva, Duproix, prezintă sistemele de educație ale lui Kant și Fichte, dintre care primul a privit educația din punctul de vedere al individului, iar acesta din urmă din punct de vedere al societății și anume al națiunii Prin

reconcilierea acestor două sisteme, obținem o sinteză a doi factori esențiali în problema educației Lăsând deoparte toate cele trei diviziuni bibliografice (Recensionen, Selbstanzeigen și Litteraturbericht), să luăm în considerare componența Exegetische Miscellen și Varia Prima conține trei note Primul dintre ele tratează cuvintele de la sfârșitul Criticii rațiunii pure, unde se spune că pe lângă matematician, naturist și logician, mai există și "en Lehrer im Ideal" și că numai el ar trebui să fie numit filozof Lange, în Istoria materialismului, a înțeles cuvintele "en Lehrer im Ideal" ca "profesor al idealului" *), adică în sensul unei persoane care predă idealul Cu mâna ușoară a lui Lange, mulți au început să afirme că, potrivit lui Kant, diferența dintre un filozof și alți oameni de știință este că primul trebuie să fie un profesor al idealului **) Între timp, legătura dintre vorbire arată clar că prin cuvintele "Lehrer im Ideal" Kant nu înseamnă *) Deci Strahov a tradus și cuvintele "Lehrer im Ideal" găsite în citatul din Kant citat de Lange **) Aici, în Rusia, din câte îmi amintesc, o idee asemănătoare a fost exprimată de domnul Grot în prelegerea sa, cu care și-a deschis profesorul la Universitatea din Moscova Biblioteca "Runivers" NOU JURNAL DE FILOZOF profesorul idealului, dar profesorul considerat în ideal, i e ideea unui profesor diferit de un matematician, un naturalist etc În a doua notă, sunt explicate cuvintele "irokesischer Sachem", care sunt menționate în § din "Kritik der ãsth JJrt " În cele din urmă, a treia notă subliniază faptul că fraza lui Kant este adesea citată în predici, apologetică etc : "Din toate cărțile pe care le-am citit, nici una nu mi-a dat o asemenea mângâiere precum cuvintele Bibliei din Psalmul , "(urmează un citat dintr-un psalm); între timp, în scrisorile și scrierile cunoscute până acum ale lui Kant, nu există nicăieri o astfel de expresie Primul număr al departamentului Varia cuprindea o listă de cursuri referitoare la Kant și predate la diferite universități în semestrul de iarnă - ; în continuare, o listă de subiecte legate de filosofia lui Kant, propuse de universități și academii pentru diverse premii, o listă de eseuri despre Kant în curs de pregătire pentru publicare și un instantaneu al sigiliului oficial pe care Kant l-a folosit pentru scrisorile sale, însoțit de un explicația naturii stemei • Alexandru Vvedensky Biblioteca "Runivers" II Recenzie de cărți Boutroux De Pi dee de la loi naturelle Paris, Scrierile de genul despre care suntem pe cale să spunem câteva cuvinte sunt de mare importanță în prezent și răspund unei nevoi pe deplin maturizate Un număr din ce în ce mai mare de specialități, un număr mare de studii despre anumite probleme, apariția de noi științe, o gamă în continuă extindere de subiecte ale gândirii științifice - toate acestea au dus la o acumulare enormă de material științific și la apariția unor studii speciale pe cele mai diverse chestiuni ale cunoaşterii Dezvoltarea neobișnuit de rapidă a științei în secolul al XIX-lea și apariția a numeroase figuri care își dedică energiile muncii științifice sunt considerate pe bună dreptate una dintre trăsăturile distinctive ale secolului de sfârșit Dar, odată cu o dezvoltare atât de strălucitoare a acesteia, au început să apară fenomene care ar putea încetini mișcarea înainte care începuse cu atâta succes Specializarea extremă a cunoștințelor, declinul educației generale în rândul oamenilor de știință care dezvoltă științe exacte și, în special, neglijarea culturii filosofice a minții, au creat foarte dăunătoare pentru dezvoltarea științei, considerată ca un întreg, unul -lateralitatea și îngustimea vederilor, de care numai indivizii pot scăpa remarcabil prin talentul și amploarea gândirii sale Consecința fragmentării muncii științifice este izolarea științelor și

înstrăinarea lor unele de altele, iar știința este o serie de numeroase studii nelegate prin nicio legătură internă, lipsite de o gândire comună călăuzitoare și deci departe de a epuiza subiectul Nu există aproape nicio altă ramură a cunoașterii pentru care ar fi Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE la fel de important ca si pentru filozofie, cunoasterea rezultatelor obtinute in alte stiinte Filosoful nu poate rămâne ignorant de ceea ce se întâmplă în domeniul științei De aceea lucrarea lui M Boutroux, care se ocupă de legile comune tuturor științelor, pare deosebit de valoroasă și utilă A apărut în urma lecturilor publice de la Sorbona, a fost publicată în noua revistă Revue des cours et conférences și în publicată ca o carte separată După ce a subliniat în primul capitol ce se înțelege prin lege naturală și cum a fost înțeles în diferite momente de către reprezentanții din diverse direcții, autorul își propune să o analizeze din următoarele trei părți Care este natura sa? În ce sens și în ce măsură este cognoscibil pentru noi? Diferă legile naturale în generalitate și complexitate, sau apariția unui nou grup este însoțită de introducerea unui nou principiu, diferit ca caracter filozofic? Gradul de obiectivitate Aceste legi se referă la lucruri reale sau guvernează doar modul în care sunt descoperite fenomenele? Sunt ele adevărate necondiționat sau doar relativ? Reprezintă părți ale lumii reale sau doar semne ale acesteia? Din partea sensului Relațiile cauzale există cu adevărat în natură sau sunt doar modul în care punem lucrurile împreună pentru a le face obiecte de gândire? Urmează apoi o expunere consecventă a legilor logicii, ca fiind cele mai generale și mai puțin dependente de lumea exterioară; sunt urmate de legile matematicii, mecanicii, fizicii, chimiei, biologiei, psihologiei si sociologiei, iar in fiecare grupa exista un inceput care nu a fost in cel precedent ' Pentru a caracteriza metodele de prezentare ale autorului nostru, să ne oprim asupra raționamentului său despre legile logicii și psihologiei În logică, se pot distinge între legile de bază: identitățile, contradicțiile și mijlocul exclus și legile silogismului sau logica formală, aristotelică Dacă se poate spune despre primele că sunt inteligibile prin ele însele și reprezintă tipuri de dovezi, atunci nu același lucru se poate spune despre logica formală și este Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE nu poate fi dedus din legile logice de bază Un silogism este o combinație de propoziții care nu pot fi formate pe baza legilor identității, contradicției și mijlocului exclus Premisele sunt de asemenea eliminate din formula A = A Această ultimă formulă nu ne mărește cunoștințele, iar fiecare judecată trebuie să adauge ceva la ceea ce știm deja și trebuie să corespundă în acest sens formulei A = B; În fine, concluzia, în opinia autorului, nu poate fi* redusă la identitate deplină Astfel, materialul adaptat aplicării acestor legi nu a fost obținut prin simplă deducție din legile fundamentale ale logicii: silogismul a fost compus prin intermediul acestor legi fundamentale și a unor alte anexe străine Care este originea logicii aristotelice*)? Nu poate fi în întregime a priori, deoarece nu poate fi dedus în întregime din legile fundamentale ale logicii Dar este posibil să fim de acord cu empiriştii că are un caracter a posteriori? În ciuda criticilor aduse școlii engleze, care privește silogismul ca pe un joc gol al minții, este imposibil să se facă fără el și este folosit în fiecare dovezi prin care suntem convinși de ceva Adevărat, el nu deține dovezile complete ale legilor logice de bază, ci doar o parte din acestea Astfel, nu apare chiar a posteriori Ea reprezintă mai degrabă o combinație de principii a priori și a posteriori Silogismul poate fi considerat ca o metodă, un ansamblu

de semne, sub care mintea gândește lucrurile, ca o formă în care îmbracă realitatea pentru a o face cognoscibilă **) În capitolul despre legile psihologice, autorul nostru subliniază destul de corect sărăcia bazei filosofice a școlii asociative, care în final se rezumă la afirmația că "eu" nostru nu este decât o serie de stări ale conștiinței noastre care se cunoaste pe sine ***) "Kakim *) Pagina și **) Pagina ib ***) Pagina Dar Biblioteca "Runivers" RECENZIE de cărți Cum poate o serie să se cunoască pe sine?" se întreabă pe bună dreptate autorul și citează imediat cuvintele cu adevărat semnificative ale lui John Stuart Mill, care a fost nevoit să admită că această unitate nu poate fi un produs al legilor gândirii și a admis existența independentă a "Eu" Trecând apoi în direcția pe care M Boutrou o numește psihologie fizică, îl confruntă cu următoarea dilemă: Legile psihologice leagă termeni sau eterogene și, într-un astfel de caz, nu există niciun motiv pentru a-l face pe unul dependent de celălalt; sau altfel leagă termeni omogene, deosebindu-se doar cantitativ, şi ca urmare a acestui fapt nu se poate găsi nici o corespondenţă între aceste legi obiective şi fenomenele subiective ale sufletului *) Astfel, domnul Boutroux nu numai că respinge complet interacțiunea dintre lumea subiectivă a sufletului și fenomenele obiective, ci chiar neagă că fiecărui fenomen al vieții noastre interioare, dezvăluit de conștiință, corespunde unui proces fizic **), și asta pe pe baza faptului că într-un astfel de caz, fenomenele spirituale ar trebui privite ca ceva existent independent și separat, ca atomi spirituali Este imposibil să fii de acord cu opinia domnului Bart Nu se poate crede că o persoană este formată din două jumătăți, complet independente una de cealaltă, care nu se influențează reciproc și fiecare își trăiește propria viață separată Cunoaștem și înțelegem pe deplin numai ființe care, conform modului general acceptat de exprimare, constau din suflet și trup Cum ar trăi acea parte, pe care o numim suflet, fără corp, nu știm și nu avem date pentru a judeca măcar posibilitatea unei astfel de existențe Da, aceasta este și o întrebare care depășește limitele gândirii umane, care ne ocupă în momentul de față Pornind de la fenomenul conștiinței noastre și limitându-se astfel la gama fenomenelor, direct *) Стр I I **) Стр i i; A dori un anumit echivalent mecanic care să reprezinte fiecare stare de spirit înseamnă a admite că acestea sunt într-un fel entități fixe și rigide, atomi imutabili, care, după cum am văzut, nu există în realitate Библиотека "Runivers" ОБЗОРЪ КНИГЪ cunoscut nouă și repetând raționamentul pe care Descartes l-a exprimat prin judecata "cogito ergo sum", vom ajunge la convingerea neîndoielnică că, la fel ca viața noastră în general, atâtea fenomene din sufletul nostru sunt condiționate și supuse împrejurărilor aflate în afară conștiința noastră Treptat, odată cu acumularea de experiență, convingerea noastră se extinde și afirmăm că pentru orice fenomen al conștiinței noastre este necesară o stare favorabilă a condițiilor exterioare pentru acesta și mai ales pentru corpul nostru Numeroase fapte aflate acum la dispoziția psihologiei experimentale, fapte din domeniul vieții normale umane și încă mai patologice*, pot servi drept dovadă a acestei propoziții Și dacă M Boutrou neagă "atomii spirituali", așa cum îi numește el, atunci este și mai puțin posibil să înțelegem cum se poate admite o ființă formată dintr-o bază materială și un principiu spiritual, care nu are nimic de-a face cu această bază Dacă privim omul ca o singură ființă, pentru ceva una, atunci aceasta nu poate consta din două jumătăți disjunse În această înțelegere, vedem acel fenomen, care este adesea întâlnit în discursurile filozofice, că o existență complet independentă este atribuită distracțiilor minții noastre Din

punctul de vedere al autorului nostru, problema relației dintre suflet și corp rămâne nerezolvată și, într-adevăr, nu poate primi nicio soluție Dualismul are deja o istorie lungă și trebuie să recunoaștem destul de multe merite în spate, atât în domeniul pur filozofic, cât și în cel științific special, dar din același motiv, datorită dezvoltării sale, a devenit destul de clar că duce la o antinomie din care nu există ieșire La urma urmei, cunoaștem doar "Eul" nostru, prin care înțelegem totalitatea fenomenelor care se găsesc în conștiința noastră, iar acest "Eu" constă exclusiv din fenomene cu două laturi; prin urmare, despre fenomene pur fizice și pur psihice, putem vorbi doar condiționat și trebuie să ne amintim cu fermitate că, vorbind în acest fel, luăm în considerare doar o latură a fenomenului *) Vezi curiosul eseu "Le sentiment et la pensée" par A Godter-naux Paris Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE" În concluzie, să cităm din eseul luat în considerare următorul gând, care ar trebui să stea la baza oricărei discuții despre natura omului: "Omul, după toate probabilitățile, nu este o urâțenie în natură: motivul care îl deosebește trebuie să aibă o anumită legătură cu natura ființelor în general " În natura lucrurilor trebuie să se afle ceva rezonabil, dacă nu similar cu rațiunea umană, atunci măcar știri potrivite pentru el" *) Mazarovici W Lutoslawski Sur o nouă metodă pentru determinarea cronologiei dialogurilor de Platon Paris, Acest pamflet aparține unui tânăr om de știință rus, domnul Lutoslavsky, care a primit o diplomă de master la Universitatea Dorpat (acum Iuriev) și a fost mai târziu (-) profesor de științe filozofice la Universitatea Kazan În ultimii ani, autorul a publicat mai multe articole în diferite limbi europene în diverse periodice Unul dintre subiectele principale din domeniul filosofiei, căruia domnul Lutoslavski și-a dedicat opera și atenția, este filosofia lui Platon și în ea o întrebare extrem de importantă: despre autenticitatea și ordinea cronologică a diferitelor dialoguri ale marelui filozof grec Acest pamflet tratează aceeași întrebare Această întrebare i-a ocupat de multă vreme atât pe filozofi, cât și pe filologi; și, deoarece nu existau dovezi directe ale lui Platon însuși sau ale discipolilor săi (de exemplu, Aristotel) cu privire la momentul compoziției multor dialoguri, oamenii de știință au decis acest lucru pe baza diferitelor dezacorduri între ele și a presupunerilor contradictorii În același timp, de îndată ce orice dialog nu se potrivea cu una sau alta presupunere, atunci omul de știință care a făcut-o pe cea din urmă, a ieșit din dificultate suspectând autenticitatea lucrării care nu se potrivea teoriei sale Această întrebare este atât de importantă în esență, încât nu s-a lăsat uitat în ultimele decenii ♦) Pagina Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE a cerut noi metode pentru rezolvarea sa, dintre care metoda bazată pe studiul stilului dialogurilor și examinarea acestui stil, ca să spunem așa, din punct de vedere statistic, se bucură de o atenție deosebită a oamenilor de știință moderni Conform acestei metode, în diverse scrieri ale lui Platon, acele sau alte formule, expresii sau termeni care sunt deosebit de remarcabili în orice privință sunt luate în considerare și comparate cu cele folosite de el în dialoguri sau scrieri, al căror moment al scrierii sau al apariției în lume este cunoscut în alte moduri, de exemplu ѣръ , din dovezi istorice sau din considerații destul de sigure Din asemănarea sau diferența mai mare sau mai mică a lucrărilor comparate, se ajunge la concluzia care dintre ele a fost scrisă mai devreme, care mai târziu și, bineînțeles, dovezile istorice mai servesc drept ultimul și cel mai înalt criteriu Investigațiile domnului Lutosławski sunt, în general, adiacente acestei metode statistice și se

bazează în principal pe investigațiile omului de știință scoțian Lewis Campbell referitoare la Platon, care, totuși, au rămas, totuși, până ultima dată, complet necunoscute chiar și pentru mulți a acelor oameni de știință care au scris despre ordin scrierile sale și au urmat metoda statistică generală Alăturându-se pe baza acestei metode la cercetarea lui Lewis Competitor, domnul Lutoslavsky a făcut o modificare destul de importantă în munca sa, despre care voi spune cu propriile sale cuvinte: Până acum, spune el, (p) Platon a fost privit ca un metafizician și moralist, dar nu s-a acordat suficientă atenție faptului că a fost un mare logician, creatorul metodei cercetării științifice Între timp, este foarte greu de determinat schimbarea de direcție a opiniilor referitoare la metafizică și morală, în timp ce progresul în logică este mult mai evident și mai obiectiv decât în primele două Prin urmare, dacă se dorește să facă din schimbările de doctrină un mijloc de determinare a cronologiei, atunci trebuie să se îndrepte atenția principală către teoriile logicii, către metoda cercetării Introducând în propria sa lucrare metoda statistică și acum metoda indicată, domnul Lutoslavsky a ajuns la rezultatele exprimate în următoarele teze: i) Ultimele lucrări ale lui Platon, scrise după Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE al cincizecilea an de vârstă, sunt Parmenide, Sofist, Politicus, Filebus, Timeu, Critius și Legile) Theetet și Fedro, scrise mai târziu decât Phaedo, și preced Parmenide, de care sunt despărțiți printr-o mare oprire în activitatea literară a lui Platon) Cercetări asupra stilului lui Platon, începute de Carterking'oM'b, în și continuate în Germania din de Viazz'om, Yaoereg'om, Dittenberger om, }esgom, Frederking'oM'b, HoeHeer'om, Bsarg'om, Ki ^ier'om, Sotregg'om, V/aIIe'om, BieBesk'om, C; Kiyeg'om, Tietapp'om şi Van CieeRom (din care nimeni nu cunoştea Sax-rheIgya) sunt cele mai de încredere ajutoare pentru rezolvarea finală a problemei cronologiei creaţiilor lui Platon Toate aceste cercetări sunt de acord între ele, dacă sunt interpretate așa cum ar trebui, adică după natura logică a ceea ce vorbesc Metoda comparaţiilor logice indicată acum confirmă în toate rezultatele comparaţiilor stilistice şi ne conduce la un grad de certitudine obiectivă, necunoscut până acum în raport cu studiile referitoare la cronologia scrierilor lui Platon Pamfletul analizat este doar o scurtă notă citită de autor la Paris, în fața Academiei de Științe Morale și Politice O prezentare detaliată a tot ceea ce se discută în ea se află într-un eseu publicat de Academia de Științe din Cracovia, precum și într-un alt studiu, care urmează să fie publicat la sfârșitul acestui an în limba engleză, la Londra, de Longmans, Green et Cæ A Kozlov Vl Vagnir Întrebări de zoopsihologie IV+ SPb C i r k ' Cartea numită este o serie de articole publicate (cu excepția ultimului) în diverse reviste și apar acum pentru prima dată ca publicație separată Sunt șase articole în total Primele două articole sunt dedicate problemei metodei zoopsihologiei Ultimele patru: "Natura psihologică a instinctelor", "Care sunt erorile instinctelor", "Geneza instinctelor conform biologiei" și "Instinctul și mintea în relația lor" tratează întrebări despre natura abilităților mentale ale animalelor , geneza și relația lor Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE Materialul factual al cărții face parte din observațiile naturaliștilor străini (în principal francezi și englezi), aparținând parțial autorului însuși și produs în principal pe unele dintre animalele nevertebrate (Introducere, p IV) În chestiunea metodei psihologiei animale, autorul este un oponent absolut al așa-numitei metode subiective și un apărător înfocat al metodei obiective Prin primul, el înțelege "metoda de determinare, evaluare a fenomenelor și

stabilire a legăturii lor între ele pe baza unui criteriu tras nu din fenomenele în sine, ci din înțelegerea personală a acestora de către autor, din viziunea sa personală asupra lumii" ( )) Punctul de plecare al metodei obiective apărate de autor este "ideea că în studiul zoopsihologiei, precum și al fenomenelor naturale în general, trebuie să trecem de la animale la om, și nu invers În zoopsihologie, există două moduri pentru aceasta: comparativ-fiziologic și comparativ-psihologic Desigur, studiem același lucru cu ambele, adică, funcția sistemului nervos, dar metodele acestui studiu sunt diferite" ( ) "În timp ce metoda subiectivă nu are nevoie deloc de o abundență de material factual sau de studiul ei sistematic și cuprinzător, cea psihologică comparativă nu face un singur pas independent de experiență De aici și necesitatea unei asemenea abundențe de ele pentru a concluziona cu privire la această ultimă metodă, pe care știința încă nu o are la dispoziție, drept urmare această metodă rămâne în continuare dezirabilă teoretic, mai degrabă decât implementată efectiv De aici și motivul dominației metodei subiective, care, bazată pe analogii care înlocuiesc materialul faptic, ne oferă sisteme complete, iar uneori studii foarte ample și foarte ingenioase "( ) Ca argumente în apărarea poziției sale principale cu privire la eșecul metodei subiective și la rodnicia metodei obiective, autorul citează multe fapte, parțial împrumutate din scrierile zoologilor străini, parțial constatate de el însuși - în principal din viața nevertebratelor și în special din viața păianjenilor, căci arahnologia a fost multă vreme subiectul studiilor speciale ale autorului Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE Se poate fi pe deplin de acord cu ideea principală a autorului despre nesatisfăcătoarea metodei predominante de dezvoltare a întrebărilor de zoopsihologie și despre necesitatea de a stabili o nouă metodă de cercetare zoopsihologică, deși poziția sa despre inutilitatea completă a metodei subiective și suficienţa deplină a celui obiectiv - în forma propusă de el - nu poate fi acceptată decât cu unele rezerve Desigur, dacă prin metodă subiectivă înțelegem doar "metoda de evaluare a fenomenelor pe baza unui criteriu extras din viziunea personală asupra lumii a autorului", care se exprimă, printre altele, prin analogii grăbite și superficiale, atunci aproape nimeni nu va argumenta împotriva acest Dar până la urmă, la unele dintre vertebratele superioare, putem afirma prezența unor funcții mentale, deși de ordin inferior, dar nu mai puțin asemănătoare cu unele procese din sufletul uman Chiar dacă admitem că întreaga viață mentală a animalelor se reduce la o singură asociere, atunci, până la urmă, nu putem dobândi cunoștințe sigure despre această funcție mentală decât din autoobservarea directă O analiză psihologică atentă a propriei noastre conștiințe ne poate dezvălui adesea elementele primare ale activității noastre mentale și poate reduce procesele noastre mentale aparent foarte complexe la legi relativ simple O astfel de analiză nu poate fi inutilă în cercetarea zoopsihologică Astfel, ni se pare că putem vedea o oarecare legătură între progresul în psihologia umană și în zoopsihologie Dominanța exclusivă a tendinței intelectualiste a avut un efect dăunător asupra studiului psihicului animalelor, deoarece aproape toată activitatea mentală a acestora din urmă a fost redusă la mecanismul gândirii logice, care era considerat principalul proces în activitatea mentală a omului Cât priveşte metoda propusă de autor, ea pare a fi singura rodnică la ora actuală, iar rezultatele obţinute cu ajutorul acesteia sunt incomparabil mai de încredere decât cele obţinute prin metoda subiectivă Dar aplicabilitatea acestei metode ar trebui să se limiteze la sfera vieții mentale a animalelor și, prin

urmare, poziția autorului că această metodă poate fi transferată complet la oameni este greu de corectă Aici se vede pasiunea pentru metodologie a autorului Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE Comte, care, după cum se știe, a respins metoda autoobservării interne și a transformat psihologia într-o parte a fiziologiei În observațiile noastre cu privire la metoda autorului, trebuie să menționăm o gafă, care slăbește oarecum demnitatea acestei cărți altfel foarte bune Cazul se referă la atitudinea autorului față de unul dintre adversarii săi, Wundt Considerând pe Wundt un reprezentant extrem al metodei subiective, autorul indică de mai multe ori (f, , ,) concluziile sale incorecte în domeniul zoopsihologiei și face trimitere la cartea sa: Lecturi despre sufletul omului și al animalelor , Rusă pe A face referire la această ediție acum pentru a caracteriza punctele de vedere ale lui Wundt este ciudat și nedrept, mai ales într-o lucrare savantă Probabil că nu este necunoscut autorului că în a apărut o a doua ediție a acestei cărți, complet revizuită, care în a fost tradusă în limba rusă În această ediție, Wundt renunță la foarte multe dintre propunerile exprimate în prima ediție, pe care consideră necesar să le precizeze, printre altele, în prefață Deci, în această ediție nu există nimic ca acele exagerări în judecăți despre activitatea cognitivă a animalelor inferioare, despre care autorul vorbește pe un ton atât de ironic disprețuitor Dimpotrivă, dacă autorul ar fi făcut cunoștință cu această ediție a cărții lui Wundt sau cu articolul său "Despre psihologia animalelor" (Eseuri Leipzig,), atunci ar fi întâlnit acolo multe din ceea ce el însuși apără și ar fi cu greu l-am recunoscut pe Wundt ca o metodă subiectivă extrem de aderentă Așadar, a putut vedea că Wundt, pornind în concepțiile sale zoopsihologice (dezvoltate în cartea sa) din datele conștiinței umane, recunoaște în același timp și un alt mod de a prezenta psihologia animalelor, adică "ceva în natura unei fiziologii comparate" a sufletului, o istorie generală a vieții mentale într-o serie de ființe vii " - În articolul menționat, Wundt subliniază două deficiențe semnificative în literatura modernă despre zoopsihologie: critica insuficientă a observațiilor și abuzul de analogie cu activitatea mentală umană Atitudinea lui Wundt față de concluziile lui Hubert, Romens și prieten nu este mai puțin precaută decât atitudinea autorului însuși Din aceasta putem concluziona că cititorul "Întrebări de psihologie animală", pe baza unor extrase, Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE condus de autor, își va forma o idee departe de a fi corectă asupra vederilor zoopsihologice ale celebrului om de știință german - Să trecem la o altă recenzie a cărții Următorul articol, "Natura psihologică a instinctului", este dedicat criticării doctrinei lui Romen despre conștiința acțiunilor instinctive și apărării propriei poziții a autorului cu privire la inconștiența completă a activității instinctive a animalelor Autorul trage argumente în favoarea poziției sale principale în principal din experimentele efectuate de el însuși pe principalii reprezentanți ai următoarelor trei clase de animale nevertebrate: viermi, centipede și insecte Pe baza acestor experiențe, autorul concluzionează că, deși actele instinctive par conștiente atunci când observă animalele în condiții normale, ele nu pot fi, totuși, recunoscute ca atare datorită faptului că se repetă fără schimbare chiar și după decapitare, atunci când lovesc observatorul cu lipsa de sens și inutilitatea lor, ca și înainte lovit de o aparentă înțelegere a scopului și capacitatea de a raționa" ( ) Concluzie ulterioară: "în timp ce se poate trasa o graniță definită între actele instinctive și cele raționale, este cu siguranță imposibil să se tragă

o asemenea graniță între instincte și reflexe" ( ) Acest capitol este unul dintre cele mai interesante și mai instructive Păcat că propriile observații și experimente ale autorului privesc numai activitatea instinctivă a animalelor nevertebrate Ar fi de dorit ca în scrierile sale ulterioare să prezinte în apărarea poziției sale mai multe date faptice din domeniul acțiunilor instinctive ale animalelor superioare Următorul articol tratează așa-numitele "greșeli ale instinctelor" Majoritatea faptelor explicate în termeni de erori ale instinctului, autorul nu le recunoaște ca fiind legate de esența problemei și le dă o explicație pe o bază complet diferită În ceea ce privește fenomenele foarte rare, care reprezintă, fără îndoială, caracteristici psihologice individuale, autorul vede în ele ((((nu erori, ci abateri ale instinctelor, fie progresive, fie regresive) În articolul "despre geneza instinctului" autorul tratează acest lucru Biblioteca Runiverse carte de recenzii·- întrebare pe baza datelor biologice și, argumentând cu apărătorii raționalității originare a unor acte instinctive, își rezumă raționamentul în următoarele două poziții: numite "abateri accidentale", "înclinații primare", în care facultățile raționale nu iau orice parte; abaterile, acestea sunt reținute și fixate de selecția naturală, dacă se dovedesc a fi utile, și sunt eliminate prin aceasta dacă se dovedesc a fi dăunătoare;) poziția conform căreia toate instinctele sau orice grup al acestora nu reprezintă decât o scădere a raționalității, este în contradicție cu faptele și, prin urmare, nu poate fi recunoscută ca stabilită științific" ( ) Se poate fi pe deplin de acord cu concluziile generale ale acestui articol Păcat însă că autorul consideră această întrebare doar din punct de vedere biologic și ignoră aproape complet caracterul psihologic al unor instincte Fără îndoială, în geneza unor instincte, în special la vertebrate, participă elemente în special mentale - sub formă de senzații de plăcut și neplăcut, precum și sub formă de impulsuri de natură psihologică și nu ar fi inutil să se indice rolul acestor factori alături de cei biologici Mai departe, ca argument în apărarea poziției sale, autorul face referire la doctrină Weisman despre non-heritabilitatea obiceiurilor Însă opiniile lui Weismann cu privire la problema eredității sunt încă atât de controversate încât pot fi folosite ca dovezi concludente doar cu mare prudență În ultimul articol: "Instinctul și rațiunea în relația lor" - autorul "încearcă să abordeze problema conexiunii genetice a instinctelor cu activitatea rațională și relația lor pe baza datelor de fiziologie, deoarece acestea coincid cu datele psihologice comparative" memoriei, pe care o înțelege unilateral; degeaba face o remarcă despre Wundt și adepții săi, care în acest caz nu sunt reprezentanți ai vreunei școli, ci doar psihologi Odată cu critica autorului asupra punctelor de vedere ale unor evoluţionişti, care cred că instinctele, pe măsură ce se complică, trec încetul cu încetul în abilităţi de ordin superior, adică în mod rezonabil, putem fi de acord Dar dovezile autorului că instinctele și elementele de activitate rațională apar simultan din rădăcina comună a reflexelor nu vor părea convingătoare Problema genezei activității inteligente este atât de complicată încât cu greu poate fi rezolvată atât de categoric pe baza puținelor și instabile date care ne prezintă în prezent, fiziologia creierului Nu mai vorbim despre faptul că însăși încercarea de a rezolva această întrebare doar pe motive pur fiziologice este unilaterală - iar concluziile astfel obținute cu greu vor avea o asemenea persuasivitate care să poată fi atribuită unor concluzii similare despre natură și geneză de instinct În ciuda acestor neajunsuri, cartea în revizuire merită o atenție serioasă a tuturor

celor interesați de probleme de zoopsihologie și psihologie comparată Aceasta este prima lucrare originală din literatura rusă dedicată problemelor de psihologie animală Un caracter distinctiv este atitudinea sa critică față de masa de material acumulat și "concluziile foarte prudente, în principal pe baza unor fapte studiate direct Viitorul va arăta / dacă metoda propusă de autor va fi "destul de satisfăcătoare pentru explicarea activității mentale a animalelor superioare; dar în sfera majorității întrebărilor ridicate de autor, Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE creativitate această metodă este de netăgăduit De la dupy dorim cartea largă distribuție, iar autorul, la fel de bine își continuă cercetările în domenii ale zoopsihologiei N Vinogradov Prof V Bekhterev Valoarea organelor de echilibru în formarea ideilor despre spațiu Petersburg, pagini Prof Bekhterev a dedicat o serie lungă de studii publicate în reviste ruse și străine problemei rolului fiziologic al organelor de echilibru și semnificației lor în formarea ideilor despre spațiu În broșura de față, el rezumă aceste investigații și, de asemenea, reelaborează și completează una dintre lucrările sale anterioare pe același subiect Autorul distinge două tipuri de organe de echilibru: craniene, care includ canalele semicirculare ale labirintului membranos și regiunea părții în formă de pâlnie a ventriculului , și extracraniene, aparatul nervos înglobat în piele și mușchi ( ) Considerând suficient de clară semnificația organelor craniene pentru echilibrul corpului, își concentrează atenția asupra organelor musculocutanate periferice Studiul său este împărțit în părți: în primul rând, încearcă să determine relația anatomică a acestor organe cu sistemul nervos central, apoi descrie experimente care demonstrează că organele de echilibru, pe lângă activitatea reflexă, servesc ca sursă de senzații specifice care ajunge la conștiință și, în cele din urmă, un loc relativ mic zboară relația acestor organe cu formarea concepțiilor noastre despre spațiu Pe baza unor considerații a priori referitoare la legea energiilor specifice, precum și prin analogie cu alte organe periferice ale echilibrului, prof Bekhterev sugerează că organele musculocutanate care ne interesează sunt complet izolate de acele aparate nervoase prin care sunt percepuți stimulii tactili Cu toate acestea, ambele reacționează la aceiași stimuli externi ( ) Toate aceste organe sunt propulsoare ale aceluiași mecanism, care este încorporat în cerebel, care este sub continuu Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE influența impulsurilor care apar în organele periferice Încălcarea armoniei unor astfel de impulsuri este însoțită de tulburări motorii și unele fenomene (e) subiective Prezența acestuia din urmă este dovedită în primul rând de faptul că, după îndepărtarea emisferelor cerebrale, tulburările motorii se slăbesc, care au loc atunci când unele organe de echilibru sunt distruse: mișcările în jurul axei longitudinale a corpului și nistagmusul ochilor se opresc adesea complet În consecință, din emisferele cerebrale emană o serie de impulsuri care influențează tulburările de mai sus, ceea ce sugerează că distrugerea organelor de echilibru "acționează într-un anumit fel în sfera mentală", întrucât emisferele cerebrale sunt considerate a fi substratul din urmă ( ) Aceste efecte subiective sunt descoperite prin observații patologice de caz de leziuni ale cerebelului, experimente cu electrificarea regiunii occipitale a capului uman, precum și experimente cu rotația pasivă și activă a corpului în jurul axei sale longitudinale Toate aceste cazuri de încălcare a funcției organelor de echilibru sunt însoțite de amețeli, astfel încât există o senzație falsă a mișcării propriului corp și, ca urmare a acestuia din urmă,

mișcarea aparentă a obiectelor din jur în sens opus direcția (,) După ce a demonstrat astfel că organele periferice ale echilibrului servesc ca sursă de senzații conștiente, autorul trece la considerarea rolului lor în formarea ideilor despre spațiu Aici el trebuie să se limiteze în principal la conjecturi și dialectică, deoarece ignoră complet latura psihologică a întrebării În primul rând, autorul face ipoteza "foarte probabilă" că, prin intermediul organelor echilibrului, percepem pozițiile membrilor noștri ( ) "Datorită senzațiilor de poziție a corpului, de fiecare dată când "corpul nostru este amestecat împreună cu schimbarea care a avut loc în senzațiile exterioare, suntem convinși că această schimbare depinde de mișcarea corpului nostru și, prin urmare (?) Iar obiectele senzației nu ar trebui să fie în interiorul nostru, ci în afara noastră" ( ) Și întrucât proiecția senzațiilor stă la baza percepției spațiale, organele echilibrului joacă un rol important în formarea ideilor despre A Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE spațiu ( ) · Proiecția senzațiilor ar trebui să depindă, în opinia autorului, în principal de funcțiile organelor de echilibru, deoarece încălcarea acestora din urmă este însoțită, după cum am văzut, de rotația aparentă a obiectelor în jurul nostru, adică proiecție falsă ( ) Aceasta este singura dovadă experimentală pe care autorul o oferă în favoarea teoriei sale, în opinia noastră, insuficient de convingătoare Rotația aparentă a obiectelor externe, încălcând funcțiile organelor de echilibru, depinde, potrivit autorului însuși, de amețeală, care este o consecință a aceleiași încălcări, deoarece avem tendința de a transfera mișcările pasive ale corpului nostru în mediul înconjurător lume O proiecție falsă similară are loc atunci când călătoriți pe o cale ferată, atunci când întregul peisaj pare să se grăbească spre tren ( ) Și din moment ce funcționarea normală a organelor de echilibru nu provoacă amețeli, nu există niciun motiv să presupunem că aceste organe au vreo influență asupra proiecției senzațiilor Autorul consideră că se poate explica prin teoria sa chiar și faptul că avem senzații în spațiul celor trei dimensiuni El vede motivul pentru aceasta în raportul care se stabilește între senzațiile de poziție a corpului și organele sale și semnele locale ale senzațiilor ( ) Cu toate acestea, rămâne complet neclar modul în care acest raport contribuie la dezvoltarea ideilor despre spațiul de trei dimensiuni d Viktorov IV Gvozdev, meritat, ordine profesor de medicină legală Despre proprietățile înnăscute și dobândite ale copiilor, ca începuturile criminalității adulte a -a ed pag C k Problemele puse în titlul acestui pamflet sunt în contact cu teoria cunoașterii, și cu psihologia, și cu pedagogia: aceste științe au un drept egal la ele Prin urmare, criminologul, atingând astfel de probleme, trebuie să ia în considerare concluziile științelor enumerate Profesorul Gvozdev se pare că a uitat complet de existența unei astfel de conexiuni: nu vom găsi la el nici un indiciu de analiză psihologică; o viziune filozofică asupra subiectului îi este complet străină, iar dacă întrebările ridicate se întorc în antichitate, atunci Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE nu se poate să nu recunoască vârsta venerabilă din spatele răspunsurilor domnului profesor "Viața noastră uterină, deschide autorul (începe ab ovo), se desfășoară după legile imuabile ale naturii" (ib); această idee este favorizată în special de autor, deoarece nu se satură să o repete de mai multe ori (,) "Viața noastră materială", informează autorul în continuare, trecând la următoarea "etapă de dezvoltare, constă din trei perioade: dezvoltare, decolorare și intermediară (?) între prima" ( ) "Calitățile lumii exterioare", continuă prof Gvozdev, lansându-se în geneza psihicului uman, "intră în

lumea noastră interioară cu ajutorul celor cinci simțuri", și, probabil, pentru ca cineva să nu uite acest adevăr, dezvoltă teza menționată mai sus la paginile și Până la acum, psihologia a știut că viața spirituală a omului este compusă din doi factori - subiect și obiect Autorul inserează între ele un factor nou descoperit, dar nu tocmai definit: percepția sau nepercepția unui obiect depinde, printre altele, în opinia sa, de "susceptibilitatea corespunzătoare a lumii noastre interioare și exterioare (?)" (i) Profesorul nu a explicat ce este această "lumea noastră exterioară", ci remarcă în schimb faptul că nu toată lumea are aceeași vedere, auz ascuțit etc ; motivul pentru aceasta constă "în perfecțiunea structurii (organelor?) a sentimentelor externe și susceptibilitatea la acestea (adică la sentimentele externe?) a centrilor interni" (și) După ce a trasat astfel geneza primară a percepției senzoriale, autorul notează primul moment al "cunoașterii noastre cu natura"; "primul zâmbet" al copilului (io) îi servește drept prag; s-ar putea crede, totuși, că primul zâmbet al unui copil este la fel de mult un act reflex ca și frica lui la vederea sprâncenelor sale tricotate Venerabilul profesor nici măcar nu bănuiește existența unui simț muscular: pune imperfecțiunea încercărilor de a apuca cu mâna un obiect în legătură cu subdezvoltarea simțului tactil ( ); aspirațiile sale se referă la "capacitatea cognitivă" (i), etc Toate raționamentele autorului în acest domeniu sunt fie truism psihologic, fie nonsens psihologic Rețetele pedagogice ale domnului profesor nu sunt mai presus de atât Un lucru, ales la întâmplare, este suficient: în legătură cu creșterea unui copil, ne asigură autorul, nu ne mai rămâne decât "să încercăm, după nașterea unui copil, Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE pentru a extinde, dacă este posibil, condițiile în care s-a desfășurat viața noastră uterină "(i) Totuși, sursele eșecurilor autorului, pe lângă ignoranța psihologiei și a altor științe legate de aceasta, se află undeva mai adânc El declară, de exemplu, că "un copil, ca noi toți, nemilitar, nu tolerează stereotipurile" ( ); i se pare o intrebare extrem de dificila si chiar insolubila: "de la cine si in ce fel invata un copil sa vorbeasca?" ( ) Alături de o recunoaștere atât de modestă, profesorul ridică însă și questionem vexatam al filosofiei: "în ce constă în general facultatea de cunoaștere? Ajuns la o astfel de întrebare pe o cale fatală, spune el, noi, ca atare (?), nu suntem în măsură să-i răspundem cu claritatea și completitatea corespunzătoare "(i) Nici nu putem face acest lucru, ajungând fatal la întrebarea, ce legătură are tot acest raționament cu întrebarea despre începuturile delincvenței adulte? D VICTOROV Curente filozofice ale poeziei ruse A S Pușkin, E A Baratynsky, A V Koltsov, M Yu Lermontov, N A Ogarev, or I Tyutchev, Gr A K Tolstoi, A A Fet, Ya P Polonsky, A N Maikov, A N Apukhtin, Gr A A Golenishchev-Kutuzov Poezii și articole critice alese de S A Andreevsky, D : S Merezhkovsky, B V Nikolsky, П P Pertsova si Vl S Solovyova Alcătuit de P Pertsov Sankt Petersburg, Conținutul acestei cărți este mult mai modest decât titlul ei Este o serie de eseuri dedicate caracteristicilor poeților numiți mai sus și are ca scop "o explicație și o definire a curentelor filozofice ale poeziei noastre" Această problemă, desigur, este foarte interesantă, dar a-i pune-o domnului Pertsov poate stârni o oarecare perplexitate Fără îndoială că lumea care este desenată în gândirea abstractă a filosofului și lumea care strălucește cu culori vii în imaginile poetului, sunt una și aceeași lume; nu există nicio îndoială că aceeași natură și viață vorbesc despre contemplarea concentrată a unei minți iscoditoare / și impresionabilitatea sensibilă a imaginației Și dacă poetul se inspiră

din concret și singular, dacă găsește frumusețea și măreția într-un fenomen separat și le reproduce în opera sa, atunci prin puterea darului său el Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE deseori observă în special sensul însuși pe care filosoful, grație profunzimii intuiției sale, îl vede în totalitatea fenomenelor, în întreaga lume Conștient sau inconștient, dar fiecare poet adevărat poartă propria sa filozofie, neexprimată în formule logice, nesupusă unei definiții precise și acoperită cu o ceață de dispoziție individuală Pe de altă parte, un sistem filozofic complet are întotdeauna în sine un element care este frumos, estetic și uneori, ca în Platon și Leibniz, atinge o frumusețe uimitoare și se contopește cu poezia În naturile excepțional de strălucitoare, precum Goethe, poezia și filozofia se îmbină între ele într-o armonie sublimă, iar frumusețea pătrunde în întreaga viziune asupra lumii Dar tot nu rezultă nici pe departe că se pot căuta curente filozofice în poezie, adică dezvoltarea consecventă și pragmatică a oricăror idei și puncte de bază În istoria filozofiei, un sistem se bazează pe altul, un gânditor îl cheamă pe altul la viață și toate sunt unite printr-o legătură internă, inseparabilă În poezie, însă, domnește, dacă nu complet, atunci în orice caz o independență mult mai mare, iar influența poeților unul asupra celuilalt se limitează în principal la forma exterioară; un poet nu poate transmite permanent altui poet starea sa, care joacă un rol atât de important în creativitatea artistică și atât de nesemnificativ în gândirea filozofică și care deosebește, de exemplu, pesimismul subiectiv al lui Leopardi de pesimismul obiectiv al lui Schopenhauer Acordurile lirice sunt obligatorii pentru poet, dar filozoful le suprimă în mod deliberat și nu permite ca sentimentul capricios să încalce severitatea gândirii sale; într-o culegere de poezii, nu ne va lovi apropierea unei elegii de un imn vesel, lacrimi și zâmbete, ci de la doctrina filozofică cerem în primul rând integritate și libertate de contradicții De aceea ni se pare oarecum pretențios și ciudat acel titlu promițător pe care domnul Pertsov l-a dat cărții sale Portretele literare ale doisprezece poeți ruși, de altfel, nu întotdeauna corecte și complete, nu definesc și nu clarifică "curentele filozofice ale poeziei noastre" În cel mai bun caz, ei cunosc doar viziunea asupra lumii a individului său și, în plus, nu toți reprezentanții Biblioteca Runiverse RECENZIE carte În colecția domnului Pertsov, nu găsim Jukovski cu emoționarea, optimismul și tristețea lui liniștită, nu vedem poezia epicureismului, care a fost cultivată în Rusia de Batyushkov, Yazykov, Polezhaev, Shcherbina și împreună cu Apukhtin și c Golenishchev-Kutuzov, cititorul s-ar aștepta ca printre cei mai noi poeți să întâlnească un Nadson foarte caracteristic, care, fără îndoială, merită un loc în o carte dedicată laturii filozofice a creativității poetice Adevărat, domnul Pertsov însuși este conștient de neajunsurile publicării sale, dar nu se învinovățește pentru acest lucru, ci pentru fosta critică rusă, care, în opinia sa, având o atitudine deosebită față de problemele de poezie și filozofie, a părăsit zona de interes pentru el "aproape neexplorat" (p II) Ca să nu mai vorbim de toată nedreptatea acestui reproș față de vechii noștri Criticilor, cărora, în general, majoritatea autorilor culegerii sunt înclinați să manifeste o ingratitudine oarbă, domnul Pertsov, în orice caz, nu avea dreptul să-și prezinte cartea ca o analiză a curentelor filozofice ale poeziei ruse; Oricare ar fi explicația pentru omisiunile menționate mai sus, precum și pentru multe alte omisiuni - fie că este vina criticii anterioare sau neputința criticii moderne - dar, din moment ce acestea există, nu se poate vorbi despre poezia rusă în ansamblu, ci se poate vorbi doar a poeţilor

individuali Despre ei interpretează domnul Pertsov și tovarășii săi din colecție O caracteristică inerentă tuturor autorilor cărții, cu excepția domnilor Solovyov ^ Andreevsky, este o rafinament și o rigoare extraordinare expunere; cel mai simplu gând este îmbrăcat cu ele în cuvinte pompoase și zgomotoase, în termeni generali și vagi, cărora li se poate atașa unul și celălalt sens Cititorul poartă involuntar o asemenea impresie, încât criticii sunt naiv convinși că tocmai acest mod de a vorbi despre poeți face ca studiile lor să fie filozofice De fapt, numai la domnul Nikolsky, în caracterizarea lui Fet, sub un strat de imagini compuse și înfrumusețari retorice, găsim o discuție teoretică și într-o anumită măsură corectă a chestiunii legăturii dintre creativitatea artistică și cea filozofică Dar când domnul Nikolsky îl numește pe Fet "o punte de aur între filozofie și poezie", când îl consideră un poet al generațiilor viitoare și profetizează că creațiile sale "moderne" vor deveni o carte de referință pentru toată lumea Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE gânditor", când asigură că Fet a simplificat mult în învățăturile lui Schopenhauer, "și a fost de acord cu multe pentru el până la capăt" (p ,), atunci toate aceste afirmații nefundamentate și hiperbolice se potrivesc mai mult unui panegiric, sau , un compliment, decât o analiză critico-filozofică Cunoașterea poeziei lui Fet nu justifică deloc și nu confirmă părerile domnului Nikolsky asupra acesteia Ea, într-adevăr, ne oferă multe momente de înaltă plăcere, încântătoare cu contururile aerisite ale grației și muzicalității sale, captivantă prin reproducerea subtilă a momentelor evazive din viața naturii și a inimii umane, dar, spre deosebire de domnul Nikolsky, există fără "răbufniri de spirit entuziast" în ea (p), ea respiră cu liniște, și este complet neadevărat că în creatorul ei "artista nu ucide o persoană sentimentală, suferindă și însetată" (p) Fet cunoștea și iubea sufletul naturii, s-a obișnuit cu el și cu frumusețea ei, în care tot conținutul lumii și al vieții a fost dizolvat pentru el, iar domnul Nikolsky are dreptate când îl numește panteist Dar aceste trăsături ale Fet sunt proprietatea poeziei în general; ele sunt combinate numai în moduri diferite de către diferiți artiști ai cuvântului și, prin urmare, este imposibil să spunem, precum domnul Nikolsky, că "etericul, puritatea și spiritualitatea poeziei lui Fet îl deosebesc puternic de o multitudine de poeți lirici, fără a exclude chiar și cel mai mare dintre ei" (p): în zadar uită cel puțin zelosul nostru panegirist de Shelley, căruia i se potrivește mult mai mult titlul de "poet al filozofilor" și panteist decât cântărețului de lumini de seară Cu o atitudine atât de reverentă față de Fet, din partea admiratorului său, nu este clar de ce este nemulțumit de forma poemelor lui Fet și găsește în ea "defecte majore" (p); Domnul Nikolsky nu ar fi trebuit să piardă din vedere faptul că în operele de artă, în special în versuri, este de neconceput să se separe forma de conținut și că tocmai structura sintactică incorectă a perlelor lirice ale lui Fet le conferă un aspect inexprimabil și original frumusețea, îi face ceea ce sunt și de ce domnul Nikolsky este atât de admirat Extrem de original la autorul nostru și asta deloc critic, în virtutea căruia el declară că "înțelegerea poeziei lui Fet este cea mai bună calificare estetică" (p); Chiar nu-i este clar domnului Nikolsky că, făcând acest lucru, aduce suspiciuni asupra sa? Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE a dorința de a intimida cititorii creduli, care, de teamă să nu-și arate ignoranța estetică, se pot preface că admiră creațiile lui Fet care le sunt indiferente? În colecția domnului Pertsov, Pușkin a avut o soartă deosebit de dificilă Lui i-a fost dedicat un articol mare: dl

Merezhkovsky Toate acestea "reprezintă o frază continuă · elaborată, în care nu există aproape nicio schimbare naturală, umană și care este în cele din urmă Enervează hype-ul cuvintelor sale, o grămadă fără gust de metapho și pompă direct de nesuportat în zadar va trage pe vulgaritatea goală negrul hainei ușoare a galileanului: milă "(p), se găsesc în Domnul Merezhkovsky la fiecare pas Și autorul are nevoie de tot acest arsenal trosnitor de discuții decadente pentru a arăta că Pușkin a fost un mare artist G Merezhkovsky nu - introduce o singură lovitură nouă în caracterizarea geniului! poet și doar denaturează gândurile pe care Belinsky le-a exprimat cu atâta pasiune și elocvent despre Pușkin Domnul său Merezhkovsky dă doar exemple de aroganță uimitoare și face atacuri indecent de nepoliticose împotriva figurilor literare din trecut, atacuri care au intrat acum într-o modă atât de rușinoasă El îl compară pe Pisarev cu Bulgarin, îi slăbește pe Dobrolyubov și Chernyshevsky, pe parcurs este indignat de "barbarismul democratic", fraternitatea și principiul majorității, voci acuză Rusia că nu l-a adus pe Pușkin la aceeași înălțime cu Homer, Dante, Shakespeare și Goethe, ' ne asigură / că pasiunile politice ale lui Pușkin erau superficiale și că s-a pocăit sincer de ele De multe ori Domnul Merezhkovsky se contrazice: de exemplu, într-unul și același lucru o dată el mormăie de faptul că nu avem nicio critică, că ea nu este receptiv și la faptul că Societatea rusă nu are o opinie proprie : despre cărțile ig "umblarea № I ·) John Watson Teoriile hedoniste de la Aristip la Spencer LL D , profesor de filozofie morală la Universitatea din Queen's College, Kingston, Canada Glasgow: James Mac-Lehose and Sons Această carte conține o expunere populară a teoriilor hedoniste în secvența lor istorică Propria viziune a autorului asupra hedonismului este exprimată în următoarele cuvinte: "în urma cercetărilor mele, sunt convins că nicio teorie hedonistă nu este capabilă să explice moralitatea fără a accepta teze care sunt incompatibile cu principiul ei de bază" Cu toată simpatia pentru părerile lui Watson^a, este imposibil să nu observăm că afirmaţia lui Biblioteca "Runivers" STIRI DE LITERATURA FILOZOFICA STRAINA ne', că hedonismul amestecă plăcerea și durerea ca sentimente, cu plăcerea și durerea ca obiecte de gândire, este fals; în general, autorul prezintă uneori argumente împotriva hedonismului care au fost de mult infirmate de D S Mill în utilitarismul său Expunerea excelentă a lui Watsoifa nu este lipsită de unele erori " Nu se poate afirma, de exemplu, că, după Hobbes, societatea se bazează pe renunțarea voluntară la sine a voinței individuale pentru binele comun; nu se poate numi teoria lui Locke completă contrar teoriilor lui Hobbes (WR Sorley International Journal of Ethics, , №) ZA Selby-Bigge O anchetă privind înțelegerea umană și o anchetă referitoare la principiile moraisului, de David Hume, retipărită din ediția postumă din și editată, cu o introducere, cuprins comparativ și un index analitic (în- , , Oxford, la Clarendon Press; S) În introducerea acestei noi ediții a Yupyts a lui Hume, Selby Bigge subliniază diferențele semnificative care există între ele și Tratatul naturii umane, despre care se știe că a apărut mai devreme În multe privințe, ideile acestui tratat au fost modificate radical de Hume în scrierile sale ulterioare și modificate în detrimentul ordinii și integrității sistemului său Filosofia idealistă și asociativă a lui Hume în anchetele și-a pierdut forma științifică și sistematică și a căpătat un caracter clar sceptic Dacă binecunoscuta doctrină a cauzalității a lui Hume are o bază psihologică în Tratat în a face distincția între impresii de senzație și rațiune, atunci în Investigații nu găsim această referire importantă la o bază psihologică

În plus, în Tratat, Hume consideră geometria ca o știință naturală bazată pe observație, iar în Experimente el consacră doar două pagini acestei întrebări, despre care se pronunță doar împotriva ideii de divizibilitate infinită a spațiului și, în general, dezvăluie o îndoială cu privire la corectitudinea concepției sale anterioare În sfârșit, în domeniul moralității, schimbarea opiniilor lui Hume este și mai evidentă: un utilitarist consecvent în Tratat, el vorbește în anchetele de "filantropie naturală" și, contrar regulii sale anterioare, caută motive în Biblioteca "Runivers" ȘTIRI DE literatură filosofică străină" complex când este în simplu; așa că, în anchete, el, trădându-se, se răzvrătește împotriva explicării bunăvoinței prin egoism (F Pillon Revue philosophique , nr io) Wilhelm Wundt Grundriss der Psychology Leipzig Wilhelm Engelmann, Londra: Williams et NorgateJ Pp XVI, Noua carte a lui Wundt trebuie salutată drept prima expunere completă a sistemului său psihologic În Grunduge, Wundt a tratat psihologia doar în relația sa cu fiziologia, în Vorlesungen a considerat-o din punct de vedere filozofic și numai Grundriss are scopul de a prezenta psihologia ca atare, prezentând sistematic faptele vieții mentale în pur lor legătura psihologică Principiile principale pentru Wundt sunt următoarele prevederi: i) experiența psihologică este experiența directă în general;) această experiență directă nu are un conținut definit, ci constă din procese care sunt experiențe particulare inerente întregii omeniri;) fiecare dintre aceste procese este un proces subiectiv, dar conținutul său este obiectiv Dacă unele probleme psihologice pot fi considerate din punct de vedere fiziologic, atunci doar analiza psihologică le poate explica Prin intermediul unei astfel de analize toate procesele mentale pot fi reduse la senzații pure și simple senzații Nu există conținut psihic care să nu includă elemente atât ale senzațiilor, cât și ale sentimentelor, deși sunt considerate separat Prin urmare, procesul psihologic tipic este procesul voinței (Mind , nr , iulie) S Lloyd Morgan O introducere în psihologia comparată, în- Londra, Walter Scott, XIV-]- S Cartea lui Morgan aparține acelei categorii de studii în psihologia animală care nu se mulțumește cu o simplă listă de fapte, ci încearcă să le ofere o anumită iluminare teoretică Lucrarea lui Morgan urmărește în principal să stabilească relația dintre psihologia omului și cea a animalelor superioare și să indice rolul conștiinței în natură Acesta este scopul cărții Biblioteca "Runivers" STIRI DE LITERATURA FILOZOFICA STRAINA explică prezența în el a multor capitole extrem de interesante care nu au nicio legătură directă cu zoopsihologia Autorul, adept al monismului, își începe opera cu o critică a teoriei dualiste Pentru Morgan, evoluția domnește în natură, luptă de la haos la spațiu, iar fluxul de conștiință (unda de conștiință) este distribuit în întreaga lume într-o anumită gradualitate Ca principală regulă metodologică în investigațiile sale, Morgan expune principiul că niciun act mental nu trebuie considerat rezultatul acțiunii unei facultăți psihice superioare, dacă poate fi explicat ca rezultat al unei forțe care ocupă un loc mai puțin înalt în scara psihologică Foarte interesant în expunerea ulterioară a capitolului despre memorie și asocieri de idei la animale Cu privire la întrebarea dacă animalele sunt inteligente în adevăratul sens al cuvântului, sau dacă nu depășesc limitele empirice date de senzații, autorul este înclinat să creadă că în general ar trebui să acceptăm a doua opinie, dar că există unele cazuri remarcabile când este dificil să răspunzi negativ la această întrebare (Th Ribot Revue philosophique , №) James Sully, MA, L L D Grote Profesor de filozofie a minții și a logică, University College, Londra

Studii despre copilărie Londra și New-York: Longmans, Gren și C , Aceste studii nu sunt un studiu complet al psihologiei copilului, ci conțin observații asupra diferitelor aspecte ale sufletului copilului, care au prezentat un interes deosebit pentru autor În prezentarea sa, cartea lui Sully este concepută pentru părinți și profesori Explorând factorii intelectuali ai vieții unui copil, autorul oferă, ilustrate cu exemple din realitate, indicii despre modul în care se naște mai întâi ideile naturii, "Eu", Dumnezeu Latura emoțională a sufletului copilului este analizată pe exemplul fricilor copiilor; vorbind despre moralitatea copiilor Sully se oprește, apropo, într-un punct interesant și subtil al unei minciuni copilărești În capitolul despre dezvoltarea estetică a copiilor, pe lângă caracteristicile sale generale, se oferă informații foarte curioase și prelucrate științific despre modul în care desenează copiii și oamenii sălbatici (Hubert M Foston Mind , nr ianuarie) Biblioteca "Runivers" ŞTIRI DE LITERATURĂ FILOZOFICĂ STRĂINE S Le Sanctis J fenomeni di contrasto in psicologia p in- Roma Acest studiu foarte interesant și instructiv al psihologiei experimentale conține multe fapte care clarifică fenomenul de contrast psihic Pentru autor, contrastul psihic se bazează pe antiteza în asociere de idei și nu este în sine patologic; nu este altceva decât funcționarea specifică și energetică a asociației prin contrast În psihopatologie, legea contrastului psihic se dezvăluie mai intens și mai frecvent Fenomenele de contrast mental sunt cauzate fie de diverși factori externi, fie de condițiile subiective ale organismului; aceste fenomene aruncă lumină asupra multor lucruri din psihologia unei persoane normale, de exemplu, asupra particularităților psihicului feminin și al copilului (înșelăciune episodică și sistematică), asupra spiritului de contradicție, asupra schimbărilor neașteptate ale opiniilor, simpatiilor și antipatiilor noastre , etc Faptele de contrast mental în relaţiile psihologice se explică prin activitatea sporită a atenţiei sau prin condiţii subiective mai mult sau mai puţin trecătoare Slăbirea voinței și întărirea automatismului pot fi considerate principiul oricărui fenomen de contrast psihic Din punct de vedere fiziologic, contrastul nu poate fi redus la un mecanism special; Autorul consideră însă că mecanismul cel mai potrivit pentru acest fenomen este mecanismul de întârziere a reflexelor Potrivit lui de Sanctis, studiul contrastului psihic ar trebui să clarifice și să determine în ce cazuri particulare, în lupta psihologică pentru existență, starea opusă și negativă a conștiinței prevalează asupra corelatului său pozitiv corespunzător (Bernard Pérez Revue philosophique , nr ju) L Dugas, agrégé de philosophie, Docteur es lettres Le psittacisme et la pensée symbolique Paris: Felix Alcan, p Această carte este un experiment în psihologia nominalismului Este împărțit în două părți În primul, autorul tratează despre psitacism, prin care înțelege folosirea cuvintelor fără a le cunoaște sensul Pentru Dugas, psitacismul este doar o caricatură a unui fenomen psihologic normal - simptom Biblioteca "Runivers" STIRI DE LITERATURA FILOZOFICA STRAINA gând volitiv Există diferite etape ale psitacismului; se manifestă pe deplin, de exemplu, atunci când într-un dialog unul dintre interlocutori nu înțelege sensul cuvintelor celuilalt În general, limbajul nu este niciodată adecvat gândirii: este într-o poziție statică și este într-o poziție dinamică; el este divizibil, iar gândul este integral, conectat Cu toate acestea, limbajul are merite importante - ne salvează gândurile de la uitarea completă, ne extinde ideile Cea mai simplă operație aritmetică depășește deja puterea imaginației noastre și trebuie să apelăm la simboluri A doua parte a studiului Dugas, care prezintă cel mai mult

interes pentru psiholog, tratează problema gândirii simbolice Autorul aderă la punctul de vedere conform căruia toate cunoștințele noastre se află în limbă, iar progresul cunoașterii este caracterizat de simplificarea termenilor limbii Fiecare senzație este un simbol al cauzelor sale fizice și fiziologice Imaginile sunt mai convenabile pentru simbolizare decât senzații Următoarea etapă este imaginea generică și, în final, ideea generală Aici autorul pășește pe baze nominaliste: învață că, strict vorbind, mintea nu are concepte generale sau abstracte, ci, ca echivalent, are capacitatea de a înlocui unele concepte particulare și concrete cu alte concepte particulare și concrete Ideea generală nu este altceva decât o idee particulară aleasă indiferent dintre alte idei particulare de același fel Rațiunea are tendința de a grupa idei similare sub un nume comun, iar știința tinde să confere acestei tendințe o anumită corectitudine și precizie Simbolismul este un element necesar al economiei mentale "Fluxul proceselor minții, ca și mișcarea corpurilor, este întotdeauna direcționat de-a lungul liniei de cea mai mică rezistență " (WF Trotterr Mind, , nr , iulie) G Ferrero Les lois psychologiques du symbolisme, in- ° (F Alcan) Ferrero crede că există legi de bază ale rațiunii, datorită cărora o persoană, în cele mai diverse condiții sociale, obiceiuri și obiceiuri, rămâne mereu egală cu sine, asemănătoare cu sine: eadem sunt omnia semper Aceste legi se rezumă la inerția mentală și la cea mai mică rezistență Privind mai atent la esența minții umane, Biblioteca "Runivers" ȘTIRI DE LITERATURA FILOZOFICA STRAINA autorul ajunge la concluzia că ideile noastre nu sunt altceva decât fenomene naturale, nu mai logice decât restul fenomenelor naturale; aceasta este ceea ce explică numeroasele contradicții în gândirea și activitățile oamenilor Simbolismul minții noastre este urmașul mediocrității noastre intelectuale; fiecare simbol este o senzație căreia i-au fost asociate aceste imagini sau alte imagini; tragem simboluri din datele experienței care ne înconjoară și le alegem după comoditatea noastră, cu asocierile cele mai cunoscute (un exemplu de nod pe o batistă, ca dispozitiv mnemonic) Majoritatea simbolurilor se bazează pe asociere prin contiguitate și nu pe asemănare, deoarece aceasta din urmă necesită reflecție, la care mintea umană recurge doar la extrem, când operațiile mecanice nu mai sunt suficiente În activitatea de simbolizare a intelectului, disocierea ideilor joacă un rol important, adică o întârziere în asociere, o oprire mentală, care la rândul ei atrage după sine o întârziere a emoției: astfel, fetișismul este iubirea care nu se mai referă la o idee, ci doar la semnul ei extern și, parcă, oprită la jumătatea drumului În general, rezumând teoriile lui Ferrero, trebuie remarcat faptul că acestea urmăresc să limiteze și să reducă rolul reflecției conștiente în acțiunile umane Autorul recunoaște lenea și inerția ca pe o stare normală de gândire Părerile sale psihologice sunt de mare interes pentru moralist Distincția sa între legile ideale (logice) și cele naturale (psihologice) ale minții este artificială; logica nu diferă fundamental de psihologie și este doar aplicarea metodică a legilor naturale ale minții umane Este paradoxal să reducem geniul științific la inerția mentală, dar acest geniu poate fi explicat ca fiind cea mai bună sau mai economică aplicație a gândirii Înțeleasă în acest fel, teoria psihologică a lui Ferrero se poate armoniza cu opiniile sale sociale, în măsura în care cartea sa oferă o idee despre ele (L Dugas Revue philosophique, , M io) Biblioteca "Runivers" STIRI DE LITERATURA FILOZOFICA STRAINA M-IIθ Joséphine Zürcher Jeanne d'Arc, von psychologischen und psychopathologischen Standpunkte ans Leipzig, S

în ° Această disertație, bazată pe studiul multor lucrări istorice, se concentrează pe rolul sugestiei și autohipnozei în viața celebrei eroine Descriind halucinațiile la care a fost supusă Jeanne d'Arc, autorul își exprimă părerea că halucinațiile nu servesc întotdeauna ca simptom patologic și apar adesea la oamenii sănătoși; nu trebuie uitat că nu au fost o anomalie tranșantă cu Servitoarea din Orleans, datorită caracterului mistic al acelei epoci de superstiție și fanatism Potrivit lui M-Ile Zurscher, bazat pe teoriile lui Bernheim, Liebeault și Dumnezeu, fiecare subiect sănătos este mai mult sau mai puțin susceptibil la sugestie, care în esență nu este altceva decât influența intuitivă a unei persoane asupra alteia Cu Jeanne d'Arc, subordonarea sugestiilor și, în principal, a autosugestiilor a atins o intensitate extraordinară M- e Zurscher vede în Jeanne un exemplu de geniu feminin, a cărui măreție are un caracter moral și constă în voință și rezistență Patriotismul exaltat și religiozitatea îngustă au oferit eroinei franceze un material inepuizabil pentru halucinațiile ei neîncetate și i-au satisfăcut setea de autohipnoză (DS Philosophical Review , nr) Charles F D'Ar cy, B D Scurt studiu de etică Londra și New York Macmillan și C°, Cartea lui D'Arcy este, fără îndoială, inspirată de Prolegomenele eticii lui Greena, care a dat naștere în general unei serii întregi de studii despre etică D'Arcy se deosebește de predecesorii săi în principal prin aceea că dedică un spațiu considerabil analizei întrebărilor metafizice, pe care le consideră pe bună dreptate inseparabile de cele etice; el acordă comparativ mai puțină atenție criticii asupra sistemelor adversarilor săi El consacră primele pagini ale cărții sale unei analize concise a relației subiectului cu cosmosul, voința cu natura, divinul cu sufletul individual; se referă, în continuare, la dovezile existenței lui Dumnezeu și la ideea unității organice în aplicarea ei în societate Pentru autor, cosmosul este pătruns de un suflet și deci presupune un subiect; Întrebări de filosofie, carte Yu Biblioteca "Runivers" ŞTIRI DE LITERATURĂ FILOZOFICĂ STRĂINE Dar; pe de altă parte, evident din teama de a accepta o viziune panteistă asupra lumii și de a fi de acord că "eu" este corelatul absolut al naturii, DíArcy, pierzând din vedere faptul că panteismul nu ar trebui să adere neapărat la o astfel de viziune a "eu" , neagă că subiectul în propriul său rândul presupune cosmosul, și astfel cade în dualism Această eroare se manifestă din nou la D'Arcy, când neagă "cosmosul voințelor;", comunitatea lor, cu alte cuvinte, nu recunoaște în oameni spiritul de socialitate, uitând că dacă diferența de voințe este simbolizată de exteriorul relația trupurilor noastre între ele, atunci unitatea voințelor este dată în activitatea noastră morală Această eroare a autorului l-a determinat să accepte cea mai insuportabilă idee din celebra carte a lui Kidd (Evoluția socială), ideea că mintea este în esență nesocială (JH Muirbead International Journal of Ethics , №) D Dr A Dorner, O Õ Profesor la Universitate! Konig-sberg Acțiunea umană etica filozofică Berlin: Mitscher și Rostell, , p XII, Autorul acestei lucrări filozofice și-a câștigat deja faima ca metafizician și teolog Dar trebuie să ne gândim că calitățile remarcabile ale lucrării sale despre etică îi vor servi mai ales popularității Cu o amploare remarcabilă și o fermitate a perspectivei, Dorner examinează tărâmul acțiunilor umane din punctul de vedere al caracterului lor moral Acțiunea, fapta servește autorului ca o legătură care leagă subiectul și înclinațiile, predispozițiile sale cu manifestările exterioare ale voinței sale Acțiunile sau comportamentul unei persoane trebuie explicate și analizate psihologic, dar asta nu înseamnă deloc că etica se preocupă

doar de un anumit grup de fapte psihologice Etica, pe lângă datele empirice, are ca obiect idealurile prețuite de omenire, deși par a fi în antagonism cu realitatea; realizarea, realizarea - oricât de parțială - este în mod necesar legată de idealuri Etica intră astfel în domeniul metafizicii Mai mult, ea presupune anumite postulate religioase, iar religia nu trebuie să înceapă acolo unde se termină etica Vb în dorința sa de a stabili relația dintre etică și metafizică și religie, Dorner pare să se teamă că Biblioteca "Runivers" STIRI DE LITERATURA FILOZOFICA STRAINA el dă mai mult decât ar dori unii dintre noii filosofi și mai puțin decât cer teologii, dar amândoi, și alții, ar trebui să-i recunoască cu simpatie și recunoștință imparțialitatea, mintea critică subtilă și persuasiunea Spre deosebire de multe tendințe moderne, Dorner vede în etică nu o disciplină pur teoretică, ceea ce nu poate fi, deoarece se conformează idealurilor, și nu ceva practic, ci o știință normativă Dacă aceste idealuri sunt într-adevăr cele mai înalte este decis de competența științifică a eticii Dorner nu se îndoiește de caracterul necondiționat al moralității, dar este de acord că nu este ușor să o stabilești; el înțelege de ce mulți savanți resping imperativul moral, dar susține că, fără acest imperativ, moralitatea se prăbușește de la sine A doua parte a cărții prezintă întregul sistem de comportament uman; o atenție deosebită se acordă doctrinelor datoriei, virtuții și binelui În general, magistrală și relevantă pentru nevoile moderne, cercetarea lui Dornefa este la fel de remarcabilă atât în partea teoretică, cât și în cea aplicativă; furnizat cu material factual bogat, impregnat de gândire și talent filosofic profund, este o contribuție valoroasă la etică Stilul cărții se distinge printr-o asemenea claritate, cu care puțini dintre colegii de trib ai autorului se pot lăuda (James Lindsay Mind, , № , ianuarie) Henry Butgers Marshall Principii estetice (New-York, Macmillan, În această lucrare remarcabilă, știința frumuseții se reduce la o teorie generală a plăcerii și durerii, iar dacă conceptul principal al cărții nu este nou, atunci dezvoltarea sa este originală Potrivit lui Marshall, toate teoriile estetice care proclamă existența frumuseții obiective trebuie respinse; el are în vedere doar acele învățături de estetică, conform cărora frumusețea este ceva mai degrabă "pentru mine" decât "în sine" Aceste învățături sunt împărțite în trei categorii: una dă rolul principal senzației (Baumgarten, Grant Allen), alta emoțiilor (Alison, James Mill, Burke, Huiot), a treia intelectului (Hegel, Schelling, într-o anumită măsură Cousin) , Raskin) Toate aceste puncte de vedere i se par insuficiente lui Marshall și el susține faptul că * Biblioteca "Runivers" STIRI DE LITERATURA FILOZOFICA STRAINA toate elementele vieții noastre mentale - senzații, emoții, intelect, voință - participă într-un fel sau altul la acel act al spiritului care ne dă ideea de frumusețe Nimeni nu se opune unei astfel de vederi, dar este necesar să se indice momentul principal, dominant, într-un sentiment estetic complex Ca principiu subiectiv al frumuseții, Marshall a prezentat ideea de plăcere Dar legătura dintre plăcere și frumos a fost, de la Aristotel, recunoscută de toți esteticienii, cu excepția poate Hartmann, iar plăcerea este, desigur, rezultatul nu numai al contemplării frumosului, astfel încât este necesar să se determine care este specificul trăsătură a plăcerii care provine din art Marshall o vede în stabilitatea și durata sa comparativă, datorită faptului că ea, această plăcere, este suma stărilor plăcute legate de fiecare element al vieții noastre conștiente Cu toate acestea, se poate obiecta autorului Principiilor estetice, cu toată corectitudinea ideii sale principale despre participarea la artă a tuturor elementelor vieții

conștiente, că plăcerea durabilă și de durată nu este un atribut exclusiv al artei și că aceste elemente nu păstrați peste tot aceeași secvență; omul de știință experimentează aceeași plăcere durabilă ca și artistul Este absolut necesar să fim de acord cu punctul de vedere al lui Marshall conform căruia starea de spirit critică este în perfectă armonie cu temperamentul artistic; Într-adevăr, arta are o funcție socială, dar mai presus de toate, pentru artist, este o funcție a firii sale; nu se poate opune una cu cealaltă teoria artei utilitare și a artei de dragul artei, deoarece simpla realizare a ideii de artă presupune sinteza acestor contrarii sau le face să dispară Principiile alhedonice (plăcere-durere) sunt dezvoltate în Marshall cu multă inteligență, subtilitate și eleganță, iar cartea sa este una dintre cele mai bune lucrări despre estetică din ultima vreme (Lucien Arreat Revue philosophique, nr) T Whittaker Eseuri şi notificări Londra: T Fisher Unwin, Experimentele lui Whittaker, dintre care majoritatea au fost deja publicate în Mind, au caracterul cel mai variat Principalul dintre ele, "Experiența critică în filozofie Biblioteca "Runivers" NOTE ȘI NOTE istorie", explorează întrebarea cât de mult progresul istoric de la civilizația veche la noua civilizație a fost întrerupt de Evul Mediu; autorul ajunge la concluzia că întoarcerea Europei la lumină a fost într-o măsură mult mai mare natura unui proces necesar intern decât declinul în epocile întunericului Foarte interesante, în continuare, sunt experimentele Psihologiei lui Volkmann, Antinomii filosofice (analiza critică a opiniilor lui Renouvier) (Mind , nr , ianuarie) Știri și note În prima jumătate a lunii noiembrie va apărea o nouă carte de L F I Kolubovski Anuarul filosofic Recenzie de cărți, articole și note, în principal în limba rusă, legate de cunoștințele filozofice Anul doi ( ) Preț ruble Cu cerințe, contactați librăriile H P Karbasnikova, Petersburg, Moscova și Varșovia De asemenea, există în vânzare "Anuarul filosofic" pentru Preţ şi r k O nouă ediție rusă a cărții de Iberweg-Heinze este în curs de pregătire pentru publicare: Istoria noii filosofii, tradus de J Kolubovsky Cartea va include toate numeroasele modificări și completări care au fost incluse în cea de-a -a ediție a originalului german Eseul despre filozofie în Rusia va fi extins semnificativ Biblioteca "Runivers" Societatea psihologică cxlv Prezentarea dezbaterii pe rezumatul lui L M Lopatin "Conceptul de suflet după experiența internă" P A Kalenov Observațiile mele, Lev Mihailovici, se vor referi la prima parte a rezumatului dumneavoastră Cauti sa fundamentezi si sa afirmi conceptul de substanta psihica imanenta, vazand in el un principiu extrem de rodnic care explica fenomenele psihice Crezi că o astfel de substanță, dacă doar existența ei poate fi dovedită, va elimina contradicțiile logice și va face tărâmul spiritului universal destul de accesibil cunoașterii noastre Nu sunt categoric de acord cu tine; Cred că nu veți găsi un astfel de concept de substanță imanentă și că nu este deloc de dorit să-l găsiți Orice interpretare, orice explicație nu numai că nu elimină contradicțiile logice, ci se bazează direct pe ele, pentru că explicația în general are ca bază o contradicție transcendentală, de care fatal nu ne putem elibera; de fapt, explicația se bazează pe ideea unei esențe neschimbate a fenomenelor în schimbare, iar în această idee este înrădăcinată contradicția De aceea nu ai explicat faptul memoriei și ai căzut în contradicții inevitabile Cred că ar trebui să subliniezi doar posibilitatea estetică a fenomenelor pur psihice L M Lopatin Aduceți în discuție, Piotr Alexandrovici, vechea controversă despre cunoașterea umană; Ești sigur că toate pozițiile gândirii sunt o contradicție logică Desigur, dintr-un asemenea punct de vedere, orice

teorie piere Subliniați că în însuși conceptul de substanță există o contradicție - un substrat neschimbător al fenomenelor schimbătoare Dar ai fost Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ ar avea dreptate numai dacă aș recunoaște imuabilitatea absolută a substanței; de fapt, însă, aceasta este: imuabilitatea este doar o iluzie logică și nu insist nicăieri asupra ei Stai pe pământul eleatic, afirmând că realitatea este în neschimbător; Îl apăr mai degrabă pe Heraclit cu varietatea lui de acțiuni, cu principiul său de variabilitate, ca semn al realității În opinia mea, conceptul de substanță coincide cu conceptul de forță activă; în activitate, în schimbare, stă natura puterii N Ya Grot Cred că întrebarea pe care ați ridicat-o, P A , este de natură prea fundamentală și, prin urmare, nu are nicio legătură directă cu rezumatul lui Lev Mihailovici A A Tokarsky În eseul tău anterior, L M , ai ajuns la concluzia că sufletul trebuie gândit ca o substanță spirituală separată; astăzi ați încercat să determinați natura acestei substanțe Oprindu-mă pe latura logică a operei tale, pentru că logica este arma ta, reproduc cursul gândului tău: Ai spus că substanța este ceva cognoscibil, imanent, prezent în toate fenomenele, supratemporal; mai departe, evidențiind tot ceea ce este accidental și temporar din fenomene, tragi concluzia că substanța se exprimă în memorie și în sinteza senzațiilor, cu alte cuvinte, în unitatea conștiinței L M Lfatgin Explicându-mi punctul de vedere, trebuie să adaug că pentru mine substanța vieții mentale nu este ceva abstract cognoscibil în condiții deosebit de favorabile și ca urmare a unor studii speciale de fiziologie și psihologie, ci întotdeauna cunoscut în fiecare act al conștiinței noastre Am subliniat nu numai natura supratemporală a substanței, ci și natura temporală a fenomenelor și am remarcat analogia cu lumea fizică, unde substanța rămâne mereu neschimbată, una și aceeași, în timp ce mișcările sale sunt trecătoare și schimbătoare A A Tokarsky Mi se pare că considerentele și caracterizarea substanței spiritului pe care le oferiți nu sunt suficiente pentru a dovedi necesitatea separării substanțelor spiritului și ale corpului Deci, spuneți că substanța este cunoscută și deja cunoscută Dar cu toții putem cunoaște într-o măsură mai mare sau mai mică și, de asemenea, cunoaștem fenomene spirituale, uneori mai multe, alteori mai puțin Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Credeți că cunoașterea substanței va fi la fel de completă cu diferite grade de cunoaștere a fenomenelor? L M Lopatin Din nou, repet că este necesar să se facă distincția între mai multe tipuri de cunoștințe Există cunoaștere directă și există cunoaștere abstractă În conștiința noastră, viața noastră spirituală ne este dată direct, ne este dată și substanța, dar nu suntem întotdeauna capabili să ne formulăm cunoștințele în poziții clare și abstracte A A Tokarsky Deci crezi că suntem întotdeauna capabili să avem măcar o suspiciune, ca să spunem așa, de substanță? Este suficientă această cunoaștere, cu atât mai puțin cea care poate fi numită completă? Am putea cunoaște substanța doar atunci când cunoaștem pe deplin fenomenul și este departe de a fi posibil să spunem că avem o astfel de cunoaștere completă a vieții psihice O oarecare neatenție la această împrejurare explică, în opinia mea, incorectitudinea concluziei pe care o trageți despre ceea ce numiți "sinteza senzațiilor" Vedeți în ea o manifestare a substanței, a spiritului, în timp ce este doar o expresie a proprietăților materiei, a imperfecțiunilor materiei, datorită cărora nu suntem capabili să percepem separat multe procese care sunt împărțite în lumea exterioară și noi le percepe ca pe ceva unificat Astfel, percepem, de exemplu, ca un singur ton o serie întreagă de vibrații ale unui diapazon, dacă

intervalul dintre ele este mai mic decât o anumită valoare; în consecință, această sinteză a senzațiilor este în întregime produsul activității materiei sau, dacă vreți, rezultatul slăbiciunii sale, în timp ce, dimpotrivă, lăsați decalajul dintre senzații să fie mai mare decât o anumită cantitate, și atunci nici un efort de spiritul va îmbina aceste senzații separate În consecință, sinteza senzațiilor nu poate dovedi diferența dintre substanțele spiritului și trupului și poate servi mai degrabă ca o dovadă că substanța spiritului este în același timp substanța corpului Acest lucru este, de asemenea, în concordanță cu afirmația dumneavoastră că memoria este condiționată de condițiile fiziologice ale organismului În cele din urmă, nu știm nimic dacă substanța care stă la baza spiritului și a corpului nu este la rândul său baza unei alte substanțe, încă necunoscute Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ L M Lopatin Nu am pus încă problema relației reciproce dintre substanțele materiale și spirituale Dar, după părerea mea, ele pot fi recunoscute ca omogene doar dacă presupunem, ca și Leibniz, că lumea fizică este o colecție de monade înzestrate cu o natură psihică; numai în această condiție spiritul și corpul par a fi identice în trăsăturile lor de bază În ceea ce privește memoria, nu am spus niciodată că ea este explicată în întregime prin date fiziologice; dimpotrivă, insist că poate fi explicată doar prin intermediul conceptului de unitate substanțială a conștiinței Sinteza senzațiilor ar fi imposibilă dacă noi, în virtutea substanțialității sufletului nostru, nu am fi conștienți de unitatea ființei noastre În general, nimic psihic nu poate fi înțeles fără principiul supratemporalității, iar supratemporalitatea implică ființa substanțială V N Ivanovski I ahhuku) că analiza memoriei efectuată de tine, L M , nu poate servi drept dovadă pentru principiul substanțialității sufletului pe care îl propui Mi se pare că conștiința realității trecutului nu este un act de necompunet și primar al spiritului; dacă am avea capacitatea de a recunoaște direct, imediat realitatea trecutului, atunci nu ar exista niciun proces de stabilire a acestei realități, nu ar exista toate acele greșeli în care cădem în toate etapele ei și între asta și acest complex foarte complex proces, iar însoțindu-l erorile, inexactitățile, fenomenele de falsă memorie etc , sunt de netăgăduit În acest fel, stabilim realitatea trecutului și recunoaștem timpul nu ca o funcție substanțială a sufletului, ci ca un proces spiritual real, pe care fiecare dintre noi îl poate studia în conștiința sa Adevărat, încerci să devii obiecția, pe baza erorilor de memorie, spunând că, deși spiritul este supratemporal, substanțial, dar în fenomenele memoriei este cel mai clar subordonat organizării fizice Dar întrucât tu, pe baza analizei memoriei, recunoști sufletul ca substanțial, nu ai dreptul să consideri unele manifestări ale aceleiași amintiri ca rezultat al legăturii sufletului cu trupul, pentru că prin aceasta tu însuți încalci substanțialitatea sufletului În mod similar, sinteza fenomenelor psihice se explică nu prin supratemporalitatea sufletului ca substanță, ci din nou prin memorie Mai departe, conștiința unității noastre, a noastră Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ sinteza mentală unificată în interior nu este un fenomen primar (cel puțin, acest lucru nu a fost dovedit), iar în ochii fenomenistului își ia locul printre alte fenomene și nu implică câtuși de puțin substanțialitatea sufletului In cele din urma? ■ chiar dacă accepți principiul tău de corelare între substanțe și fenomene, atunci, de fapt, ce câștigi făcând asta? Întrucât substanța este imanentă fenomenelor, întrucât concluzionăm despre existența și proprietățile ei numai din fenomene și, în afară de acestea, nu avem altă sursă de

cunoaștere, atunci este complet indiferent dacă numim aceste fenomene pur și simplu fenomene, sau manifestări ale substanței, iar tu astfel cu pământul metafizic, în esență, treci pe pământul fenomenismului Infirmați doar materialismul, nu fenomenismul Metafizica, mi se pare, fie poate fi transcendentă, "de altă lume", fie nu ar trebui să existe deloc: pe această parte a cunoașterii experimentale este de prisos și își pierde chiar și măreția exterioară; conceptul de substanță nu are conținut în acest caz L M Lopatin Nu neg deloc că memoria este un proces mental real, insist doar că acest proces este o absurditate evidentă dacă nu este recunoscut ca o funcție substanțială a spiritului Prin urmare, nu sinteza psihică trebuie explicată prin memorie, ci tocmai opusul Substanta si fenomenele nu sunt doar cuvinte care pot fi folosite indiferent in acelasi sens, ci concepte cu un continut complet definit si inegal, pe care am incercat sa le clarific la inceputul eseului meu Fără asumarea substanțialității spiritului, cele mai elementare fenomene psihice nu sunt doar de neînțeles, ci sunt de-a dreptul de neconceput N Ya Grot Ader la viziunea despre lume a referentului, dar trebuie să mărturisesc că nu am tras argumente în apărarea dualismului din raportul de astăzi al lui L M Pentru a vorbi despre suflet ca o substanță independentă, este necesar să arătăm cum se deosebește această substanță spirituală de cea materială; L M nu a arătat acest lucru: dimpotrivă, unitatea, supratemporalitatea, activitatea pot fi, în opinia sa, atribute atât ale uneia, cât și ale celeilalte substanțe, așa că nu este greu să tragem o concluzie despre existența unei singure substanțe și anume cel material Din faptul că fenomenele fizice şi spirituale au Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ diverse semne, nu rezultă încă că trebuie să existe în mod necesar o substanță spirituală specială și independentă L M Lopatin În răspunsul meu către A A Tokarsky, am subliniat deja în ce condiție pot recunoaște omogenitatea spiritului și materiei Cât despre lipsa mea de argumente în favoarea dualismului, nu am vrut deloc să apăr dualismul Găsesc că pentru spiritist nu este deloc nevoie să dovedească opoziția dintre spirit și materie, adică opoziţia dintre ceea ce ştim direct (spiritul) şi ceea ce nu ştim de fapt (materia); Spiritualismul nu presupune neapărat o opoziție între materie și spirit Leibniz, de exemplu, nu și-a asumat deloc o asemenea opoziție, dar nu era oare spiritist? Condiții pentru concursul pentru premiul II, înfiinţată în cadrul Societăţii Psihologice din Moscova răposatul D A Stolypin - PENTRU UN ESEU PE TEMA FILOZOFIA ŞTIINŢEI Într-o ședință de urgență a Societății de Psihologie din mai , pe baza raportului comisiei de acordare a premiului D A Stolypin pentru cel mai bun eseu despre filosofia științei, s-a decis, printre altele: și unitatea de știință" cu deviza εν ζαί πολλά, al cărui autor s-a dovedit a fi (după deschiderea plicului) membru de onoare al Societății B N Chicherin *)) Să-i exprime lui D A Stolypin profunda recunoștință a Societății pentru premiul întemeiat de acesta pe o temă din filosofia științei) Întrebați donatorul dacă ar fi de acord cu cantitatea rămasă de i ooo rub propune o temă nouă pentru un premiu pentru un eseu de filozofie *) S-a tipărit apoi procesul-verbal al comisiei de acordare a premiului menționat; trimise celor care doresc primind de la ei cinci timbre de sapte copeici Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Sau Comte; în caz de dezacord cu D A Stolypin, desemnați un termen de trei ani pentru concursul unui premiu pe aceeași temă Întrucât în s-a primit o declarație de la acum decedat D A Stolypin în numele Societății de Psihologie că nu a vrut să schimbe subiectul pe care și-a propus-o pentru premiu, atunci, în temeiul deciziei Societății din mai, și

donator exprimat de voință, a fost numit un nou mandat pentru Premiul Stolypin rămas - ianuarie La ședința Societății de Psihologie din Moscova din aprilie , comisia de acordare a Premiului D A Stolypin, aleasă în ședința anuală din ianuarie , din cinci membri ai Societății: N Ya M Lopatina, V P Preobrazhensky și N A Umov, și-au raportat părerea despre singurul eseu depus pentru premiu, sub deviza "In necesaris uniras Per aspera ad astra"; conform acestei concluzii, eseul nu poate fi recunoscut ca demn nici de întregul premiu, nici de o parte din el Societatea de Psihologie a aprobat rezoluția comisiei Având în vedere acest lucru, Societatea Psihologică din Moscova desemnează din nou un premiu de de ruble pentru cel mai bun eseu pe aceeași temă: "O examinare critică a poziției lui Auguste Comte cu privire la coincidența naturală (coïncidența spontană) a legilor primitive ale naturii anorganice cu legile de bază ale vieții organice și asupra efortului tuturor cunoștințelor reale ale unei persoane către unitatea logică și științifică (unité logique et scientifique * Vezi Cours de philosophie positive, lecones -me et -me, special vol VI, ed Pentru o rezolvare completă a problemei, este de dorit să se acorde o atenție specială filozofiilor fizicii, chimiei și biologiei în principalele lor metode și legile de bază, așa cum sunt prezentate în volumele II și III "Curs" (Compară pamfletele donatorului D A Stolypin: Două filosofii Unitatea științei Învățăturile lui Og Comte Începuturile sociologiei - Eseuri despre filosofie și știință - Legea mondială a echilibrului și armoniei în natură și fenomene sociale Moscova, -) Termenul limită pentru depunerea eseurilor este ianuarie Adjudecare Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ premiile de către o comisie specială la Societatea de Psihologie vor avea loc în aprilie La discreția comisiei, conform voinței donatorului, premiul poate fi împărțit între solicitanți, iar în cazul depunerii nesatisfăcătoare a eseurilor, acordarea premiului sau a unei părți semnificative a acestuia poate fi reprogramată pentru o nouă termen Eseurile trebuie scrise în limba rusă și livrate Universității din Moscova în numele președintelui Societății de Psihologie Numele și adresele solicitanților trebuie trimise în plicuri sigilate cu desemnarea pe acestea a motto-urilor sau epigrafelor eseurilor depuse Președinte al Societății de Psihologie din Moscova Biblioteca "Runivers" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE A noua carte (septembrie) a ieșit A REVISTA LUNARĂ ȘI POLITICĂ "Gândul RUS * CUPRINS: I -Lyalka (din "Basme ale realitatii*") Sfârșit -Tu I Nemirovici-Danchenko, II Serghei Şumov Poveste Sfârșit -N I Timkovsky PI Mărturisire deplină Povestea lui F Philips Traducere din engleză-A P IV Etajul subsol Povestea -I N Potapenka V Doctor în Chimie Povestea lui Stefan Zeromsky Transl din poloneză-V M L VI Monstru Povestea lui Leon de Tenso Traducere din franceză -M VII Cursuri pedagogice şi congrese ale profesorilor ->N A Feliksova VIII Note ale contelui Langeron despre trupele ruse (-) -A Brynner IX Artele agricole din provincia Herson - V F Levitsky X Câteva cifre despre armenii din Caucaz -A N Sazonova XI Bimetaliști în Anglia A A Isaeva XII Câteva cuvinte în apărarea materialismului economic (Scrisoare deschisă către V A Goltsev) -S Uşakov XIII Comitetele metropolitane de alfabetizare Continuare - P M Shestakova XIV Sensibil și cu sânge rece -T XV În afara liniilor -V A Goltseva XVI Eseuri despre viața provincială - I I Ivanyukova XVII Auguste Comte-S L XVIII Revista străină -V A G XIX Vedere interioara XX Imagini ale moravurilor moderne -K II Staniukovici XXI Departamentul bibliografic XXII Anunturi Pentru noii abonați se atașează începutul roiului Senkevich "Vin Kamo", publicat în "Rus Gânduri" în Se acceptă un abonament pentru (al șaptesprezecelea an de

publicare) Pret: Anul Livrare și trans în toate locurile din Rusia p În străinătate " luni luni luni lună p p p -k p -la " " " " " " Pentru abonații anuali este permisă plata în rate: la abonare, aprilie, iulie, octombrie ruble fiecare ABONAREA ESTE ACCEPTATA: la Moscova, în biroul revistei, colț Leontievski per şi B Ni-* Kitskoi, d Nr - La Petersburg, în cărți mag N Fenu şi Co , Nevsky La Kiev - în cărți mag L Idzikowska Deschis pentru editare magazin de cărți rusești și străine, cu abonament la toate revistele și ziarele Librăria acceptă publicații străine la comision și trimite, la cerere, toate cărțile și partiturile aflate în vânzare, se angajează, de asemenea, la compilarea bibliotecilor populare și de altă natură pentru orice sumă și oferă informațiile necesare cu privire la compilarea bibliotecilor populare și școlare şi depozite pentru vânzarea cărţilor Editor-Editor V M Lavrov Biblioteca "Runivers" A A Ț o karsky, PRIVAT-PROFESOR ASOCIAT AL UNIVERSITĂȚII DIN MOSCOVA NOTE LABORATOR PSIHOLOGIC Clinica de psihiatrie a Universității Imperiale din Moscova Conţinut I) Structura sistemului nervos Creier G I Pribytkov a, pr -asoc Moscova Univ) Instrumente pentru cercetarea psihologică și modul de utilizare a acestora P Clasele în laborator) Memorie de fraze A Tokarsky IP h) Despre memoria percepţiilor vizuale I Tsilikova) Iluzia de atingere a lui Aristotel A Belkina, Pr -Conf univ Moscova Univ) Despre iluziile geometrice ale vederii după Thiéry D Viktorova eu Structura sistemului nervos Creier Convoluții ale creierului Fiecare lob (lob) al emisferelor este, la rândul său, subdivizat în secțiuni mai mici - gyri (gyri), dintre care unele sunt numite lobuli (lobuli) Granițele naturale ale circumvoluțiilor sunt brazdele; ele determină poziţia şi forma circumvoluţiilor În același timp, sulci tipici (din prima și a doua categorie) se limitează și la gyrus tipic; brazdele din categoria a treia, fiind într-un număr mai mare sau mai mic în locul brazdelor tipice, determină formarea de circumvoluții atipice În acele cazuri în care una sau alta dintre brazdele tipice nu este dezvoltată și este înlocuită cu mai mult- Biblioteca "Runivers" - - Rozete de categoria a treia, acolo, pentru a determina poziția și limitele circumvoluțiilor, ar trebui să ne ghidăm după poziția obișnuită a acestor brazde tipice și să trasăm granițele dintre circumvoluții în mod artificial Pe suprafața exterioară a emisferei, pe părțile laterale ale șanțului central sau Roland, formând malurile acestuia, se întind două giruri: gyrusul central anterior și posterior, gyrus centralis anterior et posterior Primul dintre ele aparține lobului frontal, al doilea parietalului I Gyrus centralis anterior (s gyrus frontalis ascendens, s prae- Orez centralis) - girus central anterior - limitat la santul central din spate si santurile precentrale din fata; se întinde pe toată emisfera (vezi Fig) *), Anterior de ea, de-a lungul suprafeței exterioare a lobului frontal, se îndepărtează următoarele trei circumvoluții Gyrus frontalis superior (s primus, gyrus frontalis marginalis - superior, primul gyrus frontal - se întinde înainte de-a lungul suprafeței exterioare a lobului frontal paralel cu marginea superioară a emisferei, ocolește capătul anterior al emisferei (frontal sau polul frontal) și continuă până la suprafața inferioară, supraorbitală *) Potrivit lui Edinger Biblioteca "Runivers" - - lob frontal; în interior trece la suprafața interioară a emisferei; marginea superioară a emisferei (coasta mantiei) este formată din acest gir În exterior, se învecinează cu circumvoluția frontală mijlocie Gyrus frontalis médius (s secundus) - mijlocul, al doilea gyrus frontal se află între șanțurile frontale superioare și inferioare; de asemenea, merge înainte și continuă și până la suprafața inferioară a lobului

frontal Gyrus frontalis inferior (s tertius) - girusul frontal inferior, al treilea (pe partea stângă se numește circonvolution de Broca) - iese din capătul inferior al girusului central anterior și formează malul superior al brazdei Sylvian În drumul său înainte, se îndoaie în jurul ramurilor orizontale ascendente și anterioare ale șanțului Sylvian (ramus anterior ascen-dens et r ant hofizontalis fiss Sylvii) Secțiunea acestui gyrus, situată între fiss praecentralis inferior și ramura ascendentă a șanțului silvian, numită pars opercularis (opercul); zonă triunghiulară dintre ramurile orizontale ascendente și anterioare ale șanțului silvian - pars triangularas (cap de la circonvolution de Broca); in final, zona din fata ramusului horizontalis anterior - pars orbitalis; trece la suprafața supraorbitală a lobului frontal Forma acestor trei circumvoluții frontale este foarte variabilă și este complicată de numeroase șanțuri din categoria a treia O constantă oarecum mai mare în direcția acestor șanțuri se observă numai în circumvoluția frontală inferioară, unde în cea mai mare parte sunt situate radial în jurul brazdei Sylvian Pe suprafața exterioară a lobului parietal se disting trei circumvoluții: (Fig j) i Gyrus centralis posterior (s gyrus ascendens parietalis, sg postrolandicus)-gyrus central posterior După cum sa menționat, formează malul posterior al șanțului central și se desfășoară paralel cu girusul central anterior; în spate este limitată de brazda postcentrală (fiss postcentralis) La capătul inferior, precum și la capătul superior al șanțului central, girusul central posterior și anterior se contopesc unul cu celălalt; în același timp, în acele cazuri în care șanțul central taie prin marginea superioară a emisferei, tranziția girusului central posterior * Biblioteca "Runivers" - - în anterioară este vizibilă doar din partea suprafeței interioare a emisferei (lobulus paracentralis) Gyrus s lobulus parietalis superior - girusul parietal superior este o porțiune a lobului parietal de formă aproximativ triunghiulară, delimitată în față de partea superioară a șanțului postcentral, de jos de șanțul interparietal (parietal); în interior, acest gir trece prin marginea superioară a emisferei până la suprafața interioară, unde se numește praecuneus; capătul său posterior, având rotunjit capătul superior al fisurii parieto-occipitalis din exterior, trece în regiunea lobului occipital sub denumirea de gyrus occipital superior (gyrus occipitalis superior) Pe suprafața girusului parietal superior, există întotdeauna mai mult sau mai puțin șanțuri din categoria a treia, complicându-i forma și dându-i aspectul unui grup de circumvoluții Gyrus s lobul parietalis inferior - lobulul sau girusul parietal inferior este limitat de sus de șanțul interparietal (parietal), în față de capătul inferior al șanțului postcentral sau, dacă acesta din urmă servește ca început al șanțului parietal, apoi de cel inferior capătul şanţului parietal În direcția înapoi, lobulul parietal inferior sau girul fără limite naturale trece în girusul lobului occipital Pe drumul înapoi, se îndoaie în jurul capetelor posterioare ale Sylviei și a primului șanț temporal Zona lobulului parietal inferior, care învăluie capătul posterior al șanțului Sylvian, se numește gyrus marginalie, (în Fig gyrus supramargin); iar zona care ocolește capătul posterior al primului șanț temporal se numește gyrus angularis Numeroase șanțuri din a treia categorie conferă circumvoluției parietale inferioare o formă foarte franjuri Pe suprafața exterioară a lobului occipital se disting trei circumvoluții nu întotdeauna ascuțite limitate, formate din două șanțuri transversale (orizontale) nepermanente Gyrus occipitalis superior - girus occipital superior Gyrus occipitalis médius - gyrus occipital mijlociu Gyrus

occipitalis inferior - girusul occipital inferior (în Fig sunt marcate: gyrus occipit I, C? W) Pe suprafața exterioară a lobului temporal se disting trei circumvoluții: Biblioteca "Runivers" - - i Gyrus temporolis primus (s superior) - girusul temporal superior, se află paralel cu ramura orizontală a șanțului silvian și se contopește posterior cu lobulul parietal inferior Gyrus temporalis secundus (s médius) - girusul temporal mediu Gyrus temporalis tertius (s inferior) - gyrus temporal inferior În cazurile în care cel de-al doilea sulcus temporal este absent și este înlocuit cu aranjarea oblică a șanțurilor din a treia categorie, apoi ultimele două circumvoluții temporale se contopesc într-un singur girus mai larg Gyrus temporalis tertius este tranziția de la suprafața exterioară a lobului temporal la cea inferioară Pe suprafața inferioară, lobii temporal și occipital se contopesc unul cu celălalt, din cauza absenței unei granițe naturale între ei; prin urmare, circumvoluțiile lobului temporal continuă direct până la vârful occipital al emisferei (polul occipital) Gyrus occipito-temporalis lateralis (s gyrus seu lobulus fusiformis) se află între fiss temporalul inferior și fiss occipitotemporalis (Fig) Din moment ce íTss temporalis inferior este instabil, atunci gyrus occipitotemporalis lateralis nu este întotdeauna delimitat de gyrus temporal inferior (g temporalis inferior) Gyrus occipito-temporalis medialis (s gyrus seu lobulus lingualis) începe din vârful lobului occipital și merge drept înainte, aparținând parțial suprafeței inferioare a emisferei, parțial spre interior Marginile sale sunt: exterior fissura occipito-temporalis, interior, sau ceea ce este la fel, de sus - fissura calca-riña Îndreptându-se înainte, se întâlnește cu continuarea gyrus-ului corpus callosum - gyri fornicati (descrierea acestuia din urmă mai jos), gyrus ^ippocampi, în care trece; aici pare a fi cel mai îngust; mai înainte, devine din nou mai lat și, sub denumirea de gyrus uncinatus, ajunge la capătul anterior al lobului temporal și sub formă de cârlig (de unde și numele uncinatus) se îndoaie spre interior în jurul capătului anterior al fisurilor hipocampilor (Fig și o) Pe suprafața inferioară (supraorbitală) a lobului frontal, următorul gir (Weissbach): ^ i Gyrus rectus merge în sensul de rotație anterior-posterior Biblioteca "Runivers" - - până la marginea timpurie a emisferei, limitată la o fisură longitudinală - fissura palili din interior și fissura olfactoria - din exterior Capătul său posterior se află în fața ieșirii nervului olfactiv și se numește tuberculum olfactorium, tuberculul olfactiv Orez Gyrus supraorbitalis transversus între Silvieva gropi și șanț supraorbital transversal (fiss supraorbitalis transversa) : Gyrus supraorbitalis longitudinalis internus - continuarea primului gyrus frontal, îndoit peste marginea anterioară a emisferei de la suprafața exterioară a lobului frontal Gyrus supraorbitalis longitudinalis medius " Gyrus supraorbitalis longitudinalis extern Biblioteca "Runivers" - - Ultimele două gyri sunt, de asemenea, considerate o continuare a celui de-al doilea și al treilea gyri frontal Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că la fel ca brazdele, deci, desigur, meandrele sunt foarte instabile aici Brazdă frontală inferioară (a treia) aproape niciodată nu ajunge la suprafața supraorbitală fără întrerupere: de obicei în apropierea polului frontal există o brazdă transversală în fața capătului anterior al fisurae frontalis inferioris - sulcus frontomarginalis (Wernicke) Pe fig (Edinger) arată doar trei dintre Orez o vene: gyr frontalis super , gyrus front, med, gyr faţă, deduce Schwalbe consideră gy-SUS rectus ca fiind o continuare a primului gyrus frontal și nu distinge gyr supraorb longitudinal, intern Cele cinci

circumvoluții ale suprafeței supraorbitale a lobului frontal pe care le descriem pot fi văzute foarte bine în Fig din numărul precedent (p) Pe suprafața interioară a emisferei (fig bo) din jurul corpului calos, aplecându-se în jurul acestuia într-un semicerc în față, deasupra și în spate, se întinde gyrus fornicatasi, care se desparte de corpul calos, deja cunoscutul sulcus corporis callosi Capătul posterior al acestui gyrus se îndoaie în jurul capătului posterior al corpului calos (splénium corporis callosi) și trece la suprafața interioară a lobului temporal, unde, fuzionând cu gyrus occipito-temporalis medialis, merge înainte sub numele de gyrus ^ ippocampi (subiculum cornu Biblioteca "Runivers" - - Ammonis), care a fost menționat mai sus Capătul cel mai anterior al hipocampului gyri se numește gyrus uncinatus Acea secțiune a gyri fornicati care înconjoară corpul callos se numește gyrus cingùli (s gyrus corporis callosi); adesea numele gyrus fornicatus este atribuit doar acestei secțiuni a gyrusului Fissura hippocampi formează marginea superioară a hipocampului gyri Daca tragi putin in jos marginea acestui meandru, pentru a examina fundul fiissului hipocampi, se poate observa că cealaltă parte a acestei brazde este o placă cenușie cu marginea oarecum zimțată, care la origine este girusul cerebral: acesta este așa-numitul fascia dentata Țarini (în Fig o - (Gyrus dentatus) 'Se întinde spre cârlig (uncus) Gyri incinati și se leagă de acesta Gyrus ciuguli alcătuiește centura interioară (centrală) a suprafeței interioare a emisferei; marginea sa superioară este fissura calloso-marginalis Zona suprafeței interioare a emisferei, situată în exterior din acest șanț între ea și marginea superioară a emisferei, este partea interioară a circumvoluției frontale superioare - gyrus frontalis superior Posterior, acest gir continuă doar până la sulcus lobuli paracentralis (Vezi fig , pagina) Zona delimitata in fata de aceasta brazda, i e sulco lobuli paracentralis, în spate - partea ascendentă, verticală a fisurilor calloso-marginalis și dedesubt - secțiunea orizontală a aceleiași fisuri calloso-marginalis, se evidențiază într-un segment aparte: Io-bulus paracentralis Aici girusul central anterior se contopește cu cel posterior, formând un girus arcuit care învăluie capătul superior al șanțului central (Roland) Mergând mai în spate de-a lungul marginii superioare a emisferei, marcam o suprafață delimitată de ramura verticală a fissurae calloso-marginalis în față, fissura arcuata praecunei - dedesubt și fissura parieto-occipitalis - în spate Aceasta este partea interioară a lobului parietal - praecuneus Partea interioară a lobului occipital are forma unui triunghi, delimitată de brazde: fissura parieto-occipitalis - de sus și fiss calcarina - de jos; poartă numele cuneus (pană) Toate circumvoluțiile descrise ale suprafeței interioare a emisferei sunt tăiate de șanțuri mai mult sau mai puțin numeroase Biblioteca "Runivers" - - a treia categorie, care însă nu afectează semnificativ modificarea limitelor circumvoluțiilor descrise În ceea ce privește al cincilea lob al creierului, insula Rayleigh, sa menționat deja mai devreme (p) că suprafața sa este tăiată de șanțuri care iradiază în sus și înapoi; circumvoluțiile care se află între aceste șanțuri numărate - se numesc: gyri recti, aperti sive breves insulte; cele mai lungi dintre ele sunt cele care sunt îndreptate înapoi (Fig i, In) Orez i După cum sa menționat deja, substanța corticală gri este situată într-un strat uniform în egală măsură pe suprafața girului și în mod egal în adâncimea brazdelor Prin urmare, este clar că, datorită circumvoluțiilor, aria suprafeței cerebrale crește, stratul cortical gri primește o extensie mare: pare ca șifonat în pliuri Dar pentru a ne forma o idee aproximativă a zonei formate de suprafața cerebrală,

trebuie avut în vedere faptul că, pe lângă circumvoluțiile vizibile din exterior, în adâncurile unor brazde, și stratul cortical formează pliuri, adică circumvoluții în diverse direcții Exemplu astfel de circumvoluții ascunse pot servi drept insuliță descrisă de noi (insula Reilii), ascunsă în adâncurile Sylviei Biblioteca "Runivers" - - brazde și de la suprafață complet invizibile Deși celelalte circumvoluții ascunse, fiecare individual, nu ating o dimensiune atât de semnificativă ca o insulă, dar în general numărul lor este atât de semnificativ încât lungimea cortexului cerebral (la om), ascuns în adâncurile brazdelor, depășește parte vizibilă pe suprafața liberă de aproape două ori Dezvoltarea șanțurilor și circumvoluțiilor creierului, caracteristicile și anomaliile lor individuale, vor fi discutate în schița istoriei dezvoltării creierului și mai târziu, când vorbim despre semnificația fiziologică a circumvoluțiilor și zonelor individuale ale creierului Cortex cerebral Unele dintre cele mai semnificative informații anatomice comparative vor fi, de asemenea, oferite acolo Baza creierului Pe suprafața inferioară a întregului creier, după eliberarea sa din membrane, sunt vizibile următoarele formațiuni Deja descriși ambii lobi frontali, separați printr-o fisură cerebrală longitudinală (fissura palili), și ambii lobi temporali; mai posterior de linia mediană se află puntea Varoliev și medula oblongata, sprijinită pe cerebel; acesta din urmă acoperă suprafața inferioară a lobilor occipitali (Fig , preluată din manualul prof Zernov, reprezintă creierul întors cu baza în sus) Pornind de la capătul posterior al fisurae palili, o zonă relativ îngustă a suprafeței creierului se extinde înapoi, delimitată pe ambele părți de lobii temporali, care par să se deplaseze spre ea Sub denumirea bazei creierului, această secțiune din mijloc și suprafața inferioară a următorului pont posterior al lui Varolius și medulara oblongata sunt de obicei înțelese Suprafața inferioară a lobilor frontali și temporali a fost deja descrisă mai sus ca aparținând suprafeței emisferelor cerebrale propriu-zise, în timp ce dunga medie, care formează baza creierului, este aproape în întregime deținută de formațiunile care alcătuiesc creierul tulpina *) De fapt, suprafața emisferelor îi aparține *) Trunchiul cerebral este format din: medulla oblongata, pons Varolii, cerebel, pedunculi cerebrali și tuberculi optici (aproape complet ascunși în emisfere, cu excepția doar a unei mici părți din partea inferioară a acestora) Biblioteca "Runivers" - - apăsați numai zonele de substanță cenușie situate pe părțile laterale ale liniei mediane imediat în spatele lobilor frontali, aceasta este lamina s substantia perforata anterior (Fig , lepa), placa perforata anterior Fiecare dintre ele are o formă triunghiulară și este limitată în față de suprafața inferioară a lobului frontal, pe lateral Orez lobi suculenți, în spate - cordon optic - tractus opticus Suprafața lor este "perforată de numeroase găuri mici, prin care arterele mici pătrund adânc în substanța creierului Ambele plăci anterioare perforate sunt conectate între ele prin intermediul unei benzi înguste de substanță cenușie care se află pe linia mediană a creierului, imediat în sferturile posterioare suprafețe) Emisferele creierului care acoperă aceste formațiuni de sus se numesc partea creierului asemănătoare mantiei sau mantia - pallium Biblioteca "Runivers" - - capătul scurt al fisurilor palili; această placă se numește lamina cinerea terminalis (Fig , Ict) Se mărginește posterior cu intersecția nervilor optici - chiasma nervorum opticorum (II eh); si este atat de acoperit de ea incat pentru a o vizualiza, chiasma optica trebuie ridicata si oarecum intoarsa in spate *) De la marginea anterioară a plăcii perforate anterioare,

nervul sau tractul olfactiv se extinde drept înainte, n s tradus olfadorius (Fig , tr) El, sub forma unui cordon triedric alb, zace în şanţul olfactiv (fiss olfactoria), ca într-un jgheab; la capătul anterior al brazdei cu ctm de la început se termină cu o îngroșare ovală - bulbul olfactiv - bulhus olfactorius (Fig , bo) Bulbul olfactiv cuprinde numeroase trunchiuri nervoase subțiri -fila olfactoria, pătrunzând în cavitatea craniană din cavitatea nazală prin orificiile osului etmoid, pe care se sprijină bulbul olfactiv în stare naturală Fila olfactoria sunt nervii olfactivi în adevăratul miros În ceea ce privește bulbul și tractul olfactiv, așa cum ne învață istoria dezvoltării și anatomia comparată, ele trebuie privite ca un lob cerebral, care la om nu atinge o dezvoltare mare La animalele osmatice (cu un simț al mirosului foarte dezvoltat), care includ rozătoare, carnivore etc , bulbus olfactorius și tractus reprezintă cu adevărat adevăratul lob al creierului Dacă luăm capătul anterior al lobului temporal oarecum spre exterior și înapoi, atunci putem observa că tractusul olfactorius la capătul său posterior este împărțit în mai multe mănunchiuri, dintre care cel mai exterior, îndreptat spre exterior și înapoi prin lamina perforata anterioară, poate fi urmărit până la gyrus uncinatus De obicei, sunt descrise și fasciculele interioare și cele din mijloc, dar este departe de a le vedea întotdeauna, în special pe cea din mijloc Restul bazei creierului aparține trunchiului cerebral În spatele laminei cinerea terminalis și a plăcilor perforate anterioare se află decusația nervilor optici - chiasma și căile optice - tractus optic (Fig , II cap) Nervii optici, ale căror capete anterioare sunt prezentate tăiate în figură, au intrat în cavitatea craniană de pe orbită prin eponimul *) În poziţia sa naturală, chiasma optică se află sub lamina cinerea terminalis; aici înseamnă că creierul este întors cu baza în sus pentru vizualizare Biblioteca "Runivers" - - găuri, mergi înapoi și înăuntru și converg imediat pe linia mediană și formează o chiasmă încrucișată pp opticorum După formarea decusației, ele diverg și merg spre exterior, înapoi și oarecum în sus și se ascund în golul dintre picioarele creierului și marginile lobilor temporali care s-au deplasat peste ele Denumirea nervilor optici (nervi optici) este atribuită numai secțiunii lor anterioare, începând de la globul ocular și până la decusație, în timp ce diviziunea lor posterioară după decusație este atașată Orez denumirea tracturilor sau corzilor vizuale (tractus optici) este particulară În spatele chiasmei optice, între căile optice divergente, se ridică o formațiune formată dintr-o substanță cenușie - adică numit tuber cysteum, tubercul cenușiu (Fig te, , Fbc) În direcția în jos (în poziția naturală a creierului), tuberculul gri se îngustează în formă de con și se transformă într-un cordon subțire, pe care așa-numitul apendice al creierului, bypopbysis cerebri (Fig , Well) În figura , acest apendice nu este prezentat, iar la locul atașării sale se poate vedea rămășița vârfului tuberculului gri cu o gaură rotundă deschisă: această gaură duce la centru Biblioteca "Runivers" - - tralnaya - cavitatea creierului, în așa-numita al treilea ventricul al creierului Cavitatea celui de-al treilea ventricul al creierului aici, în direcția descendentă, se îngustează treptat într-o manieră ca o pâlnie și se termină orbește într-un vârf alungit, sub forma unui proces subțire, vârful tuberculului gri, care se numește pâlnie infundibul (Fig , Rif) Apendicele creierului (hypophysis cerebri) are aspectul unui corp elipsoidal, de mărimea unei fasole, al cărui diametru lung merge de la dreapta la stânga; se aseaza pe baza craniului in adancirea seii turcesti (sella turcica); dura mater înaintează inelar pe apendice din

toate părțile (oreg-sium sellae turcicae) și nu lasă decât un mic orificiu prin care pătrunde pâlnia (infundibulum); prin urmare, dacă nu se ia suficientă precauție la îndepărtarea creierului și a craniului, apendicele se desprinde de obicei, rămânând la locul său În spatele tuberculului gri, pe ambele părți ale liniei mediane, două formațiuni sferice de culoare albă, cu dimensiunea unui bob de mazăre, se află aproape una de alta: acesta este corpul mammiïlaria s sap-dicantia - corpi titicoizi (Fig p , , Cm) În spatele corpurilor filiforme se află lamina perforată posterioară, spațiul perforat posterior (Fig Ipp) Aceasta este o depresiune destul de semnificativă, ale cărei țărmuri sunt formate de pediculul cerebral (crura cerebri) care se diverge spre laturi, iar marginea posterioară este formată de marginea anterioară a podului Varoliev În partea de jos a acestui spațiu, în adâncuri, sunt vizibile numeroase găuri prin care mici artere pătrund în creier Picioarele creierului - pedunculi s crura cerebri (Fig , ss; Pp; Pp) - sub formă de două mănunchiuri voluminoase de culoare albă, acestea ies de sub marginea anterioară a podului Varoliev și, răspândindu-se în lateral, în unghi ascuțit, se scufundă curând în masa emisferelor cerebrale, ascunzându-se sub interiorul marginile lobilor temporali Suprafața lor este vizibil cu nervuri longitudinale, ceea ce indică structura lor fibroasă Pe părțile interioare ale picioarelor, care alcătuiesc țărmurile spațiului perforat posterior, aproape la marginea foarte anterioară a pontului Varoliev merge de-a lungul trunchiului nervos pe ambele părți Aceștia sunt nervii oculomotori? nervi oculomotorii (Fig , III, , III) În afara picioarelor creierului din golul format de acestea și suprafața interioară a lobilor temporali apar deasupra Biblioteca "Runivers" - - suprafață pe ambele părți de-a lungul unui nerv subțire: acesta este nervul trohlear troMearis (Fig , IV) Mai în spate, sub forma unei formațiuni albe masive, se află podul Varolii - roiul Varolii (Fig , βv, , Po) Suprafața sa (inferioară) pare a fi striată transversal, ceea ce indică structura sa fibroasă, iar fibrele nervoase care o alcătuiesc sunt direcționate dintr-o parte în alta S-a menționat deja mai devreme că fibrele nervoase ale podului Varoliev sunt trimise dintr-o emisferă a cerebelului în cealaltă, ocolind medula oblongata din față Părțile laterale ale podului Varoliev, care conțin aceste fibre, se numesc picioarele cerebelului până la podul Varoliev - crura, cerebelli ad pontam (Fig , ccc); dintre ele iese la suprafață de-a lungul unui fascicul nervos gros pe ambele părți:, - acesta este nervul trigemen al n trigéminas (Fig , V, , V m V s) În cele din urmă, în spatele vârfului Varoliev se află medulla oblongata medalla oblongata Medula oblongata, despărțită de măduva spinării la nivelul locului de ieșire din creier a primului nerv cervical (Fig Rac i) - granița dintre medula oblongata și măduva spinării - are, în general, forma unui trunchi de con, al cărui vârf este întors în jos spre măduva spinării; lungimea sa este de aproximativ centimetri Marginea sa superioară pe partea din față este marcată ascuțit de partea posterioară sau, ceea ce este același, de marginea inferioară a podului Varoliyev În linia mediană (pe partea anterioară), de-a lungul medulei oblongate, fissura longitudinalis anterior (Fig Fsla), un șanț profund străbate același șanț în măduva spinării; la marginea posterioară a podului Varoliev se termină orb, formând o depresiune asemănătoare unui crater - foramenul leagă posterius (Fig Focp) (Un alt foramen coecum - anterius - este situat sub marginea anterioară a pontului Varoliev la vârful unghiului format de picioarele divergente ale creierului - crura cerebri (Fig Foca) Pe laturile acestei brazde sunt două role - elevații în formă, care ies de

sub marginea posterioară a podului Varoliev - aceste piramide - piramide (Fig , , și Ru); sunt formate din fibre nervoase care rulează longitudinal, care se îndreaptă în jos spre măduva spinării piramidele se subțiază treptat, iar la nivelul primului nerv cervical dispar, nu se mai văd de la suprafață Biblioteca "Runivers" - - marginea naya a piramidei - sulcus parapyramidalis (Fig Sppy) aici converge la un unghi acut cu santul longitudinal anterior În afara piramidei, pe partea laterală a medulei oblongate se află o eminență elipsoidală bine conturată pe toate laturile de un șanț circular de - milimetri lungime și - milimetri lățime: aceasta este eminentia olivaris s oliva mă Orez dullae ohlongatae, măslin inferior (Fig ol,); şanţul care le limitează în faţă se numeşte sulcus lateralis ventralis (Fig Siv), în spate - sulcus postolivaris (Fig , Spo) Primul, adică șanțul anterior continuă mai jos, deși este adesea netezit de fasciculele transversale de fibre nervoase care trec prin el și, prin urmare, nu este clar vizibil pe toată lungimea sa; mai jos, din continuarea lui, iese primul nerv cervical (Fig Ract); ea separă două cote sau grinzi asemănătoare rolelor: prima dintre ele se află lângă piramidă și se micșorează în sus, încastrându-se între piramidă și măslin: Biblioteca "Runivers" - acesta este funiculul anterior (Fig Fna); al doilea, îndreptându-se în sus, ocoleşte măslinul din exterior: acesta este -} funiculus Iciteralis (Fig , , Fnl); fascicul lateral, continuarea așa-numitului coloana laterală a măduvei spinării; acest mănunchi, împreună cu alte fascicule adiacente acestuia pe spatele medulei oblongate, face parte din cordonul masiv, așa-numitul corp de frânghie, care va fi discutat mai jos Din medulla oblongata ies in zona descrisa un numar mare de nervi, dintre care doar primul nerv cervical mentionat apartine nervilor spinali, restul sunt nervii capului · La marginea posterioară a podului Varoliev, între acesta și medula oblongata, în apropierea liniei mediane (la , - milimetri de acesta), iese nervul abducent, n abducens (VI în Fig) (nervul rectului extern) mușchiul ochiului) Iese în mai multe mănunchiuri, care se pliază imediat într-un singur trunchi comun, care merge înainte, pe o anumită lungime adiacentă suprafeței podului Varoliyev (în secțiunea sa din spate) Mai în afară, la aceeași margine posterioară a podului Varoliyev, în afara măslinei, apare un trunchi nervos destul de gros: acesta este nervul facial, n facialis (Fig , , VII) În exterior, adiacent nervului facial, iese un nerv auditiv mai gros, n acousticas (Fig , , , VIII) De-a lungul șanțului care separă piramida de măslin (sulcus lateralis ventralis), pe aproape toată lungimea sa, ies un număr de mănunchiuri (aproximativ io), care se adună imediat într-un singur trunchi - nervul hipoglos, p hipoglos (Fig , HP) (nervul mobil al limbii, n motorius linguae) Mai în afară, din brazda dintre măslin și corpul frânghiei, apare un șir de rădăcini, servind drept început a trunchiuri nervoase Primul dintre ele, nervul limbă-faringian, n glosso-pbaringeus (Fig , IX), iese imediat în spatele (dedesubt) nervilor auditivi și faciali în câteva mănunchiuri subțiri (- la număr), care în curând pliază într-o singură tulpină Este urmată în jos de o serie de aceleași mănunchiuri aparținând nervului vag, n vagus (Fig , X) (nerv pulmonar-gastric, p pneumo-gastricus) Se conectează într-un singur nerv- Biblioteca "Runivers" - - trunchiul nu se află imediat, ci pe calea sa ulterioară când părăsește craniul prin foramenul jugular Mai jos se află o serie de fascicule care fac parte din nervul accesoriu al lui Willis, n accessorius Wïllisii (Fig , XI) Acest nerv este alcătuit din numeroase fascicule care se extind pe o foarte mare măsură de la suprafața laterală a părții cervicale a măduvei spinării, începând de la nivelul nervului al

-lea cervical Aceste fascicule sunt atașate succesiv de o tulpină comună, care urcă de-a lungul suprafeței laterale a părții cervicale a măduvei spinării și, împreună cu aceasta, intră în cavitatea craniului prin foramen magnum; aici continuă să i se alăture fasciculele nervoase, dintre care cele mai sus încep deja în regiunea măslinei După aceea, trunchiul nervului accesoriu se unește cu nervul vag și împreună ies din cavitatea craniană prin foramenul jugular După originea sa, nervul excedentar al lui Willis ar fi trebuit să fie socotit cu nervii spinali, iar dacă a fost socotit cu nervii capului de către Willis, atunci tocmai ca un "surplus" Pe creier, scos din craniu în mod obișnuit, este foarte dificil să se determine care dintre această serie de rădăcini aparțin nervului glosofaringian, care celui vag și surplus Desigur, putem spune cu siguranță că fasciculele de sus aparțin nervului gloso-faringian, iar cele inferioare surplusului Cu certitudine, este posibilă separarea acestor fascicule în funcție de apartenența unuia sau altui nerv, dacă sunt disecate, mergând de la periferie, după ce rădăcinile s-au format deja în trunchiuri nervoase separate Nervii vizibili pe baza creierului și descriși acum de noi alcătuiesc perechi de nervi ai capului*, în general acceptați ordinea de enumerare este următoarea: I paratractus olfactorius - nervul olfactiv II "nervus opticus - nervul optic III "p oculomotorius - nerv oculomotor IV "p trochlearis - nervul trohlear V " p trigeminus - nervul trigemen VI "p abducens - nerv abducens VII " ■p facialis - nerv facial VIII " p acusticus - nerv auditiv Biblioteca "Runivers" - IX cuplu n gloso-faringian - nervul limba-faringian X > n vag - nerv vag XI " n accessorius Willisii - nerv accesoriu XII " n hipoglos - nerv hipoglos Acest număr includea toți nervii capului Toate, oriunde lasă substanța creierului, ies pe baza acestuia; locul de ieșire din creier al unora dintre ele (n opțiuni, trohlearis, acusticus) nu este vizibil la examinarea bazei creierului, deoarece acestea apar pe spatele trunchiului cerebral și cursul lor inițial este ascuns de formațiunile învecinate Trunchiul cerebral Mai jos sau așa-zis suprafața ventrală (ventrală) a trunchiului cerebral este acum descrisă sub denumirea de bază a creierului; suprafața sa din spate și cele laterale sunt ascunse de formațiunile din jur, iar pentru comoditatea inspectării acestor suprafețe, este necesar să se îndepărteze părțile adiacente În primul rând, este necesar să se îndepărteze cerebelul, care, deși aparține trunchiului cerebral, așa cum ne învață istoria dezvoltării, dar prin poziția sa (sub forma unui apendice independent) poate fi descris separat, iar acest lucru nu numai că nu încalcă secvența în studiul trunchiului cerebral, dar în multe relații va facilita asimilarea relațiilor reciproce ale diferitelor sale părți Cerebelul acoperă cu el însuși din spate și parțial din laterale medulara oblongata, regiunea podului Voroliev până la cvadrigemina În desenele însoțitoare (conform lui Obersteiner), trunchiul cerebral este prezentat izolat de emisferele cerebrale și eliberat de cerebel Partea dorsală a medulului oblongata Aici, de-a lungul liniei mediane, șanțul longitudinal posterior, fissura longitudinalis posterior s, merge de jos în sus dorsal (Fig Fslp); paralel cu acesta în afară se mai află două brazde: sulcus paramedianus dorsalis '(Fig Spd) şi sulcus lateralis dorsalis (Fig , Sld) Secțiunile laterale și posterioare ale medulei oblongate sunt prezentate ca un cordon masiv, format din fibre nervoase care rulează longitudinal, așa-numitele corp de frânghie, corpus restiform (Fig , ¡ Crst) - (pedunculus cerebelli inferior, sutien- * Biblioteca "Runivers" - - chium s crus cerebelli ad medullam oblongatam, Kleinhirnstiel) În linia mediană, corpurile de frânghie de ambele părți

sunt strâns adiacente între ele și sunt separate doar printr-un șanț longitudinal îngust (fissura longitudinalis posterior); la nivelul mijlocului măslinelor, acestea încep să diverge într-un unghi ascuțit față de laturi și formează malurile depresiunii care se deschide în acest fel, care se numește groapa în formă de diamant, fossa rbomboidea Orez Fslp s romboidalis Vârful unghiului format de corpurile de frânghie divergente se numește stilou de scris, calamus scriptorius (Fig , Cset); aici se termină şanţul longitudinal posterior al medulei oblongate Mergând mai departe, corpurile asemănătoare frânghiei se depărtează treptat din ce în ce mai mult și se îndoaie treptat în sus într-o manieră arcuită și în cele din urmă se scufundă în masa cerebelului aflată deasupra lor În partea inferioară a medulei oblongata, șanțurile menționate (sulcus paramedianus dorsalis și sulcus lateralis dorsalis) împart corpul funii în mănunchiuri sau cordoane separate La linia de mijloc se află așa-numitul blând Biblioteca "Runivers" - - kanatin, funicuhis grctcilis (Fig Fng); la colțul din spate al gropii în formă de diamant, unde corpurile de frânghie încep să diverge în direcții diferite, reprezintă o umflare sau îngroșare vizibilă, așa-numita clava (Fig Cl) (piramida posterioară) formeaza si o tumefiere, pe langa clava, dar doar mai putin si nu intotdeauna sesizabila-tuberculuni cunea-/z/zzz În afara cordonului sfenoidian, deja pe partea laterală a medulei oblongate, se află al treilea fascicul, care este atribuit compoziției corpului frânghiei: funiculus lateralis (Fig Fnl) (după Henle-corpus restiforine laterale) Groapa romboidă formează fundul cavității creierului, numit al patrulea ventricul al creierului (ventriculus quartus) (Fig) Această adâncitură are într-adevăr forma unui romb, a cărui diagonală lungă are aproximativ centimetri lungime în direcția antero-posterior; lățimea sa este ceva mai mică de centimetri Malurile sale în secțiunea posterioară sunt formate din corpuri de frânghie, iar în secțiunea anterioară, așa-numitele pedunculii cerebelului la quadrigemina, crese cerebelli ad corpus quadrigeniinum (Fig , Brc) (brachia conjunctiva, processus cerebelli ad cerebrum, Bindearme) Acestea sunt două cordoane masive, constând din fibre nervoase care rulează longitudinal; la fel cum corpurile de frânghie se apropie de cerebel din spate și se îndoaie în sus pentru a se scufunda în masa cerebelului, tot așa pedunculii cerebelului la cvadrigemina, mergând înapoi de la creier, se apropie de sub marginea anterioară a cerebelului, diverg în diferite direcții într-un unghi ascuțit, se îndoaie în sus într-o manieră arcuită și sunt scufundate în masa cerebelului din partea sa inferioară Divergând în direcții diferite, pedunculii cerebelosi anteriori formează cele două laturi anterioare ale fosei romboide Fundul fosei romboide, care alcătuiește suprafața dorsală a pontului Varoliev și părți ale medulei oblongate, prezintă câteva mici cote și depresiuni Pe toată lungimea sa de-a lungul liniei mediane, începând de la calamus scriptorius ^ până la colțul foarte sus al acesteia, se întinde un șanț complet drept, sulcus medianas longitudinalis fossae rhomboideae (Fig Slmd) Pe ambele părți ale brazdei longitudinale se întind două creste ușor ridicate, funiculi teretes, s eminentiae teretes (Fig Et); în jumătatea posterioară a fosei devin ascuțite și formează două triunghiuri pe părțile laterale ale liniei mediane; fiecare dintre aceste triunghiuri Biblioteca "Runivers" - - cov corespunde nucleului n hipoglose (o acumulare de celule nervoase care dau naștere fibrelor nervului hipoglos) și de aceea li se dă denumirea de trigonum hypoglossi (Fig Th) (Obersteiner) În afara hipoglosei trigonului (pe ambele părți) sunt depresiuni, de asemenea, de formă triunghiulară, cu vârful îndreptat în

față, al căror fund este de culoare gri, mai închisă decât părțile din jur: acesta este așa-numitul alae cepegeae, aripi cenușii (Ac), după Obersteiner - trigonum vagi În jumătatea anterioară a fosei romboidale, spre exterior din lustrul funic, are loc o adâncire a foveei anterioare (Foa) În colțul foarte exterior al gropii romboidale se poate vedea o elevație aflată în cea mai mare parte în jumătatea sa anterioară: acesta este tuberculum acusticum (Tac); chiar în fața gropii, în apropierea colțului exterior, este vizibil un loc mai întunecat cu o nuanță albăstruie - locus coeruleusr s sub stantia ferruginea- (Le) Culoarea acestui loc depinde de faptul că, printr-un strat subțire de medulare albă care căptușește jumătatea anterioară a fosei romboide, strălucesc grupuri de celule nervoase foarte pigmentate încorporate aici De-a lungul gropii în formă de romb sunt mai multe dungi albe (mănunchiuri de fibre nervoase), care ies din șanțul longitudinal în mai multe mănunchiuri inițiale, în drumul către colțurile laterale ale gropii, apropiindu-se una de alta; în colțurile laterale, aceste benzi se îndoaie peste corpul frânghiei chiar înainte de a intra în cerebel și se unesc cu rădăcina nervului auditiv: acestea sunt striae acusticae, s medulare (Stm) Împreună cu o altă rădăcină care iese din corpul frânghiei însuși, striae acusticae formează nervul auditiv (Fig , , VIII), al cărui loc de ieșire creierul nu a putut fi indicat mai devreme când a descris baza creierului, deoarece era ascuns de cerebel Striae acusticae reprezintă fluctuații individuale foarte frecvente de formă și dimensiune: uneori sunt foarte puternic dezvoltate, alteori (prin excepție) sunt complet absente sau pe una sau ambele părți; în direcția fasciculelor lor individuale, sunt adesea întâlnite și diverse caracteristici individuale Între marginile interioare ale pedunculilor cerebelosi până la cvadrigemina, deasupra părții anterioare a fosei romboide, sub formă de Biblioteca "Runivers" - - capacul este întins cu o placă cerebrală albă subțire, înclinată anterior: aceasta este vela cerebrală anterioară, vélum medullare anticum (Fig , Vma) Formează cu adevărat acoperișul părții anterioare a celui de-al patrulea ventricul al creierului Partea posterioară a ventriculului este, de asemenea, acoperită de o placă de formă triunghiulară întinsă între picioarele cerebelului până la medula oblongata - vela medulară posterioară, vélum medullare posticum În colțul posterior, pare atât de subțire încât constă dintr-un strat de epiteliu care căptușește suprafața interioară a piei mater (tela choroidea cerebelli, s ventricidi quarti); prin urmare, atunci când creierul este eliberat de membrane, împreună cu membrana moale, se îndepărtează de obicei partea mijlocie subțire a velumului cerebral posterior și doar de-a lungul marginii corpurilor de frânghie rămân plăcile cerebrale albe - taenia ventriculi quarti, s ligula; între îngroșările funiculi gracilis, placa care acoperă vârful calamiilor scriptorii se numește obex (constipație) Pe suprafața inferioară a telae choroideae din calamus scriptorius, pe ambele părți ale liniei mediane, se întinde în sus o fâșie de încurcături vasculare viloase - plexul coroid mediu al cerebelului - plexul choroïdes cerebelli medialis; mai sus, aceste benzi sunt îndreptate în lateral și ies pe partea laterală a nervului auditiv la suprafața inferioară a cerebelului; aici formează o încurcătură vasculară - plexul coroid lateral al cerebelului - plexul choroideus cerebelli lateralis În porțiunea subțiată a velei medulare posterioare, în fața calamusului scriptorius, există o deschidere ovală foarte mică - foramen Magendii (apertura inferior ventriculi quarti); în plus, în colțurile exterioare ale velei medulare posterioare există încă două găuri mai mici Prin

aceste trei deschideri, spațiul subarahnoidian al creierului comunică cu ventriculii cerebrali Cavitatea celui de-al patrulea ventricul, înclinându-se în jos, continuă mai departe sub forma canalului central al măduvei spinării; în colțul superior al fosei în formă de diamant, se îngustează și sub forma unui canal îngust - așa-numitul aquaeductus Sylvii (Silviev vodovod) - se adâncește sub cvadruplu Pe fig prezintă suprafața tăiată, prin care trunchiul cerebral este împărțit în două jumătăți, dreapta și stânga (figura arată jumătatea dreaptă); incizia a fost făcută exact de-a lungul mijlocului Biblioteca "Runivers" - - linii în plan vertical Această figură arată cum cavitatea celui de-al patrulea ventricul (Vp) continuă în jos în capilarul central al măduvei spinării (Cc) și în sus în apeductul lui Sylvius (As), care se deschide în cel de-al treilea ventricul (AAs) ' Orez • Pedunculii cerebelului la cvadrigemina (sau la creier), limitând secțiunea anterioară a cavității celui de-al patrulea ventricul din lateral, în exterior și sus, au aspectul unor corzi masive; convergând unul cu celălalt anterior, trec sub cvadruplu (de aceea au primit numele) Cvadrigemina, corpus quadrigeminum, apare într-adevăr ca patru dealuri întinse simetric, separate de două în formă de cruce Biblioteca "Runivers" - - dungi, longitudinale și transversale, în două perechi: cvadrigemina anterioară, corpus quadrigeminum anteriu s (Fig , , Qa) (mai corect - coliculul anterior, corpus bigeminum anterius) și posterioară, quadigeminum posterius (Fig ,) , Qp) {corpus bigeminum posterius) Anterior cvadrigeminei, trunchiul cerebral crește imediat foarte mult în volum, în special la dreapta și la stânga, datorită faptului că aici se află simetric două formațiuni foarte masive - tuberculii vizuali, Thalami optic (Fig Tha, Thos) , Thom), împărțit de-a lungul liniei mediane a golului vertical - al treilea ventricul al creierului (Fig Vs) Cvadrigemina apare ca împinsă de partea anterioară între părțile posterioare ale tuberculilor vizuali Pedunculii cerebelosi până la cvadrigemina alcătuiesc secțiunea dorsală a trunchiului cerebral, în timp ce secțiunea inferioară, principală, mai largă este compusă din pedunculii cerebrali menționați în mod repetat (Crura s pedunculi cerebri) (Fig , , , PP)) Acesta din urmă poate fi văzut (din partea inferioară) doar la o mică distanță (aproximativ milimetri) de la marginea anterioară a pontului Varolius până la marginea posterioară a talamusului optic, sub care pedunculii cerebrali intră în masa creier Deoarece pedunculii cerebrali alcătuiesc baza mai largă a trunchiului cerebral, granița dintre aceștia și cvadrigemina aflată deasupra și pedunculii cerebelosi este foarte pronunțată pe ambele părți sub forma unui sulcus lateral longitudinal - sulcus lateralis mezencephali (Fig , Sim) Cu o examinare mai detaliată a secțiunii dorsale a trunchiului cerebral, se notează următoarele Velul cerebral anterior, intins intre picioarele cerebelului, se termina si el la marginea posterioara a cvadrigeminei; în secțiunea sa anterioară, formează un mic pliu longitudinal (uneori clar împărțit în două mănunchiuri): acesta este căpăstrul velei, frenulum veli medullaris antici (Fig Frv), care continuă în capătul posterior al șanțului longitudinal al cvadrigemina Pe ambele părți ale frenulului, la marginea posterioară a cvadrigeminei, apar la suprafața din substanța velei două trunchiuri nervoase subțiri: este vorba de nervii trohleari, n trohlearis (Fig IV); aplecându-se peste pedunculul cerebelos, nervul lateral îl acoperă și pedunculul cerebral din exterior și iese spre suprafața inferioară a creierului, unde a fost deja descris de noi - In plus, pe suprafata velei posterioara nervilor trohleari, mai multe (-) transversale Biblioteca "Runivers" - - nyh pliuri sau role de substanță cenușie,

care reprezintă lobulul anterior al așa-numitului vermis cerebelos superior (lingula, uvula) (Lg) Marginea posterioară a cvadrigeminei se ridică deasupra pedunculilor cerebelosi sub forma unei ridicări abrupte, aproape abrupte; partea frontală a tuberculilor anteriori are aspectul unei pante înclinate Din fiecare dintre tuberculii cvadrigeminei se extinde spre exterior un rol sau mănunchi alb bine definit: acestea sunt picioarele cvadrigeminei, brachia corporis quadrigemini (s brachia conjunctiva); brazda transversală a cvadrigeminei din spate trece în lateral și separă piciorul anterior al cvadrigeminei de spate (sulcus interbrahialis) Piciorul din spate (Fig , Brqp) este îndreptat de-a lungul părții laterale a trunchiului în jos și înainte, iar în partea sa inferioară este împărțit de un șanț superficial și nu întotdeauna clar exprimat în două mănunchiuri: cel posterior dispare curând în sulcus lateralis mezencephali, iar cel anterior este întotdeauna bine exprimat și îndreptat către o elevație ovală (de aproximativ centimetru lungime) situată la capătul șanțului lateral longitudinal și în șanțul care separă cvadrigemina de movila vizuală - corpul geniculat intern, corpus geniculatwm mediale s intern (Fig , Cgm) Piciorul anterior al quadrigeminei (Fig , Brqa) merge drept spre exterior și este parțial acoperit de o movilă vizuală posterioară puternic suspendată O parte a acestuia poate fi urmărită spre exterior până la o umflătură ușoară la capătul posterior al tuberculului optic - corpul geniculat extern, corpus geniculatwm laterale s exMrwww (Fig , Cgl), cealaltă parte a acesteia dispare sub corpul geniculat interior, dar ultimele detalii nu pot fi văzute clar pe toate creierele În spațiul triunghiular, pe partea laterală a trunchiului cerebral, format din șanțul longitudinal lateral și marginea posterioară a pedicului posterior al quadrigeminei (brachium corporis quadrigemini posterius), se remarcă benzi care se extind din șanțul longitudinal lateral indirect în sus și înainte: acesta este un strat de fibre nervoase, așa-numitele bucla, lemniscus (laqueus, ruban de Reil); această placă sau strat este ascunsă sub tuberculul posterior al cvadrigeminei, iar una dintre fibrele sale cele mai interioare aproape converg în linia mediană în fața marginii velumului medular anterior, din cauza căreia partea anterioară a pedunculilor cerebelosi la cvadrigemina nu poate fi vizibil din lateral, fiind acoperit de această placă (Fig , Lm) În fața tuberculului anterior al cvadrigeminei, uneori este vizibil un mănunchi subțire de fibre nervoase, extinzându-se de la marginea exterioară a tuberculului înapoi și în jos peste picioarele cvadrigeminei și prin pedunculul cerebral până la suprafața inferioară a acestuia din urmă, unde se pierde: acesta este t-naz tractus peduncularis transversal (Fig Tpt) La animale se exprimă foarte distinct, dar la om nu este deloc întotdeauna așa Șanțul longitudinal al cvadrigeminei (Fig SD) de la capătul său anterior se transformă treptat într-o fosă triunghiulară mică, plată - trigonum subpineale, în care se află o formațiune ovală, care este de obicei comparată cu un con de molid aplatizat: acesta este pinealul glandă, gianduia pinealis, s conariu (Fig , $, Gip); aparține talamusului și va fi descris puțin mai târziu Suprafața quadrigeminei este acoperită cu un strat subțire de substanță albă (nerv-fibroasă) (stratum fonale); părțile sale interne sunt compuse din substanță cenușie Apeductul lui Sylvius, aquaeductus Sylvii, care servește ca o continuare a cavității celui de-al patrulea ventricul, merge sub forma unui canal îngust sub cvadruplu și sub marginea anterioară se deschide în cavitatea celui de-al treilea ventricul al creierului Trece prin masa de substanță cenușie care o înconjoară pe toate părțile și

servește ca o continuare a substanței cenușii din fundul celui de-al patrulea ventricul (substanța cenușie centrală) Forma apeductului Sylvius în părțile anterioare și posterioare ale acestuia are forma unui triunghi cu vârful în jos, iar în cele din mijloc departamente - forma unei elipse cu capete ascuțite superioare și inferioare Tuberculi vizuali, thalami optic (couche optique) Tuberculul vizual are aspectul unui corp masiv alungit, uneori comparat cu un ou; axa sa longitudinală nu coincide cu axa longitudinală a creierului; merge din față și din interior spre spate și spre exterior Suprafața sa superioară este acoperită cu un strat de substanță albă (stratum fonale thalami optic}}, suprafața sa exterioară se contopește cu masa emisferelor cerebrale Partea interioară este formată din substanță cenușie Această parte a talamusului este peretele exterior al cavitatea verticală centrală asemănătoare unei fante a ventriculului trei al creierului (Fig Vs) Int- Biblioteca "Runivers" - - părțile timpurii ale ambelor dealuri vizuale, relativ foarte uniforme, stau foarte aproape una de alta, dar în locuri corespunzătoare mijlocului lor (puțin mai înainte de mijloc), ele chiar cresc împreună, datorită cărora se formează numit comisura moale sau gri, comisura mollis s grísea (Fig Com); Această lipire este o punte foarte moale, ușor ruptă; în unele cazuri foarte rare este absent În peretele posterior al celui de-al treilea ventricul din partea sa superioară, capătul anterior al apeductului Sylvius (aditus ad-aquæduc-tum Sylvii) se deschide (Fig AAs); acest perete are o pantă oblică anterior și coboară; prin urmare, cavitatea celui de-al treilea ventricul pare a fi mai adâncă în partea anterioară, unde, îngustându-se treptat, formează așa-numitul aditus ad infundibulum și infundibulul însuși, infundibulul menționat în descrierea bazei creierului (Fig Rii) În partea sa inferioară, peretele posterior al ventriculului al treilea devine, prin urmare, fundul său, iar din partea bazei creierului acest loc corespunde tuberculului gri deja descris (tuber cinereum) Suprafața superioară a talamusului are o formă convexă; pe lateral este vizibil un şanţ care alcătuieşte marginea exterioară a tuberculului, stria corneea (Fig Stc) (Stria terminalis, taenia cornea); începe în partea cea mai anterioară a tuberculului mai aproape de linia mediană și merge înapoi și în exterior Pe lângă forma generală convexă pe suprafața superioară a talamusului, în partea sa cea mai anterioară, este vizibil un tubercul rotunjit - tuberculum anterius (Fig Tba); în spate și în afară de acesta există o brazdă de mică adâncime - culcuș choroideus (Fig Slch) Sectiunea foarte posterioara, foarte ingrosata a talamusului se numeste perna, pulvinar (Fig , $, Pu); pe partea din spate a tuberculului spre exterior și în jos de la pernă, există încă un tubercul - corpul geniculat exterior, corpus geniculatum laterale, s extern (Fig , Cgi); în brazda care desparte tuberculul optic de partea laterală a cvadrigeminei, sub perna atârnată în spate (pulvinar), iese deja amintita elevație ovală - corpul geniculat interior, corpus geniculatum mediale, s internum (Fig ,) Cgm) Din aceste două elevații ia naștere un mănunchi neurofibros plat și larg - tractusi opticus, tract optic (Fig , D II) Se învârte în jurul tuberculului optic Biblioteca "Runivers" - - în spatele și dedesubt și apare la baza creierului, unde, îndreptându-se înainte și spre interior, în fața tuberculului gri (tuber cinereum) se întâlnește tractul de cealaltă parte și formează o cruce (chiasma nervorum opticorum) Tracturile optice, pe drumul lor pe partea inferioară a trunchiului cerebral, acoperă crura cerebri, care se ascund de la suprafață și se adâncesc în masa emisferelor tocmai sub căile optice Granița dintre suprafețele superioare și interioare ale

talamusului are aspectul unei coaste, care este ascuțită datorită faptului că o rulează de-a lungul ei o rolă albă (Çstrict medullaris thalami) (Fig Tv) Această rolă se îngroașă spre spate și formează un corp în formă de bulb la capătul său din spate-ganglion habenulae (gh); posterior de ganglionul habenulae, între acesta și movila vizuală care s-a deplasat în exterior, este vizibil un mic spațiu triunghiular - trigonum habenulae (Fig Trh) Din fiecare ganglion habenulae pleacă fire scurte, spre marginea anterioară a glandei pineale deja amintite (gianduia pinealis, conarium), conectând aceste formațiuni și formând așa-numitele pedunculii glandei pineale (penduculi copagi) (Fig Pdc) Glanda pineală se află în capătul anterior extins al șanțului longitudinal al quadrigeminei (trigonum subpineale); vârful ei este întors înapoi Este format dintr-o țesătură delicată de culoare maro Adesea, în interiorul glandei se găsesc calculi de săruri minerale, var fosfat (așa-numitul acervulus cerebralis) Sub glanda pineală în peretele posterior al ventriculului al treilea există o mică depresiune sub formă de fante, care se îngustează înapoi și se deschide înainte - ventriculus s, recessus co-narii (Fig Rip) În jos de la recessus conarii, între acesta și marginea anterioară a apeductului Sylvius se află transversal la dreapta la stânga un cordon neurofibros alb care leagă secțiunile posterioare ale ambilor tuberculi vizuali și limitând trigonul subpineal în față: aceasta este comisura albă posterioară , comisura alba posterior (Fig Cop) G Pribytkov Biblioteca "Runivers" - - Instrumente pentru cercetarea psihologică și modul de utilizare a acestora Cronograf Wundfa Inițial, Wundt a folosit un aparat pe care l-a numit cronoscop dispuse astfel: Un mic diapazon b (Fig , B), care servește la măsurarea timpului, este plasat între picioarele unui magnet de potcoavă Orez E ; pe unul dintre cuțitele diapazonului este întărit un periu, atingând partea din spate a cercului de sticlă G, afumat din această parte pe lampă Când diapazonul tremură, perul își atrage vibrațiile pe sticla de funingine Linia de vibrație a diapazonului este vizibilă în Fig A, ilustrând aparatul din spate Cercul de sticlă G, prin intermediul unei roți dințate /, este pus în mișcare de roțile u și u ale unui mecanism de ceas cu o greutate Nu există un regulator special pentru obținerea unei viteze de rotație constantă Imediat ce se dobândește un anumit grad de viteză, această viteză în sine, datorită influenței rezistențelor depășite, rămâne constantă pe mai multe rotații Dar chiar și cu o viteză neuniformă, determinarea schimbării va fi absolut precisă, deoarece timpul este calculat din oscilațiile diapazonului b și numărul acestor oscilații nu depinde deloc de rotația neuniformă a cercului de sticlă Dacă știi câte vibrații pe secundă Biblioteca "Runivers" - - realizează un diapazon è, apoi după numărul de valuri trase de un diapapă pe sticlă afumată este direct vizibilă durata perioadei de timp măsurate Pentru ca, cu mai multe rotații ale cercului de sticlă, curba de oscilație a diapazonului să nu fie trasată toată într-un singur loc, este amenajat un dispozitiv special, datorită căruia diapazonul este tremurat chiar înainte de începerea perioadei măsurate de timp În acest scop, se folosește diapazonul B, ca și diapașul folosit de Helmholtz în experimentele acustice Picioarele diapazonului B, care sună cu o octavă sub £, sunt situate între polii unui electromagnet conectat la o baterie permanentă puternică Când un diapazon mare vibrează, curentul acestei baterii fie se închide, fie este întrerupt; acest lucru se realizează prin faptul că firul lipit de piciorul inferior al diapazonului, îndoit în unghi drept, este apoi scufundat mercurul cupei iese apoi din ea Pentru a preveni arderea prea rapidă a mercurului din cauza scânteilor

electrice, se toarnă puțin alcool pe suprafața lui Aparatul este proiectat în așa fel încât curentul care trece prin diapazon B, chiar înainte de momentul acțiunii iritației, este împărțit și o parte din acesta se desfășoară de-a lungul spiralei unui electromagnet, care oscilează un mic diapazon B Acesta din urmă trebuie să fie atât de sensibil încât să oscileze de la apariția și dispariția alternativă a curentului în spirala electromagnetului corespunzător acestuia Deoarece oscilațiile diapazonului mare și, în consecință, întreruperile curentului, sunt legate de oscilațiile diapazonului mic ca i: , sunetul primului diapazon amplifică oscilația diapazonului /?, și ultimul desenează o linie ondulată clar vizibilă pe un cerc rotativ și acoperit cu funingine În figura , undele de oscilație, de dragul clarității, sunt prezentate mult mărite în raport cu dimensiunea aparatului; sunt reprezentați la aproape jumătate din dimensiunea lor reală , în timp ce cercul de sticlă este desenat la o cincime din dimensiunea lor naturală Și mai marite în figură sunt distanțele față de linia de vibrații ale liniilor trasate cu știfturi De fapt, aceste distanțe nu depășesc mm Deschiderea unei căi laterale prin electromagnetul E $, precum și producerea iritației, se datorează acțiunii aceluiași mecanism de ceasornic care rotește cercul de sticlă G Roata care se învârte încet u are axul de două ori sculptat sub forma unei spirale arhimedice Pe această axă se află degetul pârghiei H; în timpul unei rotații a roții, această pârghie se ridică încet de două ori și, după ce s-a ridicat, coboară rapid de fiecare dată; căderea pârghiei este accelerată de sarcina p la capătul acesteia și de arcul care o trage în jos Pe pârghia H sunt două ciocane m și n, care, prin intermediul șuruburilor, pot fi reglate la o înălțime mai mare sau mai mică Ciocanul t, la caderea pârghiei, deschide întrerupătorul o, alcătuit dintr-un știft de platină și o placă de metal presată de știft de un arc; lovitură de ciocan t și acest mesaj este întrerupt Celălalt ciocan n când pârghia cade H apasă pe umărul pârghiei mici de metal, drept urmare bolțul situat pe celălalt umăr al acestei pârghii iese din cupă cu mercurul stând sub nimb ^ astfel încât comunicarea acestei cupe cu pârghia h este întreruptă Fixând șuruburile t și ", precum și șurubul cupei la h, se poate aranja cu ușurință astfel încât ciocanul să-și atingă întrerupătorul fie simultan cu ciocanul atinge celălalt întrerupător, fie oarecum mai devreme În cele din urmă, electromagneții Et și E servesc la înregistrarea iritației și la marcarea momentului apercepției E, este în legătură cu bateria Kt și cu întrerupătorul o, E este legat cu bateria K și cu cheia U Mesajul U este întrerupt de observator în momentul primirii amprentei Electromagneții Et și Eg sunt amplasați unul deasupra celuilalt; ancorele lor au în față (fig B) știfturile q și ¿z (stitul este îndoit), care ating cercul de funingine G, deci trasează linii pe acesta, până când ancorele lor sunt atrase de electromagneți Acul este foarte ascuțit și atinge ușor cercul de sticlă, astfel încât să nu împiedice mișcarea acestuia; dimpotrivă, pinul ¿z este gros, trage într-un cerc cu frecare mare, drept urmare cercul se oprește curând Ambele ancore sunt întărite pe pârghiile q și q, la capătul cărora sunt atașate greutățile D și p ; instalarea corectă a acestor greutăţi mobile determină deplasarea rapidă a ancorelor cu bolţuri în momentul întreruperii curentului Electromagneții Ej și E sunt montați pe același suport cu un mic diapazon è; acest trepied, când este acționat de un șurub, poate deplasați-vă de-a lungul șinelor S înainte și înapoi; șurubul I servește la fixarea corectă a știfturilor față de cercul de sticlă G În plus, prin intermediul unui alt dispozitiv de

șină, neprezentat în diagramă, suportul cu ancore, știfturi și diapazon b poate fi deplasat de-a lungul razei cercului G; aceasta a fost făcută pentru ca o serie de experimente să poată fi efectuate succesiv pe același cerc de funingine J este un mic aparat Rumkorff; in momentul intreruperii curentului in F sare o scanteie intre cele doua fire de platina F împreună cu cheia U pot fi așezate pe o masă separată, astfel încât restul aparatului să nu fie vizibil pentru subiectul testat Când fac un experiment, aceștia procedează după cum urmează: În primul rând, adaptează, așa cum ar trebui, ambele ciocane t și z; cu h și o setați mesajul; aranjați pârghia H pe axa e astfel încât mecanismul de ceasornic să poată fi rulat câteva minute înainte de a urma căderea pârghiei Apoi circuitele K, Kt și K sunt închise, diapazonul B este setat să oscileze, persoana studiată este forțată să apese tasta U și mecanismul ceasului este pus în mișcare (prin intermediul unei chei neprezentate în figură) , care este în comunicare cu roata z¿) Curentul circuitului K trece de la i prin G, B și la h, de aici printr-o cană de mercur și înapoi la K Curentul circuitului Kt trece prin b către electromagnetul E ? apoi prin la întrerupătorul o, prin la aparatul de inducție J și, în final, prin G se întoarce la firele KR io și și conectați F la capetele spiralei secundare a aparatului J conductor la electromagnetul Ej, revenind prin kb K Întrucât circuitele Kt și Kz sunt închise, electromagneții își țin ancorele și, în consecință, pinii de la și a nu ating placa de sticlă Datorita faptului ca h este inchis, curentul de la diapazorul B nu merge la electromagnetul E iar diapasorul mic ramane in repaus, trasand un cerc simplu pe placa de sticla În momentul în care pârghia H cade, se întâmplă următoarele: Mai întâi, n cade pe pârghia h și întrerupe mesajul aici Apoi curentul circuitului K trece prin I, B, k de acolo la prin borna bx la electromagnetul E , revenind înapoi prin și J Aici intră circuitul Biblioteca "Runivers" - - electromagnetul unui mic diapazon; ultimul din întreruperile curentului cauzate de un diapazon mare intră în oscilații crescânde treptat La foarte scurt timp după ce n s-a împiedicat de ciocanul t' ajunge la placa de întrerupere o și întrerupe comunicarea aici La această întrerupere a circuitului Shch la F, o scânteie de inducție de deblocare sare și în același moment pinul αγ este apăsat pe cercul de sticlă G și începe să tragă o linie curbă pe acesta Văzând o scânteie, persoana testată își scoate degetul de pe U, întrerupând mesajul aici În momentul ruperii lanțului K , știftul a apasă cu forță pe cercul de sticlă și în scurt timp oprește mișcarea Să presupunem că pe o placă de sticlă erta de la pin a± începe la a, o linie de la y β; atunci trebuie doar să numărăm numărul de vibrații ale diapazonului, adică numărul de unde între a și β, astfel încât, ținând cont de durata oscilației diapazonului έ, să se determine durata absolută a timpului de reacție Diapazonul lui Wundt a făcut de vibrații pe secundă; deoarece nu a fost greu de văzut í/ι a unei oscilații, precizia determinării a fost de cel puțin o ooι secunde (Pentru experimente cu stimularea sonoră, a fost atașat un clopot, iar ciocanul t, lovind clopotul, a închis conexiunea laterală a circuitului electromagnet Et; sau întrerupătorul o a fost conectat la un ciocan electromagnetic special, care s-a închis și în momentul impactului, conexiunea laterală a circuitului Et și astfel a provocat eliberarea pinului a * din electromagnet În experimentele cu descărcări electrice, aparatul a fost amplasat aproape în același mod ca în fig numai în locul aparatului Rumkorf a fost luat aparatul de sanie Dubois-Reymond, folosit de obicei pentru iritare în experimentele fiziologice Pentru experimente pe amprente tactile relativ slabe, de pârghia H, pe partea

opusă, a fost atașat un al doilea braț, care, ridicându-se la căderea umărului H, a lovit cu ciocanul pe o placă metalică foarte subțire, întărită pe o masă perforată Când pârghia a atins această placă, circuitul electromagnetului Ex a primit din nou un circuit lateral Pe o placă de metal, subiectul și-a așezat-o pe a lui Biblioteca "Runivers" - - deget Astfel, și aici, mișcarea acului a coincis cu momentul impresiei Orez Ulterior, Wundt a dezvoltat un instrument pentru un mod grafic de calculare a timpului, pe care l-a numit cronograf pentru măsurarea intervalelor de timp foarte mici Acest aparat (Fig) constă dintr-un mecanism de ceas U, întărit pe ori- * Biblioteca "Runivers" - - placa umbrela HH, care, in functie de pozitia volantelor LL conectate la aceasta si de marimea greutatii care o pune in miscare, se poate roti mai mult sau mai putin rapid Axa orizontală A a acestui mecanism de ceas se termină cu un capăt ascuțit S, față de care se află un știft SP, care, cu ajutorul unui șurub și a unei piulițe, poate fi fie abordat, fie îndepărtat Între aceste puncte este plasat un cilindru W în st lungime și st într-un cerc, pe ambele părți ale căruia se fac depresiuni pe axă Pentru ca rotația lui A să rotească și cilindrul, axa A are o mică placă transversală verticală, prevăzută cu găuri la capete, iar axa cilindrului are aceeași placă transversală, dar cu doi știfturi Când cilindrul este plasat între punctele și Si, acești știfturi intră în găurile corespunzătoare, ceea ce realizează o legătură puternică între axa mecanismului ceasului și cilindru Prin intermediul manetelor R și T, mecanismul de ceasornic poate fi oprit în fiecare moment cu mai mult sau mai puțină rapiditate Aparatul de înregistrare al cronografului constă dintr-un diapazon V, reglat la poate exact de oscilații pe secundă și echipat cu peri fine b și apoi din trei pene p, care sunt în legătură cu ancorele a trei electromagneți Acest aparat de scris este plasat pe bordul G, care este mobil în două direcții Se așează pe o sanie care se poate deplasa paralel cu axa cilindrului în direcția S Pe aceste sănii, tabla G se poate întoarce în cealaltă direcție perpendicular pe mișcarea saniei; la un capăt al acestei mișcări, aparatul de scris se află atât de aproape de cilindru încât atât perii diapazonului, cât și vârfurile elastice sunt adiacente hârtiei de funingine a cilindrului, în timp ce în poziție inversă nu are loc un astfel de contact Cu ajutorul unui arc, aparatul este ținut constant în prima poziție, deși există un dispozitiv care să-l aducă în a doua poziție (fără contact), dar în așa fel încât presiunea degetelor pe mâner ¿ este suficient ca aparatul să revină sub presiunea arcului în prima poziţie Tragând maneta ;, puteți, de asemenea, readuce cu ușurință instrumentul de scris în poziția fără contact La tabla Biblioteca "Runivers" - - G al aparatului de scris, în direcția cilindrului, este atașat un alt știft și pe care este decupat un șurub din partea îndreptată către cilindr Când aparatul de scris este adus în contact cu cilindrul, în același timp capătul știftului p vine cu canelurile sale pentru șuruburi în legătură cu șurubul fără sfârșit E, care se află paralel cu axa cilindrului Acest șurub, legat de mecanismul de ceasornic, se rotește simultan cu cilindrul În același timp, trage sania de la stânga la dreapta în așa fel încât perii și capetele penelor să scrie pe cilindru patru linii elicoidale paralele, a căror înălțime este aproximativ egală cu lățimea tuturor celor patru linii Această mișcare a saniei se oprește însă de îndată ce instrumentul de scris este adus în a doua poziție fără contact, deoarece știftul n nu mai prinde șurubul fără sfârșit Pentru a reduce frecarea, sania se deplasează pe roți Restul frecării este echilibrată de greutatea atașată de firul f aruncat peste bloc, care trage

instrumentul de scris de la stânga la dreapta Mișcările electromagnetice ale penelor sunt dispuse în așa fel încât atracția fiecărei armături să producă, prin intermediul unei pârghii curbate, abaterea penei corespunzătoare spre dreapta și, invers, recul armăturii readuce pana la poziţia sa anterioară În același timp, penele sunt în permanență în contact cu hârtia afumată În consecință, momentul fiecărei mișcări a ancorei va fi marcat pe hârtie prin abaterea stiloului de la o linie dreaptă și în acest fel pot fi remarcate trei momente, după cum se arată în figură, relațiile dintre care sunt ușor de realizat poate fi calculată din curba diapazonului În acest caz, este mai bine să rețineți nu începutul real al deformarii penei, ci momentele corespunzătoare impactului ancorei asupra recuzită, deoarece acestea din urmă sunt mai clar vizibile Verificarea arată că nu există nicio eroare în calcul Timp de înregistrare, diapasonul este pus în mișcare cu ajutorul unui electromagnet excitat de un alt diapazon mare St Acesta din urmă este aranjat după Helmholtz în așa fel încât prin mișcarea sa fie închide, fie deschide curentul de la bateria K; în curent s-a introdus un electromagnet în formă de potcoavă, iar polii, care, mișcați cu ajutorul unui șurub, se află în afara diapazonului antrenat Prin urmare, Biblioteca "Runivers" - - dacă diapazonul St, printr-o permutare a greutății pe acesta, este reglat corespunzător, cu aproximativ o octavă mai jos decât diapazonul de înregistrare, atunci cu fiecare circuit al curentului se va obține un nou impuls, cauzat de diapazon St, pentru ca mișcarea să continue fără întrerupere Pentru a opera cronograful, sunt necesari patru curenți galvanici separati: unul pentru cameră noi și încă trei pentru trei electromagneți ai instrumentului de scris Pentru diapazon se folosește o baterie de elemente Meidinger, conectate prin câte Pentru fiecare stilou se folosesc două grupuri din aceleași elemente, legate prin trei Aparat de control L viata aranjata de L Lange in fig Pe obi Lange pentru cronograf În timpul realizării experimentelor cronografice, din cauza inegalităților niciodată eliminate complet în timpul ruperii armăturilor electromagneților, apar erori, care trebuie determinate prin experimente speciale de verificare Pentru ultimul aparat de control slu, descrieți axa x orizontală a rotației trei pârghii gi masive se mișcă independent unul de celălalt, dintre care unul este prezentat în desen La punctul d, fiecare braț are un șurub cu vârf din platină montat cu o piuliță Acest șurub este izolat de pârghie • cu o bucată de fildeș Fiecare știft de platină este apăsat pe placa de platină c cu ajutorul unui arc I Trei plăci de platină, bine izolate între ele, sunt conectate prin fire de cupru care trec pe sub placă la terminale, în timp ce terminalele i sunt conectate prin fire de cupru cu șuruburi mobile Pârghiile de la capătul opus contactelor sunt acoperite cu o bucată de fier și având forma [j, care se rotește pe o axă situată vertical deasupra x Când se aplică presiune asupra acestei pârghii, capetele pârghiilor aflate sub ea sunt de asemenea apăsate și astfel se deschid trei contacte Cu ajutorul surubului r pozitia contactelor de platina Tov este reglat în așa fel încât toate cele trei contacte să se deschidă în aceeași poziție a pârghiei și ' Apoi Biblioteca "Runivers" - se lasa sa cada de la o inaltime de io st pârghia tsa și ciocanul, care se rotesc de-a lungul axei y În momentul căderii, capul ciocanului capătă o viteză de mișcare mai mare de un metru pe secundă, iar această viteză este transmisă și pârghiei și' Imediat după căderea ciocanului, un cârlig revine, care poate fi întărit până la buclă și ține ciocanul căzut în poziția sa Desenul înfățișează malleusul în poziție ridicată; în această poziţie este

menţinută de faptul că zăvorul cu arc O trece printr-un orificiu din arcul de alamă B într-o locaşă corespunzătoare din capul ciocanului Dacă trageți capul v, atunci ciocanul va cădea pe pârghia u' Pentru a reduce forța de retragere pe suprafața inferioară a ciocanului, se atașează o placă de gutapercă și se pune sub capetele pârghiilor o căptușeală de pâslă Z Acest aparat de control este introdus în circuit prin intermediul bornelor e și i (Fig) În timpul experimentelor psihofiziologice, ciocanul rămâne în poziție ridicată și curentul trece liber prin contacte În scopul controlului, toate celelalte contacte sunt închise, de exemplu, Í\ și T , astfel încât curentul să poată trece liber prin ele Apoi lăsați ciocanul să cadă și marcați pe cilindru momentul deschiderii contactului În general, există o diferență între timpii de deviere a diferitelor pene, deși deschiderile corespunzătoare ale curentului au urmat simultan Această diferență "aparentă" este calculată ca media unui număr mare de experimente, iar în calculul final se ia în considerare pentru a obține un rezultat precis Următorul exemplu poate servi pentru a explica utilizarea cronografului La o impresie sonoră de moment i se poate răspunde prin diverse mișcări; întrebarea este ce secvență există între două astfel de mișcări, de exemplu, mișcarea mâinii drepte și stângi Figura prezintă aranjamentul experienței pentru a răspunde la această întrebare Două chei Í\ și Í\ sunt plasate într-o cameră separată și fiecare dintre ele este introdusă în circuitul electromagnet al instrumentului de scris prin intermediul firelor z', ' și ' (al treilea instrument de scris rămâne inactiv în acest experiment) Reactivul ține cheile închise pe tot parcursul experimentului până când primește o impresie sonoră la care trebuie să reacționeze Experimentatorul, la rândul său, înainte de începerea experimentului la Biblioteca "Runivers" - - pune în mișcare mecanismul cronografului, pornește diapazonul și înainte de experiment rearanjează comutatorul P Deoarece reactivul ține cheile închise în cealaltă încăpere, ancorele ambilor electromagneți sunt atrase instantaneu, iar penele se întorc spre dreapta După ce a rearanjat comutatorul, experimentatorul dă un apel către o altă cameră cu ajutorul unui buton situat nu departe de mâna stângă, mai întâi ca semnal, iar al doilea mai târziu un al doilea apel, ca impresie condiționată La a doua lovitură de clopot, mâna dreaptă apasă pârghia d a aparatului de scris; acesta din urmă atinge, în consecință, cilindrul, iar acest lucru se face înainte de a se înregistra revenirea electromagnetului corespunzător deschiderii curentului de către reactiv De îndată ce experimentatorul observă revenirea ancorei, el împinge imediat aparatul de scris înapoi în poziția anterioară Dacă acest lucru se face suficient de curând, până la de experimente pot fi înregistrate pe o singură foaie La începutul și la sfârșitul unei serii de astfel de experimente, se efectuează un experiment de control pentru a calcula eroarea Experimentele directe dau o eroare probabilă în aplicarea acestui aparat în ν o, ιι σ pentru fiecare experiment individual și o eroare probabilă în calcularea mediilor în ± , σ Datorită unei asemenea acuratețe a măsurătorilor, cronograful poate fi folosit și pentru a verifica alte dispozitive de măsurare a timpului, de exemplu, cronoscopul Hipp, despre care se va discuta în continuare Psihodometru Obersteiner Aparatele descrise pentru măsurarea duratei timpului de reacție sunt de mare complexitate; a face față lor necesită timp și o mare pricepere Un aparat foarte simplu și extrem de ușor de utilizat, cu suficientă precizie (până la , , iar conform inventatorului chiar până la o οοι secunde) care determină durata timpului de reacție, inventat de Obersteiner, se

numește psiho- dometru În figura , este prezentat în plan din lateral Aparatul este alcătuit din două părți principale, dintr-un suport care susține axa cu o pârghie mobilă fg, al cărui capăt lung reprezintă o placă elastică, și dintr-un aparat de sanie care alunecă de-a lungul ab, cu o placă de sticlă fumurie mn întinsă pe ea Pârghia inegală fg se fixează nemişcată pe o axă orizontală ^ aflată între doi montanti Cu ajutorul șurubului H se poate împiedica rotirea acestei axe Capătul scurt al pârghiei, / H, sd Biblioteca "Runivers" - - lan din cupru (tot aparatul este din cupru, cu excepția brațului lung al pârghiei și a plăcii de sticlă) și are cap /; când apăsați cu degetul pe acesta din urmă, brațul lung al pârghiei, care era în poziție orizontală, se ridică O placă elastică de oțel, cm lățime, cm lungime, așezată cu nervuri în sus și în jos Dacă este adus într-o mișcare oscilativă, atunci în continuarea de sec face exact ezitari Un peri este întărit la capătul liber al plăcii Când pârghia este în poziție orizontală și se sprijină pe coloană/e, Orez yo atinge placa de sticlă acoperită cu funingine a aparatului de toaletă Când apăsați cu degetul pe capul f, brațul lung al pârghiei se ridică și perul se îndepărtează de placa de sticlă Brațul scurt al pârghiei se sprijină în acest moment pe coloana I Placa servește la atașarea aparatului la masă folosind un șurub de strângere Un aparat de sanie, de cm lungime, alunecă de-a lungul pliurilor standului; pe el, între două furnire, se așează o placă de sticlă retractabilă În plus, pe aparat în sine există un mâner />, pentru a-l pune înainte, și un suport de fier o, care servește la tensionarea arcului Aparatul este utilizat în felul următor Pe aparatul de sanie se pune o placă de sticlă, afumată în prealabil pe o lampă, iar aceasta din urmă este împinsă înăuntru până când este reținută de un șurub, invizibil în desen, deoarece se află pe cealaltă parte a aparatului; în același timp, capătul plăcii de oțel a pârghiei așezate orizontal trebuie să fie deviat în lateral, altfel capătul liber al rackului se va împiedica de el înainte ca sania să ajungă la șurubul care o ține înapoi Când capătul plăcii de oțel deviază în lateral, acesta se îndoaie oarecum și este ținut în această poziție de capătul suportului În acest caz, perii arcului de oțel ar trebui să atingă placa de sticlă afumată Când aparatul este configurat pentru experiment, Biblioteca "Runivers" - - subiectul studiat trebuie să pună degetul pe cap /, fără să se uite la experimentator, pentru a nu-i vedea mișcările Acesta din urmă, prin "mânerul p", împinge mai mult sau mai puțin rapid sania În momentul în care cremalierul părăsește arcul tensionat, acesta din urmă intră în vibrație, emitând un ton distinct audibil Auzind sunetul unei plăci care vibra, persoana examinată trebuie să apese în același moment capul cu degetul și, astfel, să ridice brațul lung al pârghiei, scoțând perii din Orez farfurie de sticla Timpul de reacție este între momentul în care placa de oțel este eliberată și începe să tremure, scoțând un sunet, și momentul în care se face mișcarea de înregistrare a degetului În acest timp, perul trasează o linie ondulată pe o placă de sticlă cu funingine (Fig), prin care se măsoară acest timp Deoarece placa elastică a aparatului face în decurs de secundă oscilații complete, apoi fiecare undă completă a liniei trasate cu un peri corespunde la , secunde; dar din moment ce este ușor de determinat zecimi de valuri, linia ondulată rezultată arată mii de secundă cu suficientă precizie Pentru a putea face experimente cu stimulare electrică, la aparat sunt atașate șuruburi r, t, , în care pot fi prinse firele circuitului galvanic Șuruburile sunt izolate atât unul de celălalt, cât și de șurubul din mijloc; La acesta din urmă este conectată o placă semicirculară de

cupru, care, în funcție de poziția sa, stabilește mesajul șurubului din mijloc fie cu șurubul g, fie cu șurubul / În momentul eliberării plăcii oscilante se poate primi atât un șoc de deschidere, cât și un șoc de închidere Pentru experimente cu impresie vizuală, puteți face acest lucru Psihodometrul este proiectat astfel încât, atunci când sania este complet retrasă, capătul său, trecând între Biblioteca "Runivers" - - stand standuri, emise dincolo de capătul acestuia din urmă În decalajul îngust dintre acest capăt proeminent și masă se pot așeza mici bucăți de hârtie astfel încât, după montarea aparatului, bucata de hârtie să fie invizibilă pentru subiectul studiat și să se deschidă vederii acestuia din urmă tocmai în momentul în care placa elastica incepe sa vibreze Subiectului cercetat i se sugerează să facă o mișcare de înregistrare numai dacă vede o bucată de hârtie În Laboratorul de Psihologie din Moscova, psihodometrul lui Obersteiner este montat pe o masă portabilă specială, pe care este plasat un ecran cu un clopoțel electric de o lovitură pentru impresii sonore și un tub Geiseler pentru impresii vizuale În plus, în același ecran se află o mașină de iluminat cu ajutorul tuburilor Geiseler Carduri colorate, cartonașe cu litere imprimate pe ele, cuvinte pot fi introduse în această mașină, astfel încât experimentele pot fi destul de diverse Din păcate, aparatul simplu și convenabil al lui Obersteiner înregistrează doar intervale scurte de timp de până la , - , secunde, ceea ce limitează extrem de mult aplicarea acestuia Cărți de referință: W Wundt "Grundzüge der physiologischen Psychologie*, IV Auflage Leipzig - W Wundt; "Bazele psihologiei fiziologice* Tradus şi completat de V Kandinsky Moscova II Cursuri în laborator Memorie de fraze Pentru a compara amintirea unei serii de cuvinte, despre care s-a discutat mai devreme, cu amintirile unor cuvinte legate printr-un anumit sens și constituind o frază, s-a luat o frază posibil simplă, care are o semnificație anume: pe un deal înalt stă un stejar ramificat singuratic împletit cu iedera înflorită Rezultatele experimentului au fost foarte diferite de cel precedent: marea majoritate a răspunsurilor au fost corecte, astfel încât dacă ar fi să reprezentați acest rezultat ca o curbă, ar trebui să trasați o linie dreaptă Dintre cele persoane care au luat parte la experiment, doar două s-au abătut oarecum de la acuratețea reproducerii, făcând o adăugare: luxos la cuvântul "la? ^ lig i Biblioteca "Runivers" - - în loc de împletit, punând care împletit cu modificări ulterioare în cazul: iedera Astfel, numai din această experiență, se poate concluziona că memoria frazelor, cel puțin scurte, depășește semnificativ memoria cuvintelor individuale care nu au legătură A Tokarsky III Despre memoria percepțiilor vizuale Experiența zilnică ne convinge că tiparele memoriei se pot schimba, iar gradul de certitudine al uneia sau alteia amintiri scade odată cu trecerea timpului Scopul experimentelor noastre a fost urmărirea experimentală a unei astfel de schimbări în imaginile de memorie ale percepțiilor vizuale Inițial, am avut intenția de a folosi metoda domnului Zaborsky (vezi p), scop în care s-a înființat în laboratorul de psihologie un aparat care corespundea exact descrierii domnului Zaborsky Cu toate acestea, foarte curând a trebuit să renunțăm la această metodă, deoarece a servit drept sursă a numeroase erori Persoanele care au participat la experimentele orașului Zaborsky au distins mișcarea unei lumânări cu mm și mm dintr-o sută de cazuri, mai mult de de ori sunt corecte, în timp ce am putea când ne mișcăm mm de la ioo se pot determina corect doar , la deplasarea cu io mm- si la deplasarea cu mm doar , iar fundalul a fost reparat în principal Dacă, totuși, doar umbra a fost fixată, așa cum a fost cazul în experimentele domnului Zaborsky, atunci nici măcar astfel

de cifre nu au putut fi obținute - a fost chiar dificil să se determine mișcarea lumânării cu mm Aceleasi rezultate au fost obtinute de noi si cu alte persoane: domnul P (student jur) la mutarea mm- $% din anumite cazuri, domnul U la mutarea mm % corecte cazuri A A Tokarsky a găsit greu să determine mișcarea lumânării cu io mm Aceasta, poate, explică faptul că domnul Zaborsky a obținut aceleași rezultate atât pentru un interval de timp de secundă, cât și pentru minute Motivul acestor erori constă în faptul că domnul Zaborsky, aranjându-și aparatul, l-a considerat "puțin diferit de fotometrul Rumford" și i-a aplicat calcule corespunzătoare acestuia din urmă, în timp ce în Biblioteca "Runivers" - - În realitate, aparatul domnului Zaborsky diferă semnificativ de fotometru Fotometrul Rumford, prezentat în fig , are surse de lumină, dintre care una servește pentru a arunca o umbră, iar cealaltă pentru a o ilumina, iar luminozitatea umbrei variază în funcție de distanța acesteia din urmă Deci, de exemplu, umbra a de la lampa L este iluminată de lumânarea D și luminozitatea umbrei a va fi invers proporțională cu pătratul distanței Orez lumânări B de pe ecran; cu alte cuvinte, a schimba luminozitatea umbrei nu este sursa de lumină care aruncă umbra, ci alta Domnul Zaborsky a folosit o lumânare care aruncă o umbră și, mișcând-o, a presupus că luminozitatea ei se va schimba și în conformitate cu legile fotometrului, ceea ce în realitate nu se întâmplă, de când lumânarea a fost mutată în aparatul domnului Zaborsky , nu doar fundalul umbrei s-a schimbat, ci și conturul umbrei de la schimbarea penumbrei Cu cât lumânarea s-a îndepărtat mai mult, cu atât fundalul este mai întunecat și contururile umbrei sunt mai clare și invers Deoarece contrastul pare mai clar în acele cazuri în care ambele suprafețe sunt direct adiacente una cu cealaltă *), atunci o umbră cu contururi clare va apărea ceteris paribus mai întunecată decât o umbră în care există o penumbră Datorită acestei împrejurări, umbra domnului Zaborsky nu a putut părea să se fi schimbat în modul în care a presupus, drept urmare datele pe care le-a primit nu pot avea nicio semnificație *) HV Helmholtz, Handb d Fiziolog Optic, Aul , - Wundt Grundz d fiziol Psihologie, B, I, Hering, Zur Lehre vom Lichtssinn Mittheiling, i- Biblioteca "Runivers" - Ô - Aparatul nostru a fost aranjat la fel ca fotometrul Rumfoord Era o cutie cu pereți vopsiți în negru înăuntru; de sus era acoperită cu un capac, unde se făceau găuri pentru trecerea aerului (dimensiunile sale erau aceleași cu cele ale cutiei domnului Zaborsky - cm lungime, cm lățime Fig arată aranjamentul intern L şi L sunt două lumânări cu stearina, lângă care au fost amplasate două ecrane care nu permiteau luminii să pătrundă pe B Lumânarea L putea fi fie îndepărtată, fie adusă mai aproape de Z cu ajutorul unei tije metalice RL aflată în fundul cutiei; lumânarea L era nemișcată C - o tijă neagră cilindrică așezată vertical, dând pe un paravan din carton Bristol din lumânări două umbre S și S (dimensiunile tijei și diametrul st , st înălțime, distanța CS = st) B - persoana observată, privind spre S printr-o gaură din peretele cutiei într-o pâlnie neagră Orez tub în formă A fost posibil să se facă umbra S, prin mișcarea L, acum mai deschisă, acum mai întunecată și, în plus, într-un anumit raport, deoarece RL a fost împărțit în mm Experimentele au fost efectuate în felul următor Fața observată a privit umbra pentru o durată de aproximativ Jz/; după o anumită perioadă de timp, în care strălucirea umbrei a fost schimbată prin mișcarea lumânării, această față a privit din nou și a stabilit dacă a doua umbră devenise mai deschisă sau mai întunecată decât prima Pentru o comparație corectă a percepțiilor astfel obținute, este necesar ca diferența dintre percepțiile * să fie aceeași, adică dacă există o iritare produsă de o

umbră "normală" (să numim prima umbră) - N, iar celălalt H sau D (în funcție de faptul dacă a făcut-o Biblioteca "Runivers" - - mai usoara trebuie sa sau mai întunecat), atunci conform legii Weber-Fechner - - = -g- Umbră normală pentru a reduce efectul asupra vyka, avea o luminozitate diferită, pentru care lumânarea L a fost plasată la o distanță diferită de S Au fost opt dintre acestea umbre normale la o distanță de , , , , , , și st Se cunosc astfel distantele peste care trebuia mutata lumanarea pentru a produce iritatiile corespunzatoare Să fie iritații primite de la umbre normale, Nt, Kj, N etc , de la bricheta Hx, H , H din Dt mai întunecat, D , D , apoi, pe baza celor de mai sus- având în vedere considerente, ar trebui: = == ==== = = z H Dx N, D, Na D, Deoarece luminozitatea umbrei este direct legată de iritare și invers cu pătratul distanței de la lumânare, atunci: Bună η ! d i n d p z d * N h !n lh n h n (unde nv n , PZ , hj, h , li și d ? d , d înseamnă co- distanța responsabilă a lumânării) Relația ~=pi pentru fiecare persoană este cunoscută și, prin urmare , ■ Í I h == - η; P = - de la; ne \u d - mm m ' * m = í mm ; d = mm ; ds-mn Intervalele de timp au fost , , , , , , , , io, , , , , , , , și o sec Numărarea timpului se făcea după metronom Maeigei'ya ' Bătăile metronomului au normalizat timpul în care a fost privită umbra (", după cum este indicat), iar bătăile clopotului au determinat intervalele de repaus Persoanele observate au fost: domnul D , domnul Z și domnul L - shkoln profesor, domnul P - student-avocat, I, desemnat prin litera C și, în plus, a participat A A Tokarsky Sunt foarte recunoscător tuturor persoanelor numite pentru participarea lor la aceste experimente plictisitoare h Restul condițiilor experimentale au fost următoarele Fețele observate priveau umbra mereu cu același ochi Pentru a reduce oboseala retinei, în primul rând, toate experimentele au fost efectuate într-o cameră întunecată și, în al doilea rând, între separate Biblioteca "Runivers" - - experimente, unde intervalele de timp nu au fost mai mari de io", s-au făcut pauze de aproximativ " Dacă se simțea cea mai mică oboseală generală, atunci experimentele au fost încheiate În toate experimentele, persoanele observate nu știau dacă identificaseră cutare sau cutare umbră corect sau eronat Pentru a reduce influența obiceiului de luminozitate extremă a umbrelor, umbrele la o distanță de și st a devenit doar mai întunecat și și mai deschis, ceea ce persoanele observate (cu excepția, desigur, a mea) nu le cunoșteau Lumânările erau întotdeauna din aceeași fabrică, fixau doar umbra cu ochiul și încercau să nu acorde atenție fundalului Aici ar trebui să remarcăm o imperfecțiune a aparatului nostru, care, totuși, ar putea afecta foarte puțin rezultatele Dacă luminozitatea luminii în punctul S din L va fi J, de la L -J , atunci luminozitatea umbrei va fi J, iar luminozitatea GkVglHTMGOILTTTOVG" TJ- T W În mod semnificativ, efectul contrastului nu a fost același Dacă luăm în considerare experimentele lui A Lehmann *), unde contrastul de luminozitate a atins maximul la un raport de luminozitate de / , b, atunci ar trebui să ne gândim că în acest caz contrastul va scădea atunci când lumânarea este apropiată (și invers), deoarece aici raportul de luminozitate a fost de aproximativ = / , iar acest raport crește atunci când se apropie lumânarea Au fost efectuate aproximativ de experimente preliminare cu fiecare dintre persoane pentru abilitățile necesare Din ele a reieșit că pentru a obține aproximativ același raport al modificării intensității luminii pentru domnul D , și C , acesta trebuia să fie în i/i, pentru domnul L în i | , domnul P în i / p; pentru A A Tokarsky, schimbarea a fost în i/ r În fiecare serie separată de experimente, umbra normală a fost făcută de același număr de ori mai deschisă și mai întunecată, iar ordinea

umbrelor normale pentru fiecare față a fost constantă Tabelele de mai jos prezintă rezultatele exprimate prin R|B°/ Numerele notate cu litera p denotă numărul de experimente, t "- timp, £- cazuri eronate, g- dubios, r-adevărat și G § r -j~~ - numere, unde cazurile îndoielnice, împărțite, ca de obicei, la , sunt atașate la r *) A Lehmannz Filosof Stud , III, Biblioteca "Runivers" - Tabelul prezintă rezultatele fiecărei persoane din catedra **- În tabelul sunt plasate mediile aritmetice calculate din rezultatele domnilor D , L și C Tabelul I t" * η IOOIOOOIOO L - ° ■ o f - l g - - ig ' Sb g ' - - - o r+ - -* - n ° θ - >■ -SO • θ f U-■И- U o g· - - , r - -j - , g r+l - - - , n o o - LII - o o ° f - " л g - - - l ° , r - - - O , Q r+j - - - n IOOIOOIOOIOOIOOIOOIOOIOO I II IL g·I · -"- - r - I g r+ i , ■ , , , , -/ - n IOOIOOOIOOIOO f - T g· r -• - r+T ;, - n IOOIOOOIOOIOOOIOOIOOIOO IOOIOOOIOOIOO■ IOOIOOOIOOSO - c ■ f II II II r II - g· V - G ó * - , , , , , - Biblioteca "Runivers - - Tabelul II t" ° ■ ■ η '} $ ° f *S i¿ l * ¡| & : i > * ! D ¡ > $, > > b ' r - °> Rezultatele obținute la toate persoanele, fără excepție, arată că imaginile memoriei se schimbă imediat după recepția percepției și, în plus, această schimbare se produce mult mai repede la început decât în următoarea Acest fenomen apare mai clar dacă aceste rezultate sunt reprezentate grafic Punând t pe abscisă și r pe ordonată, obținem o linie care arată schimbarea memoriei percepțiilor noastre pentru un timp dat Teoretic vorbind, punctul o al ordonatei ar trebui să corespundă cu -y, deoarece dispariția completă a imaginilor de memorie după metoda adevăratului și falsului Í = g = - și g = - și anchetator dar, când η = al-lea punct în jurul ordonatei ar trebui notat cu număr fier vechi și rg dacă punem deoparte r H pe ordonată, atunci în virtutea Din aceleași motive, punctul o va corespunde cu numărul Desenul (Fig) prezintă rezultatele prezentate în tabelul ; linia întreruptă indică r și g linie continuă r H - · Este și mai clar în desen că imaginile de memorie se modifică: i) imediat după percepție,) rata de schimbare scade mai repede decât mai târziu Dintre lucrările descrise mai devreme *) numai lucrarea domnului Zaborsky *) Vezi numărul al-lea și al treilea "Notes Psycho vol Lab Psakh Cl IMUL, p , Rezultatele nedescrise ale lui A Lehimnu'a (în studiul său "Despre recunoaștere*") sunt în concordanță cu constatările noastre, Phylosoph Sf B V, p Biblioteca "Runivers" - - nu confirmă experimentele noastre: numerele obţinute de domnul Zaborsky contrazic direct rezultatele noastre Dar condițiile în care au fost efectuate experimentele domnului Zaborsky, ca și noi ■\yuo !zg & au spus ei, nu au permis posibilitatea de a ajunge la rezolvarea corectă a problemei și, prin urmare, concluziile sale nu pot avea o valoare pozitivă aici Între timp, soluția acestei întrebări, pe lângă importanța ei în psihologie, are o semnificație biologică generală Expresia fiziologică a procesului mental pe care îl numim percepție va consta în anumite modificări ale celulei nervoase sub influența unui stimul extern Este firesc să ne așteptăm ca excitația celulei nervoase să dispară imediat după încetarea stimulării externe; cu alte cuvinte, că imaginea memoriei se va slăbi imediat după încetarea iritației și, în consecință, USD o - * í΄í΄ΰ J "shi Ή I >'■ V&Y 'l PÉ ¡D Orez va fi o percepție mai slabă Experimentele noastre ne permit să afirmăm că o astfel de slăbire are loc de fapt imediat după dispariția iritației și, în plus, apare mai repede la început decât după O astfel de schimbare imediată rapidă a imaginilor de memorie ale percepțiilor vizuale este vizibilă oriunde trebuie să se confrunte cu impresii simple, de exemplu în fotometrie Prin urmare, una dintre condițiile principale este stabilită acolo, pentru corectitudinea comparației, astfel încât

obiectele comparate să fie cât mai apropiate unele de altele, iar "comparația este cea mai inexactă atunci când impresia dată este de * Biblioteca "Runivers" - - trebuie comparat cu imaginea amintirii primei impresii "*) Acest lucru este arătat în mod clar de următoarele experimente pe care le-am efectuat Am mutat tija C în aparatul nostru puțin în lateral, astfel încât din B au devenit vizibile două umbre, dar destul de îndepărtate una de cealaltă Printr-o serie de experimente (până la) prin mișcarea lumânării s-a obținut o densitate subiectiv egală a umbrelor Apoi am determinat modificarea luminii în / de ori dintr-o sută corectă, iar domnul P în modificarea în % de ori corectă Dacă, totuși, pentru a efectua experimente, când este vizibilă doar o umbră, atunci am determinat modificările în '/η de de ori, iar Γ· P a putut determina corect de de ori doar cu o modificare în V În al doilea caz, în care comparația a avut loc după puțin mai mult timp decât în primul (în primul caz, intervalul de timp a fost timpul până când ochiul a fost mutat de la o umbră la alta, în al doilea, momentul în care lumânarea mutat), vedem că imaginea memoriei a reușit să se schimbe atât de mult încât pentru a obține aceleași * rapoarte a fost necesară modificarea luminozității aproape de două ori mai mult decât în primul caz În ceea ce privește măsura în care experimentele noastre decid problema procesului de amintire și a conexiunii reprezentărilor între ele, ne vom abține de la a trage aici concluzii, deoarece sunt necesare experimente suplimentare pentru aceasta Liniile întrerupte rezultate, care, apropo, amintesc foarte mult de curbele parabolice, arată că r nu scade destul de corect Creșterile și scăderile puternice ale lui g depind de mulți factori Deci, de exemplu, o creștere a lui r la "și apoi" trebuie să fie considerată că a venit din faptul că la alte intervale de timp, persoanele observate trebuiau să urmeze bătăile metronomului și ale clopotului pentru a calcula timpul de observație ("), și în acest caz la " și io" - doar în spatele soneriei, care, desigur, a distras mai puțină atenție Distragerea atenției din cauze străine ar putea influența în mod similar rezultatele în alte cazuri Schimbarea flăcării lumânării trebuie să fi fost *) HV Helmholtz "Handb d fiziol optik * Il aufl , ç ï Biblioteca "Runivers" - - influențează rezultatele și, între timp, luminozitatea flăcării depinde de cauze aleatorii (de exemplu, de la fluxul de aer etc) Dintre fenomenele care însoțesc experimentele, trebuie să remarcăm în primul rând obișnuința Deci, de exemplu la sfârşitul tuturor experimentelor i-am sugerat domnului L să repete experimentele pentru un interval de sec *) Rezultatul a fost următorul: f = , g = și r = , iar înainte ca r să fie egal (vezi Tabelul I) o La fel, la domnul P , cu diferite umbre normale, modificarea luminozității s-a produs în a, iar la o temperatură normală a fost necesar să se schimbe doar în */ pentru a obține aceleași rezultate Oboseala retinei ochiului ar trebui, în opinia noastră, să aibă un efect semnificativ la intervale scurte Deci, de exemplu, în cazul domnului L , când nu au existat pauze între experimente separate, apoi timp de sec r= , iar în pauze r= Oboseala generală a avut un efect redus asupra rezultatelor În experimentele noastre am observat un fapt, care a fost găsit aproape corect la toate fețele observate: toate fețele au făcut relativ mai multe erori atunci când umbra normală a fost mai deschisă Tabelul III prezintă cazurile eronate ale fiecărei persoane separat (numerele sunt calculate în raport cu f din primul tabel) și Tabelul III t" IO , ° θ θbo i o T' TlighteII ib Ibib i IO D mai întunecat - GIT H ib IO ib, (mai întunecat - IOIO T' Твътлъе ib ibibi i i ii i3'3IO ~ Hb vi mai întunecat b b IOIO A A To- light Karsk mai întunecat IO TȚ brichetăIO

II IO IOIO IO , - IAD mai întunecat I 'II - *) De regulă, intervalele de timp din timpul experimentelor au fost urmate în aceeași ordine în care este scrisă în tabele Biblioteca "Runivers" - - Tabelul din mediile lor aritmetice În tabelul V, cazurile îndoielnice sunt plasate pentru comparație; aici nu se observă un astfel de fenomen, iar figurile sunt aproximativ aceleași, indiferent dacă fac o umbră normală mai deschisă sau mai întunecată Tabelul IV* t" IO o ι o brichetă θ, ιί́ ιo, TI> d mai întunecat ι, S , , , , , , : Tabelul V t " IO θ o i o brichetăI IO! mIO -HbΛξ mai întunecat IIIO ИO ИO ИO , Г освѣтлѣе i ИO , ~Hъ mai întunecat- ИO !6? , lumina ИO ИO / l darker и ИO ИOИOиб и , A A To- svetlѣe I - - - - Karsky mai întunecat I II• TT light ИO Иб , ■U,· mai întunecat- • ИO II и , medie b IO II z D aritmetică mai întunecat - θ, ib Din aceste rezultate rezultă că umbra normală din memorie părea să devină mai strălucitoare Datele noastre nu permit o explicație satisfăcătoare a acestui fenomen, aceasta necesită experimente speciale, dar ne-am întâlnit cu un fenomen similar în H C Warren și W I Schaw, unde se propune și o explicație (pe baza legii lui Weber) *) H C War- *) O descriere a metodei și concluziilor lui H C Warren și W L Schaw este plasată în ediția a II-a a Notes of Psych laborator Psiho Pană I M W ", pag Biblioteca "Runivers" - - ren și W L Schaw, dreptunghiurile desenate pe tablă au crescut în memorie, cu alte cuvinte, s-a produs o schimbare în direcția unei iritații mai mari Presupunând că cu cât umbra este mai deschisă, cu atât este mai mare iritația, ar trebui să concluzionăm că în experimentele noastre a existat o schimbare în direcția iritației strălucitoare Dar există o diferență semnificativă între rezultatele noastre și cele ale lui H C Warren și WI Schaw La autorii mai sus numiți, imaginea memoriei avea tendința de a "deveni mai mare" odată cu creșterea intervalelor de timp, dar datele noastre, dacă păstrăm analogia, arată mai degrabă fenomenul opus În orice caz, dacă acest fenomen însoțește în mod constant o schimbare a imaginilor memoriei, sau dacă depinde de cauze accidentale, doar experimentele speciale pot decide I Tselikov, student mâncând ei, cum Orez Iluzia atingerii de Aristotel Dacă încrucișăm două degete ale mâinii - arătătorul și mijlocul, sau mijlocul și al patrulea - și simțim din nou în figura , un obiect mic - un bob de mazăre, capătul unui stilou, capătul unui deget etc , atunci ni se va părea că avem de-a face nu cu unul, ci cu două obiecte Această iluzie este menționată de multe ori, atât în scrierile autentice ale lui Aristotel, cât și mai ales în cele dubioase Aristotel însuși menționează această iluzie în Metafizica sa (Cartea III, Capitolul și Cartea X, Capitolul) *) El folosește această iluzie pentru a respinge opinia lui Protagoras că "omul este măsura tuturor lucrurilor - atât existente, cât și inexistente" schikh", și care, prin urmare, există pentru o persoană sau nu există doar ceea ce i se pare că există sau h nu există Potrivit lui Aristotel, punctul de vedere al lui Protagoras nu este adevărat: "dacă tot ceea ce gândim și tot ceea ce percepem este adevărat, atunci totul trebuie să fie în același timp *) Capitolele - ale cărții X este un extras din cărțile III, IV și VI sau o versiune veche a acestor cărți Vezi LJeberweg Geschichte d Philos I, S Biblioteca "Runivers" - - atât adevărat, cât și fals, pentru că unii oameni cred adesea exact contrariul decât alții Chiar și ceea ce o persoană percepe poate fi opus unul față de celălalt în același timp Pentru a confirma acest lucru, Aristotel citează iluzia descrisă mai sus: atingerea ne arată două obiecte, în timp ce vederea ne spune că obiectul este unul singur Problemele, o colecție bazată probabil pe scrierile lui Aristotel însuși, menționează această iluzie de mai multe ori Iată două pasaje

din Probleme, în care unul se compară dublarea unui obiect tangibil cu dublarea unui obiect atunci când ochii sunt deplasați, iar în celălalt se dă o explicație a iluziei "De ce", se întreabă autorul, "dacă ne mijim ochii, lucrurile par dublu? Sau pentru că mișcarea fiecărui ochi nu este îndreptată către același punct? Deci, când duhul vede de două ori (SJo), i se pare că vede de două ori (δίς) Același lucru se întâmplă dacă încrucișăm degetele mâinii: singurul lucru pare de două ori, pentru că, deși este unul, degetele îl ating de două ori Autorul cărții Probleme explică această iluzie astfel: "De ce ceva pe care îl atingem cu degetele încrucișate pare să fie două obiecte? Sau pentru că simțim cu două organe de atingere? Într-adevăr, atunci când mâna are o poziție naturală, nu ne putem atinge în același timp cu ambele părți exterioare ale degetelor Eroarea de atingere se corectează, după Aristotel, prin vedere, în care avem încredere mai mult ca simț superior decât atingere (De Insomniis, cap II) În prezent, psihologia folosește experiența lui Aristotel pentru a demonstra că localizarea în spațiu este o abilitate dobândită Aducem degetele într-o poziție neobișnuită pentru ele, iar astfel de suprafețe ale degetelor intră în contact, care, în poziția normală a mâinii, nu se ating între ele Prin urmare, atingerea simultană a acestor suprafețe de contact, noi, din obișnuință, ne referim la două obiecte Robertson *) indică faptul că dacă, cu degetele încrucișate, atingeți mai întâi degetul arătător și apoi cel mijlociu, atunci ambele se ating *) Citat din Will James: The Principii de psihologie IL Biblioteca "Runivers" - - venele vor părea să ocupe două locuri diferite în spațiu Punctul în care este atins degetul arătător va apărea mai sus atunci când este de fapt mai jos, iar degetul mijlociu va apărea mai jos când este de fapt situat mai sus pe deget "Percepem atingerea de două ori pentru că o raportăm la două puncte diferite din spațiu " A Belkin Despre iluziile geometrice ale vederii după Thiéry Armand Thier Ueber geometrisch-optische Tâuschungen Phil Stud B XI-XII Lucrarea extinsă a lui Tiéry reprezintă prima încercare de a oferi o tratare științifică sistematică a iluziilor geometrice-optice în întregime; Până acum, această zonă a fenomenelor psiho-fizice a fost atinsă în treacăt sau a servit ca obiect al "divertismentului științific" Cercetarea lui Thiéry este semnificativă din mai multe motive El a adunat și sistematizat toate iluziile remarcate până acum de diverși oameni de știință cu privire la dimensiunile și distanțele obiectelor și desenelor, prezentând astfel enumerarea completă a acestora Un avantaj important al lucrării sale în comparație cu cea a altor psihofiziologi, prin urmare, pe același subiect, constă mai departe în faptul că el studiază fiecare iluzie nu izolat în sine, ci aduce elementele ei în legătură cu elementele altor iluzii O astfel de metodă îi permite să descopere cauzele comune tuturor iluziilor, să cântărească importanța fiecărui element al fiecărei iluzii; comparând astfel iluziile între ele, el atrage atenția experimentatorului asupra aspectelor care au rămas până acum în umbră În același timp, el este ghidat în explicațiile sale de definiții cantitative ale iluziilor, ceea ce le pune pe un teren mai ferm Destul de des, o astfel de evaluare cantitativă a iluziilor face posibilă dezlegarea în multitudinea de explicații pe care le are fiecare iluzie Și dacă nu toate interpretările autorului mulțumesc cititorul, dacă unele dintre ele par forțate, totuși el a elaborat în detaliu tehnica experimentelor privind determinările cantitative ale iluziilor Biblioteca "Runivers" - - Vom începe cu o descriere a acestei tehnici Un ecran căptușit cu un dosar negru a fost așezat pe masă în fața observatorului "Pentru ca observatorul să vadă întotdeauna desenele din

același punct și în același unghi, s-a făcut o gaură în ecran la o anumită înălțime Această gaură a fost acoperită cu o scândură care aluneca pe o direcție orizontală, astfel încât observatorul să nu observe acele modificări care au fost făcute în figuri de către experimentator Pentru a obține o mai mare acuratețe în determinarea cantitativă a iluziilor, Thiéry a luat figuri de dimensiuni considerabile (de la la st) Figurile au fost desenate pe foi (o lungime, J lățime) de hârtie Bristol granulată; foile erau puse într-un cadru din lemn înnegrit La marginile cadrului se realizează caneluri în care se introduc două pahare, alunecând - unul pe verticală și celălalt pe orizontală Lățimea exterioară a cadrului a fost de st, înălțimea exterioară a fost de st Chiar marginile aveau mm grosime și mm lățime, astfel încât dimensiunile lățimii interioare a acestui cadru = st lungime, latime În * grosimea marginilor mai lungi se realizează două fante situate direct una deasupra celeilalte; lungime de unu \u d st , lățimea sa \u d , mm ; celălalt avea o lungime de o st , o lățime de aproximativ mm O foaie de hârtie poate fi împinsă în ultimul slot din lateral, iar sticla în primul, care, la o înălțime \u d cm, o lățime \u d cm, are o grosime de , mm În marginile mai scurte s-a făcut o singură fante, a cărei lățime a fost de , mm, iar lungimea a fost de st În acest gol este plasat sticlă, linguri în lățime și st in inaltime Această sticlă poate fi deplasată în direcția înălțimii cadrului Pentru pentru a modifica cifrele după bunul plac, a aderat la această metodă Pe o coală de hârtie, care ocupa tot cadrul și era fixată nemișcată, s-a suprapus o altă coală, mai mică Acesta din urmă putea fi mutat prin acoperirea uneia sau a altei părți a foii mari; dar el apasă paharul de acesta din urmă, rămânând în poziţia pe care i-am dat-o Mișcările acestei foi sunt măsurate pe o bandă de hârtie împărțită în milimetri și atașată de marginile cadrului Pe lângă acest dispozitiv, în unele cazuri au fost folosite și altele, care vor fi descrise în locul lor Thiéry distinge trei grupuri de iluzii geometric-optice, privind diferitele elemente care sunt evaluate în mod fals de ochiul nostru: i) iluzii despre direcție,) mărimea dimensiunilor și) curbura liniilor curbe Aceste forme principale se pot, desigur, să se împletească între ele Primul capitol este consacrat primului grup de iluzii - în raport cu direcția Acesta, la rândul său, este împărțit în departamente: i) înșelăciuni despre linii paralele străbătute de linii transversale paralele) Aceleași înșelăciuni dacă liniile transversale converg, h) Înșelăciuni despre cele mai transversale linii În al doilea capitol, autorul examinează al doilea și al treilea grup de iluzii și adaugă câteva observații generale despre cauzele iluziilor În acest capitol $ subdiviziuni: i) Decepții despre mărimea unor figuri similare intersectate de linii transversale paralele) Decepții despre Orez dimensiunea liniilor traversate de linii transversale convergente H) Amăgiri similare cu privire la mărimea figurilor diferite intersectate de linii transversale paralele) Înșelăciuni despre mărimea figurilor, cu excepția cazului în care țineți cont de liniile transversale) Cauze comune de înșelăciune cu privire la raportat la dimensiune Prima iluzie direcțională pe care Thiéry o explorează se numește figura Zollner Această figură este formată din trei sisteme de linii (Fig), paralele și distanțate la o distanță egală între ele Primul sistem este format din linii mai lungi, acestea stau vertical și se intersectează la un unghi de sau cu două sisteme de alte paralele mai scurte Aceste linii transversale se încrucișează sistem de verticale simetric si alternativ Iluzia constă în faptul că verticalele situate una lângă

alta, adică primul și al doilea, al doilea și al treilea etc , par să diverge în direcția de convergență a liniilor transversale, convergând în direcția în care liniile transversale diverg O astfel de abatere de la direcția verticală a liniilor longitudinale nu se observă între liniile impare (i și , și etc) sau între cele pare (și , și etc) O iluzie similară este observată nu numai în desene, ci și în obiectele reale Într-o moșie din Anglia, în fața casei se ridică o pajiște, treptat; la o distanţă de o jumătate de milă de casă se află un bulevard lung, pe ambele părţi ale căruia sunt plantate două rânduri de copaci, care merg perfect paralel În ciuda acestui fapt, capetele aleii din apropierea casei par să se diverge Același lucru se poate întâmpla și pe un plan orizontal, deoarece un plan orizontal de dimensiuni considerabile ni se pare că se ridică mereu treptat Aici cauza iluziei este de văzută în elevația reală sau aparentă a planului, legată de îndepărtarea lui treptată O oarecare lumină asupra cauzelor iluziei lui Zòllner este aruncată în continuare prin interpretarea sa plastică Și anume, Helmholtz a observat următorul fapt, deplasând punctul busolei perpendicular pe paralelele longitudinale: dacă* se urmărește mișcarea busolei cu ochiul, atunci figura lui Zòllner intră într-o neliniște remarcabilă Dacă busola se mișcă de la dreapta la stânga, atunci verticalele impare par să iasă înainte, verticalele pare se deplasează înapoi Primele deviază spre mișcarea busolei și par să se afle în planuri înclinate față de planul desenului; numerele pare sunt supuse acelorași modificări numai în sens invers Când busola se mișcă de la stânga la dreapta apar aceleași abateri ale verticalelor, dar în sens opus O altă interpretare plastică a figurii lui Zòllner îi aparține lui Guye Dacă desenați această figură pe o foaie de hârtie obișnuită și o țineți în fața ochilor cu o anumită înclinare, atunci iluzia dispare, dar figura pare să fie desenată plastic: secțiunile par să stea perpendiculare pe verticale în planuri înclinate față de planul desenului de sub Biblioteca "Runivers" - - unghi ° Întregul desen este, parcă, pe o foaie, îndoit pe lungimea sa în pliuri Pe fețele acestor pliuri se află verticale, iar secțiunile merg cu capetele lor superioare către crestele pliurilor și cu capetele inferioare în adâncitura dintre ele Experiența lui Guye sugerează că secțiunile transversale din figura lui Zollner reprezintă o reprezentare în perspectivă a prismelor care se retrag cu capetele lor superioare sau inferioare Dacă acceptăm o astfel de interpretare, atunci observația Helmholtz O imagine în perspectivă a unui obiect permite destul de des mai multe interpretări, în funcție de poziția ochilor observatorului Figura , de exemplu, poate fi înțeleasă în patru sensuri: i) este un cilindru, pe care îl privim de sus, dacă arcele A și B ies înainte) Figura ia forma unui cilindru, de jos, dacă arcele R ies înainte la care ne uităm și S h) Dacă transmiteți- arcele A și S se mișcă, atunci aceeași figură are aspectul de sticlă cilindrică convexă) În cele din urmă, cifra poate părea cilindru, a cărui parte din față este foarte aproape de observator, iar spatele este foarte departe dacă se deplasează înainte arc roșu BR, În mod similar, reprezentarea în perspectivă a prismelor poate fi ambiguă Dacă faci Fig și , dintre care unul înfățișează o prismă privită de jos, cealaltă o prismă văzută de sus, astfel încât să aibă o * față în comun, așa cum se arată în figura o, obținem o parte din figura Zollner'oBoñ Dacă ochiul se mișcă de la dreapta la stânga, atunci partea comună a ambelor prisme iese înainte cu marginea dreaptă, iar marginea stângă se mișcă mai adânc; dacă ochiul se mișcă de la stânga la dreapta, atunci marginea stângă se deplasează înainte, iar marginea dreaptă merge mai adânc Aşa se explică

neliniştea în care intră figura lui Zollner în experimentul lui Helrnholtz Deci figura lui Zollner este o reprezentare în perspectivă a prismelor, pe marginile cărora sunt proiectate paralelele Datorită faptului că liniile nu sunt proiectate de noi pe un plat Biblioteca "Runivers" - - os, dar pe o imagine plană a prismelor, paralelele ar trebui să diverge În același timp, este necesar să distingem doi factori: ï) interpretăm secțiuni transversale în sensul fețelor prismelor,) prin urmare, unele părți ale figurii par să fie mai departe, altele mai aproape Acele paralele, care sunt proiectate pe marginile celei mai apropiate, par să se diverge (ca în exemplul unei alei, capetele ei cele mai apropiate de casă par să se diverge); aceleași, care sunt proiectate în pragul unei minciuni ulterioare, par să convergă Orez în mișcare, deoarece liniile paralele, treptat în retragere, par să convergă spre îndepărtare Pentru a cuantifica această iluzie, Thiéry a folosit următorul aparat (Fig i) Scheletul aparatului este un cadru de oțel, sub formă de pătrat, având un spațiu liber de cm , lățimea laturilor cadrului = st , grosimea lor = mm Una dintre laturile cadrului este prelungită și echipată cu un arc metalic, pe care se aplică diviziuni reprezentând sferturi de grad Deasupra acestui cadru fix este atasat altul, avand aceleasi dimensiuni si format din benzi de otel Aceste benzi sunt conectate între ele prin șuruburi în acest fel; care formează un întreg în mișcare Cele două laturi paralele ale cadrului mobil sunt atașate în mijlocul lor de mijlocul laturilor respective ale cadrului fix, astfel încât cadrul mobil să se poată roti în jurul acestor puncte de atașare Atașat pe o parte a cadrului mobil Biblioteca "Runivers" - - un alt arc, mai mic, cu o linie în mijloc, care joacă rolul unui indicator: deplasându-se împreună cu cadrul mobil de-a lungul diviziunilor arcului, atașat cadrului fix, acesta Orez i denumește amplitudinea de rotație a cadrului mobil Dacă indicatorul este la zero, atunci cadrul mobil formează un pătrat și coincide cu laturile sale ale cadrului fix; dacă indicatorul se abate la dreapta sau la stânga de la zero, atunci cadrul mobil formează un romb Cele două laturi ale cadrului mobil, care sunt atașate de părțile laterale ale cadrului fix, sunt întotdeauna în unghi față de laturile acestuia din urmă, cu excepția cazului în care indicatorul este la zero; dimpotrivă, Biblioteca "Runivers" - - laturile atașate rămân întotdeauna paralele cu laturile corespunzătoare ale cadrului fix ' Un model al figurii Zőllnefa este introdus în acest cadru mobil În punctele de rotație ale cadrului, pe laturile sale este atașată o axă orizontală AB, al cărei rol este jucat de o bandă de cupru, lată de mm, lungime de cm Pe această axă sunt atașate benzi perpendiculare pe aceasta, distanțate una de cealaltă și de marginea interioară a cadrului la o distanță de st - Aceste benzi verticale, având o lungime de de st , se pot roti în jurul punctelor lor atașarea la axa orizontală, iar capetele fiecărei benzi pot fi atașate de părțile laterale ale cadrului mobil în orice punct Banda atașată în acest fel se mișcă odată cu rotația cadrului mobil, astfel încât indicatorul atașat acestuia din urmă arată în același timp amplitudinea de rotație a benzilor Fiecare bandă este formată din două jumătăți independente, fiecare dintre acestea, la rândul lor, se poate roti în jurul punctului de atașare a axei orizontale și poate fi atașată, independent de cealaltă, pe partea laterală a cadrului mobil Acele laturi ale acestuia din urmă, care rămân neatașate de părțile laterale ale cadrului fix, sunt împărțite în milimetri, iar săniile cubice din lemn alunecă de-a lungul lor Aceste sănii au o fantă longitudinală în care sunt introduse capetele libere ale benzilor verticale și se înșurubează pe partea

laterală a cadrului mobil Pentru a obține figura completă a lui Zollner, rămâne să completam acest sistem de dungi verticale cu un sistem de dungi transversale Acestea din urmă erau făcute din cupru înnegrit; formau un unghi de cu dungi verticale și stăteau la vest st reciproc Au fost lipite în perechi, astfel încât să formeze un unghi de ° între ele și apoi au fost lipite doar pe benzile verticale exterioare, iar ambele benzi verticale din mijloc erau suprapuse peste cele transversale, dar nu lipite de ele Dispunerea benzilor și legarea lor reciprocă pot fi văzute mai clar în fig i: fie LV axa, benzile verticale sau principale exterioare sunt atașate în punctele E și F, cele din mijloc în punctele C și D Benzile transversale sunt blocate împreună în punctele /, k, I și cu cele principale - la punctele / , b, i, s Biblioteca "Runivers" - - Modelul descris al figurii lui Zòllner este așezat pe o masă și susținut de un trepied; fundalul este un paravan din carton gri și plasat în spatele modelului la oarecare distanță de ea Aceasta este imaginea unei figuri Zòllner, ca sistem translucid de linii, combină condiții mai favorabile pentru iluzie decât un desen pe o foaie de hârtie Privind modelul, ne este mai ușor să ne imaginăm că unele dungi se află mai departe de noi, altele mai aproape, decât dacă avem de-a face cu un model pe un avion Thiéry s-a străduit să exprime mai precis semnificația acestei condiții pentru dimensiunile iluziei prin intermediul aparatului descris Experimentele efectuate în această direcție au dat următoarele rezultate: I Dacă rotiți modelul în jurul unei axe verticale sau orizontale, atunci diferite elemente ale figurii se vor afla la distanțe diferite de public Mărimea iluziei este supusă modificărilor corespunzătoare: dacă condițiile distanței aparente coincid cu diferența reală a distanței elementelor figurii, atunci iluzia este sporită Distanţa modelului, separându-l de observator, afectează mărimea iluziei în sensul că condiţiile care favorizează interpretarea în relief a figurii întăresc iluzia Cu vederea binoculară, intensitatea iluziei crește pe măsură ce modelul se îndepărtează Acest fapt este explicat parțial de alte două legate de el În primul rând, iluzia este mai semnificativă cu vederea monoculară decât cu vederea binoculară În al doilea rând, amploarea absolută a iluziei este mai puțin semnificativă pentru cei miopi decât pentru cei cu vedere Iubitorii de artă și artiștii știu că relieful unui desen iese în evidență cel mai clar atunci când observatorul privește doar cu un ochi, închizându-l pe celălalt Dacă cauza reală a iluziei este interpretarea desenului plan ca o reprezentare în perspectivă a unei prisme, atunci vederea monoculară trebuie să sporească iluzia În ceea ce privește miopii, ei sunt mai puțin susceptibili la această iluzie, deoarece nu sunt obișnuiți să restabilească fizicitatea obiectelor îndepărtate prin culori, umbre și alte detalii care servesc drept criteriu pentru reliefarea corpurilor și le scapă atenției datorită lor miopie Dimpotrivă, la Biblioteca "Runivers" - - Cu vederea binoculară, putem percepe în mod direct relieful propriu-zis și, prin urmare, având în față un desen întins aproape de noi, vedem clar că nu are deloc relief, ci reprezintă un plan Pentru a evoca impresia de relief, în vederea binoculară, este deci necesar să se mărească distanța care separă modelul de observator De asemenea, direcția liniilor transversale în raport cu observatorul nu rămâne fără influență asupra mărimii iluziei În cazul în care acestea diverg în direcția observatorului, iluzia este sporită; dacă acestea converg către privitor, atunci iluzia este slăbită Pentru a explica acest fapt, trebuie luat în considerare faptul că liniile convergente servesc drept imagine în perspectivă a paralelelor care se

îndepărtează spre orizont Prin urmare, liniile convergente par să se îndepărteze spre convergență Prin urmare, liniile transversale din figura lui Zollner trebuie să pară să se retragă spre convergența lor În cazul în care diverg în direcția observatorului, punctul de convergență se află, într-adevăr, decât acele puncte din care ei ies afara; această coincidență a distanței aparente cu cea reală întărește iluzia; dacă punctul de convergență se află mai aproape de observator, atunci discrepanța dintre distanța reală și cea aparentă ar trebui să slăbească iluzia Îndepărtarea aparentă a liniilor convergente în direcția de convergență provoacă, după Thiéry, și iluzii despre figurile lui Hering (Fig a) și Wundfa (Fig) Ambele figuri diferă de figura lui Zollner doar prin aceea că, în loc de linii transversale paralele, aici sunt luate linii transversale, intersectându-se într-un punct Deoarece aceste linii transversale par să se îndepărteze în direcția de convergență, atunci acele capete ale liniilor paralele care se află mai aproape de punctul de intersecție Orez Fig dar, mai departe de observator, Biblioteca "Runivers" - - cheniya, ar trebui să pară să se afle dincolo de acele capete care sunt întoarse în direcția divergenței liniilor transversale Raportând aceste paralele în acest fel la diferite distanțe, evaluăm, de asemenea, distanța lor una de cealaltă în mod diferit, pe măsură ce se apropie de punctul de convergență al liniilor transversale Presupunând că aceste capete ale paralelelor se află mai departe, supraestimăm distanța lor unul față de celălalt; prin urmare ele ni se par convergente în direcţia de divergenţă a liniilor transversale şi divergente în direcţia de convergenţă a acestora Acum să trecem la iluzii despre dimensiunea figurilor Este clar că aceste înșelăciuni trebuie să fie în strânsă legătură Orez cu înșelăciuni despre direcția liniilor, deoarece direcția liniilor este un element necesar al ideilor noastre despre dimensiunea obiectelor Și într-adevăr, cele trei Primele Iluzii reprezintă fie părți separate ale figurii lui Zòllner, fie ușoare modificări ale părților sale Să luăm două curele egale, formate din arce, egale, respectiv, una cu cealaltă ca mărime Centura situată în direcția de convergență a liniilor drepte care delimitează arcurile pare mare (Fig și) În figura , iluzia este crescută deoarece cele două curele par a fi bucăți inegale de inele concentrice Printre astfel de iluzii se numără iluzia cu trapeze Dintre cele două trapeze egale, cel care se află în direcția de convergență a laturilor neparalelele ale trapezelor pare a fi mai mare (Fig), iar latura A B pare mai mare decât latura ab * Biblioteca "Runivers" - ¿ - Este evident că aceste iluzii reprezintă figura lui Zollner, cu doar linii transversale fără paralele verticale Pentru a dezvălui motivele supraestimării mărimii curelelor și a trapezului, Thiéry dă două considerații: i) liniile convergente servesc ca imagine în perspectivă a liniilor paralele în retragere;) dacă două obiecte aruncă imagini de aceeași dimensiune pe retină, dar unul dintre ele pare să se afle mai departe, atunci îl creștem, deoarece Orez Orez b că știm din experiență că dimensiunea aparentă a obiectelor se diminuează pe măsură ce sunt îndepărtate Deoarece liniile centurii de delimitare și laturile neparalelele ale trapezului converg între ele la un anumit unghi, figurile situate în direcția convergenței lor par mai îndepărtate; deci supraestimăm mărimea lor Corespunzător acestuia este faptul că iluzia despre trapez este crescută dacă trapezul se confruntă cu observatorul pe partea în direcția în care laturile lor anormale diverg În acest caz, figura, atribuită unei distanțe mai îndepărtate datorită convergenței laturilor neparalele ale trapezului, se află de fapt mai departe de observator În

acest fel, înlăturarea aparentă a figurii își găsește confirmarea în poziția reală, motiv pentru care iluzia este întărită Influența liniilor înclinate unele față de altele afectează următoarea figură (Fig) Un mănunchi de linii drepte iese din punctul O, situat simetric lângă linia Oab Două linii egale sunt trasate perpendicular pe acesta din urmă Biblioteca "Runivers" - - CD și GTD' la distanțe diferite de punctul O Linia CD, adică situată mai aproape de punctul O, pare să fie mai mică decât CD' Această iluzie se explică, după Thiéry, prin faptul că linia CD pare să se afle mai departe de observator decât linia CT)', deoarece liniile drepte Oa, Oc, Od, Ob par să se îndepărteze spre punct O · Thiéry caută confirmarea explicației sale în definițiile cantitative ale iluziei În acest scop a folosit următoarele aparate Imaginați-vă o placă dreptunghiulară A Orez Fig dintr-un fag, o latime de st , o lungime de at (Fig) Placa este bine rindeluită și rotunjită de-a lungul marginilor; suprafața sa exterioară este vopsită cu grijă în vopsea neagră, iar pe această suprafață sunt bețișoare de lemn cilindrice acoperite cu vopsea albă, st lungime , t peste La unul dintre capete se introduc într-un manșon de cupru, lung de un st, de același diametru cu bețele Prin acest manșon trece un mic cui prins de scândură, astfel încât diferite bețișoare să se poată roti în jurul acestui punct fix atunci când sunt conectate în punctul A În acest fel este posibil să se schimbe unghiurile pe care bețișoarele le formează între ele Bastoanele AB sunt atașate pe toată lungimea lor pe suprafața modelului; mergi- Biblioteca "Runivers" - - bastoanele AD' și AD sunt așezate simetric față de AB Pe bastonul din mijloc AB se pun doi cilindri de cupru subțire (sunt arătați în special în Fig) Acești cilindri sunt împărțiți pe toată lungimea lor, astfel încât să poată fi mutați de-a lungul unui punct fix Lungimea cilindrilor este de mm , diametrul este egal cu diametrul bastonului Pe partea superioară a cilindrilor este atașat încă un cilindru, astfel încât axele acestora să fie perpendiculare pe axele cilindrilor mobili Acești cilindri servesc drept suport pentru acele bastoane a căror dimensiune este comparată Bețe, având diametrul de mm au fost tăiate Orez deci ce sa întâmplat bastoane, a căror lungime a variat cu , mm , începând de la mm Bețe mm au fost plasate in cilindrii mentionati la o distanta de , mm de la marginea inferioară a lui AB și din punctul A Cel aflat mai aproape de punctul A părea mai mare Experimentele efectuate folosind aparatul descris au dat următoarele rezultate: Numărul de linii care traversează două linii drepte, ale căror valori sunt comparate, afectează iluzia în sensul că iluzia crește odată cu numărul lor Iluzia atinge minimul la încrucișări, maximul la Thiéry vede în acest rezultat o confirmare a explicației sale asupra iluziei Dacă este corectă presupunerea că liniile convergente determină reprezentarea îndepărtării treptate, ceea ce determină creșterea aparentă a uneia dintre liniile drepte, atunci mai multe linii convergente ar trebui să întărească această reprezentare a îndepărtării aparente, întărind astfel iluzia Nu rămâne fără influență asupra iluziei și poziției modelului Dacă desemnăm acea poziție a modelului, în care punctul de intersecție al secantelor se află cel mai îndepărtat de observator, ca o poziție sub gradul O , și rotim modelul în jurul axei sale verticale, atunci se dovedește că iluzia ajunge maximul său la °, minimum'a la i o° Când Biblioteca "Runivers" - õ - poziția O , punctul de intersecție, în direcția căruia se pare că sunt îndepărtate secțiunile și, într-adevăr, se află mai departe de observator; coincidenta distantei aparente si a celei reale ar trebui sa intareasca iluzia Pe de altă parte, la poziția o°, punctul de intersecție se află de fapt mai

aproape de observator; discrepanța dintre poziția aparentă și cea reală a punctului slăbește iluzia În experimentele anterioare, ambele bețe, a căror dimensiune a fost comparată, aveau același diametru \ mm) Lăsând un băț cu același diametru, să luăm altul cu diametrul = mm , pentru a determina influența diametrului liniilor asupra iluziei Iluzia atinge maximul cu o astfel de combinație de bețe, când diametrul bastonului, care se află mai departe de punctul în care converg secțiunile, este mai mare, adică când mai departe de acest punct se află un băț cu diametrul = mm , mai aproape de acesta - un băț cu diametrul = mm Dacă bastonul, care se află mai aproape de punctul de convergență al secantelor, pare să fie mai departe, atunci ar trebui să pară și mai subțire, ceea ce este dat în condițiile experimentale, deoarece diametrul său este mai mic decât diametrul* bastonului inferior Coincidența reducerii aparente a stick-ului cu datele reale întărește iluzia Un interes deosebit este influența poziției a două bețe, ale căror valori sunt comparate, pe axa fixă a modelului AB În cele trei cazuri descrise mai sus, aceste bețe au rămas la o distanță de , st din punctul de convergenţă al secantelor După ce am desemnat această poziție + , st , vom rearanja stick-ul superior până la punctul de convergență al secantelor (O) și dincolo de punctul de convergență al acestora cu , st (- ,) Se dovedește că iluzia se păstrează în toate cele trei poziții, rămânând egală cu + , st și - , st Acest rezultat este important deoarece elimină explicația evidentă a acestei iluzii Se știe că liniile divizate par a fi mai mari decât cele egale cu ele, dar nu sunt împărțite Având în vedere faptul că linia dreaptă, care se află mai aproape de punctul de convergență al secantelor, este împărțită de acestea în mai multe segmente, s-ar putea presupune că această împărțire este motivul creșterii sale aparente Cu toate acestea, experiența tocmai citată dovedește netemeinicia acestei explicații: iluzia își păstrează Biblioteca "Runivers" - - valoarea lui th la pozitia de - , st , i e când se află dincolo de punctul de convergenţă al secantelor şi de aceea imina nu se desparte în mai multe segmente · $ Acum să schimbăm direcția bețelor, transferându-le din rețeaua axei mobile AB la una dintre secante, astfel încât să formeze un unghi de o cu axa AB Iluzia nu numai că este redusă semnificativ, dar uneori chiar devine inversată, adică un băț situat mai aproape de punctul de convergență al secantelor pare a fi mai mic decât un băț situat mai departe de acest punct Această schimbare de iluzie, după Thiéry, vorbește cât se poate de mult în favoarea interpretării care i se oferă Avem două sisteme de linii convergente: axa AB cu care se intersectează Cel mai recent sistem ar trebui să producă asta? aceeași acțiune ca și sistemul din fostele linii Și aici bastonul situat mai aproape de punctul de convergență al liniilor ar trebui să pară mai mare, în ciuda faptului că se află mai departe de punctul de convergență al liniilor celui de-al doilea sistem Așa se explică diminuarea și chiar perversia iluziei în acest caz Până acum, modelul a rămas întins pe masă Dacă o plasăm astfel încât axa AB să fie într-o poziție perpendiculară pe masă, atunci iluzia este mult redusă Ambele tije se află la aceeași distanță de un plan vertical trasat printr-o linie care leagă centrele ochilor, iar acest lucru ar trebui să slăbească impresia că liniile de încrucișare se îndepărtează spre punctul de convergență · D Viktorov, herghelie Phil O listă cu cărțile primite la laborator va fi publicată în numărul următor ' Fac un apel către toți autorii cercetărilor psihologice, precum și către toate institutele și laboratoarele în care se efectuează astfel de cercetări, cu umila cerere de a nu refuza trimiterea lucrărilor, lucrărilor și rapoartelor lor - Adresa: Moscova,

Devichye Pole, Clinica de psihiatrie, A A Tokarsky "Moscova, septembrie
/ A Tokarsky \ Biblioteca "Runivers"